RODICA
OJOG
BRAȘOVEANU

coșmar

NEMIRA

ERA

44

De același autor,
la Editura Nemira au apărut:

POVESTE IMORALĂ

ÎNTÂLNIRE LA ELISÉE

CIANURĂ PENTRU UN SURÂS. BUNĂ SEARA, MELANIA!

320 DE PISICI NEGRE

TELEFONUL DIN BIKINI

A ÎNFLORIT LILIACUL

O TOALETĂ À LA ELISABETH TAYLOR

AL CINCILEA AS

GRASĂ ȘI PROASTĂ

BĂRBAȚII SUNT NIȘTE PORCI

ANONIMA DE MIERCURI

SĂ NU NE UITĂM LA CEAS

DISPARIȚIA STATUII DIN PARC

RĂZBUNAREA SLUȚILOR

LOGOFĂTUL DE TAINĂ

Rodica Ojog Brașoveanu

COȘMAR

NEMIRA
2002

Coperta de ANDREI RAZU

RODICA OJOG BRAȘOVEANU
COȘMAR
© Editura Nemira, 2002

Comercializarea în afara granițelor țării fără acordul editurii este interzisă.

Difuzare:
SC Nemira & Co, B-dul. Ion Mihalache nr. 125, sector 1, București
Tel.: 224.14.28; 224.10.08; Tel./Fax: 224.18.50

e-mail: editura@nemira.ro
www.nemira.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OJOG BRAȘOVEANU, RODICA
Coșmar / Rodica Ojog Brașoveanu. - București: Nemira, 2002
224 p.: 13x20 cm. - (Ora H; 44)
ISBN 973-569-541-3

821.135.1-31

CAPITOLUL I

Cred că aveam treisprezece sau paisprezece ani, în orice caz nu mai mult de cincisprezece, când am început să simt că legăturile mele cu trecutul sunt de esență specială. Fire puternice, a căror explicație cu aromă „lama" sau „druidă" nu mă satisface nici azi, mă ancorează într-o anume epocă precisă, situată între pitorescul *fin de siècle* și începutul celui de-al II-lea război mondial. Tot ce ține de acei ani – peisaje imortalizate în albume sau cărți poștale, fotografii, literatură, oamenii acelei jumătăți de veac și amintirile lor, totul m-a fascinat de atunci, din pragul adolescenței mele; „iconografia" epocii îmi trezește și azi emoții pe care mi-e imposibil să le descriu. Îmi lipsește cuvântul definitoriu, îmi scapă printre degete, știu că există, dar nu-i întrezăresc decât conturul, siluetă vagă dizolvată în ceață. Dinaintea unor asemenea imagini inima începe să-mi bată, mă scufund în atmosfera călătoriei vremii și, în funcție de priveliște, simt concret aroma salcâmilor de mult scuturați, praful unei zile de iulie defunct topite pe Calea Griviței, urmăresc tramvaiele care trec prin fața Fundației Carol; ocolesc restaurantul Cina, dispar în tumultul Bulevardului Brătianu.

Începând din clasa a V-a și până la terminarea liceului, am frecventat asiduu *l'école buissonière*. N-a fost o profesiune de credință, n-o făceam din golănie simpatică sau teribilism, ci pur și simplu chiuleam. De frică. Pentru mine, un copil cu memorie slabă, care pe deasupra mai eram și nulă la disciplinele pozitive, școala a constituit un calvar. O poezie învățată pe dinafară sau o

lecție de istorie însemnau două-trei ore de cazne. Bagajul meu de versuri știute pe dinafară este inexistent, detest și azi luna septembrie. Aroma caietelor și a manualelor noi, revulsivă, îmi stăruie în memorie, primele frunze ruginii îmi trezesc colici vechi. Au rămas presate nu în jurnalul celei dintâi idile, ci în caietele de teză și între file de extemporal. Începutul anului școlar...

Iarna mă aranjam să fac rost de trei-patru lei ca să pot viziona două filme. Primăvara mă plimbam. În anii, în zilele acelea, am făcut cunoștință cu Bucureștiul și am început să-l iubesc. Cotroceni, Șoseaua, Cartierul Dacia, străduțele romantice din preajma Mitropoliei, Cișmigiul nu mai aveau pentru mine nici un secret.

Când am descoperit „casele mele", eram în clasa a IX-a. Ele există și azi. Cea dintâi se confundă în peisajul amintirii cu o dimineață de toamnă rece. Bura, eram într-un loden maron – existau și *gris*, dar nu se puteau obține decât cu relații – cu o tașcă spânzurată de umăr și, evident, capul descoperit. Spun evident, pentru că asta a fost generația mea. Generația capetelor descoperite, a gulerelor ridicate și a pantofilor cu talpă triplă din cauciucuri de mașină. Căciulă ori pălărie, galoși, umbrelă sau ciorapi groși erau de-a dreptul umilitori, descalificau total și definitiv. Umblam în șosete pe cele mai cumplite geruri și pot să spun că mi-au trebuit după aceea ani de zile de frecții susținute cu *pierre-ponce*, până am izbutit să scap de boabele de orez de sub pielea zgrunțuroasă și aspră a picioarelor.

Mă aflam pentru prima oară pe strada Timișana și priveam imobilele relativ modeste. Ronțăiam unul din biscuiții aceia cu cremă, un soi de sandwich astringent, alintat Eugeniță și, dintr-o dată, am văzut-o. O casă cu totul lipsită de extraordinar. Un bloculeț cenușiu, cum s-au construit cu zecile în Bucureștii interbelici, destinat unor oameni cu venituri mijlocii. Un cub cu două niveluri, o ușă cu vizor și trei grile de fier forjat la care duceau câteva trepte. Deasupra intrării, un bec protejat de un glob alb, mat, ca în camerele de baie, suspenda o lumină gălbuie, uitată aprinsă.

Rămăsesem țintuită dintea zidurilor cenușii pe care le priveam cu emoție și... da, ăsta e termenul, cu duioșie. Mă simțeam cuprinsă

de o anume melancolie. Dacă aș fi fost mai versată pe atunci, aș fi știut că pentru prima oară în viață auzeam arpegiile nostalgiei.

Am revenit adeseori și încă mi se mai întâmplă ca, aflându-mă în zonă, să fac un ocol pentru a retrăi, palidă reverberație, emoțiile cele vechi. Ciudat lucru, casa a părut totdeauna pustie. Obloane trase, ferestre închise, becul de la intrare stins. N-am văzut niciodată, pe nimeni, intrând sau ieșind.

Nu vreau să fiu înțeleasă greșit. N-am avut nici o clipă nici atunci, nici mai târziu, senzația de a fi trăit cândva în căsuța cenușie și nici n-am încercat vreodată acest sentiment, indiferent de meleagurile pe unde am hălăduit. Nici o palmă de pământ, oricât aș fi îndrăgit-o, nu mi-a dat senzația unor regăsiri: priveliști și domicilii, dintr-o existență anterioară.

Un an mai târziu, am descoperit pe una dintre cele mai splendide stradele din București, Aleea Alexandru, *a doua casă*. Același șoc, aceeași fascinație, de astă dată dinaintea unei vile, așezată cumva pe colț, la întretăierea cu aleea surată – Zoe. Clădirea, stil francez adaptat la autohton, e sprijinită pe coloane, are două scări laterale si balcoane debordând de flori. Ghirlande dezinvolte de mixandre și glicine curgând cu grația pletelor de salcă, o opulență vegetală a loggiei, așa cum n-am mai întâlnit ca frecvență și splendoare decât la Veneția. Deși în mod evident locuită, sau poate dar îngrijită, nici aici n-am zărit vreodată proprietarii...

Nu mai insist asupra esenței unor trăiri inexplicabile – excesul de precizare duce la confuzie –, dar ceva asemănător simt ori de câte ori o carte, un film, un gând, umbra unei amintiri mă întorc între dantelele și pălăriile înflorate ale romanțioasei *la belle époque* sau mă poartă, ceva mai târziu, pe pitoreasca, prospera Calea Victoriei, unde automobile Dodge, Plymouth, Buick și Chevrolet își făceau anevoie loc printre muscalii înțepeniți – cópii ale obezului Buda, în caftane de catifea verde – pe capra trăsurilor cu coviltire din pile.

Epoca mi se pare de un romantic feeric, întâlnirea dintre Orient și Occident, de un farmec fără egal, civilizația n-a lustruit patina, iar timpul, în preocupările, în mentalitatea, în optica oamenilor, părea să fi stat, să fi rămas în continuare pe loc.

Iubesc străzile unde, făcând abstracție de antenele de televizor și Daciile parcate la rigolă, te mai poți crede în anii '20 sau '30, locuințele – cât de puține au rămas! – unde ceasul a încremenit într-o zi de ianuarie ori august, când Radio Berlin mai transmitea și altceva în afară de Wagner (pasiunea lui Adolf) și marșuri, pe fesul Ducelui nu crescuseră încă floroane, iar vitrinele magazinelor din Roma, Firenze ori Napoli nu erau obsesiv îndoliate de cămăși negre.

Locuința mea constituie o astfel de oază și mi se pare interesant că oamenii, achizitori înverșunați de tehnică domestică de ultimă oră – televizor color nipon, casetofon cu mii de butoane, video, telefon robot („am lipsit un ceas de acasă, să nu scap cumva bussiness-ul secolului!") și alte performanțe electrocasnice –, se simt bine la mine. „E o atmosferă de liniște... Ai impresia că nu se poate întâmpla nimic rău, uiți că există probleme în Golf sau de privatizare".

În „Calea Mogoșoaiei" a lui Crutzescu este reprodusă o fotografie care mă impresionează în mod deosebit. În ciuda iconografiei mizerabile, recunoști o frântură de Calea Victoriei. Instantaneul surprinde felia dintre Biserica Zlătari, CEC și latura de vis-à-vis. În fața fostului Grand Hotel, un bărbat între două vârste – evident un monsieur cu melon și lavalieră – privește strada înțesată de trecători și trăsuri. Instantaneul datează din 1908, realizez că personajul a decedat de cel puțin cincizeci de ani – iar jumătate de secol! –, dar pentru mine trăiește; mi-l imaginez rentier între două marghilomanuri – următorul la Capșa – , cu o amantă opulentă, eventual văduvă de general, nici ea prea tânără, amatoare de cafeluțe dulci și un pocheraș intim. Nu-l văd încurcat cu *une môme*, figura e de plaisirist serios, cu bun-simț, rente de stat și probleme de gută...

Mă fascinează grozav – termenul devine obsesiv, dar aceasta este starea de spirit a momentelor pe care le trăiesc – albumele de familie, moda, în vestimentație și expresie, evidentă mai ales în portrete, atmosfera străzii în instantanee. Cele mai multe, în epoca la care mă refer, sunt surprinse în fața Poștei Centrale sau a Cercului Militar, peste drum de fosta Carte Românească, sau mai

sus, prin dreptul Hotelului Continental. De câțiva ani, în anticariate, după modelul *bouquiniștilor* de pe malul Senei, poți cumpăra fotografii vechi, cărți poștale ilustrate și chiar dagherotipuri. Prețurile oscilează de la douăzeci și cinci de lei până la trei sute și mai mult. De pildă, un Princess-Portret Sepia semnat Mandy – celebrul fotograf de dinainte de primul război – costă trei sute de lei... O colecție a starurilor de cinema din perioada filmului mut ca Maria Corda, să zicem, Pola Negri, Rudolf Valentino, Lya de Putti, Ivan Mosjoukine sau autohtonii Leonard și Zilly Rașianu (celebri în „Contele de Luxemburg"), cinci mii de lei. O ilustrată expediată din Karlsbad în 1912, cu miozotiști, porumbel și cununițe de trandafiri – o sută douăzeci și cinci de lei... Scrisul e cuminte, rotund, cerneală violet și aflu de la o oarecare Lili că băile recomandate de dr. Günther „îi priesc extraordinar lui *tante* Adéline, au pus-o pe picioare, *c'est un vrais miracle...*".

...O vedere a Cazinoului din Sinaia (1920) o informează pe o oarecare Natalia că Olga și-a luat bacalaureatul, s-a logodit, iar la toamnă va deveni doamna maior Ioan Rizescu. În P.S. – o știre mai tristă: „Papa e destul de ambetat, recolta de orz și ovăz e mizerabilă..."

Nu bat câmpii! Încerc doar să înțeleg prin trimiteri la trecut, la evocarea propriului Eu, la simțirile mele, o întâmplare ciudată, tulburătoare. Mă simt speriată. Necunoscutul și inexplicabilul înfricoșează...

Anticarul de pe strada Iuliu Maniu mă luase la ochi. Zăboveam prea mult răsfoind teancurile de ilustrate vechi și fotografii și, firește, devenise circumspect: poate încercam să subtilizez o mostră sau, eventual, să mă documentez pe gratis. După două-trei vizite m-a întrebat cu zeflemea necamuflată: „Ce anume vă interesează, doamnă? Ce perioadă? *Can I help you?*"

În realitate, nu te interesează o singură poză, ci toată epoca... Deci zece – douăzeci – o mie de fotografii. În acest sens, prețul care *en détail* nu înseamnă mare lucru, când cumperi cu vagonul devine incomod.

Nu sunt o tupeistă (termen auzit la coafor, raportat la unele personalități politice de mare vogă) și, în consecință, am schimbat fieful.

Ieri, deci, am intrat în anticariatul de pe Edgar Quinet. Cu ani în urmă, pe când eram preocupată să-mi „construiesc" un interior rafinat care să mă reprezinte, ziceam eu, îl frecventam adesea. Citisem într-un autor pe care-l consider mai presus de toate un gentleman autentic că, dacă n-ai bani pentru un Rafael ori altă semnătură ilustră, o colecție elegantă de stampe îți alungă suspinul, izbutind o ambianță care ar putea da de bănuit că ești o persoană de gust. (Exagerările însă nu sunt bune. La un moment dat, ploua cu stampe în casă, umplusem până și antreul dinspre bucătărie, și multe dintre cunoștințe începuseră să se informeze discret dacă nu cumva sunt de vânzare.)

Am aruncat o privire superficială peste mesele ticsite de cărți și prin rafturi: sărăcie, romane franțuzești, kitschuri de prin anii 1920-'30, penurie de albume de artă și dicționare. M-am îndreptat spre masa anticarului, un bărbos tânăr, famelic, cu figură de decembrist. Vezi Dobroliubov, Cernișevski și încă un tip, cu H..., pe care l-am uitat. Parcă Hertzen.

– Vă pot ajuta cu ceva?

I-am zâmbit evaziv, luând o mână de fotografii, la întâmplare.

– Ce ani vă interesează?

Același surâs convențional: „mă descurc singură!".

Fotografiile mi se păreau neinteresante, din genul celor cu care sunt deja familiarizată sau al celor lipsite oricum de individualitate. Am înregistrat distrată un glas plăcut care se interesa în spatele meu:

– Scuzați-mă, aveți cumva un dicționar de dialecte polineziene?

Am întors capul surprinsă. Întrebarea nu se asorta deloc cu aspectul persoanei. Era o femeie cam de patruzeci de ani, tip de mămică, bună gospodină, cu două verigi ieftine de aur în urechi și una dintre acele căciuli odioase aduse de la sovietici. Un castron cu calota din imitație de astrahan, încolăcită de oleacă de vulpe. Mă așteptam la alt aer. Bărbosul însă nu părea

deloc surprins și i-a răspuns cu naturalețe să mai încerce săptămâna viitoare.

Eram gata să abandonez fotografiile – „nimic interesant azi" – când am simțit cum, dintr-o dată, la modul cel mai concret, inima mi s-a oprit. Aveam în fața ochilor portretul sepia al unei femei de circa treizeci de ani: părul scurt, lipit ca o cască; trei *accroche-coeururi* țin obrazul prizonier; ochii, cu o expresie inconfundabilă, se uită sau gândesc la bărbatul iubit, rochia de seară, asimetrică, e prinsă pe umărul drept cu o pafta care ar putea fi din diamante; capul ușor aplecat peste umărul stâng, complet gol, îi dă o expresie de abandon grațios.

Am întors fotografia: un scris mare, nervos; nota în 1928 lapidar, cu cerneală neagră: „Laura. Sunt fericită". Mi se tăiase răsuflarea și simțeam nevoia să mă reazem de primul obiect aflat la îndemână, un godin din fericire abia călduț.

– Vă simțiți rău, doamnă?

Bărbosul mă aținea cu o privire îngrijorată. I-am întors-o pe a mea, rătăcită.

– Ce se întâmplă?

N-am putut să răspund. Eram amuțită, înspăimântată. Nu înțelegeam nimic. Știam doar că portretul îmi aparține. Sunt eu. Eu! Fără nici o îndoială, eu. Cu o toaletă și o pieptănătură pe care nu mi le cunosc. Până și caligrafia de pe verso îmi aparține. Și mă cheamă Laura. Eu, Laura, care trăiesc în anul 1992, mă uit la portretul meu de acum șase decenii, deși știu că e imposibil să-mi aparțină. M-am născut cu douăzeci de ani mai târziu...

Am simțit că-mi pierd mințile.

* * *

Adresa pe care mi-a dat-o anticarul are pentru mine o rezonanță specială. Strada Austrului, în apropierea Foișorului de foc. Vila cenușie cu ferestre înalte și interfon a rămas. Doar Claudia nu mai e... La geamul deschis, o figură necunoscută strânge așternutul aerisit. Mi se pare o impietate ca între zidurile

Claudiei să respire, să se miște, să viseze altcineva. Toți prietenii simțim la fel, pentru că toți identificam casa Claudiei cu persoana ei. E de neconceput ca în încăperile acelea, însuflețite de prezența ei unică, unde veselia, deși uneori cam zgomotoasă, avea autentic și inepuizabil – o veselie non-stop –, în casa aceea, unde totul, de la stăpână și oaspeți până la menajeră și Veta – cățelușa cocker cam bețivă –, totul, absolut totul era de un pitoresc festiv și însorit, e de neconceput ca între aceleași ziduri să se consume azi existența unor oameni oarecare... O existență fără relief, cu rântașuri atente, ceapă tocată mărunt, scuturătură mare de Paște și Crăciun, partide prelungite de televizor... Și atât.

Încă un fenomen care mă impresionează: faptul că obiectele personale ne supraviețuiesc. O gelozie năprasnică și, fatal, neputincioasă mă năpădește. Un amic, raisonneur de profesie, sugerează practic: „chestiunea se rezolvă foarte simplu: dă-le foc!“

Bărbatul pe care-l caut locuiește într-un imobil anonim și indiferent, ridicat pe colțul străzii. El a depus la anticariat acum două săptămâni cincizeci și șase de fotografii și câteva duzini de ilustrate și cărți poștale vechi, mai exact patruzeci și cinci. Sunt datele din registrul de evidență al anticarului. Îl cheamă Emil Panait și se crede crai. Emil, de altfel, ar fi fost de-ajuns, ca să-mi fie antipatic. Detest numele, alături de altele câteva: Eugen, Marcel, Cornel și corespondentele lor feminine... Nemotivat, desigur. Nu-mi place nici casa lui de becher înrăit și avar. Totul respiră meschinărie, pedanterie obsedantă, lipsă de imaginație. Simetria – adevărată infirmitate – mă îmbolnăvește. Pot paria că nu există firicel de praf în spatele caloriferului sau al WC-ului.

Tipul e recent pensionat, dar arată și se socoate încă verde. Intră de la început într-o defensivă agresivă, de parcă încercarea de a comercializa „vechiturile alea“ l-ar declasa, amănuntul în sine acuzând *ipso facto* sărăcia, dacă nu chiar mizeria.

– Cui au aparținut de fapt?

– Stimată doamnă, nu știu. Le-am găsit în pod, iar în pod nu s-a umblat de peste douăzeci de ani.

– Cum a fost posibil așa ceva?

Panait ridică din umeri. Încerc să-i descifrez privirea dincolo de ochelarii lupă. Nu deslușesc nimic, dar asta nu mi-l face mai simpatic.

– Eu m-am mutat aici abia acum trei luni. Vă spun ce-am găsit: păianjeni, gunoaie și o ladă cu nimicuri. M-am interesat prin vecini, dar nimeni n-a putut să-mi dea vreo informație. Lada zăcea acolo, curios, zic și eu, de treizeci-patruzeci de ani. Pesemne că locatarii n-au avut nevoie de spațiu. În ultima vreme, nu și-au mai bătu capul chiar deloc. Se punea problema demolării. Cine să mai stea să facă ordine? Ne-am sfătuit între vecini și au fost de acord.

– Cu ce au fost de acord?

– Să le duc la anticariat. Au luat totul, cu toptanul, și fotografii, și ilustrate. Doar scrisorile nu le-au primit.

Îl întreb cu inima strânsă:

– Ce-ați făcut cu ele?

– Ce era să fac? La crematoriu.

– Erau multe?

– Destule... Vă trebuiau?

Răspund în doi peri:

– Niște prieteni din străinăate... I-ar fi interesat...

Mă privește concentrat, nu știu dacă atent la povestea în sine sau la picioarele mele. Face parte dintre sexagenarii libidinoși, care scot limba pe stradă când le place o femeie. E îmbrăcat foarte atent, în stilul șicului de provincie al anilor '50. Mult bej, verzui, culori incerte, jachetă, vestă cu nasturi, pantaloni prea scurți. Pot să jur că pe dedesubt poartă flaneluțe grosuțe și izmene băgate în ciorapi. La gândul că m-ar putea atinge îmi simt stomacul. Mai ales că devine de o amabilitate cleioasă. Vrea să-mi servească o cafea, își manifestă încântarea față de surprizele plăcute ale vieții – uite cum niște vechituri, acolo, i-au prilejuit cunoștința cu o doamnă atât de drăgălașă și simpatică –, precizează din nou că nu s-a îndurat să arunce „fosilele", nu știe nici el de ce. O clipă nu i-a trecut prin minte că ar putea fi comercializate. „Dar, să vezi drăcie!, se iau parale bunișoare."

– Nu mă deranjam eu pentru câteva sute de lei, acolo. Am pensie bunișoară, mai lucrez la Prono, mulțumesc lui Dumnezeu

și lui Iliescu – râde singur –, mă ajung binișor. Da' nu m-a lăsat inima să le prăpădesc. Asta e... Clipește dulce: Să fi fost o presimțire... Ce ziceți?

Își trece limba peste buze, de parcă i-ar fi rămas zahăr pudră. Nu zic nimic și mă ridic de pe scaun cam brusc. Simt nevoie de aer. Panait nu face economie la cosmetice. În tinerețe, folosea desigur tone de brillantină, iar umerii îi erau ninși de mătreață. Acum, lavandă ieftină și trucuri și mai ieftine. Se aranjează, când iese, să stea rezemat de prag. Atingerea, *le frôlement*, e inevitabilă. În tramvai, înghesuie probabil toate „domnițele" nostime.

După-amiază mă duc din nou la anticariat. Bărbosul mă întâmpină cu un surâs de veche cunoștință. Acum, când se îndreaptă spre mine, bag de seamă că are o siluetă fragilă, dizolvată, de ftizic. Poate, înșelătoare aparență. Brațele, dezgolite până la cot de mânecile suflecate, sunt viguroase, numai fibră. Și mâinile sunt puternice, cu falange distincte, palmele, precis uscate. Mă întreabă cu amabilitate dacă mă simt mai bine și o face cu interes sincer, neconvențional. Sunt destul de surprinsă. Bărbații tineri – ăsta cred că are în jur de douăzeci și cinci de ani – ignoră cu desăvârșire „puriile", dacă nu le sunt mame, eventual nașă, mătușă cu niscai lovele. Pur și simplu nu le văd. Ochii alunecă indiferenți, neîmpiedicați de vreun obstacol. Iar, după treizeci și cinci de ani, toate suntem purii.

Îi explic în principiu ce mă interesează: orice fotografie sau ilustrată legate de persoana unei anume Laura. Anul de reper 1928. Se oferă să mă ajute cu o spontaneitate încântătoare. Întreb distrată:

– Sunteți cu toată lumea la fel de amabil?

Începe să râdă. Deși sunt nervoasă, de douăzeci și patru de ore trăiesc febril „transcendental", mai pot încă băga de seamă că are farmec.

– Mă pregătesc pentru privatizare.

– Nu vreau să faceți eforturi pentru mine.

De fapt, mă enervează. Simt nevoia să fiu singură.

– Nu-i nici un efort. Marfa e sortată pe epoci. Altfel, n-aș vinde mai nimic.

Mă uit la el, fără să înțeleg.

– În principiu, amatorii sunt interesați de o perioadă anume, indiferent că sunt colecționari, scriitori, autori de monografii sau muzeografi. Ăștia ar fi de fapt și singurii noștri mușterii. Clienții obișnuiți care intră aici pentru un dicționar sau o carte oarecare îi consideră nebuni.

Mă așază la o măsuță, lângă intrarea în depozit. După câteva minute îmi aduce un teanc de fotografii și un pachet de cărți poștale.

Eu iau la rând portretele – sunt cea mai în măsură să mă recunosc –, bărbosul „studiază" ilustratele. De astă dată, cercetez chipurile cu o emoție specială, crispată, neplăcută, din cauza nodului pe care-l simt în capul pieptului. Nu mai departe de alaltăieri, dinaintea acelorași chipuri, trăiam dulceața tristă a imaginilor voalate de vreme, nostalgia ce pastelează priveliști vechi, o anumită strângere de inimă, tot dulce, la gândul acelor răsărituri de soare cărora nimeni nu le va mai zâmbi vreodată.

– Salut!

Un blond confecționat din cârlionți și capse, cu o gură lungă, de paiață, dând impresia că râde tot timpul, s-a oprit lângă noi și se reazemă cu un gest familiar de rafturile cu cărți. Fularul lung – se poartă iar! – îi atârnă până la genunchi.

– A! Salut, Gigi!

Bărbosul se scuză și se ridică. Îi aud pe amândoi râzând, vorbind, apostrofându-se în genul acela mistocar, gălăgios – „viața-i un banc, iar noi niște supermani!" –, specific studenției, ultimilor ani de liceu. De altfel, în vreme ce „migălesc" la fotografii – unele sunt instantanee mai anevoie de descifrat –, înregistrez mașinal cuvinte, frânturi de frază: „Seminar... Ăla de la Orientale, îl știi... Când am ginit că-i pus pe nasoale, am băgat în marșarier..." Deduc că bărbosu-i student.

Mai am trei fotografii și epuizez teancul. Mă apuc de ilustrate. Datează din anii '25-'30. Cazinoul – cavou somptuos – din Constanța și Cazinoul din Sinaia... Gara Râmnicu Vâlcea... Pavilionul de la Călimănești... Piața Teatrului Național, Primăria Tecuci..., multe Champs-Elysées și Tour Eiffel, Piazza San Marco, Fântâna din Michaelerplatz – Viena, Sfinxul, Cariatidele,

Moscheea Albastră.. Un singur New York – Empire State Building. Normal, apetitul turistic nu sărise încă gârla.

Bărbosul mi se alătură din nou.

– Ați găsit ceva?

Dau din cap „nu" și continui să cercetez cu atenție grafismul, fiecare dată și mai ales semnătura. Din cauza respirației precipitate – emoția mă sufocă – ochelarii mi se aburesc și trebuie să-i șterg mereu. Întâlnesc privirea bărbosului – caldă compasiune – și încep să mă enervez. „Ce dracu' nu mă lasă puștiul ăsta în pace?" Mi-a pus un coșuleț la îndemână, unde arunc ilustratele epuizate.

– Le aranjez eu mai târziu... Din păcate, nu le studiem pe cele mai frumoase...

Știu la ce se referă. Splendide, adevărate opere de artă, sunt post-card-urile de dinaintea primului război. Cartonul, suflul de aur de pe margini, acuratețea execuției sunt de excepție, temele – cu semnalizări de sentiment; predomină coșulețele cu flori, mai ales myosotis și o risipă de panglici legate artistic cu funde, păsărele, copii – îngerași prosperi, precursori ai lui Shirley Temple cu invazie de bucle și obraji rumeni – demoazele încorsetate zburdând sub umbreluțe cât o ciupercă, de dantelă, lacuri, podulețe, căsuțe și mori de vânt... Totul de un estetic sărbătoresc și de o naivitate înduioșătoare.

– Asta ar putea fi ceva... Ce spuneți?

Îmi întinde peste masă o ilustrată. Îmi e de ajuns o singură privire, ca să-mi recunosc scrisul. Bărbosul surâde:

– Aud de aici cum vă bate inima.

Tinerii n-au tact, dar asta îl privește pe el și, eventual, pe maică-sa. Nici nu-l ascult.

Ilustrata, datată 20 iulie 1929, e din Balcic. Citesc – știu că sunt absurdă – fără să-mi stăpânesc lacrimile. Simt că „suvenirul" îmi aparține realmente, ține de un trecut al meu, necunoscut, totuși al meu.

Scumpă Pia, câteva impresii în treacăt: o mare magnifică, un soare generos, tătărușii cu popoul gol și nebunul de Coco Dimake cu toată banda lui.

Par conséquant, „bains de soleil" *dimineața – dancing du soir au matin. E și biata Ligi aici cu ciuful de bărbatu-său, le grand jaloux! Nu trebuie să-ți mai descriu son maillot de bain: închis la gât și lung până la genunchi. Te regretăm cu toții. Tendresses, Laura.*

Privirea mi-e tulbure, fac eforturi să descifrez adresa. Destinatară e doamna Eulampia Paulian – strada Popa Deciu 48, București.

Bag cartea poștală în poșetă și mă ridic:

– Cât vă datorez?

Bărbosul dă din mână: „Fleacuri" și declară mai mult decât serviabil, angajat:

– Eu am să mai caut... Știți, nu sunt prea ocupat aici... Dacă găsesc ceva, v-aș putea da un telefon...

– V-aș fi recunoscătoare.

Îi las cartea mea de vizită.

– Domnul...?

– Nu vă încărcați memoria. Călin, de la anticariat...

– Vă rămân îndatorată. Am să mă revansez.

– *No problems*, doamnă...

Adaugă evaziv, după o pauză:

– Am căutat și eu cândva... Pe cineva...

* * *

Fac apel la toate resursele mele de luciditate, îmi mobilizez întreaga capacitate de abstractizare, apoi încerc să mă agăț de tot ce e concret, cotidian, familiar, pentru a mă desprinde de starea de confuzie – ceață și mai ales spaimă – pe care o trăiesc. Dar nu am argumente. Ideea de coincidență, chiar dintre cele mai bizare, nu mă convinge; simplă întâmplare ieșită din comun, nici atât. Nu sunt în genere slabă de înger, dar cred că mi-ar trebui un pozitivism de bronz și o lipsă de imaginație frizând tembelismul pentru a depăși cu nepăsare ceea ce s-ar putea numi, pe drept cuvânt, o adevărată *histoire de fous*.

Măcar de-aș putea dormi. Seara, iau un oxazepam și răsfoiesc ziarele. Nu mă pot concentra și trec peste articolele „serioase". Parcurg pe sărite câteva dintre rubricile Micii Publicități și, la „Diverse", dau peste un anunț care îmi răscolește amintiri vechi. Atât de vechi, încât uneori am impresia că nu-mi aparțin, simple secvențe de film vizionat cândva.

„Dr. Dănuț Crișan o caută pe Delia Dumșa, fostă elevă a Liceului Dimitrie Cantemir promoția 1957. Informațiile pot fi comunicate la tel. 13.89... sau P.O. Box 25 – Los Angeles – California".

Dănuț... Era cel mai pricăjit, mai modest, mai timid din toată clasa. O figură de îngeraș cu ochi albaștri, înfiorați de timiditate și un ghem de cârlionți blonzi. Un îngeraș clasic, pe care îți venea să-l agăți în pomul de Crăciun. Toți profesorii, până și nebuna de matematică, îl tratau cu îngăduință specială, instinctivă. Îmi vine greu să-mi închipui că acel amoraș, un *pùtto* slăbuț și fragil, a îmbătrânit. Din cauza picioarelor foarte scurte îi spuneam Toulouse-Lautrec, sau Fifty-fifty.

E primul dintre noi care a fugit din țară, cam prin '60 și ceva. Pare incredibil, dar, din peste patruzeci de copii care băteam mingea în cartier, să construim socialismul am rămas doar șase.

Las ziarul să-mi cadă din mână: „Încă unul care a iubit-o pe Delia". N-am știut, n-a știut nimeni, dar nu mă surprinde. Cine nu era îndrăgostit de Delia? Cred că a fost cea mai adorată fată din generația noastră. Pe atunci nu înțelegeam, nu dibuiam esența frumuseții ei și, comițând o eroare frecventă printre tineri, încercam s-o analizez cu compasul și centimetrul, detailând-o pe felii și bucățele, ca într-un joc unde din fragmente disparate trebuie să reconstitui subiectul...

Delia, am înțeles-o mult mai târziu, fascina prin unicat. Se desprindea degajat și categoric din peisajul frumuseților ce le-ai fi putut întâlni pe ulițele Bucureștilor. Desigur, Delia ar fi fost superbă oriunde, mă întreb totuși dacă ar fi avut aceeași cotă pe meridiane unde splendorile lunare autentice platin, sugerând ceva din strălucirea lacurilor glaciale, sunt mai frecvente. Făcea parte din familia Gretei Garbo. Era de o distincție crăiască, produs

migălit de-a lungul multor generații. Mi-o amintesc la o premieră la Teatrul Bulandra. Într-o rochie de catifea neagră, cu jabou bogat de horbotă scumpă – noi, mai plebee, ne dădeam pe atunci în vânt după dantela de nylon – părea un portret vechi.

Am cunoscut-o pe bunică-sa, prințesa Anette R. Avea pe atunci șaptezeci și doi sau șaptezeci și trei de ani și, în ciuda dramei pe care o trăia, drama, uneori tragedia aristocrației din cumplitul ev stalinist, își păstrase intacte morga, dispoziția egală, optimismul, inimitabila eleganță a stilului.

Dur „naționalizată" – fusese silită să-și abandoneze palatul din Iași doar cu o simplă trusă de voiaj –, locuia la comun în jumătatea de hol a unuia din fostele sale apartamente din Blocul Adriatica. Holul era despărțit pe diagonală de un ispahan spânzurat ca o cortină pe o frânghie solidă. Într-unul din triunghiuri locuia bătrâna. Celălalt era folosit ca trecere de celelalte familii. Dar și spațiul acela mizer era impregnat de personalitatea prințesei. Mi-amintesc un divan desfundat, acoperit cu un brocart vechi, un scrin franțuzesc, desigur un radio Philips ascultat îndeobște în surdină și la ore fixe, câteva farfurii de perete olandeze, din vechea sufragerie probabil, două fotolii, o măsuță. Cele câteva obiecte vestimentare dintr-o garderobă mai mult decât săracă atârnau în cuie, pe pereți. Ca mai toți urgisiții din clasa ei, dădea lecții de limbi străine (doisprezece lei ora!) și dedusesem din mici scăpări ale Deliei că, uneori, se întâmpla să mănânce o singură dată pe zi. Și totuși, nu mi-o amintesc pe prințesă altfel decât impecabilă, totdeauna coafată, în singura ei rochie, neagră, și cu un șirag de perle. În orice moment al zilei părea gata pregătită să ia parte la o recepție. La 10 dimineața își lua cafeaua cu frișcă, „autoservite" într-un minunat serviciu de porțelan Worchester.

Mulți o credeau într-o dungă sau teatralistă, etichetând drept sminteală ceea ce nu reprezenta din partea Anettei R. decât o reacție de apărare, o modalitate de a nu se lăsa doborâtă și înfrântă, de a nu-și pierde – practicând o strictă disciplină interioară – respectul față de ea însăși.

Era cea mai apropiată rudă a Deliei și, ținând seama de mizeria în care se zbăteau toți ceilalți membri ai clanului, singurul sprijin financiar.

Poate că acesta a fost și unul din motivele pentru care s-a căsătorit atât de tânără – la șaisprezece ani, cu un cunoscut scriitor, celebritate sexagenară. Prințesa era consternată.

– E absolut degradant! *Un vieux monsieur, et par-dessus le marché un quelconque!*

– Și dacă era un De Guise? se interesa Delia sarcastică.

Bătrâna decretase:

– Orice îi este pardonabil unui De Guise. *Sauf la mort!*

Delia era o fată ciudată. Și destinul ei a fost ciudat. Pentru toți cei care au cunoscut-o, constituie o legendă.

Sunt foarte mulți ani de când nu mai știu nimic despre ea...

CAPITOLUL II

O criză de spondiloză mă împiedică să ajung în Popa Deciu. Am răcit la coafor. Nu-mi închipuiam că fantomele pot răci, pot avea probleme cu ceafa. Căci dacă eu, Laura, am mai existat cu un an sau o mie, ce mai contează!, înainte de a mă naște a doua oară, în conformitate cu actele pe care le posed acum, înseamnă că sunt propria mea fantomă. Reîncarnată, materializată sau reinventată, puțin îmi pasă, tot acolo ajung.

Bărbosul m-a sunat azi-dimineață:

– Am găsit ceva care cred că vă interesează.

– Ce?!

– Încă o carte poștală. E vorba de aceeași persoană, pot să pun pariu. Știți, mă pricep puțin la grafologie.

„Te pricepi la multe matale...“, comentez în gând.

Fără să vreau, mișc capul. Durerea mă săgetează ascuțit, îmi străpunge inima. Îmi dau lacrimile de durere, ca la dentist. Când încep să vorbesc, gâfâi:

– Nu mă simt bine. Mi-e imposibil să ies din casă. Cum procedăm?

Răspunsul vine spontan, chiar grăbit:

– Vin eu la dumneavoastră. *No problems!*

Se pare că băiatul ăsta n-are niciodată probleme. Detest să fiu surprinsă în ipostaze care mă dezavantajează: necoafată, nemachiată sau în ținută neglijentă, chiar atunci când persoana mi-e absolut indiferentă. Nepusă la punct nu-i deschid nici măcar

poștașului; până la pâine dacă mă duc și tot îmi zmângălesc oleacă ochii și-mi agăț câteva lanțuri de gât. Dar se pare că am depășit fazele de pământeană, personaj obișnuit cu fișă la Personal și cadre, cu un început concret, legitimat de un timbru sec pe un certificat datând de acum aproape cincizeci de ani. Cu un sfârșit imprevizibil, dar sigur.

Îi dau adresa și îmi promite că vine după șase, când închide prăvălia. Este neobișnuit de amabil și de prevenitor. Dacă aș fi fost cu cel puțin zece ani mai tânără, mi-aș fi închipuit că are *béguin* pentru mine. Așa, îmi zic doar că am dat peste un original.

– Țăcănit, *ma chère*, mă corectează Dorin.

Este singurul cu care am discutat serios despre „misterul" – în lipsă de alt termen – fotografiei. N-am mulți prieteni, n-am talentul relațiilor sociale, mă plictisesc repede și nu-mi place să mă întâlnesc mereu cu aceiași oameni. Pe Dorin însă l-am păstrat. De fapt, el m-a păstrat. Sunt o dificilă, ocolesc persoanele care nu-mi seamănă, care, sintetizând, nu văd viața la fel ca mine. Gravă eroare, desigur, dar asta e situația. Nici nu încerc să mă schimb. Nu cred în modificări de personalitate radicală. Sunt temporare – eventual și în cel mai bun caz –, țin de suprafață, simplă poleială, niciodată de esență. Dar nu de asta perseverez chiar în greșeli. Pur și simplu n-am chef să fiu alta, e prea târziu, prea obositor. Și niciodată, mai ales după moartea lui G., n-am încercat să par alta. Mai devreme sau mai târziu, tot te trădezi. E ca și cum ai purta tot timpul pantofi incomozi. Până la urmă – sub o masă de restaurant, sau în altă parte – te descalți. Vorba pedichiuristei mele: „M-am dezbrăcat, doamnă, de caracter și l-am băgat în așa și pe dincolo..."

Da, Dorin mă suportă. Ne cunoaștem de la cinci ani, am făcut împreună primara și liceul, bănuiesc că am fost cândva, pe la paisprezece ani, prima lui dragoste, dar, mai ales, nu s-a însurat. Mai precis, n-a fost căsătorit niciodată. Soții, soțiile nu agrează camaraderiile, chiar cele mai inocente, care i-au precedat. Dorin e un grăsun jovial, uneori mă enervează placiditatea lui generată de o filosofie proprie, „nimic nu e important, *ma chère*", dar pentru mine contează faptul că n-avem secrete unul față de

celălalt; între noi există o încredere reciprocă desăvârșită și, cel mai important, ne simțim bine împreună.

Despre Călin, bărbosul de la anticariat, decretează:

– Ori țăcănit, ori un mic peștișor care-și închipuie că ai bani.

– Chiar așa de rău am ajuns?

Se înclină, cât îi îngăduie burta, în ceva ce s-ar dori o reverență din secolul al XVIII-lea.

– Nu tu, *my dear*. Tineretul nostru care le „exodează". Până la primirea vizei către ortomana Mrs. Crocodil din Texas, se poate lua un aperitiv și la București.

Orgoliul meu mai reacționează:

– Ești odios.

– Nu, *ma chère*. Doar gras.

Despre fotografie nu e dispus să discute „metafizic". Nu contestă asemănarea, coincidența de nume îl amuză, dar de aici până la chestii „brahmane", vishnu, reîncarnări și alte minunății din zonă trebuie sărită prăpastia aberantului. Am impresia că de fapt e impresionat, dar bravează, pentru a mă readuce într-un perimetru mai terestru.

– Liviu ce spune?

Se uită la mine scrutător.

Liviu e amantul meu. Da, nu mă tem de termeni, detest mic-burghezul, ipocritul „prieten". Prin prieten înțeleg camarad, coleg, *le copain*; Popescu, coleg de serviciu sau amic din copilărie, partener cândva de minge, șstrand, ceaiuri. Dacă aș fi mai tânără, i-aș spune iubit. Dar, la aproape cincizeci de ani, expresia mi se pare nepotrivită. De parcă m-aș echipa în spielhosen și mi-aș împleti codițe cu gâze și floricele de plastic.

Suntem împreună de cinci ani. Un soi de semi-concubinaj amabil. Ne suportăm, mai mult ne agreăm, nu ne facem iluzii, nu pretindem și, de cele mai multe ori, ne înțelegem fără să deshidem gura. Uneori, îmi declară cu amabilitate: „Știu că nu sunt marea ta dragoste, dar îți sunt recunoscător că mă accepți".

Toate acestea, spuse pe un ton ușurel, de badinerie și cu un zâmbet care-i aparține, amestec de blândețe și sarcasm. În felul lui e un înțelept: tolerant, înțelege tot și, în consecință, nu dispre-

țuiește pe nimeni. Mie îmi reproșează că nu pot lua oamenii așa cum sunt, pretind mai mult decât sunt ei în stare sau dispuși să ofere.

– Nu pretind nimănui nimic, nu fac decât să evit persoanele dezagrebaile, să le elimin din raza interesului meu și atât.

– E același lucru.

Ne certăm rar și, mai ales, pe chestiune de principii. De pildă, face distincție între rezoanele care ne împiedică să ne căsătorim: demnitate virilă (el), neseriozitate, lipsă de sentiment (eu). Nu se ambalează însă prea tare. Dacă l-aș fi iubit ca pe G., detașarea lui politicoasă m-ar fi scos din minți.

– Ce spune Liviu? repetă Dorin.

Discuția cu Liviu n-a fost plăcută și replic enervată:

– Ți se pare chiar atât de interesant?

– E un tip pe care mă bizui. Are simțul proporțiilor.

– Are pe dracu! Nici măcar nu m-a ascultat până la capăt.

Dorin insistă:

– Ce-a zis de fotografie?

– Că-i iluzie optică. Cretin ca de obicei. Când nu înțelege sau nu-i convine ceva, neagă însăși evidența.

– Poate că are dreptate, declară evaziv. Crezi că te pot ajuta cu ceva?

Își isprăvește paharul de votcă și se ridică:

– Vrei să aștept până vine tipul de la anticariat?

– De ce?

– Ca să-i deschid. Să nu mai cobori tu din pat.

– Lasă. Ajută-mă doar să mă ridic.

Mă ia de mână, iar eu încerc, ținându-mă cât mai țeapănă, să ajung în unghi drept.

Mă sărută pe obraz și pleacă, fără să-l conduc. Se duce, ca în fiecare joi și duminică, la părinți. Bătrânii trăiesc amândoi, la celălalt capăt al Bucureștiului. Au în jur de optzeci de ani, dar sunt sănătoși și se descurcă perfect. Dorin, ca în general toți cei care n-au familie proprie, e un fiu foare devotat. Dar așa a fost el totdeauna, chiar și la vârsta extremei tinereți, când părinții contează cel mai puțin. Eram toți foarte săraci pe-atunci (taică-său, fost magistrat, făcuse patru ani de canal), cu o copilărie și o

adolescență lipsite de bucuriile cele mai simple: o portocală, o ciocolată, o pereche de patine... O bicicletă era vis de nabab. Ca intensitate de dorință irealizabilă, nu găsesc echivalent azi.

Din primul salariu, Dorin, care, în lipsa paltonului, umbla iarna într-un *pullover* gros, pretinzând că-i sportiv, și nu văzuse încă marea – alt vis al adolescenței noastre! –, i-a cumpărat maică-sii șoșoni și un bilet pentru Băile Herculane.

Mă mișc anevoie prin living, încercând o ordine superficială: strâng ziarele lăsate vraiște de Liviu, duc serviciul de cafea la bucătărie. A băut trei cafele, dar n-a spălat nici o ceașcă. Nevastă-sa făcea parte dintre idioatele care „nu suportă bărbați cu șorțuleț". În conformitate cu acest principiu sănătos, Liviu, la cincizeci și trei de ani, nu e în stare să-și fiarbă un ou, să deschidă o cutie de conserve.

Chestiunea ar fi lipsită de importanță, dacă l-ar chema Rockefeller. În condițiile de la noi însă, neîndemânarea domestică devine o infirmitate. Liviu și-o acceptă zâmbind amuzat. De altfel, își recunoaște toate defectele cu egală bună dispoziție. În faza inițială a legăturii noastre, credeam că e vorba de modestie și extremă sinceritate. Mai târziu, mi-am zis că-i aroganță și începusem să mă apropii de adevăr. În realitate, Liviu are o părere atât de bună despre el, se simte atât de bine cu el însuși, încât își permite să-și recunoască în gura mare cusururile, chiar și viciile, iar opiniile mele, oricât de dezagreabile, nu-l deranjează niciodată:

– Scumpa mea, sunt încântat că mă iubești atât de mult.

– Poți să-mi comunici cum ai ajuns la această concluzie subtilă?

– E foarte simplu. Întâi că-ți pierzi timpul cu analize minuțioase vizând persoana mea. Deci, te preocup. Al doilea, e lucru verificat că marea dragoste *vede* extrem de limpede și totuși... iubește.

– Marii cretini sunt cei mai mari infatuați. Tot lucru verificat.

Nu mă lasă să mă ambalez. Scoate din buzunarul hainei un coșuleț cu ghiocei sau o brichetă nostimă – știe că apreciez cadourile pentru sensul lor de „gest afectuos" și nu în primul rând, valoric – și-mi declară că mă adoră. Incontestabil, e un gentlemen – specimen din ce în ce mai rar – și asta mă determină să-i

iert multe. Și azi, după cinci ani, se ridică din fotoliu când îmi aprinde țigara, își cere scuze pentru orice fleac, nu se încheie la pantaloni în fața mea... Alături de Liviu am descoperit un fenomen pe care nu-l credeam posibil: e îngrozitor să n-ai cu cine te certa. Disputa e unilaterală, n-ai partener, te cerți singur. Evident, ai totdeauna dreptate, ești necontrazis, dar nu și victorios...

În casă e liniște, se aude doar tic-tac-ul pendulei, n-aș suporta muzică, orice zgomot îmi amplifică durerea. Am noroc că băiețelul vecinilor de la etaj e plecat în vacanță, la bunici. Am impresia că-i un copil țicnit. După bubuielile pe care le comite, pot să jur că se urcă pe dulap, bibliotecă sau ce naiba or avea în casă și plonjează în cap.

Sună telefonul. Totdeauna la aceeași oră, când nu ne vedem. Șase.

– Te ador, scumpa mea. Te simți mai bine?

Știu că nu mă adoră. E doar afectuos și tandru. Și mai știu că nu s-ar despărți de mine niciodată. Îmi face plăcere de fiecare dată să-i aud glasul, un bariton cald; vocea și mâinile bărbaților au pentru mine o importanță specială.

– Nu grozav. Chiar rău, dar asta-i situația.

– Vrei să vin?

De la bun început, ne-am păstrat domiciliile, deși se întâmpla, uneori, să nu ne despărțim câte o săptămână sau chiar mai mult. Fiecare din noi a făcut-o însă din rațiuni distincte.

– Nu. Arăt și pe din afară și pe dinăuntru oribil.

– Cum vrei tu, iubito. Dacă ai nevoie de ceva, sună-mă. Sunt acasă.

– Nu mă poți ajuta cu nimic.

Îmi amintesc că sunt fată bine crescută și îi mulțumesc. Încheie tandru, ca de obicei:

– Am să te chem mai târziu, să te sărut de noapte bună.

O va face la zece. Până atunci va citi ziarele. Consumă toată presa, de toate culorile („ca să am argumente, înțelegi...“), pe fundal de muzică rock. Nu știu cum suportă hărmălaia de răgete – mie îmi dă senzația unei zavistii într-o grădină zoologică –, absența melodiei, glasurile isterice. Eu am rămas la Tom Jones, Elvis și

Julio Iglesias... Adică la vedetă și cantabilitate. „Corurile“ nu mă conving decât la operă sau în situații... patriotice. Care-i bun se detașează de turmă. Dar, sufletește, Liviu e mult mai tânăr ca mine.

Călin, bărbatul de la anticariat, sosește la șase și jumătate. Am reușit să-mi pun o rochie de casă și, cu cazne cumplite, să-mi trec pieptenele prin părul năclăit. De câte ori mă fulgeră durerea, transpir rece din cap până în picioare.

E agitat, obrajii de obicei palizi sunt vopsiți de ger într-un roșu care bate în ciclamen. Își scoate dezinvolt scurta și declară senin, cu lipsa de tact proprie tinereții.

– Nu arătați deloc bine... Afară-i un ger cumplit...

Puțin îmi pasă, ca și de regretul lui că n-a găsit pe itinerar nici o florărie deschisă. Ard de nerăbdare și emoția mă face să-mi uit ceafa bolnavă. O rămășiță de convenționalism mă silește la un minimum de ospitalitate.

– Dacă vrei să te încălzești puțin, te servești singur. Nu mă pot mișca.

Îi arăt barul mascat într-o comodă franțuzească. Fusese trăsnaia lui G. si nu iesise rău.

Călin refuză dând din cap:

– Săru' mâna... La noapte am de învățat...

Se uită la mine într-un chip ciudat. Mă simt agitată la culme, mă ustură pielea capului și încerc senzația dezagrebailă că am un păr... electric. Călin declară brusc.

– Și pe dumneavoastră vă cheamă Laura. Am văzut pe tăblița de la ușă. Pe cartea de vizită n-ați trecut decât inițiala: L.

– Și?

Încearcă să zâmbească și ridică din umeri:

– Chestiunea mă captivează. Încerc să înțeleg...

– Și eu încerc.

N-am chef ca băiatul ăsta să se insinueze în viața mea, să-mi cunoască obsesiile. E un coșmar care mă privește.

– Ce-ai găsit?

Deschide mapa și zăresc mașinal un teanc de notițe, o cravată cu nodul gata făcut, câteva bomboane în staniol. Scotocește printre hârtii și, în sfârșit, îmi întinde o carte poștală. Înfățișează

Gara de Nord – fațada principală cu statuia lui Duca: un tramvai urcă pe Calea Griviței.

Gândul care mă fulgeră totdeauna în asemenea ocazii revine: „câți dintre pasagerii de atunci or mai fi în viață?“ Citesc textul de pe verso:

Lui Anton, suflet cald de prieten, aceeași afecțiune curată și un ultim gând, înainte de plecarea trenului. M-am răzgândit și las Parisul pentru la iarnă. I-am preferat Zürichul. Laura, 19 octombrie 1929 – Gara de Nord.

Rămân o vreme cercetând caligrafia bine cunoscută. Buclele mele ample, punctele care se depărtează de tija *i*-ilor, parcă suflate, semnătura largă, cu *a*-urile foarte accentuate.

– Ați observat? E același scris. Și mai vizibil la adresă. Simte nevoia să-mi explice: „Adresa se scrie totdeauna mai atent și mai citeț“.

Are dreptate: „Monsieur Anton Hagețanu, strada Nalbei 21 – București.“ Literele, sunt aproape caligrafice.

Ideea pe care o ocoleam devine acum certitudine. Am mai trăit într-o perioadă, care începe în jur de 1900, mai existam în anii '30, apoi m-am scufundat fie în necunoscut, fie în eternitate.

Mâinile și picioarele îmi sunt înghețate și simt că, dacă nu vreau să înnebunesc, trebuie să aflu adevărul, să-mi descopăr alter-ego-ul, cine și cum m-a precedat.

– Din păcate, oftează Călin, nu cunoaștem numele.

Sunt neatentă:

– Poftim?!

– Spuneam că, dacă i-am ști numele de familie, ne-ar fi mult mai simplu...

– Simplu, ce?

Bărbosul zâmbete timid și poznaș în același timp.

– Mi-am dat seama că încercați să dați de urma acestei persoane. Și că-i semănați. La mijloc e o chestiune ciudată care, vă spun drept, mă... vrăjește.

Mă crispez. Cu toată tulburarea care mă stăpânește, îmi repugnă gras ideea că, pentru băiatul ăsta, am devenit un subiect de senzație. Simte că m-a nemulțumit – are antene, mă voi convinge în timp, de o sensibilitate specială – și completează repede:

– Să nu mă înțelegeți greșit. Eu am trăit cândva ceva asemănător. Vreau să vă ajut. De aceea ziceam că dacă doamna în cauză ar fi semnat cu numele întreg, am fi avut mai multe posibilități s-o găsim.

Spun obosită:

– Când te adresezi intimilor, nu iscălești cu numele de familie.

– Ce păcat! exclamă naiv. Am fi putut studia arhivele, eventual un anunț la Mica Publicitate. „Căutăm pe..., care a cunoscut-o pe... ș.a.m.d." E un procedeu frecvent.

– Da, spun, gândindu-mă la anunțul lui Dănuț Crișan, e frecvent, dar neeficace pentru noi. Contemporanii... – fac un efort – ...persoanei pe care o căutăm nu mai există. Cred că ar fi avut azi peste o sută de ani.

Îmi șterg fruntea asudată cu mâneca rochiei de casă, fără a mai ține seama de ineleganța gestului. Mă simt frântă și abia aștept să mă întind pe patul meu nenorocit, o scândură acoperită cu o saltea subțire. Călin se joacă nehotărât cu fermoarul jachetei.

– Permiteți-mi să vă ajut... Am să mai caut. Am prieteni și la alte anticariate.

Sunt ingrată, dar abia aștept să-l văd ieșit pe ușă:

– Mai ai și slujbă, cursuri, părinți...

Schițează un surâs:

– N-am părinți.

– Iartă-mă, rostesc convențional, apoi burghez: Oricum, te-ai deranjat prea mult.

– Nu! Nu! Îmi face plăcere să vă servesc.

Dacă aș avea jumătate din anii pe care-i împlinesc sau măcar cu zece-cincisprezece mai puțin, mi-aș închipui că bărbosul e pe cale de a face o mică pasiune. Dar la aproape cincizeci de ani și, mai ales, cum arăt acum (galbenă, oribilă, crispată), ipoteza e aberantă.

Călin continuă să-și ofere serviciile precipitat:

– Am o anumită experiență... O să vedeți... Pot să vă ajut și altfel... nu vă simțiți bine... Pâine... lapte... Nu-i o problemă... Știu

să și gătesc... Am luat o dată un campionat în tabăra de la Costinești. Am confecționat o sută de sarmale în douăzeci de minute. I-am tăiat pe profesioniști... Un bucătar din Baia Mare nu mă înghite nici azi pe chestia asta...

Se uită la mine cu ochi lucioși și, mă repet, dacă aș fi oleacă mai frumoasă, aș zice ca la o icoană. Nu mă pot împiedica să zâmbesc:

– Ce copil ești, Dumnezeule!

Simte că m-a câștigat și râde fericit:

– Promis? Mă primiți în echipă?

Dau din umeri a neputință, continuând să surâd cu ceea ce îmi închipui eu că ar fi o expresie matern-îngăduitoare.

– Ți-a rezistat vreodată cineva?

– Gazda. Când întârzii cu chiria, nu mă iartă deloc... Doamnă, fug, ca să nu vă răzgândiți! Mâine dimineață vă aduc lapte.

– Dar nu beau lapte!

– Ce importanță are? Mie-mi face plăcere.

La zece mă sună Liviu. Punctual ca întotdeauna. A vorbit cu Dorin, care l-a informat că aștept vizita „tipului de la anticariat".

– Mie nu mi-ai spus nimic.

Asertiune simplă, nu interogație. Eu – pauză. Liviu continuă pe un ton vesel:

– Cel puțin a venit?

– Da.

– Și? Ce noutăți?

– N-are importanță.

În realitate, mă enervează că nu-mi acordă credibilitate, că nu pot discuta cu omul care azi mi-e cel mai apropiat de pe toată planeta. Afirmația poate să pară gravă, excesivă, dar, din nefericire, așa stau lucrurile. Iar el tratează totul drept o fantezie sau o „țăcăneală". Insist, neagă evidența.

– Facem pe misterioasa?

– Da. Sunt misterioasă, panicoasă, isterică și tot ce vrei tu. Dar mai ales obosită. Important este că te iubesc.

Îl simt impresionat. Spre deosebire de el, care mă adoră la fiecare zece minute, eu folosesc verbul cu parcimonie. Glasul e ușor tulburat.

– Ești sigură?

Mă străfulgeră o replică tâmpită:

– Uită-te dimineața în oglindă, înainte de a te rade și de a te spăla pe dinți.

– Ce naiba vrei să spui?

– „Marea dragoste vede... și totuși iubește". Te-am citat.

Închid telefonul. Știu că e perplex. Pe mine mă apucă un râs nervos. Dar, din cauza convulsiilor, mă apucă și durerea de ceafă, așa că mă simt obligată să mă stăpânesc. Hotărât, încep să pierd Nordul.

Mă uit insticntiv spre consola de sub oglindă, unde am pus fotografia Laurei 1928. Zâmbește, și buzele, o văd limpede, articulează mut:

„Cândva, și eu..."

Restul cuvintelor nu-l pot distinge.

* * *

„Încearcă să te desprinzi, să scapi de obsesie, mă pisează Liviu. Tu trăiești acum retro, în tunelul timpului, care știi bine că nu există, dar v-a zăpăcit pe toți televizorul. Ce Dumnezeu! Ești femeie matură! Science-fiction se consumă la cinșpe ani!"

Asta, când mă ia cât de cât în serios. În rest, continuă să bagatelizeze.

Fac eforturi, dar nimic nu mă scurtcircuitează. Nici măcar presa cu bârfe despre Ceaușești – averea lor, contul din Elveția, amorurile Zoei ori articolele-haznale scrise de vidanjori și depanatori de pisoare. Hotărât, politica nu mă mai pasionează, mi-e indiferentă boicotarea opoziției în parlament, în ce măsură a scăzut cota de popularitate a guvernului, care sunt șansele lui Mihai... Acum patru zile eram în stare încă să rup orice relație cu contraopinenții mei. De altfel, nu-s nici două săptămâni de

când am refuzat să-i predau colecția de iarnă Delphinei – boutique-ul deschis pe Academiei –, pentru că patroana e o cretină obtuză, abonată la ziare imposibile. Am pierdut ceva parale, dar în viață esențial este să știi să-ți menajezi nervii și ficatul.

– Ghinionul tău, îmi spune Liviu, este că ai prea mulți bani pe care-i câștigi pocnind din degete.

– Pocnește și tu!

Se uită trist la mine.

– Iar faci pe nebuna?

Îmi cer scuze. În realitate, problema banilor s-a pus de la început între noi, ca un spin.

Liviu, inginer, limitat la un salariu fix, se simte umilit de inferioritatea lui financiară. În această privință, a rămas la mentalitatea care mai dăinuia încă în generația părinților noștri că, într-o familie, într-un cuplu, bărbatul trebuie să fie principalul furnizor de venituri. A profita de confortul pecuniar al femeii însemna a fi pește. „Eu unul n-am vocație de *maquereau*." Este cred și motivul cap de listă pentru care nu insistă „insistent" să ne căsătorim.

Îi apreciez demnitatea, dar mă simt iritată. Atâta vreme cât eu n-am suspiciuni, nu văd de ce-ar face el caz. Nu acceptă cadouri mari din partea mea, împărțim obligatoriu absolut toate cheltuielile și, din cauza asta, concediile noastre sunt ratate.

– Mă enervezi cu mentalitate asta masculo-primitivă.

– N-ai decât, spune-i primitivă, dacă vrei.

– Dar e absurd! și încep să țip. Știu că absolut toții banii îi cheltuiești cu mine.

– Firesc!

– Atunci e la fel de firesc să-i cheltuiec și eu pe ai mei. Nu înțeleg de ce, dacă am chef să merg la Aro, sau la Rex, sau la mama dracului și să beau whisky, și am posibilitatea s-o fac, să mă duc la bomba de după colț, ori pe plajă, și să consum o bere infectă à la Mitică Sindicat, pentru că nu dispui și tu de același portofel! Iar eu pot s-o fac pentru amândoi. Pentru omul care mă iubește și pentru mine. Dacă n-aș avea această convingere, fii sigur că n-aș scăpa nici o centimă. Ei, fir-ar să fie! O singură dată pe an plec în vacanță și vreau să mă simt bine!

– Și *eu* doresc același lucru, draga mea.

– Atunci să ne simțim dracului!

– Perfect. Îți pomit că o să fac un CAR pentru concediu și vom cheltui ca nababii. Ești mulțumită?

– Ăsta-i șantaj!

– În parametrii existenți, ador să fiu șantajist.

Îl privesc lung.

– Cred că altceva se petrece cu tine, Liviule. Te admiri neîncetat. Dai impresia că încă nu te-ai obișnuit cu propriul tău „formidabil", nu te mai saturi să te miri de propria-ți făptură...

De dimineață mă simt ceva mai bine. Gâtul însă tot nu-l pot mișca, nu pot ridica brațul mai sus de douăzeci de centimetri peste centură.

E o duminică mohorâtă, închisă, cu lumina aprinsă toată ziua. Străzile sunt pustii ca în week-end-urile „capitaliste". Sub Ceaușescu, ciudat, era mai multă animație. Mă tot întreb unde dispar bucureștenii sâmbăta și duminica. La prețurile care se umflă galopant, escapadele afară din oraș nu mai sunt comode, restaurantele au încetat de a fi un fenomen românesc. Sunt frecventate de străini, studenți arabi, greci, israelieni, oameni de afaceri, turiști. Ici-colo, câte o parașută de-a noastră scoasă „la grăunțe" și un Nelu Vagabondu', contra niscai partide de picioare în aer...

Și, tot ici-colo, mese cu câte două-trei animatoare, foarte tinere, foarte frumușele, dar evident lipsite de profesionalism, trăgând câte un ceas de o cafea, în așteptarea mușteriilor.

Surprind privirea Laurei. Am impresia că mă urmărește indiferent că mă îndrept spre baie, dormitor sau balcon. Doar că nu întoarce capul și în spate. Firește, Liviu pretinde că bat câmpii și diagnostichează scurt: „Toate fotografiile portret *fac* la fel. În locul tău, aș arunca-o naibii sau cel puțin aș culca-o cu fața în jos. Încep să cred că ești masochistă".

Am încercat o singură dată, dar n-am rezistat mai mult de un sfert de oră. Aveam senzația că aud scâncete în odaie. Clar, mi se răsucesc mințile...

Trebuie să fac ceva! Să mă deconectez măcar o oră, o jumătate... Zece minute...

Mi-am notat numărul în agendă, așa că îl găsesc imediat. Îmi răspunde o voce masculină de fumător îndrăcit. Spun bună-ziua, consum toate convențiile legate de deranj...

– Vă sun în legătură cu anunțul din ziar al doctorului Dan Crișan... Sunt o fostă colegă... Scuzați-mă (râd prostește, dar asta-i uzanța), nu știu cu cine vorbesc.

– Cu soțul unei alte colege... Tica Brebenaru, mă rog, acum Preda.

– A! Exclam instinctiv: Tica și Ica.

Erau surori gemene și ne plăcea să le socotim mascota clasei. Două rățișoare nostime, grăsulii, bine dispuse fără pauză și care semănau, dar nu până la confuzie. Nimic din legendele gemenilor care „driblează" profesorii, răspunzând unul în locul celuilalt.

– Exact! pare încântat Preda. Tica și Ica. Tica nu-i acasă, dar se întoarce până la prânz. Cine să-i spun că a căutat-o?

– Laura... Laura Florescu. Dacă-mi permiteți, am să revin.

Îmi aprind o țigară și mă surprind în oglindă zâmbind. De fapt, zâmbesc cu toată ființa, zâmbesc frânturilor de imagini care se rostogolesc ca un șirag de mărgele scăpate din fir; simt brusc în nări izul acela iute de adolescentă efervescentă, nu prea îngrijită, specific claselor de fete, care le determina pe profesoare să deschidă geamurile în februarie. O aud pe Teodoreasca de Desen, diriginta noastră până la sfârșitul liceului:

– Mai spălați-vă, fetelor, pentru Dumnezeu! Sunteți domnișoare mari! Miroase aici ca într-un dormitor de infanteriști.

Bărbatu-său, mort pe frontul de răsărit, fusese colonel de cavalerie.

Nu auzisem pe atunci de spray-uri deodorante, în lipsa cronică a păcurii, a lemnelor și a buteliilor de aragaz – după patruzeci de ani, același „mango", cât am progresat!, dar nu mă mai interesează politica! –, apa era înghețată și îți trebuia oleacă de curaj să te speli până la brâu.

Prin corelație, îmi amintesc de Felicia Coman. Avea întâlnire cu „marea ei dragoste", un vlăjgan de la liceul de băieți, „Doru Staicu dintr-a X-a"... Ce curios că-mi amintesc asemenea fleacuri...

– ...Când să ajung la ușă, babaca îmi strecoară un far: „Felix, ești murdară pe gât. Nu poți ieși în halul ăsta.“ M-am gândit să-mi despletesc părul, dar bătea vântul.

– Și ce-ai făcut?

– Mi-am pus eșarfa verde cu buline...

După foarte mulți ani, am întâlnit-o la o recepție oferită de ambasadorul Italiei la Athénée Palace. Era cu soțul ei, celebrul chirurg S. Felicia, în mare toaletă – furou de paillete negre și un boa superb care-i ajungea până la călcâie –, era o apariție care-ți tăia respirația. Când ne-am sărutat, am șoptit zbârlindu-i părul de la tâmplă:

– Tot nu te-ai spălat pe gât?

Spre deosebire de celelalte colege, Delia Dumșa era totdeauna impecabilă. Avea doar două costumașe la care schimba diferite bluze, ieftine în fond, dar capodoperere de artă spălat-călcat. Cum izbutea, nu înțeleg nici azi. Noi o porecliserăm „fetița cu periuța“, pentru că în ghiozdan avea totdeauna o pijama și peria de dinți. Nimeni nu știa unde locuiește și, aveam s-o aflu mai târziu, când am devenit prietene intime, că nici măcar ea n-ar fi putut să dea o adresă. De la zece ani, de când ambii părinți fuseseră închiși – sânge albastru și moșii –, dormea aproape în fiecare noapte în alt pat. Puținii prieteni ai familiei – toți nume simandicoase scoase din manualul de istorie – încă „necofrați“, dând dovadă de o inflexibilă solidaritate de clan, îi ofereau ospitalitate cu rândul. Bunică-sa, prințesa Anette R., se interesa în fiecare dimineață telefonic, unde poate fi cazată *la petite*.

Aveam paisprezece ani pe-atunci și mi se părea extraordinară această existență nomadă, pe care o consideram de altfel o aventură excitantă, de un exotism încântător. Mai uimitor mi se părea însă faptul că, de la zece ani, Delia ducea o viață independentă, scăpată practic de sub orice control.

– E grozav! îi spuneam, prăpădită de admirație.

Se uita la mine cu ochii aceia imenși și zâmbetul princiar, pe care-l avea încă de pe atunci. Zâmbetul și mersul...

– Destul de incomod. Toate lucrurile mele sunt împrăștiate. Doar cărțile și caietele le țin la bunica.

Se ducea la ea în fiecare zi, după școală. Prințesa îi comunica unde avea să înnopteze și luau „dejunul" împreună. Prânzurile lor! Cele mai amuzante mese, pe care le invidiam din tot sufletul. Mi se păreau grațioase și exotice, cu ceva din veselia și improvizația meselor la iarbă verde, juvenile și pline de surpriză. Indiferent de *menu*, mâncau în porțelan de Sèvres și cu tacâmuri de argint. În mod categoric, bătrâna trebuie să fi avut un stomac de fier, iar inconștiența ei ținea, într-un fel, de fantastic.

„Niciodată nu mi-aș fi închipuit că aș putea învăța să gătesc! afirma cu suficiență. Omletele mele sunt de-a dreptul extraordinare!"

Delia era absolut de acord, iar, ulterior, partenerii ei aveau să-i reproșeze mereu acest gust bizar pentru ceea ce, de pildă scriitorul numea „merinde de golan".

Bunica și nepoata, în fiecare zi și ani de zile, au mâncat cu reală plăcere mezeluri, ouă – felul de bază, supe în plic, iar când prințesa se simțea în dispoziție culinară de excepție – macaroane cu brânză.

– N-ai putea locui totuși la cineva anume? Adică să te stabilești?

Delia își clătina pletele blonde, cu adevărat mătăsoase, mult apreciate de băieți, în general.

– N-am la cine. Și așa deranjez... Ninon Vernescu stă într-o mansardă. Când îmi pune patul de campanie, nu mai poate ajunge la toaletă. Băicoienii – sunt patru – locuiesc într-un demisol. E atât de îngust, că ne îmbrăcăm cu rândul... Tante Mathilde, ca și bunica, ocupă o jumătate de hol comun, numai că ea și-a ridicat un perete de scânduri. Mai bine s-a aranjat Alexandra Filipescu. Are o garsonieră, dar și un amant. E încă tânără, înțelegi? Împlinește douăzeci și cinci de ani... Dar am noroc că toți stau în centru.

Nimeni la școală nu intuia itinerarul de existență al Deliei. Azi ar părea ciudat, căci copilul acela blond, care se distingea la o primă și singură privire dintre alți o mie, era ermetic, rezervat, lipsit de reacții și veselie. Nu râdea aproape niciodată, fără să fie tristă. De fapt, n-o amuzau fleacurile care ne amuzau pe noi, era

mirată sincer și nu atitudine impusă, când noi, topite de comicul nespus al unei situații, izbucneam în hohote de râs.

Profesoarele nu erau însă surprinse, nimeni n-o lua la rost pentru absențele nepermis de multe, nimeni nu se sesizase că părinții Deliei, vreun tutore sau orice neam nu puseseră o singură dată piciorul în școală.

Era atmosfera care caracteriza anii de după reforma învățământului. Dascălii erau plictisiți, consternați de aberațiile conținute de noile manuale; ei înșiși trebuiau să „învețe" materia înainte de a o preda, interpretată în lumina materialismului dialectic și folosind experiența dascălilor sovietici. Plictisiți, perplecși, resemnați, se simțeau amploaiați jalnici, mistificatori fără voie, hăituiți de ședințe, cursuri de Istoria Partidului și limba rusă. Tot atunci au descoperit înspăimântați Dosarul.

În consecință, lecțiile erau predate mecanic, nu se învăța nimic, se copia în voie, chiulul prospera fără ca cineva să se sesizeze. De altfel, majoritatea profesoarelor noastre erau cadre vechi, „cocoane" între patruzeci și cincizeci de ani, soții sau văduve de foști ofițeri superiori, magistrați, avocați, înalți funcționari. Doar una, culmea, de Limba Română!, tovarășa H, singura căreia îi spuneam la indicație expresă tovarășa, restul erau Doamne, o scârbă frumușică de altfel, ne făcea să simțim biciul regimului și ce va să zică lupta de clasă. Ne asmuțea una împotriva celeilalte, folosind metode oribile. Prin clasa a V-a, de pildă, la orele de dirigenție, obișnuia – aveam cursuri după-amiaza din cauza lipsei acute de spațiu școlar – să ne întrebe prin sondaj ce am mâncat la prânz. Evident, mai erau copii ai căror părinți, necompromiși în politică și avantajați de profesiune – medici, dentiști, avocați, ingineri – le puteau asigura încă o existență confortabilă. Mare parte însă dintre fetițe proveneau din mica mahala sau de la țară.

Doamna H. folosea diabolic metoda intuitivă. Dacă, de exemplu, Alice C., copil de medic, povestea că a mâncat la prânz friptură de pasăre și o protocală, următoarea „intervievată" era P. Dumitra, a cărei mamă, abandonată de bărbat, spăla rufe în mahala. Dumitra se sătura de regulă cu fasole, ciorbă de ștevie,

praz. Realizat contrastul, tovarășa H. exclama, „quod erat demonstrandum!“, triumfător și invariabil:

„Vedeți, copii! partidul și tovarășul Dej vor avea grijă ca într-o zi să aveți toți pe masă friptură și portocale... Acum veți înțelege mai bine versurile marelui nostru poet A. Toma. Ele reprezintă mânia cinstită a unui poet al clasei muncitoare, îndreptată împotriva huzurului claselor exploatatoare...“

Bineînțeles, se referea la subtilele stihuri „..icrele și șampania, pastele și grijania!...“, merindea cu care se ghiftuise dihania burghezo-moșierească.

Pe Delia n-a suferit-o de la început. (Ne-a fost profesoară de Română până la sfârșitul liceului.) Cred că era o ură organică; Delia polariza toate însușirile inimitabile și inconfundabile ale clasei sale, stimulând implicit resentimentele otrăvite, de galbenă invidie, împotriva aceleiași caste, ale tov. H.

Tot din clasa a V-a, o altă amintire:

– Unde ai făcut școala primară, Dumșa?

Delia a reflectat câteva clipe.

Avea de mică o voce gravă, neașteptat de matură, nu atât din pricina timbrului, cât a cumpănirii, a calmului care trăda o siguranță de sine ieșită din comun la un copil de zece ani.

– Am terminat-o la Iulia Hasdeu.

– Ai terminat-o...

Tovarășa H. sesizase o nuanță. Vigilentă, mereu trează, atentă la fenomenul luptei de clasă, s-a interesat:

– Dar unde ai început-o?

– La *Maison des français*.

– Aha!!

Acel „aha!“ prefigura toate persecuțiile, șicanele, răutățile care aveau s-o asedieze pe Delia vreme de cinci ani... Nu mi-am putut niciodată explica resentimentul care, raportat la subiect – un copil –, căpăta dimensiuni înfricoșătoare cu tentă patologică. Și mai greu de înțeles, pentru că tovarășa era o brună aproape frumoasă, cu ochi albaștri, minionă. Se îmbrăca bine, cu gust și nu era lipsită de distincție. Oare ura împotriva unei întregi clase și-o concentrase în făptura Deliei Dumșa pentru că aceasta

simboliza seducțiile acelei lumi privilegiate către care tovarășa aspirase cândva? M-am gândit mai târziu, dacă nu cumva nefericita – după intensitatea ranchiunei trebuie să fi fost o fire pătimașă, înfocată – fusese nebunește îndrăgostită de vreun june aristocrat și plantată pe vreo uliță a uitării. Amintire-compensație, câteva carate într-o cutiuță de catifea, uitată discret pe marginea toaletei. Nu știu, dar de un lucru sunt convinsă. În această înfruntare mută, Delia ieșea totdeauna victorioasă. Primea cu liniște princiară micile mizerii (mari, raportate la viața de elev). Le ignora cu atâta suverană indiferență, sugerând cât se poate de limpede că e invulnerabilă – o atitudine instinctivă, ținând de structura ei, căci la vârsta aceea nu și-ar fi putut-o inventa și impune –, încât tovarășa H. se simțea uluită, dezarmată, turbată. Cred că lipsa de reacție a Deliei o făcea să ia după ore cașete pentru ficat...

Delia era o elevă capricioasă; învăța când avea chef și numai ce-i plăcea. Un stil de viață școlară de neînchipuit înainte sau după anii '60, când s-a revenit la liceul de unsprezece și apoi douăsprezece clase.

Dar, în degringolada primului deceniu de după anii '50, când profesorii erau notați pozitiv în funcție de numărul promovaților și aveau obligația să-și mediteze vara propriii corigenți, totul era posibil.

Delia a profitat mai mult decât oricare dintre noi de conjunctură. Nu învăța mai nimic, habar n-avea de orar, venea cu caietul de matematică la ora de fizică, dar română știa. Îi plăcea să citească și avea simțul limbii. La vremea aceea cred că era cea mai instruită fată din clasă. Necenzurată acasă, dând cu tifla materiilor care n-o interesau, devora tot ce găsea în resturile de biblitoecă ale gazdelor ei. Aceștia nu-i controlau nici volumul, nici calitatea lecturii și a fost prima din clasă, la doisprezece ani, care citise *Le mariage parfait*. Știa pe dinafară tot Eminescu, pe Shakespeare îl simțea prieten apropiat, „se culcase" – pentru că ținea cărțile în pat; expresia ei din ultimul an de liceu – cu Blaga, Arghezi, Ion Pillat, înainte ca noi să fi auzit deslușit despre ei... Când, pe la treisprezece ani, i-am declarat cu toată seriozitatea că

cele mai bune romane care s-au scris vreodată sunt *Scrisoare de dragoste* a lui Mihail Drumeș și *Cișmigiu et comp.*, a zâmbit și m-a sărutat matern pe frunte: „O, micuța mea!“

M-am simțit ofuscată. Era doar cu un an mai mare ca mine.

Delia stătea mai prost cu științele pozitive, dar în clasă se practica intens trocul. De pildă, Iosefina (Ioji), artizană îndemânatică încă de pe atunci (azi are două boutique-uri pe Madison Avenue), oferea o broșă de lemn contra cincisprezece lei sau două teme scrise la „limba română“. (Acum câțiva ani, scotocind prin suvenirurile mele de liceu, am dat peste o astfel de mostră. Este rotundă, de mărimea unui capac de borcan de iaurt. Pe fondul alb se răsfață un gândac roșu, furia gărgărițelor din adolescența acelor ani, cu buline negre. Pe spate, agrafa e improvizată dintr-un ac de siguranță.) Se purtau la bluzele cu guleraș „bebe“, sus, peste primul nasture.

Delia își oferea temele de gramatică și analizele literare (*Lazăr de la Rusca*, *La masa verde*, *Surâsul Hiroșimei*, Djambul Djabaev – marele rapsod sovietic) contra problemelor de fizică și matematică.

Temele Deliei, notate cu 5 – nota maximă în liceul de zece clase – în caietele colegelor, nu obțineau mai mult de 3 pe propriile lucrări. Își ridica extemporalul sau teza de la catedră liniștită, egală, cu chip imobil. Cred că atitudinea o scotea din sărite pe tovarășa H., ar fi intrat cu unghiile în obrajii de un palid rozalb, ca ai trandafirilor de pe porțelanurile rococo. Eu mă simțeam sufocată de revoltă și admirație.

– De ce nu faci scandal? Trimite-o pe bunică-ta, măcar o dată, să stea de vorbă cu poarca asta! Te persecută!

Delia zâmbea:

– De ce s-o deranjez pe prințesă pentru asemenea fleacuri? Una ca H. n-ar fi rămas la noi nici ca subretă.

Și-a mușcat buzele și a aruncat în jur o privire neliniștită. Nu era genul de afirmații recomandabile în anii aceia, în plină și viguroasă dictatură a proletariatului, și nici mai târziu; în afară de asta, Delia era prea bine crescută, ca să nu-și camufleze disprețul pentru cineva socotit inferior. „Cu slugile, o dădăcea bunică-sa,

să fii totdeauna de o desăvârșită politețe. Doar cumetrele parvenite își înjură servitoarea. După ce o fac hoață și o amenință cu poliția, trec la confidențe...“

– Puțin îmi pasă, a completat Delia. Ce importanță are nota tovarășei? În general, ce faci cu notele în viață? Cine-și va mai aminti, nu mai departe de săptămâna viitoare – nici măcar eu! – de nota de la extemporal...?

Eram de-a dreptul uluită. Elevă mediocră, nu prea aveam parte de note mari; când primeam un 5, mă simțeam literalmente scăldată de fericire și abia așteptam să le-o comunic alor mei. Făceam cunoștință atunci, dar fără să-l înțeleg, cu sentimentul în formă precoce al zădărnicie. Un sentiment care pe Delia a însoțit-o mereu și cu fidelitate. Pretutindeni și în toate, chiar în cele mai expansive momente ale vieții ei. Până azi, sunt convinsă, dacă Delia mai trăiește.

La opt fără zece o sun din nou pe Tica. Fără zece, ca să n-o deranjez de la „Actualități“. De la Revoluție încoace, am început să ținem seama de programul TV. Tot e ceva! Sub Ceaușescu puteai telefona la orice oră, fără teamă că deranjezi.

După treizeci de ani, constat că Tica nu și-a schimbat stilul. Glasul e triumfal: „Vine Crăciunul! Am câștigat Premiul Nobel sau fii-mea e Miss România!“ Cam ăsta e tonul. De altfel, una din cele mai seducătoare însușiri ale „cuplului“ Tica și Ica sau „Duo Brebenaru“ era acest entuziasm, această explozie de prietenie fierbinte cu care te întâmpinau. Simțeai că, prin simpla prezență, le umpli de fericire. Și mai simțeai că sentimentul nu era factice, nici complezent, chiar dacă era trecător și dăruit cu generozitate tuturor cunoștințelor.

– Mi-a zis Preda – genul care-i spune soțului, în apel direct sau vorbind despre, pe numele de familie – că m-ai căutat. Mi s-au tăiat picioarele, tu! E extraordinar! Câți ani sunt de când nu ne-am văzut...? Fan-tas-tic!!! Ai citit anunțul... Mi-am închipuit... Dănuț e boss mare la el, acolo, în California... O caută pe Delia... Nu se uită la bani... Tu mai știi ceva?

– Ultima oară când am văzut-o era tot superbă.

– Da, dragă, superbă! M-am gândit de multe ori la ea. Era atât de frumoasă, că până și defectele o avantajau.

Tica are dreptate. Delia avea unele defecte. De pildă, gâtul prea scurt, parcă fără ceafă. Cusurul în sine îi dădea însă un aer de neajutorare, care trezea instincte virile în pieptul bărbaților. Simțeau nevoia spontan s-o ia sub ocrotirea lor, iar de aici, până la a-și pune singuri lesa, rămâneau circa doi milimetri.

Mă surprinde însă finețea observației. Tica n-a fost în viața ei o subtilă. N-avea, n-are timp. E veșnic preocupată de ceva, agitată, pune întrebări fluviu la care nu așteaptă niciodată răspunsul. O întrerup:

– Ce face Ica?

– Splendid! Are cinci fete, ca regele Mihai... Ce zici, are vreo șansă?

Mă simt complet zăpăcită:

– Cine?!

– Mihăiță. Eu, îți spun sincer, sunt promonarhistă. Bărbatu-meu râde de mine... Trebuie neapărat să-l cunoști. E o dulceață, dar nu simte pulsul, înțelegi..., inginer-văcar eminent...

– Cum adică?

– Zootehnician... Cu rezultate extraordinare! A scos boul cu două capete și vaca N. Preda, cu patru ugere... Un soi de Miciurin, știi minte? În materie însă de politică e nul... E zero!

Sunt din ce în ce mai aiurită, dar nu mă pot împiedica să râd:

– Mă, ăla te aude?!

– Bineînțeles. Bafta noastră e că nu mă crede. Zice că fac spirite.

Izbucnește un vacarm îngrozitor. Răgete, urlete, bufnituri; îmi închipui că tipul opintește să-i spargă capul. Ca să mă fac auzită, răcnesc în aparat:

– Cred că am să te sun altă dată.

– Fii serioasă, Ica are cinci plozi, eu am treisprezece. Acum îi auzi pe toți!

De astă dată, realmente îmi vine amețeala.

– Ai mers cu indigoul?

– Treisprezece viețuitoare, scumpa! Doi Preduți junior și unsprezece dobitoace: câini, pisici, pești, păsări.

– Mda... Din câte îmi dau seama, peștișorii japonezi sunt cei mai zurbagii. Cu restul bănuiesc că te descurci mai bine.

Râdem, fixăm o întâlnire de principiu și închid. Răsuflu ușurată. Tica e o persoană obositoare, în general. În actuala mea stare de spirit, aproape imposibil de suportat. Dar constat că vreme de jumătate de ceas am uitat de Laura. Laura 1928. Și că am reușit să râd. Acum, de-aș putea să dorm...

E abia ora 9. 21 la Radio. Cândva, abia acum începea ziua: rochie sau fustă îngustă, de preferință negre, cu șlițuri ample, zurgălăi – urechi, gât, poignet, degete, cât încape! – toc înalt, fond de ten. Eau de Roche ori Coty, aromele mele preferate și... direcția Cina sau Bar...

E abia 9 și vreau să dorm. Iau două algocalmine și un oxazepam. Sper să mă anestezieze. Răpusă de somn, adorm neașteptat de repede. Apuc chiar să sting *veilleusa*.

Spre două dimineața, coșmar. Cineva încearcă să intre în casă. Aud, prin vis, cheia mișcată în broască. Tot ca prin vis – sunt totuși trează, dar numai amorțită – strig din pat:

– Cine-i?! Cine-i??!

Pași perfect sesizabili se precipită pe scări. Spre etajul superior sau inferior, nu-mi dau seama. Incredibil, dar adorm iar.

Mă dezmeticesc de-a binelea, abia la 8 dimineața. Îmi aduc aminte – nesigur, cețos – de coșmar. Mă duc în vestibul. Sunt stupefiată! Cheia, pe care o învârtesc totdeauna de două ori, se află în broască, dar ușa e descuiată.

Derutată – am spaima hoților, așa că este exclus să nu mă asigur în fiece noapte – mă întorc în living. Simt că îngheț: Laura 1928, fotografia ei, mă privește de jos, de pe blana de urs sintetic din fața căminului.

„Cum a ajuns acolo?“ Știu sigur că am lăsat-o pe marmura căminului, lângă sfeșnicul de porțelan. Oricum, n-avea nici un sens s-o pun jos.

Sprâncenele Laurei se înalță ușor. E mirată. Mirată de mirarea mea: „Ți-am spus că am să mai vin.“

CAPITOLUL III

Am dormit până târziu. Somn greu, fără vise, anesteziată de somniferul nou cu care nu sunt obișnuită. Când mă ridic din pat, constat că sunt la fel de înțepenită. Izbutesc anevoie să mă târăsc până la cutia de scrisori, ca să scot ziarul. În fața ușii găsesc două sticle de lapte, iar sub vizor, prinse cu scotch, trei fire de fresia. Călin a trecut deci pe la mine, înainte de serviciu, și n-a vrut să mă trezească.

Zâmbesc impresionată. Gestul e de o delicatețe adolescentină, care aparține altei epoci. Are aroma atmosferei din *Cișmigiu et comp*. Poate mă înșel, dar nu văd un tânăr de azi lipind flori pe ușa unei demoazele. Mi-aduc aminte că, în perioada când îmi făcea curte, înainte de fiecare întâlnire, G. se interesa telefonic ce culoare are toaleta mea. Florile pe care mi le aducea erau în nuanță... Dar și asta se întâmpla acum treizeci de ani... Și mai cred că nimeni nu știa să facă sau să spună, mai bine ca el, lucrurile frumoase.

În timp ce beau cafeaua, îmi fac planul ca mâine dimineață să mă duc la investigație pe strada Popa Deciu, prima adresă de care dispun. Poate dau peste vreun moștenitor al destinatarei – Eulampia Paulian. Ea, sigur, nu mai există. Orice calcul aș face, în funcție de datele pe care le dețin, numele e prea „bătrân", ca să mai existe în carne și oase. Da..., da, și numele îmbătrânesc. E de-ajuns să dai o raită prin cimitirul Bellu. N-ai să întâlnești, printre morții recenți, Eufrosine, Aspasii, Safte, Masinci și Aretii sau de-alde conu Iorgu, Manolache, Constandin...

Eventual am, să-l rog pe Călin să mă însoțească. Sunt încă prea înțepenită, ca să mă descurc singură. Nici nu mă gândesc să apelez la Liviu. Nu i-aș putea suporta sarcasmele. Și, în general, de-aici înainte nu-i voi mai pomeni un cuvânt despre Laura. Mă simt neputincioasă când își începe gargara de spirite și mă enervez până la migrenă.

Totuși, când sosește la prânz – e vineri, zi scurtă –, mă răzgândesc spontan. E atent ca totdeauna: crizanteme pe care știe că le iubesc și un carton de la Capșa cu aperitive pentru două persoane (despre care iar știe că le prefer celor mai elaborate merinde gătite): salam de Sibiu, ouă umplute, foie gras în aspic, bușeuri cu ciuperci, schweitzer. La prețurile practicate azi, distracția l-a costat și o grămadă de bani.

– Nu trebuie să te ruinezi pentru mine.

– Atunci, recomandă-mi pe altcineva.

Conform obiceiului, bem o votcă – am o șustă la magazinul diplomatic, unde, fie vorba între noi, întâlnești mai mulți români decât „imperialiști veniți să ne cumpere țara" – și fumăm cam un pachet de țigări înainte de masă.

Acum, în ambianța agreabilă din living-ul meu, sunt dispusă să privesc mai calm incidentul de azi-noapte. Sunt extrem de susceptibilă la decor și îmi face realmente plăcere să privesc, multiplicate de oglinda de deasupra căminului, paharele de cristal și scrumiera de argint scânteind la flacăra lumânării aprinse. Lumânarea e violetă și se asortează delicat cu lilas-ul sfeșnicului de porțelan. Afară ninge, în casă e cald, iar Liviu arată deosebit de bine. Atât de bine, încât mă întreb de ce nu-l iubesc mai mult.

Mă ascultă, cu un zâmbet incert și fără să mă întrerupă. La urmă, întreabă ca un idiot:

– Ești sigură, sigură că ai încuiat ușa înainte de a te culca?

Sunt foarte decisă să nu mă enervez:

– Știi că mi-e groază de hoți.

De fapt, nu ideea pagubei mă sperie, ci șocul pe care l-aș încerca trezindu-mă din somn și dând ochi cu niște necunoscuți fioroși.

– Sigur, iubita mea, mă gândeam însă că erai drogată. Tu singură ai afirmat-o.

– Îmi amintesc precis, știu precis că am încuiat și am lăsat yala în ușă. Și tot atât de sigur știu că fotografia se afla pe cămin.

Mă privește neîncrezător, dar cel puțin are bunul simț de a-mi lăsa impresia că mă ia în serios.

– O.K., Laura! Considerând că asta-i situația de fapt, care-i teoria ta?

Intru între umeri și-mi înfig degetele în carnea brațelor.

– Nu știu... Se întâmplă tot felul de chestii... Morți care vorbesc, obiecte zburătoare, prezențe invizibile care-ți întorc un apartament pe dos...

Liviu își reaprinde iritat țigara stinsă la jumătate:

– Ăia de la Zig-Zag ar trebui să-și facă Wassermanul. Au înnebunit toate muierile. Cel puțin la birou nu mai poți discuta cu nimeni serios și responsabil. Inginere în toată firea s-au apucat de spiritism, discută la telefon cu Mao-Tse-Dun, Benito Mussolini, diadia Stalin, toți marii campioni în materie de dileală monstruoasă! Coana Jeni, contabila șefă, se întreține cu Ceaușescu. Normal, a fost secretară de partid.

– Ție nu-ți spune nimic fenomenul ăsta?

– Ba da! Ticăloșia, sminteala și neghiobia nu au margini.

– Bănuiesc că pe mine mă socotești și smintită, și negihoabă.

Se așază pe marginea fotoliului și mă cuprinde pe după umeri. Îmi vorbește cu blândețe catifelată:

– Nu te cred decât adorabilă.

– Nu vorbi cu mine de parcă aș fi copil mic. Sunt înspăimântată, pentru că nu înțeleg.

– Există atâtea lucruri pe care nu le înțelegem...

Fără să vreau, ridic glasul:

– Puțin îmi pasă că nu înțeleg nimic din cibernetică. Aici însă e vorba de un mister care mă interesează personal... Vital! Altfel, îmi pierd mințile!

– Iubito, încearcă, pentru o singură dată, să gândești ca mine.

– Adică?

– Tratează chestiunea ca pe un simplu fenomen bizar și întoarce-i spatele.

– Știi, Liviule... Ar trebui să ai mai puțină încredere în propria ta judecată și să ai mai multă considerație pentru cea a altora. Tu crezi că toți sunt nebuni?

– Nu, dar mult mai mulți decât cei înregistrați oficial.

Încerc să mă scutur de îmbrățișarea lui, dar mișcarea, prea acrobatică pentru gâtul meu, îmi înfige o durere care-mi taie respirația. Scrâșnesc.

– Mă enervezi.

– E ultimul lucru pe care-l intenționez, iubito! Hai s-o luăm metodic! Care-i varianta ta? Ce crezi? Pentru că ceva tot trebuie să crezi.

Îmi șterg cu mâneca halatului fruntea transpirată:

– Eu am mai trăit cândva...

– O existență anterioară, deci. Ei și?

– Faptul în sine mă tulbură extraordinar. Trebuie să aflu neapărat cine a fost această Laura 1928. Cine era, care a fost viața ei, ce destin a avut?! Îmi ridic ochii: Liviule, simt că, dacă nu voi descoperi toate acestea..., am să mor. Pur și simplu am să mor! Tu înțelegi?

– Încerc.

– De când am descoperit fotografia EI, mă simt de parcă aș purta haine străine, furate... Că însăși viața mea e furată și că nu-mi aparține. O posesiune neloială, frauduloasă. Trăiesc obsesia unei clandestinități, a unei personalități de împrumut. Nu... Nu, împrumut încă ar fi bine! De-a dreptul furată. O obsesie cumplită!

Liviu oftează. Se ridică și umple din nou paharele.

– Mde... De fapt, nu-i ceva nou în familia voastră. Mi-ai povestit despre unchiu-tău, poetul.

Adevărat. La începutul dragostei noastre, în faza pe care eu o consider cea mai frumoasă, adică cea imediat următoare sărutărilor încleștate, când buzele nu găsesc timp și pentru cuvinte, deci în acel intermezzo fericit, când îmbrățișările alternează cu nevoia de confesiune, de încredințare a tainei, pe care o reprezen-

tăm fiecare din noi (bucurii – amintiri – amărăciuni), partenerului, intermezzo ce precede obișnuința, îi povestisem despre *oncle* Tom.

Era o figură! Scund, crăcănat, gros, avea un cap superb, leonin, care s-ar fi aranjat mult mai bine pe un trup impozant, de statuie cu mantie fluturândă, așezată în mijlocul unei piețe. De altfel, trăsăturile extrem de caracterizate ispitiseră pensula și cărbunele multor pictori, astfel că apartamentul lui din Pictor Verona era plin de semnăturile ilustre ale artelor plastice din anii interbelici: Iser, Steriadi, Dem, Lucia Bălăcescu, Onofrei...

Asamblarea nefericită însă, lipsa totală de rimă dintre capul magnific și trupul de broască umflată îi dădeau o notă de lubric. De altfel, toată înfățișarea lui – când îl regândesc retro – era vicioasă. În special ochiul. Vocea avea însă noblețe, conversația era scăpărătoare, totdeauna plină de farmec. Când vorbea, uitai, îi iertai totul. Cred că a fost unul dintre cei mai spirituali, dar și mai grosolani oameni ai generației.

Spre patruzeci de ani, începuse să fie obsedat de filosofia budhistă (era epoca, start Mircea Eliade) și se avântase în studii aprofundate. La moartea lui am găsit în bibliotecă zeci de volume tratând problema transcendentului și mi-amintesc că, pe când eram copii, ne-a recomandat să citim, ca o introducere mai ușoară în temă, un fel de știință popularizată, faimoasa poveste a pelerinului Kamanito. (Asta în anii '50 și ceva, când Moș Crăciun, naționalizat, devenise Gerilă, din colinde rămăsese Plugușorul ajustat pe coordonate marxist-festiviste, iar preoții erau decimați sistematic în închisori de iad.)

În ultima parte a vieții, *oncle* Tom ajunsese să creadă la modul absolut în reîncarnare. Teoria pe care o susținea – concentrată simplist, ca pentru niște copii abia pășiți în adolescență – ar fi putut suna destul de logic, dacă noi am fi găsit timp să-l ascultăm. Principalul său argument viza, din câte îmi aduc aminte, stridenta, dar numai aparenta nedreptate care stăpânește lumea, inechitabilul din destinul oamenilor. Hain și ticălos ar fi acel Dumnezeu, de pildă, care concepe pe aceeași felie de viață nababul hiritisit cu toate noroacele lumii și, concomitent, cocoșatul ori ologul milog cerșind la poalele palatului de cleștar. Sau, unde e

dreptatea, comparând destinul fascinantului Clark Gable (de ăsta era sigur că am auzit și noi) cu cel al nefericitului felah care trudește la țarină? Doar multitudinea de existențe consumate sub semnul răsplății ori al pedepsei, în funcție de itinerarul vieții anterioare, puteau explica deciziile aparent bizare, capricioase ale Creatorului.

Din păcate, adolescenților cărora li se adresa (și mă întreb și azi de ce se ostenea, pentru că *oncle* Tom nu era un imbecil care să nu observe opacul celor trei perechi de urechi, pe cât de lungi pe atât de surde) „li se fâlfâia" la modul superb de Budha și de alți gentlemani din zonă. Nepoții ar fi dăruit toată biblioteca din Alexandria în schimbul Stadionului Giulești, iar între statutul lui Copernic și cel al lui Bazil Marian, vestita vedetă a Rapidului, care găurise plasa nu mai puțin celebrului Pavlovici cu un gol absolut formidabil în istoricul turneu Pascal, l-ar fi ales fără umbră de șovăire pe cel de-al doilea.

În ceea ce mă privește, dovedeam certe aptitudini artistice. Mâncam cinema cu lingura – cam, vreo douăș'pe filme de săptămână, bisându-le generos pe cele pe care le consideram capodopere. Îndrăgostită de Vania Lanovoi în *Examen de maturitate*, am vizionat filmul de zece ori, chiulind de la școală trei zile într-o singură săptămână. Nici pe mine nu mă preocupa transcendentul, punându-mi cu toată convingerea întrebări mult mai concrete: „Cine-i mai frumoasă? (reminiscențe din *Albă ca Zăpada*). Eu sau Gina Lollobrigida în *Fanfan la Tulipe?*" obiectivă și modestă, îi recunoșteam oarecsce superioritate, pansându-mi însă ciuda cu scuze de vârstă. „Când o să fiu mare, să vedem...!"

După sute, poate mii de ceasuri de contemplație, *oncle* Tom ajunsese la concluzia că își trăia cea de-a patra existență.

(Azi, bănuiesc că își pierdea timpul cu noi pentru că, efectiv, simțea nevoia de auditoriu, iar adulții din familie, frații, surorile, inclusiv nevastă-sa, preocupați de cartele, de găsirea cu orice preț a unei slujbe cât de umile, numai să se afle „în câmpul muncii", de toate bucuriile dictaturii proletariatului, n-aveau timp și nervi să-l asculte. De la primele silabe care le sunau mistico-asiatic, căpătau expresia individului care-i cât pe-aci să piardă trenul și

o luau la goană spre afaceri inexistente, dar urgente. „Ăsta nu mai bate câmpii, dom'le, bate norii și caru' mare! Ferice de el că-i arde de fleacuri pe timpurile astea!")

Liviu își umple din nou paharul, mare, de vin, nu cocotieră de vitrină, găoace de cristal, „bun pentru Tanti Lizica et comp. venite la un rummy, 1 leu – suta". Liviu bea țeapăn, dar, în cinci ani, nu l-am văzut niciodată cătuși de puțin amețit. Îi țin tovărășie onorabilă.

– Parcă așa spuneai... Că a avut vreo unș'pe existențe anterioare.

Respir adânc, sau poate oftez, și mă întorc în 1992.

– Doar patru. Inițial, fusese consul sub nu mai țin minte ce împărat...

– Tudor Vladimirescu, sugerează Liviu.

Zâmbește însă cu tandrețe și nu mă supăr.

– Parcă Adrian... Pe urmă, doamnă de onoare la curtea Isabelei de Castilia. În a treia existență a fost unul din locotenenții lui Garibaldi. A patra existență o consuma acum. În sfârșit... Oncle Tom, așa cum îl cunoșteam.

– Nu se poate spune că s-a plictisit, observă alb Liviu. Da' cum a descoperit chestiile astea?

– Prin Contemplație. Privind ceasuri întregi un punct fix. La una din ședințe și-a zărit, ca într-un abur, ca într-o pâclă, propria, actuala să zicem, imagine. Apoi, din ce în ce mai clar, imediat în spatele lui, se vedea oșteanul lui Garibaldi și, mai în spate, nobila castiliană. În sfârșit, pe fundal, silueta consulului roman... Mereu același chip, dar cu altă recuzită.

– De câte ori a vizionat filmul ăsta?

– Nu știu. Eram prea copii, eu nu cred că aveam pe-atunci mai mult de unsprezece-doisprezece ani. Am reținut însă imaginile prin plastic și insolit. Ca pe un abțibild.

– Hm... Nevastă-sa, neamurile ce părere aveau?

Întorc o privire obosită:

– Crezi că-mi prieste „mișto"-ul ăsta ieftin? Dacă nu poți să mă înțelegi, prefer să renunț.

– Nici tu nu înțelegi totul și întotdeauna, Laura.

– Cu deosebirea că eu sunt mai conciliantă. Ignor persoana și-atât, pe când tu nutrești un dispreț nimicitor pentru cei care nu-s în stare să te înțeleagă.

Zâmbește, pentru că știe că am dreptate.

– Pe tine nu te-am disprețuit niciodată. Dimpotrivă, de când te cunosc, nu încetez să te admir. Noțiunile se exclud de la sine.

Nu minte. Mă apreciază din multe puncte de vedere, iar relativa mea superioritate financiară (cine dracu' e bogat în comunism?), deși în anume sens îl deranjează, îmi pictează un nimb în jurul capului. Ca foarte mulți oameni, de altfel, Liviu se simte zdrobit de succesul social sau material al semenilor. Stimează instinctiv victorioșii, indiferent de substanța lor. Succesul în sine îi înnobilează.

Ne întrerupe telefonul. Ne uităm unul la altul surprinși. Nu stă în obiceiurile casei să fiu sunată la ora trei după-amiază.

Glasul lui Călin:

– Săru' mâna!

– Mulțumesc pentru...

– Lăsați... am vrut să vă spun că am dat de o pistă. Cam... plăpândă, găsește cuvântul, dar e ceva.

Inima îmi bate și simt că mă doare obrazul de încordare. Liviu mă întreabă din ochi, eu dau din mână: „lasă-mă acum".

– Am fost pe strada Nalbei, știți, a doua adresă pe care am găsit-o... A lu' Hagețeanu.

– Trebuia să mă aștepți. Ți-am atras atenția!

– Nu vă supărați. Am fost doar în prospecție. Nu fac nimic fără O.K.-ul dumneavoastră.

– Și? Ce-ai găsit?

– Clădirea a fost demolată acum zece ani, însă am dat peste un individ, inginer, care pretinde... Alo, mă auziți? Da..., zice că-și amintește de un tip, Hagețeanu, care ar fi stat alături, adică unde s-a dărâmat. Taică-său...

– Al cui?! Nu înțeleg nimic.

– Aveți răbdare. Inginerul îmi spune că taică-său știe unde s-a mutat, dar acum e la Herculane. Se întoarce luni...

Oftez. Da... E ceva, dar aș fi vrut amănunte mai sigure, mai concrete. Călin pare contrariat. Mă întreabă neliniștit.

– Nu sunteți mulțumită?

– Ba da... Sigur, mulțumesc.

– Atunci, mergem luni?

Copilul ăsta e adorabil. Se consideră deja echipă cu mine. Nici măcar nu mă mai întreabă dacă sunt de acord să mă însoțească, faptul e de la sine înțeles.

Liviu mă privește curios:

– Cine a fost? Puștiul?

– Da, răspund distrată. Călin...

Bricheta lui Liviu țăcăne de două ori înainte de a se aprinde:

– Ce ți-a zis?

Răspund evaziv:

– A găsit ceva. Rămâne să vedem cât e de valabil.

– Spune-mi, Laura, tu pe maimuțoiul ăsta îl plătești?

– Nu...

Sunt sincer deconcertată. De fapt, nici nu m-am gândit la chestiunea onorariului.

– Atunci de ce-și pierde timpul?

– Cred... Cred că e puțin fanatic.

– Ce înseamnă fanatic?

Tonul trădează o umbră de iritare.

– Ce naiba, doar nu ești o nătângă! Tipul cheltuiește timp și pingele. Arată spre fresii. Ai idee cât costă un firicel din ăla?

– Ce vrei să spui?

– Ceea ce știi și tu, și se vede cu ochiul liber.

– Adică?!

– Nu mă trata de imbecil. E îndrăgostit lulea!

Realmente îmi vine să râd, dar, la primul hohot, durerea mă înșfacă de ceafă.

– Nu fi ridicol!

– Ai grijă să nu devii tu ridicolă.

– Îți mulțumesc pentru aluzie. Știu câți ani am. Nu te știam însă pe tine gelos.

Între noi n-au existat crize de gelozie. Ce-i drept, nu-i place să mă îmbrac prea voyant. Când, la vreo serată, i se pare că polarizez cam mult atenția, are gesturi discrete care certifică legătura și faptul că-i aparțin. Cârtește la *en-coeur*-urile și șlițurile prea adânci, dar inutil: nu suport rochiile pe gât și îmi place să-mi „decoltez" picioarele. Gelozia. Gelozia, superba și magnifica gelozie, am cunoscut-o cu G. La restaurante mă așeza cu fața la perete. Să nu privesc, să nu fiu privită...

Liviu își umple iritat paharul:

– Gelos! Nu sunt atât de cretin! Dar nu-mi place să fiu caraghios. Dacă ai de gând să-mi faci vânt, spune-mi-o!

Discuția deviază și, ca totdeauna, ajungem la aceeași problemă spinoasă. Lipsa mea de entuziasm față de instituția căsătoriei. Sunt sătulă de aceleași argumente și contraargumente, repetate de atâtea ori, încât nu mai schimbăm nici măcar ordinea cuvintelor în frază, și-s dispusă să fac pace. Când îl văd comițând gesturile (atât de bine cunoscute de amanți!) care-i preced plecarea – își ia ceasul lăsat pe consola căminului la venire, culege bricheta și țigările de pe masă, se asigură că portvizitul se află în buzunarul de la piept –, mă lipesc de el și-i șoptesc, fetiță dulce, neajutorată și parșivă:

– Mi-e foame.

Îl simt că șovăie o clipă între orgoliul care-i dă brânci pe ușă și plăcerea de a rămâne. Se hotărăște și își scoate din nou, ostentativ, ceasul.

– În sfârșit! Primul lucru de bun-simț pe care l-ai enunțat azi...

Îl îmbrățișez în jurul centurii pentru că nu pot ridica brațele spre umeri și-mi lipesc capul de pieptul lui:

– *I love you.*

Se desprinde și se repede la bibliotecă. Scoate dicționarul român-englez. Eu îl privesc năucă:

– Ce naiba faci?

– Nu știu cum îi zice în *ingliș* la escroacă.

Week-end-urile le petrecem împreună. Excepțiile le constituie deplasările mele în provincie sau străinătate, cu ocazia

expozițiilor la care sunt direct interesată și „serbările“ din familia lui, unde refuz să mă duc. De fapt, are o singură soră, iar întâlnirile de familie bianuale – Crăciun și Paște – au loc la ea. Pe muierea asta, care privește și te privește dintr-o parte, ca o găină, n-am putut s-o sufăr din prima clipă. Pe mine instinctul nu mă înșală. Mai devreme sau mai târziu – verificat –, impresia inițială se confirmă. Cu vârsta, am ajuns să mă încredințez îngrijorător de mult, chiar total, flerului. Domnica are cam vârsta mea, e înaltă, ciolănoasă și chipul, măsliniu-murdar, pare gelatinos. Se îmbracă – „onorabil și decent“ – ca o țață, gândește ca o mahalagioacă și vorbește ca un filistin. Glasul leșinat are gustul zahărului pe băț de la gogoșerii, susur de șarpe permanent, monoton, fără semne de exclamație. E pudică și virtuoasă. În genere, virtutea excesivă fie ascunde oribile defecte, fie dezumanizează. A ei îți face greață. Lui fiu-său, de pildă, golan mare în clasa a XII-a, îi administrează la fiecare prânz lecțioare pline de morală, îi interzice convorbirile telefonice cu colege sau prietene, îl așteaptă seara cu ochii pe ceas și-i controlează lenjeria. În consecință, Andrei n-o suportă, abia așteaptă să termine liceul și să fugă în lume. La mine se simte bine, iar eu am grijă să-i rotunjesc bugetul alocat de maică-sa: douăzeci și cinci de lei pe săptămână plus (generoasă Domnica asta!) cheltuielile de transport.

– Auzi, Laura! Douăș'cinci pe săptămână, adică trei lei și un pic pe zi. Când mi-ai cumpărat blugii, i s-a făcut rău! Trebuia să-mi fi luat o țoală peizană, din *știofă*, solidă, serioasă. Babacu' a fost mai șmecher. A dat în primire, și-acu' nici că-i pasă!

Taică-său – din povestiri –, un om cumsecade și atât, a murit acum zece ani.

– Ascultă, fetițo!

(Îl amuză să mă trateze ca pe o „contemporană“, iar pe mine mă amuză suflul de puștism pe care mi-l aduce în casă.)

– Ascultă la tataia! Cum iau Bacul, am și sărit în tramvaiul ăla fără stații către patria yankee! Scorpia nu știe că mi-am scos pașaport.

Încerc să fiu didactică, pentru că așa se cade:

– Nu-i frumos să-ți bârfești mama.

– Știfturi! De ce nu ești tu maică-mea?

Zâmbesc:

– Poate că aș fi fost și mai rea. E foarte ușor să fii înțelept și tolerant cu copiii, când îți vin doar în vizită.

Liviu (nu asistă la colocviile noastre, dar eu îi relatez în mare ofurile lui Andrei) dă din umeri:

– Cu Domnica nu se poate discuta. Aprioric, știe, gândește, procedează desăvârșit. De mică era la fel, nu se sătura, nu se putea obișnui cu propria-i perfecțiune. E într-o perpetuă autoadmirație.

Am văzut-o de cinci ori în cinci ani și mi-a fost de-ajuns. Nu-i place nimic la mine: sunt excentrică, beau ca un birjar – *vischi*, nu whisky – cheltuiesc mult cu toaletele, meseria mea nu-i serioasă. Toate adjectivele sunt precedate de adverbul „prea".

„Aia (adică, eu) are imaiginație de prostituată. Așa cum le îmbrăcă (pe manechine), par mai deșucheate decât dacă ar umbla în pielea goală."

Și, evident, Liviu ar trebui să-și găsească o femeie cumsecade (cu permanent de două ori pe an, bănuiesc, și rochii de mare șic acum treizeci de ani, la Caracal) și iar, evident, îmi face o favoare pierzându-și vremea cu mine, amănunt pentru care nu-i voi putea fi niciodată recunoscătoare îndeajuns.

Primele ore ale după-amiezii le petrecem „paisiblement" agreabil, ca doi soți cu oarește vechime, dar care continuă să țină unul la celălalt. Citim. Eu, un volum recent, foarte conform cu înclinațiile mele retro, *Vremuri vechi, bucureștene*. Liviu – presa.

Laura 1928 contemplă de pe consola căminului scena idilică. Sunt decisă să nu mai abordez azi subiectul. Trebuie să recunosc că prezența lui Liviu mă liniștește. E lângă mine, real, arată bine în pijamaua de mătase *grenat* (un cadou de-al meu adus din Italia). În buzunarul de la piept are o batistă, așa cum a văzut în filmele cu miliardari, cu dormitoare albe cât un hipodrom, cu săli de baie de cristal negru și câte un Canova modest în WC-ul de lapis-lazuli. Ca totdeauna când citește concentrat, își proptește arătătorul în nara stângă. De fapt, e un bărbat foarte bine. Are un profil regulat, expresia e inteligentă și a fost scutit de cele două năpaste ale maturității masculine: chelia și pântecele. E plin de

atenții: mi-a făcut masaj, a spălat vasele, îmi oferă țigara aprinsă ori de câte ori mă simte bâjbâind pe noptieră după pachet și, din sfert în sfert de ceas, îmi pipăie fruntea, de parcă aș avea pojar, și nu spondiloză.

Îmi simte privirea și se uită la mine peste ochelari:

– Ce e? Ai nevoie de ceva?

– Te admiram. În fond, ești un frumos. *A handsome.*

– Îmi place acest „în fond".

– Pe cuvântul meu. Mă întreb chiar dacă te merit. Poate că soră-ta are dreptate. Ți se cuvine cu mult mai mult.

Liviu lasă ziarul și mă privește atent:

– Iubito, nu face greșeala de a-i crede pe alții mai proști decât pe tine.

– Habar n-am ce vrei să spui.

– Atunci, am să-ți povestesc ceva din experiența mea revoluționară. De câte ori am vrut să plantez o femeie, îi pictam un portret fastuos: Mona Lisa – Madame Curie – Maica Tereza, într-o singură Coca, Nuți sau Cici. Concluzia se impunea de la sine: eu, un oarecare între oarecari, n-o merit, ei i se cuvine ceva cu mult mai presus. Cam două mii de metri peste țeasta tipului care stă de vreo șaij' de ani cu brațele întinse în mijlocul Șoselei, fără să obosească.

– Concluzia?

– Prima! Plângeam amândoi. Ea, copleșită de noblețea mea, eu de fericire că am scăpat „en gentilhomme". A doua, aplicată la cazul în speță: cu tine se întâmplă ceva. Bănuiesc că vrei să-mi dai adidașii. Nu te jena, dar scutește-mă de generozități. Probabil că vrei să-mi prezenți și succesoarea.

Îi mângâi ușor brațul:

– Nu te-am văzut niciodată atât de susceptibil.

Se așază pe marginea patului și își aprinde o țigară:

– Dă-o-n mă-sa de treabă! Trăim de cinci ani împreună și pretind că te cunosc atât cât poate cunoaște un om pe altul. Nu mi-ai făcut atâtea complimente nici când arătam ca un zeu!

Râd încetișor:

– Când a fost asta?

– Îți explic altă dată! Acum, brusc și fără legătură, începi să-mi faci declarații de cinema. Și asta de când l-ai cunoscut pe junele Barbă, *le flic du siècle*.

Dacă mai shimbăm trei replici pe tonul ăsta, se îmbracă și pleacă. În alte împrejurări mi-ar fi fost indiferent, dar simt că, azi, singurătatea, pe care o iubesc atât de mult, n-aș suporta-o. Simt că nu pot înnopta singură.

– Te rog, nu te supăra. Ți-am spus doar ce-am simțit fără nici un fel de *arrière-pensée*, fără nici o intenție. Azi, mai puțin decât oricând, m-aș despărțit de tine.

Mârâie și se duce la bar.

– Bei ceva...? Fac și o cafea?

M-a ajutat să mă ridic și stăm din nou în fotolii, ca în atâtea sâmbete și duminici după-amiază. Nu deschidem televizorul înainte de „Actualitățile" de seară: „Nici așa ca moșnegii! Mai avem încă ce discuta și singuri."

Îi surprind – de fapt se lasă surprins – privirea. Are o duioșie tristă, sau o tristețe duioasă, care mă emoționează.

– Laura...

– Da!

– S-au tulburat apele între noi.

– Iar începi?

– Nu! Tocmai că vreau să încheiem o discuție.

– Tu nu poți să înțelegi că eu trăiesc o situație specială.

Surâde amar:

– Când într-un cuplu unul dintre parteneri devine neînțeles, ceva nu-i în regulă.

– Iar aforisme!

Oftez ostentativ și tot ostentativ îmi ațintesc privirea asupra fotografiei de pe cămin. Liviu scutură din cap:

– Nu-i vorbă despre asta.

– Atunci?

– Fă-mi un hatâr.

Îl cercetez contrariată. Liviu nu cere și nu îndreaptă rugăminți niciodată. Îmi sesizează surpriza și surâde cu blândețe:

– Așa-i! Nu te-am prea deranjat solicitându-ți favoruri în toți acești ani. Se apleacă peste masă și îmi prinde amândouă mâinile. Pentru liniștea mea, pentru liniștea noastră, renunță la... întrevederile cu băiatul ăsta.

– Cu Călin?! Liviule, nu te înțeleg! E un copil! Cum îți poți imagina...?! E aberant! Stupid! Cretin!

– Și încă o mie de adjective. Mi le poți atribui mie pe toate, fără să mă supăr. Dar, te rog, renunță la el.

Îmi frâng mâinile aiurită:

– Eu nu știu ce-ți închipui tu, dar băiatul nu face decât să mă ajute, așa cum ți-am spus, dintr-o... curiozitate, din spirit de aventură, din... teribilismul vârstei!

– Copilul ăsta te iubește, Laura.

– Încerc să admit o ipoteză caraghioasă. Mă iubește! Dar contează ce simt eu! Mă vezi pe *mine* făcând pasiune pentru un puștan? Eu, maman Colibri? Sapho a lui Daudet?

Liviu se lasă pe spate și enumeră sec:

– Într-o singură săptămână v-ați văzut de trei ori și ți-a dat, numai din câte știu eu, vreo nouă telefoane.

– Toate, legate de chestiunea fotografiei.

– Și tot în toate există o introducere. Cel puțin la telefonul de azi-dimineață v-ați fixat întâlnire pentru luni cu un natural care începe să semene a sistem.

– Sistem! exclam năucă. Ce sistem?! Am impresia că delirezi.

– Nicidecum! Așa încep toate amorașele: Telefoane... Câțiva pași împreună... ne așezăm pe aceeași bancă... „Pe mâine“... Pe urmă, „pe diseară“...

Simt brusc oboseala:

– *All right*, Liviu. Ce dorești?

– Ți-am spus. Promite-mi că întrerupi orice relații cu bărbosul.

Îl privesc lung. Nici el nu mă scapă din ochi și îl simt mai hotărât ca niciodată. Întreb încet:

– Spune-mi... ți-e frică de... tinerețea lui?

Se crispează și coboară privirea. Îmi dau seama cât îl costă răspunsul:

– Da.

– Fie. Așa cum vrei tu.

Șoptește cu glas nesigur:

– Știi, Laura... Eu țin la tine mai mult decât ești dispusă tu să-ți închipui.

Încerc să râd, deși mă simt impresionată:

– Înseamnă că nu mi-ai declarat-o destul de răspicat.

– Mi-a fost frică...

– Frică?!

– Da. Mi-ai spus mereu că toată viața ți-ai dorit luna de pe cer. Face o pauză: Eu zic că dacă ai avea-o...

– Dacă aș avea-o...

– Ai juca *football* cu ea.

Ne culcăm târziu, după ce pleacă Dorin. De obicei, sâmbetele seara le petrecem toți împreună, la mine sau la vreun restaurant. Duminica, Dorin ia masa cu bătrânii. Prânzuri prelungite – se primenesc din când în când doar tacâmurile și paharele, platourile nu rămân o clipă goale – până se întunecă. Toți sunt mari gămani, iar maică-sa practică o bucătărie moldovenească tradițională, cum nu întâlnești în multe case.

Liviu, într-o dispoziție de zile mari, a fost adorabil. Atât de nou, atât de spontan în risipă de drăgălășenii, atât de tandru încât, deși am consumat destui ani împreună, sunt obligată să constat că eu nu-l cunosc îndeajuns de bine. Obsedată de amintirea lui G., i-am dat prea puțină importanță și, cu oarecare strângere de inimă, îmi dau seama că pe bărbatul acesta eu l-am inhibat în mod sistematic. I-am ofensat nu o dată sentimentele, i-am retezat, inconștient, dar dur, avântul, l-am obligat – din înțelepciune și salvându-și orgoliul – să accepte, să simuleze că acceptă legătura dintre noi într-o formulă impusă de mine.

„La vârsta noastră, filonul marilor pasiuni s-a fost epuizat de mult... Suntem oameni maturi... Important e să ne simțim bine împreună... Afecțiune, camaraderie și amabilitate, fără pretenții și obligații etc...“

Sunt atât de uluită de... hai să nu-mi fie frică de cuvânt, de revelația pe care am încercat-o azi după-amiază, că aproape am

uitat-o pe Laura. Laura – Ea, Liviu, scânteietor, plin de farmec și drăgălășenii, nou și neașteptat, un joc de artificii non-stop, nu mi-a dat răgaz să mă gândesc la altceva.

Și Dorin era uluit. Uluit și fericit. Face parte din specia prietenilor unici, cu o inepuizabilă capacitate de a se bucura din tot sufletul de bucuria celorlalți.

În general, Liviu ține la Dorin și-acum, privind retro, înțeleg de ce a fost singurul dintre amicii mei pe care l-a acceptat fără rezerve. E cel mai puțin dotat fizic și, în probleme orizontale, îl suspectează (eufemistic vorbind) de anume anemie. În compensație, Dorin e un băiat inteligent, cu dispoziție egală, conciliant și excelent auditor. Pentru Liviu, sarcastic, cu dispoziții contradictorii, plăcându-i mai mult să vorbească decât să asculte și, cu toate că râde de soră-sa, Domnica, să aibă întotdeauna dreptul la concluzii incontestabile, Dorin reprezintă interlocutorul ideal.

Îl așteptam la ora 7. Cu o oră înainte, Liviu a intrat în priză:

– Aș vrea să-i facem o surpriză! Ce să-i pregătim?

Am zâmbit, zâmbet matern dinaintea năzdrăvăniilor „ăluia micu".

– Ce să-i pregătești? Baru-i plin, în frigider se mai găsește câte ceva. Își ia singur ce-i place.

S-a lăsat la picioarele mele și mi-a sărutat mâna:

– Ți! Aș vrea ceva special.

– Spune tu.

– Mă gândeam să deschidem Ballantine's-ul!

Îl privesc mirată. Liviu nu-i zgârcit, dar, de obicei, „bucățica cea bună" ne-o rezervă.

– Ce-ți veni?

– Merită ocazia. Simt, iubito, că-i o ocazie specială. Aș fi avut chef să ne facem de cap. Dacă te simțeai bine, mergeam la bar. Sunt fericit. Înțelegi? Fericit!

Urlă. Mă uit la bărbatul acesta de cincizeci și trei de ani, bine, desigur, dar departe de a-i da coșurile, și-mi dau sema că, în momentul de față, îi uiți vârsta. Se poartă și exultă ca un băiețandru.

– Mai am o idee! Avem ciuperci, trântesc repede o salată berlineză colosală și festivă. Habar n-ai ce salate senzaționale fac eu!

– Nu mi-ai dat niciodată ocazia s-o constat. Eram convinsă că, în afară de cafea, nu știi să faci nimic.

Își lipește obrazul de palma mea și mă privește în adâncul ochilor. Ar vrea să-mi spună ceva, dar renunță. Se ridică sprinten. „Gata! Pe cai!", și dă buzna la debara.

După zgomotele care-mi parvin din bucătărie, îmi dau seama cât este de expeditiv. În cinci minute a tăiat ciupercile din cutie, în exact două minute, pe ceas, a făcut maioneza, fără mixer.

Nu încetez să mă simt uluită. Mă uit instinctiv la Laura – Ea. Privește absentă, imperturbabilă. Acum, e cuminte. O simplă fotografie frumoasă. Atât.

La șapte fără un sfert, totul e gata și arată strașnic de bine. Liviu a aprins sfeșnicele, a agățat de lustră trei balcoane care ne-au rămas de la Reveillon, a pus caseta preferată a lui Dorin cu Englebert Humpertding. Măsuța cu blat de cristal – un capriciu, ca și telefonul auriu model 1900, care m-au costat toți banii primiți la Veneția – scânteiază ca în catalogul „Madame-Special Maison".

– Ca la Versailles! Ce mai! exclam antrenată de dispoziția lui Liviu.

Totul dă prosper și rafinat: sondele, paharul și cleștișorul de argint pentru cuburile de gheață, cel mai bun serviciu de cafea, un unicat chinezesc pe care l-a primit mama la nuntă. Porțelanul are transparența voalului, e pictat de mână, fiecare piesă având altă temă, cu rapel la celelalte, evident. Par atât de fragile, că ți-e teamă să le ții în mână.

Dorin e de-a dreptul uluit. Râde ca prostul, fericit că ne vede fericiți. Îmi întinde garoafa (totdeauna numai una, „așa-i distins!"; pe dracu', dar avariția e singurul lui păcat și-l ierți) și mă sărută pe obraz:

– Felicitări! Care dintre voi a luat premiul Nobel?

Seara s-a dovedit un mare succes. La jumătatea sticlei de whisky suntem mulțumiți de noi înșine, unul de celălalt, avem impresia că de mult nu ne-am distrat atât de bine. Râdem, evocăm – mulți oameni dragi care nu mai există, alții, și mai mulți, contactabili doar prin 071 și o telefonistă nazală – și e prima oară

când Liviu nu se plictisește. Participă, colaborează cu însuflețire, se amuză, cere amănunte, îți vine să crezi că a jucat țurca și a bătut mingea cu noi, că am furat împreună bujori de pe Dealul Mitropoliei, că a învățat să danseze Comparsita în aceeași iarnă, când omenirea dansa ultimul tango al lui Stalin, ascultând la același patefon căptușit cu pluș verde, aceleași plăci, cu același pointer care nu cunoaște vertijul.

Cel mai sigur indiciu că ne-am distrat grozav: n-am discutat politică, n-am deschis televizorul. Eu n-am pomenit un singur cuvânt despre Ea.

Spre miezul nopții, Dorin se hotărăște să plece. Încercăm să-l reținem:

– De ce te grăbești? Mâine-i duminică.

– *Non è possibile, mon cher!* Iau dejunul cu ai mei și, înainte, voi ca să le fac oleacă de piață.

E cam ciupit, nu prea sigur pe picioare, dar figura radiază.

– Sper să prind un taxi... Nu, boierule, inutil prin telefon sâmbătă noaptea. Găsesc eu la Rosetti...

– Și dacă nu găsești?

În memorie, o brichetă scapără o frază argotică *out of fashion*.

– Poate faci o talpă pe Șase a Treia. Pe viscolul ăsta te văd în bié și bleumarine.

Râdem cu hohote nemotivate. Nimic grozav în chestia asta, dar, ca totdeauna, ambianța și degetele de alcool – pe vertical! – contează. Dorin dă peste cap restul din pahar:

– Ții minte?! „Făcui o talpă pe Șase a Treia, pân' la Pietroiul Crăcănat. Nexam lovele de grăunțe.“ îi traduce lui Liviu: Adică, m-am plimbat cu japița pe Bulevardul 6 Martie, până la Arcul de Triumf. N-aveam bani de haleală, în fine, de crâșmă.

Liviu insistă să-l însoțească până la stația de taximetre, dar Dorin refuză încăpățânat. Se desparte de noi fericit și sentimental:

– Vă iubesc... Nu v-am văzut așa nici în luna de miere! La bună vedere, drăgălașilor!

Se avântă în viscolul de afară, cu pulpanele paltonului fluturând și pălăria pe ceafă. Liviu strigă râzând:

– Închide-ți paltonul, băi țăcănel!

Dorin se oprește și reflectează o clipă cu degetul în aer:

– Închideți... A închide, închidere, închis! Țț! M-am săturat de predicatul ăsta!

Ca să nu mă deranjeze, când sunt în criză, Liviu se culcă pe canapeaua din living. Acum, insistă să-și aștearnă patul de campanie în dormitor.

– Azi, mai mult ca oricând, vreau să dormim împreună.

Îmi pregătește pastilele și paharul cu apă pe noptieră, mă ajută să mă culc, deși îl asigur că mă simt în stare s-o fac singură, repetă de paiș'pe ori să-l trezesc, dacă am nevoie de ceva, îmi ține capul ca unui copil mic, atunci când înghit somniferul; mă răsfață, mă dorlotează, începe să mă sufoce.

– Dacă îmi mai spui și noapte bună, broscuță dulce, tacâmul e complet.

– Încerc să fiu original: *bon dodo*, brotăcel.

– Hm... Știi ce spunea un tip isteț, nu-i mai țin minte numele: „Nu da mai mult decât poți da și data viitoare...“ Îți va fi greu s-o ții tot așa, Liviule.

– Pune-mă la încercare.

Adorm destul de repede. A fost o zi plină, whisky-ul și oxazepamul conlucrează fericit. Liviu îmi scoate ochelarii și cartea din mână, îi mai simt sărutarea ușoară, chiar aripă de fluture pe frunte, și stinge veilleusa. Din living, străbate bleu de nuit (îmi place să dorm cu ușa de la dormitor deschisă) lumina unei aplice care rămâne aprinsă peste noapte.

Ca totdeauna visez mult, aș zice potpuriu de vise, și color. Laura – Ea – se ivește la urmă. Poartă aceeași rochie de bal din fotografie, doar că e roșie. Un roșu aprins. Poate că așa era și în realitate. Are o expresie impenetrabilă, ochii mă privesc cu răceală. O întreb stupid, ca pe o străină, folosind formula de reverență: „Ce mai faceți?“ Privirea ei lungă, direcționată, mă paralizează. Inima îmi bate isteric și simt că nu mai pot îndura. Brusc, fără un cuvânt, se răsucește ușoară și pleacă. Ușa, trântită cu putere, mă trezește.

Sunt un lac de sudoare și gâfâi. Liviu s-a sculat în capul oaselor și aprinde *veilleusa* buimac:

– Ce-i? Ce-a fost zgomotul ăsta?

– Ușa, suflu mecanic.

– Care ușă?! Am încuiat peste tot.

Instinctiv, privirile ni se îndreaptă în aceeași direcție. Carpeta din fața căminului e dată la o parte. Pe parchet văd fotografia Ei înrămată și-alături, lumânarea. Lumânarea a căzut singură. Sfeșnicul de argint e la locul lui, nici măcar clintit.

Simt că-mi pierd cunoștința. Un ultim gând care îmi înnoadă lațul de gât: locul de lumânare are trei centimetri adâncime. Ca să scoți lumânarea trebuie să tragi de ea...

Oricum, în jurul meu e întuneric.

CAPITOLUL IV

Călin a aranjat totul: întâlnirea cu bătrânul Tudor, întors de la Băile Herculane, a fixat ora care îmi convine mie – 11, a agățat un aviz pe ușa magazinului, „Sunt la casierie".

– Puteam să mă duc singură. Nu vreau să ai necazuri la serviciu din cauza mea.

– Fiți liniștită. În haosul de-acum, pot lipsi și o săptămână. Nu merg trenurile în toată țara. Cârnățarii au declarat și ei grevă, guvernul se ține de turism, cui ce-i pasă de un anticariat prăpădit!

Am fixat ora 11 pentru că Liviu, după obișnuitul telefon de bună-dimineața, nu mai sună decât spre sfârșitul programului. Deci, până la trei, sunt liniștită.

Mă simt vinovată, în general nu-mi place să nu-mi respect cuvântul, însă tulburarea care mă stăpânește, după incidentul de sâmbătă noaptea, e mai puternică decât orice sentiment de culpabilitate.

Pe cât de agreabilă și liniștită a fost ziua de sâmbătă, pe atât de crispat, isteric, intolerant s-a consumat sfârșitul week-end-ului. O duminică oribilă; prezența lui Liviu m-a călcat pe nervi, dar, în același timp, mi-era groază să rămân singură. A început să-mi fie teamă de prezențe invizibile, care pândesc în toate ungherele, îmi bate inima când intru într-o încăpere întunecată și, până aprind lumina, am impresia că simt pe mâini și pe obraji pale adieri străine, reci răsuflări din altă lume.

Când eram copil, citeam cu sufletul la gură povești cu stafii, văluri albe, fâlfâinde, rătăcind pe coridoarele interminabile și reci din tenebroasele castele ale High-Land-ului; zgomot de lanțuri, lumini răzlețe, horcăieli și râsete sinistre, turnuri străvechi. De pe crestele donjonului se înalță bocetul lady-ei Abigail, care și-a găsit sfârșitul pe fundul lacului de la poalele macabrului Castel.

Dar de atunci au trecut niște ani, și poveștile cu fantome le-am abandonat într-un ghiozdan vechi, alături de Frații Grimm, fermecătorul *Jurnal al lui Ionică Vijelie* și *Fetița schimbată* a lui Moș Nae... Tot acolo zac cuplul coana Frosa și Haplea, glasul de duminică dimineața „al lu' Tanti Radio", năbădăioșii frați Coca și Rică, azi și ei bătrâni... Poate în exil...

– Mă enervezi, i-o spun a suta oară, când negi evidența.

Într-un fel, ne-am certat toată ziua.

– Dar e absurd, draga mea! E absolut aberant. Trăim în secolul... ce mai! XXI. Un om cu mintea întreagă nu poate să creadă într-un supranatural ridicol, cu fițe de circ!

– Astea sunt principii, nu argumente! Eu vorbesc despre ce am văzut *amândoi*. Cu ochii nostri. Ba am si auzit. Ne-a trezit același zogmot.

Liviu a respirat de câteva ori adânc, semn că lupta din răsputeri să se stăpânească.

– Hai să încercăm să fim calmi și lucizi. Ieri am băut mult și toată ziua. Numai cu Dorin am ras cam un litru de whisky.

– Și ce-i cu asta? Pretinzi că ni s-a năzărit? Sau că beți morți am început să ne aruncăm în cap cu ce ne-a venit la mână, fără să ne dăm seama?

– Nu, Laura... Sigur că nu. Dar nu eram perfect treji. De exemplu, când am strâns prin casă, e posibil să fi așezat prost, poate prea la marginea consolei, sfeșnicul ori fotografia. Erau câteva pahare pe cămin, scrumiera, farfuria lui Dorin. Probabil n-am fost atent...

– Și?

– La un moment dat s-au dezechilibrat. E o ipoteză, în orice caz.

– Cine dracu' le-a dezechilibrat? Vezi că ajungi iar la stafie?

– Regret, dar e imposibil de discutat cu tine. Singura soluție, fără supărare...

– Știu! Să mă duc la doctor și la popă să-mi citească. Dar mergem împreună, de vreme ce amândoi am avut aceleași „vedenii".

– Mergem.

De regulă, duminică seara, după ce se termină filmul, Liviu pleacă acasă la el, pentru a-și putea schimba hainele cu o ținută mai obișnuită, de serviciu. (E un „elegant" și, spre deosebire de cei mai mulți bărbați, poartă cu dezinvoltură costumul clasic, nu ocolește cămașa și cravata. Și lui îi sunt odioși jeanșii și completurile respective, arborate la orice oră, la orice vârstă și în orice ocazie. De parcă toată viața ți s-ar consuma între camping și șantier.)

Deși n-am înțeles nimic din film, am închis televizorul abia după ultimele „Actualități". Parcă ne era teamă să începem „oficial" noaptea. Liviu a rămas la mine în continuare. S-a sculat azi-dimineață, cu o jumătate de oră mai devreme, pentru a avea timp să treacă pe-acasă.

Am petrecut o noapte agitată. Liviu s-a foit tot timpul și a adormit târziu, spre ora două, deși se „anesteziase" înadins cu o doză țeapănă de coniac. Eu n-am izbutit să închid ochii. Obsedată, incapabilă să-mi răsucesc gândurile, am colindat toate personajele stranii întâlnite vreodată, toate împrejurările, toate întâmplările auzite sau trăite cu conținut ori doar tușă de imponderabil. Acel inexplicabil care înfioară și îi determină – puși în fața neîndoiosului – chiar și pe materialiștii cei mai înverșunați să exclame: „Mai știi? O fi totuși ceva pe lumea ailaltă..."

Nu m-a obsedat niciodată până azi acel *au-delà* și e ciudat – dar ce nu era ciudat în făptura ei? – că, la cincisprezece ani, Delia Dumșa consuma deja certitudini în această privință. Bunică-sa, prințesa R., se simțea îngrijorată – „copilul acesta e morbid" –, dar Delia, în tot ce a făcut, a vrut sau a gândit vreodată, avea o fermitate de granit. Aparent obedientă, de o politețe desăvârșită, știind să-și domine reacțiile ca puțini adulți, Delia își urma itinerarul trasat fără șovăială. Din câte cunosc din viața ei, a făcut totdeauna numai ce a vrut; cu grație, adevărat, dar exclusiv. Nu-și făcuse modele și nici n-avea nevoie. Era ea însăși.

Morții ocupau un loc important în viața Deliei. Am descoperit-o în clasa a IX-a, spre sfârșitul anului. Peste câteva săptămâni intram în vacanța mare; trăiam un mai radios, care anunța o vară precoce, teii și trandafirii debordau de floare și aromă. O aromă grea, insinuant dulce, aproape insuportabilă. Trebuia să-mi aducă o carte la școală:

– Iartă-mă... Nu, n-am uitat, dar am dormit la biserică. După ore trec pe la mamina (bunică-sa) și o iau.

Eram stupefiată:

– La biserică?!

Și-a mușcat buza de jos:

– Să nu mai spui nimănui. O dată pe săptămână rămân peste noapte în biserică.

– Cum?! Unde?

– La Biserica Dintr-o zi, mi-a răspuns zâmbind. Bisericuța aia mică de pe Academiei. Vis-à-vis de Anghelescu. Îl cunosc pe părintele Gavrilaș. El mi-a dat permisiunea.

– Și nu ți-e frică?

– Să-mi fie frică?! De ce?!

Cerul, luna, Palatul Telefoanelor, simțeam că toate mi-au căzut în cap.

– Stai singură o noapte întreagă? Ce naiba cauți acolo?

– E liniște. O liniște așa cum trebuie să fie *dincolo*... Mă odihnește...

– De ce dracu' ești obosită? Cu școala, slavă Domnului! nu ne omorâm nici una, nimeni nu te pune la treabă, doar că te plimbi prin Capitală. Înțeleg că Florica Chelaru e obosită, dar tu? Tu ce faci?!

Despre Florica Chelaru toată clasa era încredințată, cu indignare, că-i victima maică-sii, care o exploata sângeros. Erau trei fete acasă și Chelăreasa – abandonată de soț – lucra, umilă funcționară, la Tânăra Gardă. Florica, un fenomen, la treisprezece-paisprezece ani făcea curat, guvernantă și preceptoare, avea grijă de soră-sa mai mică – și, în orice clipă liberă, o vedeai cu andrelele în mână. Niciodată n-a ieșit cu noi în recreații. Rămânea în clasă și croșeta. O făcea și în timpul orelor, atentă la explicațiile

dascălilor și cred că, până am terminat liceul, consumase kilometri de lână. Obiectele – pulovere, jachete, fulare, căciulițe – erau destinate vânzării. Cumplit de nedrept și trist – Florica era cel mai modest îmbrăcată din toată clasa, singura care purta uniformă, deși nimeni nu ne obliga, dar, impresionant!, ținea locul doi în topul premiantelor.

– Totuși ce naiba faci acolo o noapte întreagă? Mi se pare fenomenal. Eu aș muri de frică. Strigoi, stafii...

– Strigoi în biserică? Ce proastă ești! Toți cei pe care îi iubesc sunt acolo. Azi-noapte am vorbit cu mama. „Să nu plângi, fetița mea. Am părăsit doar infernul. Sunt foarte fericită..." Am înțeles...

– Ce-ai înțeles?

S-a uitat la mine, de parcă m-aș fi aflat la kilometri depărtare.

– Că nu mai e. Nu-i spun nimic maminei, mama e..., a fost singurul ei copil rămas în viață... Băieții, nenea Jacques și *oncle* Paul au murit pe frontul de răsărit. Mama era foarte frumoasă. Ultima oară când am văzut-o fericită a fost de Constantin și Elena, la noi, la Lintița. Conacul era plin de lume. Toți o iubeau... țăranii i-au adus codri de flori... Arăta ca o nimfă. La urechi și pe florentină își agățase cireșe... Cireșe adevărate...

O priveam încremenită. Nu știam ce să-i spun, eram prea copil pentru a găsi cuvinte de mângâiere și nici măcar azi nu sunt expertă. În situații similare, evit chiar și telefonul, apelez la telegrame.

Am început să plâng – cea mai idioată soluție:

– E îngrozitor... Ce-ai să faci?

A ridicat din umeri:

– Ce-am făcut și până acum. Nu i-am văzut din 1948. I-au arestat în martie. Pe amândoi odată. Un singur lucru aș dori: să știu unde au azvârlit-o... Să aibă parte măcar de un mormânt... Tata mai trăiește. Dar nu mult. Simt...

Ne-am despărțit târziu, spre seară. Zăbovisem pe o bancă, în Cișmigiu. Vis-à-vis, o femeie tânără citea, legănând mașinal un landou. Îmi amintesc – amănunt absurd – că, sub landou, se afla o bucată de covrig, scăpată de vreun copil.

– Delia, tu ce-ai vrea să faci în viață?

Privirea i s-a depărtat din nou spre acele orizonturi de nepătruns pentru mine. A șoptit:

– Să plutesc.

– Cum adică?

– Uite așa? Fulg de păpădie cu drum neprecis.

– Astea-s metafore. Concret, ce ai de gând să faci?

– Ți-am spus. Nu uita, a adăugat râzând, că eu sunt născută în zodia Gemenilor. Deci, semnul – aer. Ca toți „aerienii" detest concretul brutal.

– Nu pot să te înțeleg.

– Ești prea Pământ – august – ca să mă înțelegi. Tu ai să realizezi mult în viață. Eu, în schimb, voi fi scutită, vorba maminei, „de a suferi pentru ruina propriilor mele ambiții".

Tot ce-mi spunea se afla cu mult peste puterea mea de înțelegere și, chiar dacă exprimarea ei era poate mai simplă – nu pot reproduce *mot à mot* un dialog purtat acum peste treizeci de ani – în orice caz, ideile, esența lor mi s-au întipărit cu exactitate. Expresia „ruina propriilor mele ambiții" mi s-a întipărit, prin corelație cu aspirațiile eșuate ale dezabuzatului *oncle* Tom, mult și acid comentate în familie. Mi-amintesc mai ales de osbervațiile suculente ale uneia dintre mătuși, tanti Agespina, pentru care cel mai mare poet român din veac și peste veacuri avea să rămână George Coșbuc: „Frate-meu Tom e nebun! Se visează cu statuie în piață, ca Eminescu! Toți porumbeii ți se ușurează în creștet și câinii pe picioare". Folosea însă un verb mult mai folcloristic...

Cam în aceeași perioadă, adică spre terminarea liceului, Delia căpătase încă un obicei ciudat. Frecventa de mult cimitirele. Bellu îi era familiar, cunoștea toate construcțiile mai importante, legendele statuilor (ciudat!, n-aveam în toată țara atâtea statui!), ea mi-a făcut cunoștință cu faimoasa „Doamnă cu umbrelă" din Valea Plângerii. M-au impresionat acuratețea, detaliile imortalizate în marmură de Carara, grația faldurilor fustei lungi, mânerul umbrelei, din păcate azi spart, gămăliile spițelor, dar mai ales nasturii jachetei. Și-acum, când mă rătăcesc pe aleea vestitei Doamne, mă simt la fel de impresionată. Amănunt înduioșător, totdeauna, în mâna care ține umbrela are câteva fire de flori

proaspete. Mă tot întreb cine s-o mai fi gândit la sărmana pariziancă dispărută de peste o sută de ani? Povestea ei e romantică și în cel mai clasic stil *belle époque*. Îndrăgostită de un june aristocrat român, la terminarea studiilor acestuia l-a însoțit la București, în vederea căsătoriei. La fel de clasic, familia s-a opus mezalianței, silindu-l pe tânăr să se însoare cu descendenta unei mari familii, cu incontestabil pedigree. În ziua nunții, micuța midinetă s-a sinucis. Statuia i-a fost ridicată de iubitul care, afirma Delia, nu s-a consolat niciodată.

Da, cam pe atunci, Delia deprinsese obiceiul să aprindă săptămânal lumânări la douăzeci și patru de morminte părăsite.

– De ce faci chestia asta?! Eu cred că ești cam nebună.

S-a uitat la mine cu ochii aceia imenși, în adâncul cărora, dacă priveai, aveai impresia că te înneci.

– Sunt atât de singuri, Laura...

– Singuri?! Dacă tot crezi în lumea ailaltă, înseamnă că s-au întâlnit cu o grămadă de cunoștințe. Zău că nu ești în toate mințile.

Aceeași concluzie o trăsese și M., primul ei soț. Era cu patruzeci de ani mai bătrân ca Delia, dar rămăsese un bon viveur, de mare robustețe sufletească, jouisseur și humorist; se gândea la moarte cât la primul lui om de zăpadă.

Tocmai se întorseseră din Turcia. (Șalvari, moschee și iatagane în '58, când cetățeanul de rând nu visa nici măcar la Bulgaria!!) Evenimentul ni se părea uluitor, toți eram copleșiți de senzațional. Delia rămăsese la fel de liniștită. Era doar și mai frumoasă, venise cu un antebrat plin de brățări, „sclave" de toate dimensiunile, iar stilul, inimitabilul ei stil – „superbă enigmă" – se precizase prin desăvârșirea adusă de tușa finală.

Spre iritarea lui M., primul drum după întoarcerea la București îl făcuse la cimitir. O așteptam împreună, în splendidul lor hol. Era o după-amiază de toamnă blândă – toamnele noastre bucureștene, cu mult aur și purpură. Timidă, stăteam incomod pe un sfert de fotoliu, aveam crampe și nu îndrăzneam să-mi ridic privirea de pe covorul săgetat de soare prin feliile jaluzelelor.

Simțeam privirea ațintită a lui M. și puteam să jur că nu dă două parale pe mine. Eram prost îmbrăcată, într-un sarafan maro

scos dintr-un costum de-al tatei, ciufulită și cu șosete tricotate. La mână purtam singura mea bijuterie, un ceas Windsor bărbătesc, cu cadran uriaș și o curea roșie de nylon. Eram sărăcuță, jalnică și, pe lângă Delia, îmi ziceam, păream ca o slujnică în căutare de stăpân.

Îmi oferise o țigară pe care o acceptasem – de la paisprezece ani fumam toată clasa –, de băutură nu mă atinsesem.

– ...Dumneata o cunoști de mult, domnișoară, îi ești cea mai bună prietenă, ajută-mă și pe mine să înțeleg... Totdeauna a fost așa? Totdeauna a avut preocupările astea morbide?

În general, nu eram un copil cu limba legată, dar în prezența maestrului mă simțeam leșinată de emoție. Nu puteam să mă obișnuiesc cu ideea că mă aflu în casa lui M., că stau de vorbă cu M., numele din manuale, pe care-l toceam la școală.

– Delia, am îngânat, e mai... deosebită. Nu seamănă cu nici o fată din clasă.

A început să râdă:

– De asta sunt convins... Nu-mi pot totuși explica. Bunică-sa e un moment de echilibru... Credeam că dumneata mă poți ajuta... E un paradox...! Iubește totuși viața... În Turcia a fost exact ce trebuie să fie, un om tânăr, plin de însuflețire...

Pe atunci nu învățasem încă să tac, dacă n-am nimic de spus; am îngăimat cu nasul în covor:

– Da... înțeleg...

– M-a privit o secundă cu o expresie fără dubii:

„Nu înțelegi nimic! Ești cam cretinică, micuțo...!“

După aceea a apărut Delia, apariție uluitoare, uluitor de blondă în rochie de voal violet. În brațe – un buchet de trandafiri albi. M. a țâșnit din fotoliu să-i sărute mâna. S-a uitat la mine, care, fâstâcită, la intrarea ei mă ridicasem ca o proastă.

– Sper că n-ai speriat-o pe Laura.

– În orice caz cu mult mai puțin decât mă sperii tu pe mine în fiecare zi.

Când Delia m-a luat de mână și m-a tras în camera ei – budoarul renovat al primei doamne M. –, pe chipul meu se citea o expresie de fericire și eliberare, deloc măgulitoare pentru M.

Ne-am înțeles mult mai bine peste ani, când de gara terminus îl mai despărțeau puțini pași, iar Delia îl părăsise.

La unsprezece fără câteva minute, suntem în strada Nalbei. Călin nu mă lasă să plătesc taxiul, „totul s-a aranjat, domnul e un amic de-al meu", și mă enervez:

– Exagerezi. Sunt chestiuni care mă privesc și nici n-ai aerul unui nabab.

– Vă spun că e un prieten. Am fost colegi de liceu. Mă servește când am nevoie. Completează – argument suprem: s-a privatizat.

Cred că, în ciuda aerului de sfânt, ftizic și sfios, e un băiat care se descurcă. Și nu prin șiretenie, ci datorită unei anume spontaneități în modul de manifestare, unei onestități generoase și autentice, care-l fac simpatic imediat. Într-un cuvânt, are *charme*, acest *passe-partout* care deschide toate ușile, fără să le forțeze, și cunosc puțini oameni insensibili la farmec.

Domnul Tudor are optzeci de ani și o figură de om cumsecade. Totul pe chipul lui – privirea blândă, nasul lățăreț, obrajii bine hrăniți și smocurile rebele de deasupra urechilor – inspiră încredere.

Ne privește plin de căldură și bănuiesc că vizitele, prilejul de a cunoaște oameni noi, de a conversa îi fac plăcere nespusă. Un om sociabil care suferă (cu moderație, nu face parte din regnul dramaticilor) că, datorită scurgerii timpului, cercul cunoștințelor se reduce în mod fatal. E fericit să repopuleze vidul creat de vârstă.

– Hagețeanu ăsta era o figură, domnule! Cum să nu-l țin minte? Când mi-a vorbit fi-miu despre dumneavoastră, mi-a venit chiar să râd. „Uite, zic, nu credeam să mai existe cineva care să-și amintească de bătrânul Hagi, cum îi ziceam noi în cartier. Era de o zgârcenie, ce să vă spun, exemplu de școală! Material didactic!

Aflăm cu ocazia asta că a fost profesor de geografie la liceul Mihai Eminescu, „pe Rahova, știți", că de douăzeci de ani a ieșit la pensie... I-a plăcut în învățământ, a avut vocație, dar e fericit că fiu-său a făcut Politehnica.

– Profesorii, s-o recunoaștem, au fost totdeauna – că eu am apucat toate timpurile –, și în vremurile normale, și sub comuniști, și oriunde ți-ai întoarce ochii... Ce ziceam?! Da..., au fost mizerabili plătiți.

Zâmbesc. „În vremuri normale“ – adică înainte de război – este expresia generației lui. Am auzit-o de nenumărate ori în familie. De câte ori o înregistram, aveam în fața ochilor cutiile de bomboane absolut extraordinare de la Capșa, îmbrăcate în catifea, moar sau faille, cu panglici la fel de magnifice în nuanțe pastelate. Mama îmi dădea cutiile goale, unde păstram garderoba păpușilor. Cu panglicele splendide îmi aduna buclele. Azi, mai există una singură în pod. O cutie mare, rotundă, îmbrăcată în romburi de catifea, alternând verdele aprins cu fisticul. Erau bomboane „Arlechin“. Ani de zile am păstrat acolo scrisorile de dragoste. Pe urmă a devenit neîncăpătoare. „Primul meu amor“ îmi scria în fiecare zi.

– Da, stimată doamnă, scuzați-mi limbuția senectuții, dar în casa asta n-ai timp să deschizi gura. Fiu-meu stă toată ziua cu nasul în gazetă sau televizor, dacă-i telefonez ăluilalt, medicului – stă pe Dinicu Golescu – pleacă totdeauna la o urgență, iar noră-mii chiar în clipa aia îi dă laptele în foc.

– Ce vârstă are domnul Hagețeanu?

Deschide registrul cu coperți de carton – dungi verticale verzi și negre – la pagina unde a introdus un semn.

– Am păstrat cartea de imobil... Uitați aci! Dacă trăiește, bate la nouăzeci și trei de ani. Născut în 1899.

Călin intervine:

– Fiul dumneavoastră mi-a spus că l-au demolat acum circa zece ani.

– Exact zece ani, domnule dragă. Pe afară nu arăta grozav, dar cu un patruzeci-cincizeci de mii, băgați atunci în reparații; ar fi ieșit o bijuterie. Să fi văzut ziduri! Groase de jumătate de metru. Au opintit ăia trei zile să le pună la pământ. Și interioarele! Cu stucatură, uși de cristal bizotat... tavanele erau pictate de Mirea, ca la Casa Vernescu! Crimă, domnilor, crimă! E cumplit când analfabeții decid destinele unui neam. N-ați văzut toți marii imbecili ai istoriei? Hitler – zugrav, Hurșciov – ajutor de cioban,

Ceaușescu – juma' de cizmar, Stalin – popă ratat... Cum zicea croitorul meu: „Don' profesor, zice, cum poate adică Ceaușescu să fie șef de stat, dacă n-are facultăți? Păi ăsta când scrie moaie creionul în gură..."

Încep să mă simt agasată.

– Vorbeam de Anton Hageșeanu.

– N-am uitat. Ce să vă spun? Pe vremuri, lucrase în diplomație... Pe urmă l-a întreținut statul vreo opt ani la canal. Prin '64-'65 i-au dat o pensie de mizerie, câteva sute de lei. S-a mai procopsit când au dat ăștia drumul la pachete. Primea lunar, de la un nepot din R.F.G., și vindea...

– L-ați mai văzut de când a părăsit cartierul?

– O dată ori de două ori, în piața Iancului. L-am recunoscut după pălărie. Una vânător, cum poartă austriecii, cu pană de bâtlan prinsă într-o insignă. Zic: „Ura, coane Hageșene! Ce mai faci? Îi mai așteptăm ori ba?" Ne explică: Adică pe americani...

Îl întrerup nerăbdător:

– Nu v-a spus unde s-a mutat?

– Uite că asta am uitat să-l întreb. De fel era cam ciufut și, când nu-i convenea ceva, ori se făcea că n-aude, ori te concedia cu o strângere de mână. Ce mai, te expedia fără multă vorbă.

Respir cu năduf și scap fără să vreau:

– Deci... degeaba...

Mă scrutează cu o curiozitate nedisimulată:

– Aveți vreo afacere importantă, pesemne... Eu ce să vă spun? Atâta știu... Dar o mai fi trăind?!

– Asta mă întreb și eu.

Dau să mă ridic, cu mulțumirile de rigoare.

– Stați! Ar mai fi ceva... Se avea bine cu o cucoană, un Mathusalem cu fustă și broșă la gât. O chema Pia... Poate ea să știe mai multe.

– Ați cunoscut-o?

– Nu eu, fi-miu. L-a dus de câteva ori cu mașina acasă la ea. Băiatul lucrează la aeroportul Băneasa și-i era în drum. Nu-l deranja cu nimic.

– Cum?!

– Pia asta stă la Șosea. Pe aproape de Jianu.

Parcă mă trezesc. Lucrurile încep să se lege:

– Nu cumva pe Popa Deciu?

Rămâne o clipă cu gura căscată, reflectând:

– Da, cred că da. Dar îl întreb pe fi-miu când vine de la serviciu și vă telefonez.

Ne conduce până afară, în stradă, melițând în continuare:

– Dacă-l vedeți, transmiteți-i din partea mea sănătate. Poate-mi dă un semn de viață... De una sunt curios: Îi mai așteptăm ori ba pe americani? Pentru că, vedeți dumneavoastră, de când cu Golful, afacerea s-a cam îmbârligat. Eu unul nu știu ce să spun! Dumneavoastră aveți încredere în Bush...? Mi-e c-a mers iar la pace cu Gorbaciov pe spinarea noastră. Ehe... Avea dreptate Bălcescu... Rușii ne înghit! Și parcă Titulescu în '37, la Geneva, n-a avertizat...

În ciuda logoreei profesorului, e abia douăsprezece. Călin propune să aruncăm o privire de orizont și în Popa Deciu.

– Cel puțin ne orientăm, și rândul viitor venim la fix.

Are dreptate, iar eu revăd cu plăcere străzile atât de familiare.

Lui G. i-am arătat încă de la începutul dragostei noastre casa (*a doua mea casă*) de pe Aleea Alexandru. Iar plimbările noastre de noapte se consumau în același perimetru, făcând un înconjur pe la fosta statuie a lui Stalin. Cu Liviu n-am simțit niciodată nevoia să reiau itinerarul. Așa cum nu i-am arătat niciodată unde am stat cincisprezece ani cu G. Sunt amintiri pe care nu suport să mai pună cineva mâna...

Din Popa Savu facem la stânga și intrăm în Popa Deciu. Reperăm imediat imobilul și mă grăbesc să achit șoferului, înainte ca bărbosul să se dezmeticească.

– Mă umiliți, bombăne. Un amărât de taxi, îmi mai permit și eu.

– Dacă circulai cu mama dumitale cine plătea?

– Cunosc! „Sunt îndejauns de bătrână ca să-ți fiu mamă". Chestia nu-i deloc originală.

– Dacă vrei să rămânem camarazi...

– Dacă!... dacă!... dacă!...

– Așa! Pumnu' în gură! Săru' mâna, am înțeles.

Casa e frumoasă, destul de bine întreținută, în ceea ce s-ar numi la noi stil Tudor. Cărămidă aparentă, fațadă accidentată cu abundență de arcuri frânte, ferestre înguste, vitraliate, Călin face pe detectivul:

– Nu s-a umblat pe aici de cel puțin o săptămână. Adică de când a început să ningă.

Are dreptate. Zăpada e neatinsă (pe mânerul portiței de fier forjat, pe aleea scurtă care duce spre casă, pe cele câteva trepte din fața ușii), iar unde n-a fost spulberată de vânt atinge cincizeci de centimetri.

Prin perdelele de dantelă groasă, ca o gupură, se vede o luminiță rotundă, roșie, despre care bănuiesc că e candela.

– Bine că mi-am pus apreschiurile, spune Călin, măsurând stratul de zăpadă.

– Ce vrei să faci?

– Păi dacă tot am ajuns până aici, eu zic să vedem despre ce-i vorba.

Zăpada îi ajunge până la genunchi. Inima și degetele – toate douăzeci – îmi sunt amorțite.

– Vezi ce scrie pe cutia de scrisori.

– Nu scrie nimic, și apasă lung, dar nu nepoliticos, pe butonul soneriei.

Așteaptă câteva clipe uitându-se la mine. „Ce să fac?" Repetă mișcarea câteva ori, din ce în ce mai insistent.

– O fi stricată!

– Nu. O aud... Să încercăm la geam.

Din doi pași a ajuns sub fereastra unde arde candela. Canadiana i se agață într-un tufiș, pe care, nud, îl bănuiesc de trandafiri. Zăpada a făcut din el un *boule de neige*.

Ciocăne atât de tare încât, jenată, mă refugiez instinctiv în spatele primului copac. Mă răsucește un glas venit din spate:

– Pe cine căutați?

În vila de peste drum o femeie curăță zăpada din balcon. Poartă un cojocel și o căciulă rusească de iepure, căciula veche a soțului probabil.

– Pe doamna Paulian... Eulampia Paulian.

– Ehe! Puteți să bateți mult și bine.

– Nu stă aici?

– Ba stă, da' nu deschide.

– Cum așa?!

– Așa bine. Deschide doar o dată pe lună, când vine poștașul cu pensia. Sau Mercurul, de trei-patru ori în an. În rest, poa' să vină Dumnezeu, ba chiar și televiziunea, că tot nu se clintește. Și-a tăiat și telefonul.

– De ce?!

– Întreab-o matale. Bună ziua!

Dă să intre în casă:

– Stați o clipă, vă rog. Când are zi de pensie?

– A...? Cam pe la mijlocul lunii, parcă... Da' eu zic că vă pierdeți vremea de pomană. Stau aici de optiș'pe ani și n-am văzut-o niciodată. Cu bine.

Dispare cumsecade și grăbită, mirată cumva că există lume care are timp de pierdut. Călin e încântat. Obstacolele fac aventura și mai captivantă. Arată spre balconul gospodinei:

– O tanti cu șorțuleț, cu bigudiuri și mâncăruri cu rântaș! Le știu pe astea! Citesc numai Magazinul și Femeia. Punem un pariu că nu ne pierdem vremea de pomană?

Mă conduce și, ca să nu-mi dea posibilitatea să plătesc mașina, pretextează că vrea să continue cursa. Sunt convinsă că dă drumul șoferului la primul colț.

* * *

Planul lui Călin prezintă fisuri, dar vine cu un argument fără replică: „Avem altă soluție? Suntem obligați să epuizăm pista. Deocamdată, e singura". În consecință, intenționează să facă pe santinela în strada Popa Dediu, începând de mâine dimineața.

– E simplu ca ziua bună! Pândesc poștașul și mă interesez când aduce pensia P-eștilor: Popescu, Popândău, Paulian etc.

– Și mai departe?

– În ziua cu pricina, aștept să-i deschidă și mă strecor înăuntru împreună cu amploaiatul statului.

– N-ai auzit că nu primește pe nimeni?

Călin dă din mână și râde strengărește:

– O să facă excepție cu mine...

– Mă îndoiesc. Pe bătrâni nu-i zdruncini dintr-ale lor. Paulianca e un caz cu totul particular. Oamenii în vârstă suferă cumplit de singurătate, iar ea și-o apără între ziduri de fortăreață. Faptul că și-a tăiat până și telefonul mi se pare extraordinar.

– De ce?! Poate nu-i place să fie deranjată.

Dau din umeri agasată. Ce știe puștiul ăsta depre bătrâni, despre spaimele lor?! „E scump abonamentul, nici nu prea am cu cine vorbi, dar, la o adocă, să pot suna doctorul. O salvare!“ Sau: „Nu de alta, dar mi-e că m-or găsi moartă, țeapănă, după nu știu câte zile.“

– Mai este o chestiune! Pe mine mă interesează să discut personal cu ea.

– Perfect! Veniți cu mine. Eu filez ulița și dumneavoastră așteptați la Bolta Rece. E la doi pași.

– Nu-i chiar atât de simplu. În sfârșit, pentru moment, află ziua de pensie. Și, apropo... Devin uscată și iau fără să vreau un ton profesoral: Dumneata pierzi un timp cu mine pe care l-ai putea... ăăă.... epuiza într-un mod mult mai folositor.

În privire i se aprind luminițe răutăcioase:

– Scuzați-mă, doamnă Laura, dar felul în care îmi petrec timpul este o chestiune pe care eu o hotărăsc, adică, mă privește.

– Înțeleg să mă revanșez...

– Nu sunt servitorul dumneavoastră. Ceea ce fac este pentru plăcerea mea, povestea mă captivează.

– În cazul acesta, îi spun iritată, mă văd obligată să renunț la colaborare. Nu-mi plac serviciile gratuite.

Își mușcă buzele, bărbia îi tremură ușor, ca a copiilor care sunt gata să plângă.

– Cum doriți.

Se îndreaptă spre vestibul, cu pași înceți, așteptând să-l chem înapoi. Tot cu încetinitorul își îmbracă scurta de blugi îmblănită,

căreia junii fani îi spun, în mod greșit, sarafan. A tras de timp cât a putut, a deschis până și ușa, trebuie în sfârșit să plece. Îmi sărută mâna și – mișcarea neașteptată mă și sperie – își ridică brusc capul ca un cal nărăvaș. Ochii îi strălucesc:

– Nu m-ați dat afară de tot. Așa-i?

Fără să vreau, izbucnesc în râs. Râd cum n-am mai râs de mult. De fericire, Călin își flutură brațele deasupra capului „ura!" și iese alergând din curte:

– Am să vă telefonez.

Fac eforturi, și Liviu mă încurajează, să reintru în normal. De sâmbătă noaptea, Laura – Ea nu s-a mai manifestat. Pentru liniștea mea, am împins la perete fotografia și sfeșnicul. Lumânarea am înfipt-o atât de bine, încât tabla de argint s-a fisurat vreo doi centimetri la bază.

E miercuri dimineață. Beau cafeaua „stropită" cu câteva degete de conaic. Mă simt bine, nu mai am dureri și trăiesc o atmosferă de „afară ninge liniștit și-n casă arde focul"... Hotărăsc să reiau lucrul. Expoziția are loc în toamnă, la Zürich, iar firmele care concurează sunt de natură – în funcție de temperament – fie să te supermobilizeze, fie să-ți taie complet aripile. Se vor prezenta toți crocodilii modei, iar eu particip – pe cont propriu – prima oară la o expoziție de asemenea anvergură. Emoțiile sunt mari – Chanel, Nina Ricci, Yves Saint Laurent, Jean-Paul Gaultier, foarte tânărul și la fel de primejdiosul, vedeta de ultimă oră Christian Lacroix și atâția alții, toți acristocrați ai breslei. Bulgarov, dar mai ales Lacroix, mă inhibă în mod special. De fiecare dată, neașteptat – secretul modelelor e păzit mai abitir decât Banca Mondială –, reușește să surprindă cu o fantezie absolut fantastică. Un singur pas în plus – doar că totdeauna știe să se oprească la timp, are o busolă extraordinară, cred că până și inima îi indică Nordul – și ar friza demența.

Cel mai mare handicap rămâne însă sărăcia de material. De unde fialle-urile și taftalele supuse tuturor capriciilor stilistului și acului – cum le așezi, așa rămân – voile-urile diafane, brocarturile rișisime, pan-catifeaua unduioasă, tulurile și muselinurile, dante-

lele fastuoase, somptuoasa pasmanterie, pailletele, accesoriile, bijuteriile și... și... și... Bineînțeles că singură nu mă voi descurca. Delphine, patroana, se fălește că a găsit un sponsor în Iugoslavia. Eu sunt sceptică. Nici pălmașii lui Tito nu sunt maharajahi.

Intru în atelier, aprind o țigară și apelez la arhivă. În principiu, știu încotro mă îndrept, cam ce vreau: o trăsnaie, o combinație subtilă între moda *directoire* și cea a nilor '28-'30, adaptate la trupul și estetica zânei sfârșitului de veac XX.

Pentru deceniul '20-'30 am vreo patru reviste *Pour vous* (nu-i ceea ce mă interesează; publicația se adresa gospodinei, franțuzoaicei mijlocii, practică și știind perfect ce poate scoate dintr-o centimă, deci un Neckerman al vremii, mai puțin prosper) și câteva Vogue-uri.

Răsfoiesc paginile cu lăcomie și rețin câteva elemente pe care sunt decisă să le exploatez inteligent.

În primul rând, cameea. Asta e o idee! Sunt cel puțin cincizeci-șaizeci de ani de când a căzut în desuetutdine, o mai întâlneai arareori pe Calea Victoriei la cucoane bătrâne, pandant aproape obligatoriu unor figuri distinse, cu baston și domiciliul în podurile ori debaralele impozantelor palate care le aparținuseră cândva.

Când am văzut-o ultima oară pe celebra Mița Biciclista, prin 1960, avea la gulerul pelerinei negre o camee – piesă splendidă, în chenar de smaragde. Am urmărit-o până la nu mai puțin celebra ei locuință, acea fantezie populată de *putti* de ambe sexe, din strada Biserica Albă, cu impresia că reconstitui un moment istoric. Bătrâna aceasta cu fața prea pudrată și picioare îndoite de vârstă (evit din sinceră pietate cuvântul crăcănat) era poate ultima contemporană în viață a strălucitoarei *belle époque*. În cei cinci ani sau șase sute de metri în care mi-am potrivit pașii după mersul legănat, stâlpit în baston, îmi imaginam priveliștile aventuroasei ei tinereți: Herăstrăul Vechi, Sans-Souci, Moara Florească, Grădina lui Zdrefcu; Coros, Jokey-Clubul, Imperialul și bătăile cu flori de la Șosea. Mica norocoasă, copilul din flori al unei țărănci, pe a cărei bucată de pământ țâșnise în cascade petrolul, avusese șansa să cunoască marile personalități ale epocii sale: Blériot, Cneazul Moruzi, Cantacuzino – Nababul, Marghiloman, pe

Manuel al Portugaliei, cap încoronat care o ceruse în căsătorie. Ranetti, condei acid, nemilos și adeseori nedrept al vremii, anunțase în presă evenimentul, oferind publicului formula urării de rigoare: „Trăiască Majestatea sa Regală Mitza I-a..."

„Iar mă luași cu morții, soro?"

Parcă aud glasul lui Liviu și mă întorc la camee. Casa Detina propunea în 1925 ca rochie de seară un soi de *chemise de nuit* cu falduri bogate – vreo cincisprezece metri de voile pe puțin, socotesc – pornite dintr-o bandă de pasmanterie, care subiniază un decolteu pe diagonală. Umărul drept e complet gol. Trei camee ovoidale punctează banda ca niște sigilii. Rapel – cameele fixate pe coroana lată, cu trafor geometric din perle. Central, o semilună provocatoare din briliante, prinsă cu coarnele în sus. Cerceii sunt lungi – perle și din nou briliante. Probabil pietre veritabile, căci „manechinul" e o fostă glorie a cinematografului mut – Maria Corda. Mai reținun coif – ceva între o cască de cruciat și un calpac episcopal, din perle, și cinci topaze uriașe –, asortat la o splendidă haină de vulpi albe. O notă atrage atenția că e toaleta Nitei Naldi în filmul *La femme nue*. Cu rezervă, deși mă tentează imens un retour în moda de seară a costumului de epocă, reținun splendidă toaletă a nu mai puțin faimoasei Lil Daover: o crinolină moderată cu volane și mâneci ample din tafta moarată albă, cu reflexe bleu. Canotiera (picantă asociație!) e înnobilată de o luxuriantă pană de struț bleu aprins, care coboară și se încovoaie parșiv, sub ureche.

Fac câteva schițe la repezeală, lucrez cu chef, am deja o găselniță, dar mă întrerupe telefonul. E Tica. Voioasă, zgomotoasă, mă anunță că se află în zonă, e încă devreme și cu mașina, ar trece să mă vadă preț de o cafea, așa, între două uși, cât să facem din nou cunoștință, în lume precis că nu ne-am recunoaște... Și asta-i situația. În zece minute e la mine, știe strada, a uitat numărul.

Am timp să mă spăl pe mâini și să-mi trec un pieptene prin păr. O primesc în living. Intră ca o vijelie, e toată numai blănuri și lanțuri. Zornăie ca un sac de monede, vorbește în triluri, râde în hohote. Tonică, fără îndoială, dar obositoare. Pentru o singură

ședință însă, și după o pauză de peste treizeci de ani, e suportabilă. O privesc și o ascult cu reală plăcere.

Scoate din poșeta uriașă – de moașă zic eu – câțiva pumni de bomboane de chocolată japoneze.

– Le-am luat de la privatizații ăștia de lângă tine, cincizeci de lei bucata. Au înnebunit, dar bine că se mai găsește câte ceva.

Poșeta e scumpă, are siglă de duble fin Dior și, în general, toată vestimentația e costisitoare; deformație profesională, când mă uit la cineva, instinctiv evaluez suma întregii ținute. Cu produse metalizate, cu tot, Tica plimbă azi prin târg circa un milion. Doar mantoul de vulpi, cu poale parchetate, costă în consignații șase sute de mii.

– Arăți bine, îmi spune generoasă, deși pe chip nu-i citesc nici urmă de entuziasm. După gustul meu cam uscată, dar de!, așa-i moda.

Ea, în schimb, a rămas mărul rotofei din copilăria noastră și, rarisim, a păstrat expresia și obrazul de atunci. Ai impresia că nu s-a maturizat și, din câte am putut eu să-mi dau seama, aceasta e o însușire care aparține în exclusivitate marilor optimiști, cu excelentă digestie și care consideră că viața e frumoasă.

Regăsesc fără dificultate chipul Ticăi de la zece ani. Când am citit Dumbrava Minunată, nu mi-o puteam închipui pe Lizuca altfel decât sub trăsăturile Ticăi. Scundă, simpatic bondoacă, avea o față rotundă, cu un pastel extrem de generos. Obraji și buze foarte roșii, ochi și păr foarte negru, dinți foarte albi. O revăd într-un pardesiu gri deschis, cu o beretă roșie cu paratrăsnet. Nu lipsea nici măcar Patrocle – în speță Muky – un seidenpinsch grăsun, cu zgărdiță verde.

– Nici Ica nu s-a schimbat?

– E doar ceva mai grasă ca mine. Acuma-i la Roma, nu știu ce afaceri învârte, trăsnită ca totdeauna, are impresia că-i poate păcăli pe macaronari.

Zâmbesc. Sunt convinsă că amândouă au bossă comercială. Tatăl lor, nea Titi Brebenaru, ținea cârciumă cu dever și „bere la robinet" la parterul unui imobil de pe Pictor Tonitza, azi demolat. Familia locuia în aceeași clădire, la etajul I. Uneori, când nea Titi

era prea ocupat, fetele aveau obligația să „deservească" mușterii, umplând țapii și halbele de bere. Nasul Ticăi abia ajungea peste marginea tejghelei. Se urca pe un scăunel și manevra robinetul cu siguranță de profesionistă. Cam escroacă, bărdacele erau mai mult spumă, dar clienții se amuzau. Stăteam într-un colț și o priveam beată de admirație, verde de invidie. Cred că n-am fost pe nimeni mai invidioasă ca pe Tica și Ica, și aș fi cedat, fără să clipesc, vreo zece note de zece, plus colecția mea de abțibilduri și bile de sticlă, pentru a avea dreptul să mânuiesc o singură dată robinetul.

Povestește o grămadă și pe nerăsuflate. Înțeleg că amândouă au nimerit-o bine și se vede pe figura Ticăi că e fericită sau cel puțin mulțumită în căsnicie. Băieții, doi golani cât ușa, îi cam dau probleme, dar, la o adică, treaba lor!

– Sub Ceaușescu, m-aș fi zbătut să isprăvească o facultate. Acum, n-au decât să se apuce de afaceri. Parcă eu ce mare spanac fac cu I.S.E.P.-ul, mă rog, A.S.E.-ul...

– Bravo, Tica! Ai rămas fată deșteaptă.

– Dragă, îmi spune cu o suficiență care nu deranjează, atâta cât sunt, mie îmi ajunge. Voi, adică tu și Delia, ați fost mai sofisticate, pe Delia barem n-am înțeles-o niciodată, mult prea complicată pentru mine, chestia însă e să te simți bine cu tine însăți... Mă uit și la casa asta a ta... Nu pricep mare lucru, dar îmi dau seama că trebuie să fie ceva foarte rafinat și de high-life...

– Ți se pare, nu-i cine știe ce... Mai mult, efect de lumină.

– Când o să vii la mine, și râde cu gropițe, ai să ai impresia că te afli în casa unor *paysani* ajunși. Și așa și e! Părinții lui Preda au fost niște văcari cuprinși. Când vrea să-i înnobileze, le zice cow-boys, iar gospodăria din Salcia devine ranch... Dar, vezi tu, asta e bine. Nici unul dintre noi nu-l face pe ălălalt neam prost, eu nu-mi plimb nasul peste chelia lui și nici el nu mă tratează de fata lu' Nea Titi Robinet... Ăsta era păcatul Deliei.

– Delia? N-am întâlnit niciodată o persoană mai modestă, care să facă atât de puțin caz de numărul coroanelor din inventarul familiei.

Tica mai ia o bomboană și o gură de coniac și începe să râdă:

– Cine naiba o făcea pe-atunci, când era suficient să fi avut două-trei hectare de pământ ca să fii dușman al poporului?! Da' nu-i vorba de asta. Era însă de-ajuns să se uite la tine ca să te simți tot o balegă și o mămăligă. Aproape că-ți venea să-ți ceri iertare că respiri același aer cu ea.

Râd sincer amuzată:

– Nu te știam așa subtilă, soro.

– Vezi, continuă pe un ton ceva mai domol, eu cred că am fost singura dintre colege care n-am invidiat-o, deși știam că e cu zece clase peste mine, peste noi. Intuiam că va fi totdeauna o nefericită.

O contrazic hotărât:

– Te înșeli, Delia n-a fost nici fericită, dar nici nenorocită. Apropo, ce mai știi de ea?

Își aprinde un Camel și trage fumul cu voluptate.

– Eu, reiau, n-am văzut-o de mult. Foarte de mult...

– Cum așa?! Erați prietene bune.

Dau din umeri, n-am chef să intru în amănunte. Răspund evaziv:

– Viața te desparte la un moment dat. Alte preocpări, alte interese...

Se uită lung la mine:

– Tu ai priceput vreodată de ce l-a lăsat pe M.? Cred că a fost cea mai gogonată greșeală pe care a făcut-o vreodată.

– De ce?

– Ei, asta-i! Avea tot ce poftea: bani, călătorii în străinătate, poziție socială. A fost una din puținele, dacă nu unica din generația noastră, care n-a avut serviciu, nici măcar o oră în toată viața ei.

– Depinde din ce unghi privești lucrurile. N-ai enumerat nimic din ce nu i-ar fi putut oferi și un alt bărbat. Cât despre poziție socială, poate un Windsor ori vreun descendent al Cruciaților s-o fi impresionat. M. era prea bătrân.

– Iar Delia i-a dat brânci în mormânt. S-a prăpădit, imediat după ce l-a părăsit. Cred că nici un an. L-am văzut la o premieră la Bulandra, o piesă după un roman de-al lui, și m-am speriat.

Eu îl văzusem chiar în săptămâna în care Delia plecase de la el. Se năruise în câteva zile. Din bărbatul masiv și jovial rămăsese un moșneag singur și înfrigurat. Era cald, august, și totuși aveam impresia și cred că-i era frig.

Fuma și bea întruna, iar menajera lor, buna și devotata madame Clemansa, mi-a șoptit la sosire că se învârte toată noaptea prin casă și vorbește cu voce tare.

– Nici nu pot să vă spun, domnișoară Laura (eram de câțiva ani căsătorită, dar pentru ea rămăsesem tot școlărița care intra în casa lor în vârful picioarelor și împrumuta de la doamna rochii pentru „ceaiuri"), nu pot să vă spun cum îi vorbește, cum o alintă, cum o cheamă. Ți se rupe sufletul... De ce-o fi plecat?

Când m-a văzut, abia și-a stăpânit lacrimile. Era tot elegant în haina de casă chihlimbarie, bărbierit, iar florile din glastra preferată a Deliei, un lalique grațios și fragil, proaspete.

– Știi, Laura, îmi închipuiam că sunt un bun cunoscător al naturii umane. Că n-au rămas prea multe secrete pe care să nu le fi deslușit. Cu Delia am trăit opt ani și mi-e teamă că n-o cunosc mai bine decât în prima zi... Poate de aceea am și pierdut-o...

Nu-s prea îndemânatică, nu-mi găsesc cuvintele în situații delicate, când trebuie să consolezi necazuri majore, așa că am continuat să-l privesc în tăcere. Nu mai era vorba de timiditatea mea inițială – devenisem de mult camarazi –, dar nu știam ce să-i spun.

Atunci a rostit o frază pe care n-aveam s-o uit niciodată.

– Știi, draga și vechea mea prietenă ce mă doare cel mai mult? A plecat fără să-mi lase măcar o scrisoare. Înseamnă că nu mă mai iubește deloc.

Cuvintele lui aveam să le „simt" mai târziu, când, la rându-mi, am părăsit sau am fost părăsită.

Mi-amintesc însă că atunci, în după-amiaza aceea de vară lipicioasă, imposibilă, l-am întrebat la un moment dat:

– O socoți pe Delia o femeie neînțeleasă? Sau crezi că ea se socotește ca atare?

– Nu.... nu, Laura. Și ea nici atât. Când vrea, știe foarte bine să se facă înțeleasă. E, în primul rând, o paradoxală. Astfel de indivizi îți anulează perspectiva din orice parte i-ai privi...

Tica mă întoarce la realitate:

– Nu-s de acord cu tine. Delia nu l-a părăsit pe M. nici pentru împărații Bizanțului, nici pentru Nabucodonosor, ci pentru un maimuțoi cu bicepși superdezvoltați și zâmbet de cinema. Delia n-avea decât să mănânce câte prăjituri poftește, dar nu trebuia să cumpere și cofetăria...

Se uită la ceas și se sperie exagerat: „Foc! Ajutor!"

– Vai de mine! Am zis că stau doar jumătate de ceas și uite că s-a făcut două... nici nu vreau să epuizăm toate subiectele. Când vii la mine? Preda abia așteaptă să te cunoască. Ce zici de sâmbătă?... Atunci sîmbătă, precis, rămâne stabilit, nu primesc obiecții.

Pleacă după cum a venit, ca un vifor. Urcă într-o Alfa-Romeo nouă, roșie-mac, îmi trimite o bezea și demarează în trombă. În următoarele zece secunde, sunt convinsă, m-a uitat.

CAPITOLUL V

După plecarea Deliei, m-am văzut frecvent cu M. Mă lua cu mașina de acasă, ne plimbam o oră-două pe marginea lacului Herăstrău și pe urmă luam masa ori doar beam ceva la Rața sau Pescăruș. Iarna, eram aproape singuri în tot localul și, până a se fi obișnuit cu prezența noastră, personalul ne privea cu complicitatea specifică breslei pentru situații clandestine. Pe M. îl cunoșteau toți – din manuale, din presă, de la TV – și presupuneau desigur că eu sunt ultima achiziție – trufanda a maestrului.

Mi-amintesc de o dimineață de octombrie, mohorâtă, cu toată bogăția de arome și culori ale sezonului. Purtam un pardesiu alb de antilopă, cu accesorii bleumarine. Pantofii și mănușile erau stropite cu picouri mărunte, albe ca papillonul lui Rațiu. M. m-a privit cu plăcere:

– Îmi place vestimentația deschisă în sezon rece. Cucoanele de la noi nu mai știu să se îmbrace. N-a căzut bine frunza și nu mai ies din odiosul maron, gris închis, negru.

– Culori practice, pentru oameni săraci.

Și-a îndreptat fularul înnodat à la Maurice Chevalier, singura concesie făcută modei din tinerețea lui.

– Cunosc, tocmai de aceea îmi sunt odioase... Arăți foarte bine, Laura. A zâmbit cu căldură: Abia îmi vine să cred că această distinsă și tânără doamnă pe care o am în față este, de fapt, fetița stângace de acum câțiva ani, cu genunchi negri și degetele pline de inele desenate cu cerneală colorată. Îți țin minte sândăluțele

galbene, *caca d'oie*... ești foarte frumoasă... S-a oprit și, fără să fi pronunțat nici o silabă, i-am simțit cuvântul centurat în intonație și i l-am cules de pe buze.

– Dar...! Am început să râd: Sunt frumoasă, dar Delia era unică.

Și-a întors privirea spre fereastră. Se vedea lacul cenușiu, peste care amenința o pâclă alburie, sălciile păreau cu adevărat triste.

Știam de ce M. îmi caută societatea. Mama, iritată de asiduitatea „moșneagului", îl suspecta de lubricitate; „un satir cu apetituri patologice, obsedat de junețea proaspătă". Toată viața ei a fost împotriva diferențelor mari de vârstă între partenerii de așternut, considerând asemenea împreunări drept „acte împotriva naturii". Degeaba îi dădeam exemple celebre – Chaplin, Hugo, Goethe, D'Anunzzio –, amănuntul n-o zdruncina câtuși de puțin. „Or fi fost geniali, dar dormitorul lor tot greață îmi face. Golani bătrâni și libidinoși!"

Nu putea sau nu voia să înțeleagă că M. mă caută pentru ceea ce poate înțelege, descoperi, cunoaște despre Delia; pentru că simțea nevoia permanentă să vorbească despre ea, iar eu eram interlocutorul cel mai potrivit. Mai cred că s-ar fi jenat să-și încredințeze *son chagrin d'amour* urechii malițioase a vreunui contemporan. Iar eu îl familiarizam cu tot ce fusese Delia înainte de a o cunoaște.

Îl interesa absolut tot și mă îndoiesc să fi avut în toată viața mea un auditor mai atent. Mobilizată, povesteam cu inerente divagații, lung, uneori prolix; M. mă întrerupea arareori și atunci doar cu întrebări care stimulau. În câteva săptămâni era perfect familiarizat cu toate colegele, cu monștrii din cancelarie, știa cine era cea mai „comică" dintre fete, care era „grasa" – nelipsita grasă (gras) din orice clasă – cine era Moș Gheorghe, portarul cu albeață la un ochi, cum copiam la matematică (altfel decât la alte materii), unde chiuleam de obicei.

Știam că Delia în genere era puțin expansivă, ermetică și tăcută ca toți interiorizații. Dar mă simțeam uluită cât de puține lucruri știa M. Mi-am arătat nedumerirea:

– Totuși despre ce discutați? Ce făceați împreună?

M. și-a dus mâna la bărbia pătrată, care dădea un aer de virilitate figurii. Fusese un bărbat foarte bine și încă acum opt ani, când se căsătoriseră, putea să mai stârnească pasiuni. Chipul avea distincție, iar trupul „lucrat“ (era pasionat de înot, canotaj, yachting și tenis), mai puțin ferm în contururi, firește, păstrase totuși liniile tinereții.

Prin '58 eram la mare, la Eforie Nord. Locuiam la o gazdă ieftină, în afara localității, împreună cu două prietene. Plăteam imensa sumă de douăzeci și cinci de lei pe noapte, mâncam, evident, la briceag, iar WC-ul, cu faianță de brad, se afla în fundul grădinii. Aveam probleme în special noaptea (ne era teamă de câinele dezlegat și de întuneric) și pot afirma doar că, dimineața, primul lucru pe care-l făceam, ajunse pe plajă, era să ne spălăm bine căștile în mare, și că florile gazdei din fața ferestrei noastre au avut oleacă de suferit în vara aceea.

Delia și M. trăseseră princiar la Bellona, dar făceau plajă, ca și noi, departe de „plebe“, pe niște dune izolate, în apropiere de sanatoriul T.B.C.

O imagine din acele zile avea să-mi rămână întipărită în arhiva mea vizuală pentru totdeauna: M . ieșind din mare cu Delia în brațe. O ținea ca la Hollywood, așa cum își poartă bărbații miresele peste pragul casei. Erau magnifici. M. – un Hercule matur, emanând forță și stridentă bărbăție, Delia – sirenă, zână a apelor în costum roșu aprins, bronzată aur și miere, cum le e dat numai blondelor autentice, cu părul lung, șiroind de apă, atât de decolorat de soare, încât părea argint.

Nici azi nu pot spune exact ce-am simțit, doar că eram săgetată – o senzație fizică dureroasă –, străfulgerată de frumos și de tot ce intuiam în spatele clișeului: dragoste, opulență, viață intens fericită. Și mai simțeam, tulbure, că e un moment unic, o clipă după care n-ar mai trebui să urmeze nimic, că ar fi fost minunat să se eternizeze atunci...

– Ce discutam...?

Am zâmbit amândoi, pentru că amândoi încercam același sentiment: că după ce ne rătăciserăm, undeva, pe uliți vechi, ne întorseserăm unul la celălalt.

– De fapt, nu discutam prea multe. Probabil a fost una dintre greșelile mele. De teamă să nu devin didactic, prețios, *assommant*, să nu-i par excesiv de matur, am încercat să redevin eu un tânăr de douăzeci de ani. Îmi spuneam că nu trebuie să-i asasinez tinerețea. În loc s-o aduc pe ea la mine, m-am dus eu la ea, și manevra mi se părea pe-atunci extrem de înțeleaptă.

– Delia a avut de mică o maturitate precoce. Mă surprinde că n-ai observat.

A râs:

– Draga mea, tu o comparai cu tine, cu celelalte prietene, și, mărturisesc, că mi-a trebuit mult timp până să mă obișnuiesc cu gândul că voi două sunteți de aceeași vârstă! Îmi păreai tot timpul surioara mai mică.

– Ce vrei să spui?

– Că Delia era desigur mai matură decât tine, dar pentru mine tot o fetiță rămânea.

A cerut chelnerului al doilea coniac și a continuat:

– Am făcut eforturi să-i ofer ceea ce i-ar fi oferit un bărbat de vârsta ei, ceea ce îmi închipuiam că i-ar face plăcere. O viață mondenă cu multe ieșiri, recepții, localuri de noapte, primiri unde avea prilejul să fie admirată, călătorii în străinătate. În mod deliberat, ne aflam tot timpul înconjurați de lume. Strădaniile mele se îndreptau spre aceeași țintă, motto al comportării față de Delia: să nu se simtă constrânsă nici o secundă, să nu-i fie lehamite de mine. Să n-o plictisesc. Îmi ziceam că aceasta ar fi strategia *sine qua non* a unei cuceriri științifice...

– Ea s-a complăcut? N-o văd deloc pe Delia ducându-și viața într-o casă de păpuși...

– Dar de care? Spune-mi tu alta. Și nici ea n-a reclamat alta. Chiar și azi nu mă simt în culpă. M-am comportat față de Delia ca pe vremea când se îngenunchea în fața evantaiului. Este expresia prințesei R., care știi bine că nu digera deloc „acest mariaj imposibil".

Am dat din cap. Știam. Prințesa se opusese categoric căsătoriei lor. Respingea cu dispreț argumentele de ordin material, încredințată fiind până în ultima clipă a vieții că totuși va veni

ziua în care Delia va recăpăta statul legal de moștenitoare bogată a unei familii istorice, ziua în care cartea ei de vizită va putea fi din nou înnobilată de coroana străbunilor, când palatele și imensa avuție, întoarse la stăpânii legitimi, vor face din ea una dintre cele mai bogate femei ale țării. Prințesa nu era mai sensibilă nici la argumentele care țineau de celebritate și triumf pe plan social.

„Mare scriitor! Celebritate! *La belle affaire!* Du-te la Paris, chiar la Academie, și întreabă de Sadoveanu! Nici măcar Grigorescu nu-i trecut în *Larousse*. Desigur, sunt unii care au reușit destul de bine... Martha Bibesco, contesa de Noailles, Văcărească, dar, după cum vezi, *ma petite*, și ele sunt tot persoane bine..."

Întrebarea lui M. m-a luat pe neașteptate. Asta de fapt cred că îi era și intenția:

– Spune-mi, Laura, tu îl cunoști pe acest Ioan?

L-am privit repede. Deci auzise și el de Ioan. Era de așteptat.

– Da, am răspuns moale. Am completat în gând: „Cine n-a auzit de Ioan în București?"

– Ce știi despre el? Te rog, descrie-mi-l. Sincer... Știi, fără menajamente.

– Nu trebuie să te iei după zvonuri.

– În regulă, nu mă iau, dar vorbește-mi despre personaj.

Mă foiam nelaîndemână. Despre Ioan, atât cât lăsa să se vadă, nu se putea vorbi decât în superlative. Am debutat cu fraza cea mai puțin potrivită:

– Este genul de persoană care stârnește vâlvă.

Atenția încordată la maximum se simțea în întreaga lui făptură, îi înghițise pupila.

– Oriunde s-ar duce, atrage inevitabil atenția, ca un far, ca o lanternă chinezească. Individul despre care se vorbește. În felul lui, e o celebritate.

– În ce sens? Cu ce se ocupă?

– Nu-i vorba de ocupație, am zâmbit.

– Dar despre ce? Când spui celebru, emiți un termen pretențios, înseamnă că eu, toată lumea a auzit cel puțin de persoana în cauză, chiar dacă iese din sfera preocupărilor sau preferințelor

mele. Nu mă dau în vânt după muzica populară, dar de Fărâmiță Lambru am auzit și eu.

– Și de Doru Ioan s-a auzit. Poți să întrebi orice tânăr între cincisprezece și treizeci de ani... N-are operă, nu-i actor, nu-i vedetă de muzică ușoară...

– Atunci ce naiba e?!

Am ridicat din umeri:

– Dacă vrei, un play-boy la scară românească. Cred că fiecare generație are câte un specimen din ăsta. De pildă, bunicul îmi povestea de Sacha Bellu, un original faimos în București pe timpul lui Cuza. Un tip care oferea flori fiecărei dame mai țunțurlii întâlnite pe Calea Victoriei. De la tata am auzit de alți doi excentrici, Picu Romano și Zuzu Șutzu... Povestea atâtea despre isprăvile lor, încât am impresia că-i cunosc.

– Da... Erau niște figuri.

– Pe oamenii ăștia n-ai să-i întâlnești în nici un dicționar, pe nici un afiș, dar pentru contemporanii lor sunt celebri.

– Te-am înțeles, draga mea. În ce constă „originalul" lui Ioan?

– Stârnește patimi și invidie. E croit pe gustul femeilor tinere de azi și cred...

M-am întrerupt brusc, continuând în gând „...ar face carieră și la Paris sau la Hollywood".

– Ce crezi? Te rog încă o dată să nu mă menajezi. Încerc doar să înțeleg.

– N-am ce să-ți mai spun! Are vocația succesului. Pe unde se duce, femeile cad răpuse, cosite parcă.

M. s-a uitat la mine cu un aer neașteptat de blând. Pleoapele îi tremurau ușor:

– E chiar atât de chipeș?

– Nu-i vorba de asta. Mai sunt și alți bărbați bine în București, însă Doru Ioan are ceva special: un aer de mare forță, dar, în primul rând, miroase a Occident. Când îl vezi, ai impresia că acum a coborât dintr-un Boeing, în care s-a îmbarcat la Londra sau New York.

– Asta presupune degajare și accesorii.

– Le are. E îmbrăcat superb și, ți-o spun ca profesionistă, nu-s cârpe de bazar sau de Tati, stă într-o vilă splendidă pe lângă Piața Amzei...

– Ai fost la el?

Am început să râd:

– Nu. Sunt prea insignifiantă pentru el. Nu acordă atenție decât exemplarelor de nota 10, iar eu, dacă mă străduiesc vreo două ceasuri la oglindă și mai trec și pe la cosmeticiană, nu sar de 8. Are însă singurul Buick alb din București, și-l parchează în fața casei. Așa l-am reperat.

M. a dat din cap surprins.

– Un Buick alb! În peisajul nostru de mizerie, e cu totul remarcabil. În definitiv, cu ce se ocupă?

– Habar n-am. Oficial, profesor de sport. Dar, după întregul ambalaj, pare că-și primește chenzina în lire sterline.

M. începe să râdă:

– Ai haz. Totuși e ciudat. Suntem săraci, într-o țară epuizată de război și un sistem criminal. Mai mult sau mai puțin, se trăiește dintr-un salariu. Iar venitul unui profesor de un-doi...!

Își deschide palmele: „Ce să mai discutăm?!“

– Mai poți reține că ia zilnic dejunul la Athénée Palace – braserie, iar vara stă două luni pe litoral. Și ți-aș mai putea adăuga vreo zece chestii de genul ăsta, nu dintre cele mai economice.

– Un magnat!

– Spune-i cum îți place, dar banii, și încă mulți, nu-i lipsesc.

– Care-i ipoteza ta?

– N-am nici una. *On dit* că l-ar întreține nevasta unui ștab din C.C., alții că ar fi securist, dar romăncele îl preferă spion american. Ți-am zis că e omul despre care se discută.

– Și, în mod inevitabil, stârnește cele mai fanteziste ipoteze. Când nu știu, oamenii inventează. E inteligent?

– Ți-am spus că nu-s destul de fățoasă, ca să-mi fi acordat audiențe. Ultima lui amantă a fost Mara Șerban, de la Național.

– Superb exemplar!

– Eu îl știu de la strand, unde face tot felul de tumbe în apă sau cu mingea, și din restaurante. Mi-a spus însă un tip care l-a vizitat că în superbu-i apartament n-a văzut nici o slovă.

– Cum, adică?

– Adică nici o singură carte, nici măcar ziarul Sportul.

A rămas pe gânduri și eu îmi făceam reproșuri că am vorbit prea mult. Dacă stăteam să mă gândesc, în ciuda faimei și a succesului de librărie, competiția dintre cei doi era absolut neloială. Doru Ioan era un animal magnific, M. un monsieur distins, încântător în toamna sa târzie, dar bătrân. Trist de bătrân.

Am răsucit între degete bolul de coniac. Zahărul se topise și era lipicios.

– Există o lege a contrastelor...

Mi-am ridicat ochii. Semăna cu o pasăre obosită. Poate și din cauza gâtului. Slăbise, gulerul cămășii devenise prea larg, iar pielea făcea falduri.

– Ce vrei să spui?

– E posibil ca pe Delia s-o fi cucerit acest leopard splendid prin contrast cu biblioteca pe care o avea acasă. Așa cum, într-o zi de arșiță, visezi la omătul lui Gerar. O locuință unde nu se află nici o singură carte e cumplit de tristă. Prin grozăviile pe care le sugerează. Te întoarce în epoca primitivă, în peșteri cu frigider și televizor... Nu pot să cred că Delia se complace într-un asemenea climat. Că va rezista...

Evitam să-l privesc. Știam ce simte. Spera că, odată depășită faza fierbinte, Delia se va întoarce la el, iar el nu dorea nimic altceva.

Am încercat să fiu generoasă:

– În definitiv, discuția noastră e absolut ipotetică. Nu știm nimic precis, comentăm simple zvonuri.

Mințeam. Chiar eu îi văzusem cu două zile în urmă, coborând din Buick, în fața la Cina. Năuciseră toți trecătorii, unii se opriseră, ca să se zgâiască mai bine. Credeau că „se filmează". Și, pe drept cuvânt, ți se tăiau picioarele. Doru, puternic, bronzat, în apogeul unei frumuseți virile, dădea impresia că o poate ridica pe Delia cu o singură mână. Delia – diafană, cu un fișiu de voile violet pe pletele lunare – mă observase. Și-a fluturat ușor degetele

înmănușate, în semn de salut. Atât. De obicei, când ne vedeam pe stradă fără a avea posibilitatea de a ne apropia, își rotea arătătorul în dreptul urechii: „Vorbim la telefon!“

M. a zâmbit cu amărăciune:

– Nu, Laura, n-are nici un sens să ne mințim. Știu... Știu chiar mai multe decât aș fi vrut să știu și decât sunt în stare să suport. Ziceai că locuiește pe lângă Piața Amzei...

Am tresărit și l-am apucat violent de mână.

– Doar n-ai de gând să te duci la el – nu te las s-o faci! Nu te poți umili în fața unui derbedeu! Un golan ordinar! Crai de periferie care se fălește cu sutele de femei pe care le-a avut. Sunt notate într-un registru alfabetic. E un *farceur* jegos! Promite-mi că n-ai s-o faci!

A surâs cu o suferință care mi-a sfâșiat inima. Avea ochii umezi:

– Abia acum ai spus adevărul. Cel mai trist este că Delia nu s-a împiedicat de noianul acesta de adjective... Am să-ți mai spun ceva, Laura! Mai târziu, ai să gândești altfel. Axiomele tinereții se reconsideră în funcție de circumstanțe, noțiuni ca demnitate, umilință se golesc de conținut, rămân simple speculații când se confruntă cu alternativa câtorva, doar a câtorva și ultime momente de fericire.

L-am întrerupt cu grosolănie:

– Tu faci speculații acum! Nu vreau să te mai ascult. Promite-mi că n-ai să te duci. De ce taci? Ai să te duci?

– M-aș duce, Laura, dacă aș ști că nu e zadarnic.

Mă uit buimacă la ceas. Am adormit fără să-mi dau seama. Probabil sunt foarte obosită pentru că, de obicei, nu pot nici măcar să ațipesc, dacă nu sunt întinsă. E ora cinci, dar, după bezna de afară, te poți crede la miezul nopții. Mă simt odihnită, însă n-am chef de treabă. În general, nu-mi place să lucrez decât la lumină de zi. Coco Chanel (asociație modestă!) își „asorta“ orele de lucru cu tipul de creații: după-amiaza imagina rochii cocktail, seara – marile toalete, dimineața – ținuta de plajă, sport sau ce-i mai trecea prin minte.

La cinci și jumătate mă sună Liviu. Pleacă într-o delegație neașteptată la Iași cu avionul. Crede că se întoarce joi, cel mai târziu vineri. E tandru, patern și mă întreabă de patru ori dacă am țigări, pâine, în fine, tot ce-mi trebuie.

– Nu mă mai dorlota atâta. Ai să obosești.

– Niciodată! Important este să nu uiți... ce-i mai important.

– Că mă iubești.

– Greșit. Te ador.

Seara se așterne lungă dinainte-mi și mă întreb cu ce s-o ocup. N-am chef nici să citesc, iar la televizor se anunță un program plicticos. L-aș chema pe Dorin, dar la ora asta abia a venit de la serviciu. Mănâncă, îi trage *un bon dodo* și, pe urmă, se instalează la televizor, unde adoarme la mijlocul filmului. Când se trezește, umblă la frigider și se culcă din nou. Doar că de astă dată adoarme cu ziarul căzut pe nas. De mondenități nu se ține decât în week-end.

Mă hotărăsc să fac o mică plimbare prin cartier.

Trag pe mine o fustă groasă și îmbrac o canadiană de-a lui Liviu. Garderoba mea nu cunoaște vestimentație sport. Nu-mi place și nici nu se potrivește cu personalitatea mea. Ador ținuta de teatru (vizită-cocktail) și de seară. Detest pantalonii (Sunt geolog? Fac șantier?), cât despre camping, numai la ideea de cort, termos și tot felul de bastonașe metalice – vreo două sute – la care trudești dimineață ca să născocești un bordei, mă zbârlesc ca un arici.

Nu tânjesc după confortul lui Soliman Magnificul și nici nu am nostalgia vieții șoarei pionierilor americani. Unora le place însă să se joace de-a omul cavernelor. E interesant de audiat argumente în sensul acestei existențe, dar, personal, un apartament la Crillon mă satisface deplin. E estetic, aseptic și nu presupune pierdere de timp. Celor cărora, după un somn bun între pereți de pânză, blocați într-un prezervativ – cică-i sac de dormit –, își rezolvă necesitățile în spatele tufișurilor de jepi, asistați de ciocârlii și insecte de munte, și se spală (măcar la subsuori) în apa rece și cristalină – teribil de înviorătoare când o contempli într-o toridă seară de iulie la un televizor color –, după care, ajungând

în sfârșit acasă, răpuși de oboseală și jeg, exclamă „strașnic ne-am distrat!“, le dăruiesc admirația mea intactă, dar eu una parolez.

Liviu nu e de acord. Pretinde că de dragul meu a renunțat la divertismentul naturist (fosta lui soție îl căra pe toate piscurile, a scăpat doar Mont Blancul și Everestul), dar convingerea mea este că l-am făcut fericit oferindu-i un pretext pentru a nu se mai zbânțui pe coclauri. Ăsta e Liviu! Sclavul convenienței, infirm al prejudecăților, rob a ceea ce se poartă. Are aerul că a făcut, face un sacrificiu, dar, în fond, e fericit că-și petrece vacanța ori sfârșitul de săptămână în ambianța absolut urbană. Niciodată nu-l simt mai mulțumit de el, de viață, de întreg universul ca sâmbăta seara când, cu un Marlboro în mâna dreaptă, whisky-ul în stânga, trântit comod pe canapea în haină de casă, așteaptă un policier promițător la televizor.

Declar sadică și cu un simulat ton visător:

– Cu cât mai încântâtoare ar fi fost seara într-o cabană pe Retezat! Miroase a schi și a pipi de urs, suntem frânți, osteniți, țuica fiartă ne turtește, cabanierul ne zâmbește, luna sus le strălucește. Numai viersuri, bădie, sunt răpus de nostalgie!

Gata! Mi-am pus și cizmele. Mă asigur că am țigări, brichetă și batistă. Telefonul sună, dar nu mă mai întorc.

A început să ningă și mă felicit că am ieșit. Sunt o fericită care-și iubește cartierul. Nu pentru că m-am obișnuit sau pentru că face parte din micro-climatul personal, dar pentru mine înseamnă București doar cele câteva oaze ale vechiului oraș scăpate de delirul distructiv al Ceaușeștilor.

Consum cu plăcere peisajul familiar: veilleusa cu pagodă de mătase de la fereastra Ianculeștilor, vulturul cu aripi desfășurate de pe frontispiciu, arbuștii pitici; cei doi brazi brumați – mi-am visat totdeauna un asemenea exemplar pentru pomul de Crăciun – din curtea doctorului Matei, foișorul cu vitralii luminate al impozantei vile în stil brâncovenesc de la colțul străzii... Câinele familiei Chiriac, un lup siberian, mârâie când trec prin fața curții, dar mă recunoaște repede și își vede de treabă. Îmi place că-l cheamă Gheorghe. Nume ca Rex, Prinț, King etc. mă irită, așa

cum mă irită orice manifestare de snobism, indiferent de ulița pe care o întâmpin.

Când dau colțul pe Obedenaru, aproape că mă ciocnesc cu doamna Roșca. A scos-o la plimbare pe Linda, o cockeriță pitică, neagră. Persoana nu-mi este antipatică, dar aveam chef să mă plimb singură. De fapt, este una dintre figurile cartierului. O femeie fără vârstă, ridicolă până la jalnic, care nu deranjează pe nimeni. Trebuie să fi fost frumușică foc și, când te uiți la ea, nu-i greu să intuiești că trece prin toate chinurile iadului pentru a retușa ravagiile vârstei. Strădaniile de Sisif izbutesc un chip de păpușă bătrână. Impresia o desăvârșește peruca roșcată excesiv de tapată, așa cum se purta acum douăzeci de ani, machiajul strident, clămpănitul exagerat al genelor. Exagerate sunt și rochiile mult prea scurte. Structurile mai simpliste râd, dar, în fond, stârnește lacrimă. E cumplit blestemul să nu te poți despărți de tinerețe în mod decent și mă gândesc înfiorată la caznele pe care le ia în piept zi de zi, când începe să-și „construiască" obrazul, după caznele îndurate în timpul nopții, pentru a-și asigura iluzoria frăgezime de a doua zi.

Inevitabil, discutăm despre ultimele prețuri, de liberalizare, e înspăimântată de debandada generală.

– Nu pot să înțeleg, dragă doamnă... Un nebun ținea în frâu o țară întreagă și o mie de deștepți n-o pot stăpâni.

– Îl regretați pe Ceaușescu?

– Cel puțin era ordine. Acum mi-e frică să mai ies din casă. Și nici în casă nu mă mai simt liniștită: Doctorul Chiriac și-a montat patru zăvoare la ușă. E normal?

– Când ai valori, e normal.

Își pungește nemulțumită buzele pictate din gros:

– La urma urmei, toți avem câte ceva. Cât de puțin ar fi, pentru fiecare din noi înseamnă foarte mult.

Trebuie să recunosc că raționamentul e corect.

– Ați auzit ce-a pățit madame Stambuliu?

Stambuleasa e o cucoană în vârstă foarte *posée*, îmbătată de propria-i importanță. Într-un fel, din aceeași familie cu Liviu, nu se mai satură să fie ea însăși, adică fiică de general și nevastă de

academician. Se spune că are o casă plină de comori. Eu nu-i cunosc decât bijuteriile, remarcabile, pe care le admir cu coada ochiului ori de câte ori ne întâlnim la coafor. Sunt bijuterii opulente, în montură barocă sau florentine, care-ți iau ochii, altele cubiste, de un rigid geometric, pietrele prețioase abundă.

– I-au spart casa săptămâna trecută. Închipuiți-vă, doar trei ore a lipsit de-acasă, cât a stat la dentist. Bandiții ăștia sunt extraordinari! Au toate informațiile!

– Ce i-au luat?

– Trei tablouri din colecție și timbrul cu cap de bour.

– A! exclam dezamăgită, pentru că încep să aud țambalul. Am intrat în folclor.

În privința faimosului cap de bour sunt mai mult decât sceptică. Sunt trei, din orice parte le-ai număra, din care unul îi aparținea lui Carol al II-lea. În legătură cu paternitatea celorlalte două se emit legendele cele mai extravagante. Mă îndoiesc însă că s-ar mai afla între hotarele Valahiei.

– Filmele astea cu gangsteri, continuă sufocată doamna Roșca, sunt o calamitate. Dau idei și metode.

– Adevărat... Cele despre producție și omul nou ne înălțau sufletele și conștiința.

Se oprește și își clămpăne, de astă dată sincer, nu de fason, genele. Glasul îi tremură:

– Nu v-am dat nici un motiv să vă bateți joc de mine.

– Vă rog să mă scuzați... N-am avut nici cea mai mică intenție să vă jignesc. Cred că aveți dreptate...

– Bineînțeles! Cum nu sunt de acord nici cu obscenitatea. Nu poți deschide o revistă sau televizorul fără să dai de nuduri și de scene dezgustătoare. Pe timpul nostru, pentru asemenea momente exista un dormitor..

„Da, *old Lady*, îi răspund în gând, doar că vremea matale a trecut de mult, Lily Marlen a matale e bunica lui Michael Jackson, iar, pe lângă Joe Peny, frumosul Charles Boyer pare un hermafrodit anemic."

– Am trăit vremuri grele, scumpă doamnă, dar trebuie să recunoști că au fost mai frumoase.

Zâmbesc amuzată: Iată-ne și colege de generație. Din fugă și cu larghețe, îmi face cadou vreo zece-cincisprezece ani peste buletinul și așa destul de impozant. Ca să-i fac plăcere, manifest un acord entuziast:

– Așa e! Noi am trăit o epocă infinit mai frumoasă.

Imagini țăndărite, întunecate, sinistru caleidoscop, mă asaltează: lodene, Bumbești-Livezeni, hei-rup! Lupta de clasă... La masa verde față-n față...! Tito – coadă de topor! Brigada lui Ionuț... Zdrobite cătușe... Capitalismul pe marginea prăpastiei. Rochița cu puncte pe puncte... Argherzi vinde la Mărțișor zarzavat, Mușatescu a dat lovitura, face plicuri – zece lei mia! Ce-ai mai auzit? Președintele Truman a afirmat... Precisamente! Ăia de la BBC sunt cei mai serioși... Unde-i tata? L-au arestat! Pe stradă... Măcar de nu l-ar bate...! Plânsul „secret“ al mamei noaptea...

Brusc, simt o imensă plictiseală. Prea e cretină nefericita! Poate aș considera-o cu mai multă indulgență, eventual m-aș amuza chiar, dar ideea că are o mulțime de semeni mă scoate din fire.

„Nu ești deloc înțeleaptă, mi-ar reproșa Liviu. O mică microabă care trăiește în mica ei lume: o mică locuință, bătrânul șifonier din lemn de măr, scrinul, amintirile, dresurile – esențială apa de castraveți! – ținute pe pervazul ferestrei, în lipsa frigiderului. Dacă ești cu adevărat un om superior, trebuie să te înalți peste toate fleacurile!“

La naiba! Nu mă consider superioară, nu-mi plac ascensiunile și nici n-am chef să fiu înțeleaptă, dacă treaba nu-mi prieste.

Când ajungem în dreptul gardului – am lăsat lumina aprinsă în living, deși nu se găsesc becuri, dar mă deprimă o casă care mă primește în beznă –, îi trag un *smile* festivist și-mi iau rămas bun cu un entuziasm care i-ar păcăli și pe alții mai șmecheri.

Doamna Roșca primește greu o despărțire bruscă, pare să cerșească o invitație.

– E ceva interesant la televizor? Devine gentil comică: Linda! Unde ești?! Vino să-ți iei rămas bun de la doamna. Pe urmă mergem acasă și bem o cafeluță.

După cât e de costelivă, cred că Linda ar prefera un arșin de cârnați; în orice caz, nu vine să-și ia rămas bun. Eu dispar în casă cu o viteză lipsită de politețe și un suspin de ușurare.

E cald și miroase bine a țigară, a fresii uscate, a parfumul meu, a mine, a acasă. Sună telefonul și dau fuga încălțată cu o singură cizmă. Vreau să ridic receptorul, dar mă opresc cu mâna în aer. Geamul de la fotografia Laurei (Laura – Ea) a plesnit. Un păianjen urât și-a încrustat harta pe suprafața sticlei. Câteva ciobulețe par lacrimi căzute lângă rama de argint.

Telefonul continuă să sune. Îl aud din ce în ce mai depărtat, ca un semnal, care încet, încet ostenește.

* * *

Nu am absolut nici o teorie. Aseară, simțind că înnebunesc, m-am pilit în mod deliberat cu o doză triplă de alcool față de cea obișnuită, vârfuită de un somnifer puternic. Am dormit țeapăn și m-am trezit abia acum. E ora nouă, lumină, totul pare în regulă, peisajul străzii, cel dintotdeauna. Peste drum, femeia de serviciu a doctorului Chiriac mătură curtea. Bobiță, un puști nărăvaș din vecini, a chiulit iar de la școală, dar probabil regretă. N-are cu cine să se joace.

Totul e normal, diurn, familiar, dar ochii mi se întorc mereu spre fotografia Laurei. Nu-mi pot explica fenomenul, dacă exclud varianta unei intervenții concrete. Iar aceasta e exclusă. Am citit acum vreo câteva săptămâni despre vizitele primite de o mică bulgăroaică din partea unei ființe invizibile, cam zănatece. Personajul îi răstoarnă toată casa, îi smulge pijamaua, îi scoate ciorapii etc. Autenticitatea ciudatelor vizite – în lipsă de alt termen – e certificată de ceilalți membri ai familiei, de un medic și de preotul parohiei. În cele din urmă, fetița și spiritul devin excelenți camarazi.

Ei bine, eu una aș fi înnebunit. M-am făli totdeauna – cu sinceritate – că, în general, doar trei lucruri mă înspăimântă: spitalul, pușcăria și cimitirul. Laura – Ea nu mă contactase încă. Încerc spaima cea mai hâdă: de impalpabilul necunoscut, de ceea ce mintea mea – homo sapiens 1992 – nu poate cuprinde, de

manifestările supranaturalului la care asiști cu toate simțurile treze.

Am ajuns să-mi fie teamă de propria mea locuință, să intru în odaia de alături, să sting lumina. Teamă fără leac, fără paleative măcar. Tot ceea ce-ți oferă un sentiment de siguranță în general – gratii, zăvoare, yale complicate – e ineficient. Dimpotrivă, aș dormi cu ușile și ferestrele vraiște, la cel mai mic zgomot – mobila și parchetul, vechi toate, scârșnesc adesea, doar că acum le interpretez altfel – simt nevoia să evadez, caut instinctiv refugiul străzii.

Liviu mă tot invită la medic, dar e absurd. Ce naiba să-mi facă psihiatrul? Ce să trateze? Pentru că mie nu mi se năzare, nu am halucinații, închipuirea nu-mi joacă feste. O soluție ar fi să recurg la un medium. Poate că, în cadrul adecvat, mă gândesc, la o ședință de spiritism, Laura – Ea ar fi dispusă să-mi comunice ce vrea, ce o apasă, de ce m-a căutat, de ce a trebuit s-o găsesc. Nu cunosc nici un medium; totdeauna mi-am închipuit că respectivele întrepridneri nu sunt nimic altceva decât mizerabile șarlatanii, destinate să exploateze cumplite nefericiri. Elucubrațiile lui Hasdeu le-am tratat tot ca atare: fantasmele foarte tehnice ale unui geniu nebun, un geniu înnebunit de o mare tragedie.

Spre prânz, mă sună Liviu de la Iași. Simte că s-a întâmplat ceva și insistă să-i spun despre ce este vorba. Deși eram ferm hotărâtă să tac, îi relatez totuși întâmplarea.

– Ți-am spus de o sută de ori să arunci dracului fotografia aia!

– Și ce rezolv?

– Scapi de o obsesie.

Bag de seamă că a schimbat tactica. Până acum era blând, condescendent. Acum e iritat și aspru, adică: „Hai să terminăm în sfârșit cu tâmpeniile, ne-am jucat destul! Gata, răbdarea mea are și ea limite!“

Recurge la o explicație cel puțin cretină.

– La tine e prea cald!

(Mănâncă rahat, în lipsă de argumente. Dimpotrivă, eu nu suport căldura, dorm și iarna cu fereastra deschisă.)

– Da, asta-i, precis! Ții poza pe cămin și ăla frige ca un grătar încins.

– Ca inginer puteai să găsești ceva mai deștept! De ce nu s-a mai spart și altceva?

– Chestie de fragilitate... Există tot felul de fenomene pe care tu nu le înțelegi. Ții minte povestea cu ceasurile?

Acum patru ani, în cea mai cumplită dintre ultimele ierni trăite sub Ceaușescu („odiosul“ a devenit reper calendaristic: folosim frecvent „înainte de... sau după Ceaușescu“), cred că în ianuarie 1987, din cauza unor construcții din vecinătate, mi se tăiaseră complet gazele. Înfiorătoare săptămâni! În casă temperatura era de -3°C și, din pricina țevilor sparte, inundație în toate odăile. După câteva zile de ger, mi s-au oprit brusc toate ceasurile: două pendule, un mic orologiu și deșteptătorul din bucătărie. Amicii râdeau: „E un frig la Laura de i-au înghețat ceasurile!“ Ulterior, după ce situația a intrat în normal, ceasurile și-au reluat tic-tac-ul, fără nici un fel de intervenție specială. Mi s-a explicat ceva în legătură cu contractarea pieselor, care m-a convins doar pe jumătate: De ce nu îngheață ceasurile publice?

Liviu mai bate câmpii câteva minute, dar îl aud foarte prost. E bruiaj, înregistrez în paralel frânturi dintr-o altă convorbire despre „Cocuța care n-are manual de engleză, poate se găsește la București“ și, în cele din urmă, suntem nevoiți să întrerupem. Înțeleg doar că va face tot posibilul să se întoarcă mai repede. Joi, în loc de vineri. Are o rugăminte: să pregătesc o salată boeuf, rețeta mea personală. (Am învățat-o în Spania și e într-adevăr deosebită.)

Știu de ce o face. Ca să mă ocupe, să mă pună la treabă, să mă ancoreze în cotidian. Salatele sunt migăloase și prepararea lor durează. Eu nu gătesc, iar Liviu nu-i un gurmand. Mănâncă cu plăcere, dar nu de plăcere. E secretul siluetei aproape băiețești pe care a păstrat-o.

De salată n-am chef. De altfel, după ce am închis telefonul, am și uitat de ea. Mă îndrept decisă spre fotografia Laurei. Vreau să arunc geamul spart. Păianjenul de pe sticlă e de-a dreptul hidos. Când o iau în mână, nu mă pot împiedica să nu mă gândesc că poate ating urmele unor degete aparținând altei lumi.

Spre seară, mă vizitează Călin. E agitat, ochii îi strălucesc ca unui copil adus în fața pomului de Crăciun, vibrează, clănțăne,

arde de nerăbdare. Deși sunt tulburată, practic întoarsă pe dos, încep să râd:

– Hai, dă-i drumul! Faci impresia că, în următoarea secundă, s-ar putea să plesnești la toate cusăturile.

– Chiar așa și e. Am o idee fantastică! Stați liniștită ca să pot să vă povestesc.

– Eu stau, dragul meu. Tu zbârnâi ca un metronom.

Aruncă fularul și își descheie gulerul cămășii cu degete nervoase. Mă surprinde că nasturii rămân la locul lor.

– Azi, izbucnește în sfârșit, l-am agățat pe poștașul lui Madame Paulian. Nu intru în amănunte, nu contează... Chestiunea a fost mai complicată până l-am vârât în cârciumă... La Bolta Rece. Nu că omul ar fi sărit un șnaps oferit de firmă, dar nu voiam să intre la idei. M-am prefăcut că mă interesează niscai gazete. Cum mă aranjasem să fiu la doi pași de birt, l-am poftit la „una mică". Tipul înghețase bocnă, viscolul – e un alizeu în tonă import Groenlanda! – i-a dat brânci. Ce mai, peste trei minute jumătate, eram amici de-o viață, în zece, știam tot ce-i apasă cugetul.

– Adică?

– Poimâine îi duce pensia lui *madame* Paulian. Numerar exact una mie șase sute cincizeci și patru de lei.

– Ce ți-a spus despre ea?

Călin ridică din umeri:

– Bărbatul nu-i vreun psiholog. Peste doi ani iese la pensie și altceva nu-l mai interesează. În felul lui e unicat. Printre altele mi-a povestit că-i singurul din cartier care n-are televizor. Nu vrea și basta!

Îl întrerup iritată:

– Lasă-l pe ăsta! Ce zice de bătrână?

– Că-i cumsecade, dă douăzeci și cinci de lei bacșiș și, încolo, idem cu toți moșnegii din cartier. Seamănă între ei, muieri sau bărbați, „iar eu numa' d-ăștia am în căprărie. Nu deosebești la un caracter, parcă tot într-una și în aceeași casă intri, zici că-i același ins..."

– Imbecil.

Călin râde:

– Nu vă enervați! Acum vine ideea *oață!*

Sunt sceptică și n-o ascund:

– Care ar fi aia?

– Îi duceți dumneavoastră pensia.

– Nu înțeleg.

Călin râde întruna, fericit:

– Nu-i așa că-i formidabil? Faceți pe poștărița Cristinel. Și asta chiar mâine, ca să i-o luați înainte ăstuia, lui nea Ilie. Altfel nu intrați la ea un secol.

– Ești nebun?!

– Nu. Am idei.

– Dar asta-i escrocherie! Infracțiune! Violare de domiciliu!

– De ce? Că o să primească de două ori pensia? Vreau să văd și eu cine vă dă în judecată și care tribunal vă condamnă.

– Nu-s de acord! În ruptul capului.

– Mai gândiți-vă.

Ochii îi strălucesc vesel. Sunt departe de a-i împărtăși starea de spirit.

* * *

Am un trac aproape dureros. Călin mă încurajează:

– Nu facem nimic altceva decât să ne încercăm șansa. Ce pierdeți? Aventura nu vă place chiar deloc?

Zâmbesc crispată:

– Nu-l mai citesc de mult pe Jules Verne, dragul meu...

– Mi-ar fi plăcut să merg cu dumneavoastră, dar pe amândoi nu ne primește. O sperie. Mi-ar fi plăcut însă al naibii.

– De asta nu mă îndoiesc nici o clipă.

Tremur, dar n-am ce să fac, mi-este imposibil să mă stăpânesc. Sunt o mare emotivă; în școală, momentele care precedau teza sau examenul erau un coșmar. Până și în somn sunt emotivă. Îl visez uneori pe Alain Delon – marea slăbiciune a generației mele. Când mi se adresează – tonul e totdeauna condescendent

amabil –, iar eu trebuie să-i răspund, inima îmi bate isteric și palpitațiile, bubuielile concrete, mă trezesc. Senzația fizică este atât de neplăcută, că înghit o pastilă de propranolol.

Când am întâlniri de afaceri importante, după metoda lui G., îngurgitez înainte o doză de coniac, ce n-ar rușina nici un marinar sovietic.

Călin mi-a făcut rost de o tolbă dotată cu o recuzită convingătoare pentru un ochi superficial. Ziare, un teanc de așa-zisă corespondență (scrisori vechi găsite în casă, bani bancnote și mărunțiș). Sacrific în povestea asta circa o mie șapte sute de lei, dar e ultimul lucru la care mă gândesc. Tot el mi-a procurat și o pufoaică bleumarine, pe cap port o așa-zisă căzăcească, foarte gustată în ultimii ani la noi; o monstruozitate ambisexă cu clape legate în creștet cu șiret de ghete. Nefardată și cu privirea de strigoi, arăt falimentar, dar credibil.

Mă despart de Călin în față la Bolta Rece, unde urmează să mă aștepte. După cinci minute sun la ușa doamnei Paulian. Nu-mi simt mâinile și picioarele, în schimb, din plin stomacul și carotida.

Nu mi-am făcut nici un plan. Când nu deții nici o dată despre adversar, recurgi la inspirația de moment.

CAPITOLUL VI

O mână nesigură ticăiește îndelung la vreo patru sau cinci sisteme de încuiere. În sfârșit, e dat și lanțul la o parte.

Sunt sensibilă la arome. Mă așteptam la atmosfera, aerul specific locuințelor bătrânilor singuri: o combinație inconfundabilă de medicamente, urină, mâncare stătută, mucegai. Nimic din aceste izuri. Miroase doar a vetust. A cărți vechi, hârțoage emise în timpuri imemorabile, a dantele și broderii, tăiate de cel mai necruțător foarfece – al vremii, a flori uscate. Mă așteptam la un decor à la *Marile Speranțe*, dar nu dau decât peste o pagină de epocă rămasă ca prin minune intactă. Mă aflu nu în februarie 1992, ci într-o zi de iarnă dinaintea primului război mondial. Ori încotro mi-aș îndrepta privirea, dau peste unul dintre acele amănunte de interior emoționante și cărora strănepoții nici măcar nu le mai bănuiesc destinația inițială: un coșuleț de lucru din mărgele, o mână miniaturizată de fildeș cu mâner lung pentru mâncărimile de pe spate, un gheridon înalt pentru oala de noapte, un tête-à-tête pentru grațioasele ceaiuri luate în doi, un termometru unde cu o exactitate Zeiss un monsieur cu umbrelă sau, după caz, o demoazelă în costum de baie indică timpul de afară, o icoană a Madonei cu pruncul chindisită în mătase; pe un piedestal, pe care l-aș califica Empire, urechea de elefant a gramofonului a rămas înțepenită de mai bine de șaptezeci-optzeci poate o sută de ani. Pe canapeluțe și jilțuri broderii minuțioase în igliță protejează brațele și spătarul, iar în colțul odăii deslușesc un clavir acoperit cu un șal oriental.

Ochii îmi aleargă hulpav în jurul zidurilor. Casa e îngrijită – nu gospodărește curată, dar fără mostre de mizerie sau ruină. Totul e întreg, până și ramele ovale ale câtorva zeci de fotografii mai totdeauna știrbite, nu vezi zdrențe, arcuri desfundate, mobile șchioape. Totul e intact, simți doar inexorabila povară a timpului.

Personajul e pe măsură. Fascinant prin inedit. Inedit azi, inedit datorită faptului de a fi putut transfera intact un personaj clăsic probabil acum un secol. Aș încerca desigur aceeași senzație întâlnind pe Calea Victoriei un capșist al epocii Caragiale, un Mitică în carne și oase cu mustață în suliță, canotieră de pai, pantaloni pepita și lavalieră bogată.

Abia când îmi pune buletinul pe masă, i se pare că observă ceva neobișnuit:

– Parcă venea altul... mai voinic.

Clipește des din ochișorii mici, de pasăre foarte bătrână. Te și privește de altfel ca o găină, din profil, așa cum face și Domnica, sora lui Liviu. Probabil amândouă au câte o ureche surdă. În casă e destul de întuneric ca în toate locuințele cu vitralii la ferestre, dar o disting destul de bine. Cred că a împlinit de multișor nouăzeci de ani și este fragilă ca florile pe care presupun că le păstrează presate în albumul cu medalion de miozotis de lângă gramofon. Ai impresia că, la cea mai inofensivă mișcare, s-ar putea fărâma. Părul e strâns într-un coc. În jurul capului și-a legat o fâșie de mătase șoricie care bănuiesc că-i ascunde plevușia frunții. Rochia, de croială incertă, e tot gri. Nasturi de cristal negru tăiat în fațete o înnobilează. Are două bijuterii de doliu. O broșă din onix la gât și un inel cu aceeași piatră. Cu anii a devenit prea larg și îl poartă pe degetul mijlociu.

– Nea Ilie, explic, a ieșit la pensie. Acum, eu vă servesc...

E nedumerită.

– Servești? Ce servești dumneata?

– Eu sunt noua poștăriță. V-am adus pensia.

– Văz bine asta... Și Ilie? *Qui est cet Ilie?*

– Poștașul.

Bătrâna clipește din ce în ce mai des:

– Ilie? Ce caraghioz! N-am știut că-l cheamă Ilie.

Habar n-am avut ce-o fi găsind *caraghioz* – toți contemporanii lui Marghiloman și Petre Carp pronunță la fel cuvântul – dar ea începe să râdă. Economic, cu buze strânse, de parcă și-ar reține proteza. Chiar lăcrimează și continuă în ritmul sacadat care îi e propriu. Vorbește în staccato, desfăcând și accentuând fiecare silabă.

– *Pauvre diable*... Când a murit?

– N-a murit! A ieșit la pensie.

– Da... da... pricep. Și dumneata?

Încep să fiu exasperată. Nu mi-am pierdut răbdarea, ci speranța că pot scoate ceva de la ruina asta.

– Păi eu sunt poștașul cel nou.

– Poștaș? Văz că ești femeie. *Bon Dieu! Quel drôle de métier pour une femme!* Și ce mai face *cet individu?*

– Cine?!

Se uită la mine parcă speriată. Probabil mă crede cretină.

– Acest Ilie.

– V-am spus! A ieșit la pensie.

– A! Deci n-a murit. Pe..., pe dumneata cum te cheamă? Tot Ilie?

O privesc cu atenție. Nu-s sigură că nu-și bate joc de mine.

– Nu. Pe mine mă cheamă Laura.

– Păcat..., mă obișnuisem cu Ilie.

Se referă la nume? La persoană? Habar n-am. Declar optimistă:

– Sper că vă veți înțelege și cu mine.

– Desigur... Desigur... deci, îți zice Ilie...

Repet tare:

– La-u-ra. Cedez unui instinct brusc și adaug: Hagețeanu.

Efectul e surprinzător. Ridică brusc capul, cu o mișcare i-aș zice sălbatică, privirea e ascuțită:

– Hagețeanu, ai zis? Cu ce drept porți dumneata acest nume?

Tonul e ultragiat, de la aristocrat la plebeu. Glasul tremură din pricina bătrâneții și a mâniei. O mânie firavă, nesusținută fizic, dar nu mai puțin autentică. Simți că femeia aceasta a știut cândva să poruncească. Risc totul pe o singură carte, cu impresia că mă arunc în gol:

– Sunt nepoata lui Anton Hageţeanu.

Respiraţia i s-a tăiat şi câteva clipe mi-e teamă să nu i se facă rău. Mâinile îi tremură, încearcă zadarnic să se agaţe de faţa de masă, alunecă pe suprafaţa glazurată a unui platou cu chenar de trandafiri:

– Nepoata lui Antoine...? *Est-ce possible?*

– Da, doamnă Pia. Nu sunt poştăriţă. Iertaţi-mă că v-am mințit, dar nu aveam altă posibilitate să ajung la dumneavoastră.

Nu ştiu ce-a înţeles, dar e prea tulburată ca să mai reacţioneze. Se sprijină cu mâinile de masă, dar coatele şubrede cedează în echer şi o ajut să se ridice. Se lasă condusă până la canapea. Se întinde şi închide ochii fără un cuvânt. În curând îi aud răsuflarea uşoară. A adormit. Eu o privesc zăpăcită. Nu ştiu ce să fac.

Mă învârtesc un timp prin încăpere, pândindu-i respiraţia. Trebuie să mă sfătuiesc cu Călin. Îl zăresc de cum deschid uşa de la intrare, patrulând neliniştit pe trotuarul din faţa casei. Se repede spre mine:

– Începusem să fiu îngrijorat. De ce aţi întârziat atâta?

Îl chem înăuntru şi-i povestesc gâfâind, precipitat şi incoerent ce s-a întâmplat. Se uită la doamna Paulian cu ochi căscaţi de curiozitate.

– Trăieşte.

Ca să se asigure, îi prinde delicat poignet-ul. Înregistrez maşinal că o face dezinvolt, fără urmă din repulsia instinctivă pe care o încearcă tinerii faţă de fizicul concret al bătrânilor. Când eram copil, trebuia să fiu plătită în valută forte – o liră de marţipane şi un matineu duminică – pentru a mă lăsa îmbrăţişată de o mătuşă mare din partea tatei. Locuia într-o căsuţă idilică pe lângă Rond, cu o grădină care mie mi se părea fantastică; îmi închipuiam că este pădurea în care se rătăciseră Hänssel şi Grethel. Aveam patru sau cinci ani când am văzut-o prima oară pe tanti Didina. Felul în care m-am „introdus“ a rămas celebru în familia noastră: „Bună ziua, doamnă Babă Cloanţa. Îmi daţi şi mie voie să culeg nişte floricele?“

– Ce facem?!

Călin zâmbeşte larg:

– Avem o șansă unică.

– Ce vrei să spui?

– Până se trezește, îi tragem o percheziție. Trebuie să găsim ceva.

– Mi-e frică. Parcă am fi doi hoți.

– Ăsta-i cinema. În fond, prezența noastră e legitimă. Ne-a fost teamă că i s-a făcut rău și am rămas.

– Ai o mentalitate specială despre legitim.

Cad însă de acord, fără altă pledoarie. Curiozitatea mea ține deja de morbid și e mai puternică decât orice alt considerent sau scrupul.

Casa are în total șase încăperi, din care nu sunt folosite decât două. Celelalte patru ar putea fi socotite depozite de praf – deși nu excesiv, ceva mobilă veche, ruinată, arhivă (am dat peste dosare aflate pe rol între 1912-1932, din care deduc că soțul bătrânei, Eustațiu Paulian, era un avocat cu mare cotă, extrem de pedant) și cămară. Alimentele sunt depozitate în stivă și, ținând seama de sortimente, provin de la Mercur. Îmi explic astfel cum a fost posibilă totala izolare a doamnei Paulian. Mai deduc că se hrănește doar cu lapte praf, conserve, supe tip Vegeta, biscuiți, macaroane și compoturi și că, bineînțeles, n-a vizitat în viața ei un cabinet de boli interne. Perisabilul – legume proaspete, ouă, lactate etc. – lipsește cu desăvârșire. Până și pâinea.

Mister rămâne cum contactează, în lipsa telefonului, Casa de comenzi. Țâțica de peste drum a fost categorică afirmând că nu deschide decât personalului de la Mercur și poștașului. Femeia prezintă toată încrederea. E din genul care află absolut tot ce vrea să știe, și vrea tot.

Dormitorul îl terminăm repede. Două paturi care au reintrat în modă – bile și ornamente de bronz cu noptierele aferente, un șifonier, o comodă, o oglindă foarte frumoasă cu ramă opulentă, florentină. Prin sertare, nimic interesant, din punctul nostru de vedere. Pentru un „restaurator“ de epocă însă, comori. Lenjerie fină și decentă lucrată la mânăstire, nefolosită de decenii, jartiere din elastic cu o floare centrală cum n-am mai întâlnit decât la demimondenele din filme vechi sau cu referire la vechi, așternu-

turi brodate cu o măiestrie minuțioasă care îți stoarce lacrimi: „Cât timp aveau oamenii pe atunci!“ La rubrica accesorii predomină argintul, emailul, bagaua, penele de struț, sideful și fildeșul. Ating cu emoție un flacon vechi de cristal Cuir de Russie. Am auzit de atâtea ori vorbindu-se de parfumul străbunicilor, dar n-am văzut până acum nici o mostră. Cred că era din familia aromelor Pachuli.

Călin mă privește descumpănit:

– Unde naiba și-o fi ținând actele și banii? De obicei se păstrează în dormitor.

Are dreptate. Celebrele cutii de argint, lemn sau cel mai adesea foste de bomboane și cu poze frumoase, conținând valori de stare civilă și materială, sunt camuflate în odaia de dormit.

Și mai are o nedumerire:

– Nu mă taie capul ce-o fi făcând toată ziua?! N-are o singură carte în toată casa, nici măcar radio. Persoana mi se pare fabuloasă!

Ne întoarcem în salonul-cameră de zi. Bătrâna, în aceeași poziție, continuă să doarmă. Luăm pe rând tot ce are o ușă și un sertar. La gheridon, în locul oalei de noapte, dăm totuși peste câteva cărți; două *Baedekere – Michelinurile* epocii: *Italie Septentrionale* și *Nouveau Plan et Guide de Vienne et de ses environs*. Au aparținut domnului Paulian care se semnează pe prima pagină cu peniță muiată în cerneală neagră la 29/11 octombrie/novembre 1901. Legate în piele roșie și mult citite sunt suvenirurile despe Maupassant ale vestitului său valet François Gambetta și Alsacia-Lorena (1913), un *Eseu de psihologie contemporană* a lui Paul Bourget (1912). În total, vreo două duzini de cărți care spun multe despre mentalitatea anilor, gustul, clasa socială a foștilor posesori.

Călin cotrobăie acum prin vitrina îngustă și înaltă, splendidă piesă de muzeu, eu răsfoiesc albumul cu miozotiși de lângă gramofon. Fotografii datând de pe vremea războiului franco-prusac, sepia desigur și chiar patru degherotipuri. Poze convenționale, în funcție de convenția epocii: domnul important, în picioare, își reazemă mâna fie pe spătar, fie pe umărul dumneaei. Poziția se

repetă în aproximativ același aranjament, când cei doi sunt înconjurați de copii. Și fundalul este totdeauna cam același: piedestale Empire, o draperie fastuoasă al cărei fald prins cu un șnur bogat descoperă un peisaj de grădină cu statui și fântâni à la Tivoli. Descopăr și o fotografie istorică datată 1917 – Iași. Regina Maria, în costum de soră de caritate, în mijlocul unui salon de răniți. În spate, o altă soră deasupra căreia cineva a făcut o cruciuliță. Posibil să fie chiar doamna Paulian sau vreo rudă apropiată.

Exclamația lui Călin mă smulge din istorie:

– Cred că am găsit.

Este un fel de *boîte à bijoux* pe care a descoperit-o într-una din casetele inferioare ale vitrinei. Se deschide simplu, ridicând o balama mobilă. O piesă remarcabilă, reprezentând cu maximă precizie de detaliu un incunabul, ferfenițit de vreme. Doi șoricei în mărime naturală îi rontăie scoarțele.

Sunt convinsă că am găsit ce ne trebuie. Se vede chiar la o privire superficială. Acte, scrisori, bani vechi de argint, vreo zece mii de hârtie. Bălcești albaștri, dolari a căror dată de emisie aș fi curioasă s-o descifrez, franci francezi – emiși înainte de război. Devalorizați, desigur, dar mă întreb – simplă curiozitate –, dacă mai au valabilitate. Ce ochi ar face un funcționar de bancă al celei de-a V-a Republici Franceze prezentându-i-se asemenea mostre?! Și nu mă îndoiesc, astfel de depozite încă există la noi și aiurea, în Estul Europei.

– Doamnă Laura!

Alarma din glasul lui Călin mă trezește.

– Ce e?!

– Bătrâna a murit.

* * *

Când a murit M., tocmai mă întorsesem de la o expoziție de la Moscova. Avusesem ceva succes, dar ungurii și polonezii ne depășiseră degajat. Chiar și rușii se prezentaseră mai bine, iar de bulgari nu ne departajeserăm mai mult de un întins de braț. Eram foarte tânără și chestiunea mă afectase mult. Ca totdeauna, mă

dezola sărăcia (de fapt, mai rău, mă umilește) și aveam convingerea că eșecul i se datorează în exclusivitate. Modelele noastre erau mai originale, liniile mai îndrăznețe, fără a friza absurdul sau extravagantul inabordabil, imaginasem și realizasem ținute de noutate, surprindeam prin neașteptat și plăcut ochiului. Un neașteptat și frumos accesibil clasei mijlocii, fără a cădea însă în convenționalul mic-burghez al *Burdei* ori *Neckermann*-ului. Un excentric pentru bugete mai mult și mai puțin modeste, dar pe o concepție care dădea senzație de casă haute couture.

Precaritatea mijloacelor ne handicapase însă, nelăsându-ne nici o șansă. Materiale ieftine, accesorii jalnice. Un noroc extraordinar, ni se părea nouă, fusese faptul că izbutisem să procurăm nasturi, pasmanterie, strassuri, podoabe de la Paris. Dar pe atunci nu ne era foarte clar ce înseamnă un Tati, Dreyfus ori Samaritaine – firmele furnizoare – în peisajul comercial francez. Acolo – aveam s-o constat ulterior – se îmbrăcau portughezele și portoricanele, femei de serviciu îndeobște, și bieții turiști români... Am întâlnit și ruși destui.

Sentimentul de umilință încercat m-a urmărit multă vreme. Și, din păcate, am avut ocazia să-l mai trăiesc nu o dată, cu ocazia călătoriilor și expozițiilor din vest. Când ele au fost interzise cu desăvârșire, departe de a mă întrista, am simțit o reală ușurare.

Mă întorsesem deci de la Moscova într-o stare de spirit destul de ambiguă, deposedată de mănușile de piele, un capot ieftin franțuzesc din nylon și o rochie de milanez plastic, proveniență – șukul israelian, efectiv cerșite (contra ruble care nu ne interesau) cu o tenacitate irezistibilă de recepționera de etaj, de la Rosiia; în schimb, capul îmi vuia de *scoliko?* și *poslednîi?* Cred că erau cele mai frecvente cuvinte ce se puteau auzi pe ulițele sovietice. Mă impresionase mai ales acel *poslednîi*? („Cine-i ultimul?" – întrebare ce puncta capătul de imediat moment al nesfârșitelor cozi), după care nefericitul, fără ca măcar să se intereseze „ce se dă", intra apatic în rând, topindu-se între miile de exemplare de figuri păstoase, impenetrabil gri, și sacoșe goale.

O firavă compensație – îmi place mult să fac bucurii celor din jur –, cele câteva cutii de icre de Manciuria, un tort imens de

chocolată doboș, excelent în ciuda ambalajului (practic, o cutie de pantofi din carton ordinar) și un ineluț de aur pentru o nepoată.

Acasă, povești, comentarii, comparații, țî! țî! țî-uri, însoțind sandwichurile cu icre și stropite, zic udate bine, cu Stalicinaia. O întrebare m-a pocnit din senin:

– Te duci mâine la înmormântarea lui M.? Știu că vă aveați bine!

– Cum?! A murit M.? Scriitorul? Când? De ce?

Aurica, o fată cu păr mult roșu și o gură harnică, din toate punctele de vedere, a zâmbit, își închipuia ea, cu miez:

– *Chagrin d'amour...*

A fost înmormântat a doua zi, spre prânz. O zi de primăvară radioasă. De felul meu nu sunt o campestră, dar atunci, acolo, natura m-a impresioant. Cred că cimitirele sunt azi singurele oaze unde natura, nemutilată de simbolurile ei urbane, mai cu seamă acustice, se mai manifestă în toată magnificiența ei. Mă tulburau îndeosebi cireșii japonezi, paletă explozivă în arpegii de roz, obsesiv-prezenți în toate romanele lui M. Râdea adesea, parcă vinovat, ca de o slăbiciune, ca de un viciu ascuns: „Teodoreanu exultă cu zarzării înfloriți, eu plâng cu cireșii japonezi".

Moartea lui M., într-o zi când totul îmbia spre bucurie și dragoste, într-un peisaj de dragoste – știu că mă exprim stângaci, dar acesta-i sentimentul care mi-l inspira ambianța strălucitoare – moartea lui M., neobositul îndrăgostit de viață, romanele lui o mărturisesc singure, mi se părea nedreaptă.

Cel mai mult m-a impresionat însă convenționalul înmormântării: o datină care trebuia respectată și atât. Totul era formalitate și datorie creștinească împlinită: câteva femei în negru, între două vârste (par aceleași la toate ceremoniile, indiferent de cimitir), o colivă decentă, multe flori de mină, o coroană somptuoasă din partea Uniunii Scriitorilor și, din partea aceleiași, un discurs de conveniență, mitraliat de un critic în vârstă care părea preocupat de faptul că pierde trenul. Cred că individul și discursul erau aceleași la toate ceremoniile de gen, schimbate fiind doar datele de stare civilă ale celui călătorit întru veșnic și necunoscut.

Cred că acest tipic searbăd, sărăcit de orice sentiment autentic, m-a făcut să plâng.

M., un uriaș al prozei românești, pus totdeauna alături de Sadoveanu, omul cu sute de prieteni și mii de admiratori, îndrăgostit de fastuos și de viața „spectacol", înmormântat ca un notar de provincie căruia familia, cu prilejul „serbării", i-a cumpărat o pereche de ghete ieftine și o pălărie de pus pe piept.

În casa lui, timp de decenii, se perindaseră oaspeții în legiuni; generos și tolerant, fusese un adorat al boemei de dinainte și de după război, bucurase câeva generații de cititori, rămăsese un *number one*, fără concesii gen Mitrea Cocor; statura de mare intelectual fusese dublată de cea a omului.

...Am plâns de-a binelea și eram singura. Mă dezola deșertăciunea în sensul cel mai concret al cuvântului, fragilitatea memoriei și a afectivului, tristețea lui M. dacă ar fi putut număra cei douăzeci de oameni, o colivă și doi preoți; dacă ar fi putut constata indiferența batistelor pleoștite care salutau plecarea ultimului său tren... Cu puține luni în urmă, se prăpădise un vestit lăutar. Impresionantul cortegiu împiedicase circulația în centrul Bucureștiului, o dimineață întreagă...

Am rătăcit o vreme prin cimitir, lăsând familia (cucuvelele în negru, moștenitoare ale unei averi importante) să-și isprăvească show-ul – pomeni, plata groparilor etc., și m-am întors. Simțeam nevoia să-mi iau singură rămas bun de la M. Am rămas țintuită locului. Tot mormântul fusese nins cu crengi de cireș japonez. Un adevărat codru cu florile pe care le iubise, părea că doarme pe mormânt, cuprinzându-i în brațe somnul.

Am întors capul în toate părțile, am fugit spre ieșirea din cimitir. N-am reușit s-o văd pe Delia.

* * *

Știu că am făcut o prostie, am simțit-o instinctiv din prima clipă când am primit soluția lui Călin, dar îmi pierdusem capul.

– Dumnezeule! Ce ne facem?!

De groază, îmi clănțăneau dinții, așa cum mi se întâmplă când fac temperatură mare.

Călin – băiatul ăsta ori e inconștient ori are odgoane, nu nervi – mi-a răspuns cu simplitate, ca și cum nimic altceva n-ar fi fost mai firesc pe lume:

– Luăm caseta și plecăm. Cine ne împiedică?

– Ești groaznic! Cum putem s-o lăsăm așa?

– Peste un ceas telefonăm la poliție și anunțăm decesul. Anonim.

– De ce să n-o facem acum?! Pe loc!

– Cred că sunteți foarte tulburată. A zâmbit arătându-mi caseta: Cum o să mai știți vreodată ce se află înăuntru? Ăia vin și sigilează tot.

– Bine, dar e o hoție!

– Pe cine furați? Cine e păgubașul? Statul? Credeți cumva că „tezaurul Paulian" va îndulci viața vreunui azil de bătrâni sau orfelinat? Și-l împart ștabii din poliție și de la primărie.

– Poate că există vreun moștenitor. Longevivii lasă totdeauna testament.

Călin a ridicat din umeri:

– Cu atât mai bine. După studiu, i-l vom restitui intact.

Începusem să tremur din nou, de teamă să nu mă las convinsă:

– La urma urmei puțin îmi pasă cine o să-i ia banii. Chestiunea e tot aia, tot furt se numește.

Călin mi-a sugerat parșiv:

– Atunci să rămânem aici până „studiem" caseta și pe urmă anunțăm Poliția. De acord?

M-am cutremurat de groază. Ideea de a sta lângă moartă, de a-i răscoli viața, cu ea rece, la doi metri de mine, mă înfiora. Cum sunt cu nervii zdruncinați, am și simțit o pală de aer rece – răsuflarea-i care rătăcea prin încăpere – pe ceafă și pe obraji.

– Sau, a mai adăuga moale, renunțăm la pista asta. Cum credeți...

– Și..., și dacă nu găsim nici un testament? Ce facem cu...

– Vă dau cuvântul meu de onoare că, într-un fel sau altul, banii vor veni în ajutorul unor nefericiți. Sunt pline ziarele de oameni ajunși în pragul sărăciei disperate... Ați citit în Anunțul Telefonic despre ăla dispus să-și vândă contra valută un rinichi?

Inventarul casetei este următorul:

◆ Certificatul de naștere al Eulampiei (n. 1895 la Bârlad, fiica domnului Alexandru Lipan – rentier).

◆ Certificatul de căsătorie cu Eustațiu Paulian, 15 august 1913.

◆ O foaie de zestre întocmită pe la 1865 – aparținând probabil uneia dintre bunici. (O poemă acest document dotal! Printre altele, cinci mii napoleoni austrieci, trei cataveici de *hulpi*, douăzeci și patru de prostiri, patruzeci și opt tacâmuri argint rusăsc, douăsprezece polcuțe etc.)

◆ Diploma de licență în Drept a domnului Eustațiu Paulian conferită în numele Majestății sale Carol I, de către Universitatea din Iași în anul 1905.

◆ Diploma de avocat a aceluiași.

◆ Mai multe acte de proprietate imobiliară.

◆ O corespondență bogată situându-se mai ales între anii 1920-1950.

◆ Fotografia unui bărbat, tânăr prin 1925, și care semăna leit cu marea vedetă a filmului mut Ronald Colman.

◆ O invitație la o premieră a Naționalului cu Aristizza Romanescu.

◆ O invitație tip cartolină, adevărată bijuterie de poză barocă, la un supeu servit de Casa Capșa la 15 mai 1902, la Calafat, cu ocazia jubileului Întâiului Tun (25 de ani de la tragerea primului obuz în Războiul de Independență).

◆ Bani: 11.000 lei, 1.800 de dolari (emiși în anul 1939, 15.000 franci – 1937; zece cocoșei, 20 de mahmudele).

◆ Bijuterii: un cercel solitar, un bleu-blanc impresionant pe care-l apreciez la cel puțin 3-4 carate. Un colier de diamante, cu pietre de diferite mărimi, vreo patruzeci sau cincizeci; un ac de pălărie cu perlă; o brățară în torsadă modernă prin 1930; o broșă – un trandafir de vreo cincisprezece centimetri. Pe una dintre frunzele de email a înțepenit, de vreo sută de ani, o gâză din briliante. Piesa e o capodoperă de orfevrerie. Câteva inele fără importanță.

Am împrăștiat toate lucrurile pe masă și le privesc zăpăcită. Raportat la sărăcia românească, am în fața mea o avere. Numai dolarii, la cursul actual, fac în jur de șapte sute de mii de lei. De

bijuterii nu mai discut. Gramul de aur a ajuns la multe mii și astea nu-s piese de duzină, fleacuri de paisprezece carate. Faptul în sine îmi aplifică sentimentul că sunt o hoață, tresar la orice telefon, mă aștept din clipă în clipă să năvălească poliția. Când a sunat instalatorul, am simțit că mi se taie picioarele.

Ieri, așa cum stabiliserăm, Călin a anunțat decesul. Acum regret că a făcut-o anonim. Ofițerul de serviciu a insistat să-și decline identitatea, dar Călin a închis. Ce greșeală idioată! În caz că suntem totuși reperați, amănuntul va da de gândit.

Strâng toate lucrurile într-o servietă veche, pe care o încui într-una dintre casetele bibliotecii. Au rămas afară doar scrisorile pe care am de gând să le cercetez pe îndelete.

Spre seară vine Liviu. Mă îmbrățișează cu emoția unui îndrăgostit de șaisprezece ani și, realmente, îi simt concret bătăile inimii. Cum sunt și așa răvășită, emoția mă copleșește și încep să plâng.

– Ce s-a întâmplat! De ce plângi?

Mă privește alarmat pentru că, în general, eu nu plâng lesne. Mai mult, n-am făcut-o niciodată în fața lui Liviu. De câteva ori doar, m-a surprins lăcrimând.

Eram decisă să nu-i spun nimic, dar sunt prea tulburată, înfricoșată ca o fetiță rătăcită în pădure și simt o copleșitoare nevoie de a fi luată în brațe, ocrotită, alintată. Până ud o batistă – îmi plânge și nasul – între trei sughițuri, îi relatez „escapada". E termenul pe care-l folosesc pentru a-i prezenta mai eufemistic situația.

Liviu pălește, chipul îi devine rigid. Mă așteptam desigur la o reacție de consternare, dar nu de asemenea dimensiuni. Fără grai nu l-am văzut niciodată și trec minute lungi în care-mi aud doar vâjâiala din urechi. Inima e un purice mic și dureros. Rostesc, fără să știu ce spun:

– Iartă-mă.

Tresare și se uită la mine, de parcă m-ar vedea prima oară în viață. Dă din cap cu tristețe:

– Ce copil ai rămas, Laura...

Asta sună deja mai bine și răsuflu. O jumătate de răsuflare.

– Îți închipui că-i de-ajuns să-i tragi un *I am sorry* și totul s-a rezolvat.

– Ajută-mă. Spune-mi tu ce să fac.

Își trece degetele ușor peste obrazul meu. Dar o face rece, impersonal, parcă distrat.

– Nu-i în firea mea să stârnesc panică, dar pot să-ți spun că te-ai... Ezită și reia cu silă: V-ați băgat într-o afacere al naibii de neplăcută. Evit termenul grav, deși el este cel exact. Cel mai mult mă afectează însă constatarea că eu nu pot avea încredere în tine. În cuvântul tău.

– Iartă-mă, repet ca o tâmpită.

Mă privește cu blândețe:

– Vezi tu, fetița mea, există greșeli ireparabile în viața unui cuplu. Uneori e suficient un singur cuvânt neinspirat, care să compromită *pour toujours* șansele de fericire. Cel puțin așa se întâmplă cu unii oameni, iar eu fac parte dintre aceia.

– Exagerezi.

– Nu. Laura pe care o știam eu nu mai există, și nimeni nu se naște a doua oară pentru nimeni. Te văd ca într-o oglindă fărâmițată, ca pe un tablou superb, peste care un cârpaci dement a tras o bidinea de dohot.

Izbucnesc:

– Încetează cu teatralismele astea ieftine. Îmi înșiri de un ceas fraze de melodramă împuțită! N-am asistat în viața mea la un discurs mai jalnic.

Liviu zâmbește, neobișnuit de calm.

– Eu nu sunt un cuvântăreț dibaci, iar tu probabil te simți foarte vinovată.

– Ești un idiot! Un patetic vulgar! Vulgar și ieftin ca într-o romanță de mahala! Asta ești!

Nu l-am insultat niciodată în cinci ani, dar acum nu mai țin seama de nimic. Ba, i-aș arunca ceva în cap. Șoptește, continuând să mă fixeze:

– Ți-e tare teamă, mititico. Te compătimesc.

Cred că din mine țâșnesc flăcări:

– Dacă asta e tot ce poți face pentru mine, mulțumesc. Ești liber.

Îmi salt bărbia și îmi pregătesc o ieșire spectaculoasă. Sare din fotoliu și mă prinde de mână cu violență:

– Liber îmi iau când vreau eu! Nu primesc dispoziții, și aere dintr-astea de cucoană care-și concediază șoferul după ce l-a epuizat în pat să le ai cu junele coechipier. Apropo, corespunde?

– Ești obscen! Dă-mi drumul!

– Nu înainte de a-mi răspunde. Știe să facă dragoste?

– Asta era! Gelozia ta dezgustătoare. Dă-mi drumul! Urlu: Mi-e scârbă de tine! Pleacă!

Mă strânge ca într-un clește. Nu-i bănuiam asemenea forță. Cred că vrea să-mi rupă osul.

– Știe?! Răspunde! Știe?

De furie și durere imaginile, odaia, aerul devin roșu însângerat. Răcnesc:

– Da! Știe! E cel mai formidabil amant pe care l-am întâlnit! Cel mai formdiabil din vreo două sute!!!

– Două sute!

– Da! După aia, m-am plictisit să mai țin socoteală. E un atlet al sexului! E viguros e...

Primesc palma în plin. Și a doua, la fel, pentru că nu-mi dă timp să mă redresez. Mă turtește și alunec cârpă, cu genunchi păstoși pe covor. Rămân acolo, într-o stare de semiinconștiență.

Sunt pe covor. Nu simt nimic în afară de o cumplită oboseală și dorința imperioasă de a dormi. Am plumb în toate mădularele și ocazia de a constata încă o dată autenticul unor expresii demonetizate.

– Ești în stare să mă asculți?

Vocea îi sună abstract, străin. Încerc să mă enervez, dar nu mai am energie. Totuși, trebuie să reacționez.

– Mai ai curajul să-mi vorbești? Bestie! Uite unde era Othello de Teleorman.

– Ești proastă! Nu din gelozie am făcut-o. Te-am cârpit terapeutic. Regret, dar e singura soluție în crize de isterie.

Mă urnesc anevoie și ajung de-a bușilea la fotoliu. Liviu nu mă ajută, dar îmi arată cu bărbia un pahar plin de coniac. Are și el unul în mână. Beau cu năduf, ca un beţiv evadat de la dezalcoolizare. Îmi aprind greu ţigara. E prima oară când Liviu nu se ridică să-mi ofere foc.

– Iată-te și mârlan. Animal! Mitocan! Ce mai oferi?

Știe la ce mă refer. Ridică din umeri cu sensul „rahat!“

– O mostră de milostenie.

– Ce vrei?

– Înainte de toate o precizare. Este ultima oară când noi doi mai stăm față în față. Aici sau oriunde în altă parte. Mă simt obligat...

– N-ai nici un fel de obligații.

– Față de mine, da. Mi-e indiferent ce vei face de azi înainte, dar eu nu pot anula cinci ani din viață. Cinci ani agreabili, în care n-am fost singur.

– Bați câmpii. Treci la subiect.

– O.K.! Îți dau un sfat.

– Știu să fiu cretină și singură.

– Înregistrează-l întâi și după aia poți să-l duci la WC și să tragi apa. Ia-ți și coechipierul de mână, duceți-vă la Poliție și declarați totul! Înțelegi? Totul, așa cum s-a întâmplat, fără tromboane.

Vorbește clar, răspicat, cu o liniște care mă îngheață. Încep să cred că eu nu l-am cunoscut pe omul acesta cu adevărat.

– Ești deștept, nu? Adică să-mi înnod singură laţul de gât.

– N-ar fi prima oară. Trebuie să vă fie limpede că, mai devreme ori mai târziu, tot vă dibuie.

– Nu-i obligatoriu și nici măcar probabil. Nu ne-a văzut nimeni.

– Totdeauna ne vede cineva. Întâmplarea a dat peste cap combinații dintre cele mai abile. Combinații puse la cale de profesioniști nu de doi ageamii.

– Ăsta-i serial de sâmbătă seara. N-au cum să ajungă la noi. E o infracțiune fără mobil.

– Nu fi proastă. Ce înseamnă fără mobil?

– Întâmplarea face că bătrâna a murit...

– În vreme ce voi îi scotoceați prin casă. Demonstrează sticleților că i-ați umflat toată avuția numai pentru că ai vrut să-i lecturezi amintirile. Îți fac acum o percheziție, îți găsesc banii și toate rahaturile nenorocitei...

– Nici nu le-ai văzut.

– Nici nu vreau să le văd. Nu mă interesează... Ce le spui? Auzi, fată? Nu trebuie să fii jurist, ca să-ți imaginezi ce proces penal vi se poate intenta.

– *Inventa.*

– Nu, scumpo. Totul e împotriva voastră și, pe cuvânt de onoare, nu vă crede nimeni. Escapada asta vă poate costa ca la un fleac de cinș'pe coți. Furt calificat – ați pătruns la victimă prin atribuirea unei false identități, asta mi se pare că se cheamă dol, în fine, e din familie – și pe urmă ați asasinat-o. Un avocat dibaci ar putea eventual schimba calificarea în omor fără voie.

Îl ascult cu o singură ureche, gândurile îmi sunt vraiște. Vraiște mi-e întreaga făptură. Și sunt obosită... Atât de obosită, că nici măcar nu-mi mai e frică. Întreb cu o voce absolut albă:

– Asta-i tot ce voiai să-mi spui?

– În principiu. Dacă aș fi în locul vostru, n-aș întârzia o secundă. Chiar dacă povestea sună incredibil, nu știu cât au auzit ăia de parapsihologie, cel puțin aveți circumstanța atenuantă de a vă fi prezentat singuri la Poliție, cu marfă și mărturisiri complete. Mai e ceva...

Îl întreb din ochi: „Ce?"

– Mie unul mi s-ar fi părut foarte bizară absența oricărui testament.

– Era senilă.

– Nu și acum douăzeci sau treizeci de ani.

– În fond, ce-ți pasă de testament?

– Dacă există vreun moștenitor, o încurcați rău de tot. Nu-l văd pe ăla să vă zică mersi că din avuția lui ați înzestrat un șeptel de văduve și orfani. Doar dac-o fi vreun milos!

Strivește cu un gest hotărât țigara și declară ostentativ, ca la încheierea transmisiilor radio:

– Terminat.

Declar visătoare:

– Spuneai mai zilele trecute că din partea mea ai fi în stare să suporți orice. Oricât de rău.

Și-a îmbrăcat canadiana. Se oprește cu fermoarul la mijloc și mă privește lung, cu o undă de compasiune.

– Iartă-mă. Nu-mi cunoșteam limitele.

Se îndreaptă spre ușă repede, grăbit. Încerc să-l opresc:

– Am putea totuși să ne luăm rămas bun...

Râde amar...

– Parcă nu-i plăceau scenele patetice. Ce să ne mai spunem?

Îmi mușc buzele:

– Ai dreptate. Nu mai avem să ne spunem nimic.

E afară. A coborât scările. Ninge din nou și o pasăre speriată de zgomot își ia zborul, stârnind zăpada de pe ramurile teiului din curte. Liviu mai întoarce o dată capul, ca la scenele finale din filme.

– Vă urez noroc, Laura. Și ție, și lui.

* * *

Admir oamenii care, în momentele grele, nu încearcă să se „anestezieze". Bănuiesc că sunt deosebit de puternici, cu o capacitate specială de a înfrunta treji suferința. Și, probabil, le lipsește orice vocație pentru viciu. Privind lucrurile din acest unghi, îi înțeleg pe nefericiții care se droghează. Cu atât mai mult pe cei care recurg la narcoticele imediate: doze solide de somnifer și, bineînțeles, alcoolul.

Ziua de ieri a fost un coșmar – mă simt nu numai hoață, ci și criminală – iar acum, după scandalul cu Liviu, sunt de-a dreptul sleită. Nu-s obișnuită cu certurile, am oroare de recitalurile debordând de venin și trivial; de oamenii care au însemnat ceva în viața mea, m-am despărțit totdeauna decent. Licuricii simplelor aventuri se sting de la sine. Sunt jucăuși, niciodată triști, nu presupun „despărțiri". În general, am practicat rămasul bun, acel „adio" de care ne ferim din cauza rezonanței venturianiste, prin scrisori.

Acolo găsesc alte acorduri și, în special, în fraza finală, de cel mai mare efect.

Nu plâng după Liviu, dar îmi lipsește. Îmi va lipsi, sunt încredințată. De la o vârstă, dacă nu cobori ștacheta pretențiilor spre compromis jalnic, te cazezi mai greu. Prieteniile solide și dragostea adevărată, pătimașă, nu surogat cu probleme de colesterol și lucrări dentare mobile, au ceva comun cu alpinismul, presupun inimă puternică și picioare solide (la o adică, s-o poți lua la fugă, să depășești accidentele terenului). Toate se practică la tinerețe.

Iau două somnifere. Le înghit cu votcă. Peste zece minute adorm. Aud telefonul. Câteva triluri doar. Persoana nu insistă. Oricum nu răspundeam.

Simt concret, cu o mulțumire fizică nebănuită, cum somnul mă cuprinde în brațe. Îmi culc capul pe umărul lui ca pe al unui amant.

Am dormit zece ore. Mintea mi-e puțin tulbure, în schimb, mă simt odihnită. Instinctiv, ca toți oamenii când se scoală, mă uit pe geam. O dimineață obișnuită de iarnă a Bucureștiului post-revoluționar. Chiar peste drum, niște capitaliști în fază de eprubetă, plini de energie, și-au deschis stabilimentul. O consignație, normal, cu prețuri de-a dreptul isterice. Cucoana, o îmbogățită mai subțire, poartă un vizon autentic și superb. Tot ce are, de altfel, e de calitate, chiar și în Vest. Te servește cu aere senioriale, vorbește din vârful buzelor, îți vine să-ți ceri scuze că i-ai călcat dugheana. Dacă te simte mai sărăcuț – o privire expertă de miniscundă îi e de-ajuns – întoarce capul de parcă cineva ar striga-o din încăperea alăturată. Nu se învață ușor să fii patron. Fraierii nu știu un adevăr elementar. Banii, în condițiile unui dezastru economic, nu se fac cu prețuri fabuloase, ci cu fleacuri accesibile, de efect, peste care dau buzna copiii și cetățeanul care n-a intrat în viața lui într-un bar de noapte. Trec în bucătărie și îmi fac o cafea dum-dum. O beau pe stomacul gol, fumând vreo trei țigări, obicei care-l scoate din minți pe Liviu. Dar asta face parte din ritualul de dimineață, împreună cu lectura gazetei. Mă duc la cutia poștală s-o scot. N-a venit încă, găsesc în schimb un plic. Știu despre ce este vorba înainte de a-l deschide.

Am ghicit. E cheia casei, pe care i-am dat-o lui Liviu la vreo două luni după ce a început dragostea noastră. N-a păstrat – firește – nici brelocul, un pește mic de aur – zodia lui. În rest, nici un cuvânt.

„Face pe nebunul!“, îmi zic, dar în inimă simt o zvârcolire dureroasă.

Îl sun pe Călin la Anticariat. Indiferent ce hotărâm, decizia trebuie să fie comună. Și, pe urmă, mi-e complice. Cu el alături nu rămân singură în fața infamiei. Culpa se divizează – încerc să-mi pansez conștiința –, deși greșeala mea e de neiertat. N-am nici măcar scuza tinereții zburdalnice și inconștiente.

Nu poate veni înainte de patru sau cinci după-amiază. E în plin inventar. Primăria a cedat localul unui viitor snack-bar, anticariatul trage obloanele. Îmi simte neliniștea și mă conjură să nu întreprind nimic fără el.

– Vă implor, doamnă Laura. Aveți răbdare. E o chestiune de câteva ore. Nu mai contează... Vă rog frumos.

Teancul de scrisori al bătrânei Paulian a rămas pe masă. Liviu nu i-a aruncat nici măcar o singură privire.

Scot elasticul și le împrăștii pe masă. Nefericita trebuie să fi fost o fire pedantă. Totul e sortat pe ani. Scrisorile lui Anton Hagețeanu există, legate cu o panglică, separat. Citesc la întâmplare câteva paragrafe și intuiesc o interesantă poveste de dragoste. Parfumul epocii e intact. Mă întreb ce impresie i-ar face rândurile acestea unui tânăr *punk*, cu blugi și adidași. Chiar și pe mine mă nedumeresc. Se afirmă mereu, mai ales în dragoste. Și totuși parcă nu-i chiar așa. În orice caz, când citești paginile așternute de Anton Hagețeanu cu peste șase decenii în urmă.

Totul e de o reverență pe care mi-o închipuiam defunctă, răpusă de secure, pe ghilotină, o dată cu capul Toinettei; eternul te iubesc nu abandonează la Hagețeanu mănușile și ținuta de salon, nu coboară în subsolurile familiarității. El rămâne *je vous aime*, dar intimitatea pe care o degajă e discretă, subtilă și emoționantă. Simți că evantaiul încă și-a păstrat prerogativele, se mai iubește pe muzică de Schumann și nu de „Cine-a pus cârciuma-n drum“, prima noapte de dragoste a fost un privilegiu

căruia îndelunga așteptare i-a dăruit feeric și nu o împreunare consumată la iuțeală, într-un ascensor blocat între două etaje.

Sentimentul lui Hagețeanu e diafan și, chiar transferat în condițiile de azi, n-ar fi fost în stare să-i dăruiască iubitei, de mărțișor, un sul de hârtie igienică.

Împăturesc paginile și le pun în plicul lor, cu un sentiment de impietate. Sunt lucruri care, o dată posesorii lor dispăruți, n-ar mai trebui atinse. Am avut o cunoștință, militar de carieră. Era o capacitate unanim recunoscută. Înhățase toate premiile ce puteau fi obținute la Saint-Cyr, Frontul de răsărit îi umpluse pieptul de medalii. Deblocat în 1947, naufragiase într-un post de contabil. Ducea o viață modestă, și, printr-o șansă unică pentru un ofițer superior, se strecurase printre mizeriile regimului, fără ani de închisoare.

A fost un om interesant, agreabil, minunat *causeur*. Gestul lui tulburător nu l-a înțeles nimeni, niciodată. În ziua când a împlinit șaizeci de ani, a distrus tot ceea ce poate fi numită o viață concentrată în hârtii și obiecte: acte, documente, diplome, până și cea eliberată de Saint-Cyr, ordine de decorare, avansări, fotografii, scrisori. Tot trecutul fusese adunat într-un lighean așezat în mijlocul bucătăriei și ars în mai puțin de jumătate de zi. Păstrase doar certificatul de naștere, talonul de pensie și, într-un pahar de argint cu capac, cenușa unei existențe...

M-am întrebat atunci, mă întreb și azi: atât de mult să se fi urât omul acesta? Sau dacă nu pe el, pe cine? Să fi fost biruit, mai mult decât semenii săi, de sentimentul zădărniciei? Ce putere fantastică de abstractizare să-l fi însuflețit, de desprindere de propria-i ființă, de propriul statut, de propria-i existență? Un fapt e cert. Omul acesta a vrut să piară definitiv și total. Să se topească în neantul uitării, fără a lăsa nici o urmă, nici măcar amintirea unei umbre. De ce?

A murit mult mai târziu; un bătârnel liniștit, mereu încântător și care n-a suferit...

Deși am avut tot timpul presimțirea că voi găsi ceva, totuși când îi recunosc scrisul – scrisul Ei, Laura 1928, încep să tremur.

Scrisoarea e datată 14 februarie 1932 – Paris, iar hârtia poartă *en tête*-ul Hotelului Continenal. E pe Rue de la Paix și îl am perfect în fața ochilor. De câte ori merg în străinătate, îmi place să recunosc străzi, clădiri, monumente, pe care le știu din lecturi. Iar cu Parisul m-au familiarizat încă din copilărie Hugo, Balzac, Maugham, Simenon și atâția alții. Mi-amintesc cât de emoționată m-am oprit prima oară dinaintea fântânii Mariei de Medicis din Jardin du Luxembourg (avem ceva asemănător în Parcul Carol – edificiul Șutzu), retrăind întâlnirile Cosettei cu Marius! Sau trecând pe Quai des Orfèvres cu gândul la jovialul, superbul Maigret (imaginat numai și numai sub chipul lui Gabin). Pentru mine Place Blanche înseamnă Papillon, boatele din St. Germain – Philip Carey sau Strickland, Cimitirul Père Lachaise – Dama cu camelii. O dimineață întreagă i-am căutat mormântul. Nu l-am găsit, am dat în schimb peste impozantul monument funerar al unui belgian, mare maestru, un soi de as al spiritismului – rezulta din cele scrise pe placă. Deși decedat în 1928, mormântul gemea de gladiole și trandafiri. N-am zărit urmă de floare la monumentele lui Molière. La Fontaine, Liszt, generalii lui Napoleon.

În timpul ocupației naziste, la Continental fusese sediul Marelui Stat Major german. E un hotel de mare tradiție, extrem de costisitor. Impresia mea despre Laura – Ea se confirmă. A fost o femeie bogată.

Scumpă Pia,

Îți scriu în stilul meu telegrafic. Corespondența mă plictisește, mai ales când mă aflu în depresie. Dacă pentru unii înseamnă o descărcare, pentru mine constituie un calvar. Rătăcesc prin Paris și îmi dau seama că n-am fost inspirată. Fiecare ungher îmi amintește de Georges. Am luat ieri masa la Tour D'Argent cu Mișu Scarlat și nevastă-sa (aflați în drum spre Roma, unde l-a uns Titulescu prim-secretar de ambasadă) și tot timpul mi-a venit să plâng. La Tour, am cinat cu Georges în prima noastră seară la Paris. Eram fericiți...

Se afirmă că schimbarea peisajului alină. Eu susțin contrariul. În fiecare dimineață, când mă trezesc și văd rochia de doliu,

atârnând pe armoire, încep să plâng. De ce nu sunt bătrână? Am doar 35 de ani! Cine știe cât drum mi se mai așterne în față. Fără Georges! Singurătate, lacrimi, pustiu. Și frig pretutindeni. Asta este viața mea. Sărută-i pe Mimi și Colette. Tristă, L.

P.S. Am comandat rochia de mireasă a Luminiței la Lanvin. Un preț enorm, dar va fi o feerie în moire vechi și perle. Tu nu le pomeni de bani – e cadoul meu de nuntă. Pa.

Cred că am început să mă obișnuiesc cu șocurile, altfel aș fi leșinat. Laura – Ea a rămas văduvă în 1932, la treizeci și cinci de ani. Laura – eu, în 1978. Tot la treizeci și cinci de ani. Și pe G. tot George îl chema. Doar că fără *s* la urmă. Ar fi snobat dictatura proletariatului. Încep să râd isteric.

CAPITOLUL VII

M-am întâlnit cu Delia, la câteva luni după moartea lui M. Ne-am trezit față în față pe Edgar Quinet, și, efectiv, nu m-a putut evita. Arăta impecabil, ca de obicei, într-un tailleur gri cu accesorii lilas. Mi-a zâmbit, tot ca de obicei, calmă și senină.

– Ce mai faci tu, Laura?

I-am răspuns înțepată. Nu-i iertam, ceea ce numeam eu ingratitudinea față de M.

– Mă tot întrebam ce faci tu! Nu porți doliu?

Sprâncenele fine i-au pictat mirarea sinceră:

– Doliu?! De ce?

– Pentru că, practic, ești văduva lui M. N-ați divorțat.

– Cât poți fi de convențională!

– Eu convențională, tu cinică.

– Tribunalul contează? Suntem despărțiți de doi ani.

– Așa crezi tu. El nu s-a despărțit de tine nici o clipă.

A început să râdă și m-a luat de braț.

– Nu vrei să ne certăm în altă parte? Hai să luăm masa undeva.

Aș fi vrut să am puterea s-o refuz, dar curiozitatea era prea mare. Ce-i în capul ei? Ce simte? Ce face? Din ce trăiește? Delia continua să rămână o enigmă pentru mine și misterul ei mă fascina la fel ca în copilărie. Rămăsese aceeași și indescifrabilul ei mă scotea din minți.

Am intrat la Berlin care pe atunci încă își mai păstra ținuta. Ca totdeauna, Delia a răsucit o mare de capete. (Efectul era aproape

ilar – toate capetele s-au întors în aceeași clipă în aceeași direcție, parcă îmbrâncite de uragan; a polarizat întreaga atenție.) La mine, deși n-arătam rău, nu s-a uitat nici măcar chelnerul când a luat comanda, dar eram obișnuită să devin invizibilă în prezența Deliei.

Când am rămas, în sfârșit, singure (fără priviri și fără ospătar), m-a fixat, de parcă ar fi încercat să mă descifreze ea pe mine; pe mine, îndeobște transparentă chiar și pentru ochiul cel mai imbecil.

– În fond, ce-mi reproșezi?

– Nu face pe cretina cu mine, Delia.

– Poate că sunt inconștientă. Lămurește-mă tu!

Am dat farfuria la o parte cu un gest brusc, semnificând „ei bine, dacă vrei să ne servim adevăruri neplăcute, îți dau la dispoziție, *tu l'as voulu, madame Dandin*", și mi-am proptit paharul în față:

– Ai impresia că te-ai purtat corect cu M.?

– De ce nu?

Argumentele mi se înghesuiau – o avalanșă de cuvinte care nu putea fi emisă dintr-o singură suflare. Din inventar, evident, au luat start cele mai banale și mai simpliste.

– Omul ăsta te-a divinizat, ți-a ridicat altar și piramide, a făcut tot ce poate face un bărbat pentru o femeie! I-am arătat broșa și inelul splendid pe care-l avea pe degetul mic: Și acum porți bijuteriile lui!

Delia s-a strâmbat. Ai fi zis că în jurul ei aerul s-a infectat subit:

– Ce meschin! Privești lucrurile ca o prostituată care se lasă cumpărată. Concepe să fie cumpărată. Ce idee ridicolă! Adică dacă un bărbat îi dăruiește nevesti-sii un briliant înseamnă că-și plătește nopțile de dragoste?

– Da, am exclamat furioasă, când diferența dintre guguștiuci e de patruzeci de ani! Vrei să spui că nu te-ai lăsat plătită de M.?

– E oribil ce spui!

– Te-a plătit ori nu?

M-a privit ca prin ceață:

– M-a omagiat.

Am început să râd cu hohote, ostentativ:

– Omagiat! Mă dau în vânt după eufemisme subtile.

– Vorbești ca o patroană de bordel, Laura. Cu M. eu nu m-am căsătorit din rațiuni materiale. Când ne-am despărțit, i-am lăsat toate cadourile scumpe. Mi le-a trimis, implorându-mă să le rețin.

– Era un patrician. Un nobil autentic.

– Nu contest. I-am fost recunoscătoare.

– Ai folosit o tehnică specială, probabil.

– I-am dăruit opt ani din viața mea.

– Câtă generozitate!

– Opt ani în care am încercat să fiu o soție îndatoritoare și onestă. Ți se părea mai cinstit să nu-l părăsesc și să-l înșel?

– Da! Aproape că am țipat: Ar fi suportat orice, ca să te păstreze. Și ar mai fi trăit și azi, și încă o sută de ani!

A aruncat o privire alarmată în jur:

– Vorbește mai încet. Nu-i nici un motiv să ne dăm în spectacol. M. s-ar fi prăpădit oricum. Se exclusese de mult, singur, din contemporaneitate. Viața se debarasează singură de neviabil. M. devenise, în sensul ăsta, un apendice parazitar.

– Cu „finețuri" din astea materialist-dialectice îți narcotizezi conștiința?

– Este ultima oară când accept să discutăm problema. Încearcă să înțelegi, dacă nu – a pocnit din degete – *tant pis!* Când s-a căsătorit cu mine, M. era deja un om terminat. Eu am fost un paliativ, o ultimă încercare de a se redresa.

– Minciuni! M. a fost cel mai jovial om pe care l-am cunoscut. Un îndrăgostit de viață. Un tonic! Un...

A râs trist și ochii învăluiți în ceață m-au privit cu compătimire:

– Aparent! Show-ul destinat marelui public și editurilor. În intimitate era înfrânt. O ruină.

– De ce? Avea succes, bani, nu a încetat să fie un scriitor la ordinea zilei.

– Dar care se născuse numai pentru epoca lui. Și asta, din păcate, n-a durat. Transferat în oricare alta, era un neadaptat! Am

întâlnit oameni cu calități indiscutabile și concrete. Smulși din mediul lor, din cercul familiar, deveneau anonimi, neajutorați, nefericiți. Am constatat fenomenul mai ales în străinătate, printre imigrați. M. a fost un emigrant nu de spațiu, ci de timp. Nu geografie, ci istorie!

– Fleacuri! Speculații. Cine o duce bine, se adaptează oriunde. Și în Marte!

– Și tot le e dor de ceva. De castraveții care acolo au alt gust sau de înjurăturile baroce ale șoferilor bucureșteni. M. tânjea după tot ce trăise în România de dinainte de război. Îi lipseau parfumul orașului, birjele din Piața Teatrului, florăresele din fața Cercului Militar, Jockey-Clubul, Splendidul, Viticola și Iordache, aperitivul de la Dragomir Niculescu, atmosfera de la Capșa și cucoanele cu rochii de mătase naturală cu câte două vulpi pe umăr! Tânjea după Calea Victoriei tinereții lui, după figurile Bucureștiului de atunci, după Tănase și Lisette Verea, după țigănușii care urlau pe stradă Ediții speciale, după șuetele lui Ionel Teodoreanu și „ultima“ a lui Păstorel. După pâinea lui Gagel și bomboanele Stollwerk, fără ca măcar să-i placă dulciurile.

Se înfierbântase. Mi le-a înșirat pe toate dintr-o răsuflare, lucruri știute, gândite de mult, spuse pe dinafară.

– Asta era peisajul pentru care fusese făcut, în care fusese încântat să trăiască și care pierise, pentru totdeauna. Iremediabil. Definitiv.

– Ciudat... N-aș fi spus niciodată.

Mi-a prins mâna peste masă:

– Nu încerc să mă dezvinovățesc, Laura. Crede-mă, îți dau diagnosticul exact: M. a murit de nostalgie. Am cunoscut oameni din generația lui care nu izbutiseră nici pe departe la fel de bine, după război. Ba cei mai mulți au suferit dur. Au trăit însă, trăiesc normal, racordați la diurn. M., cum ți-am mai spus, a fost un emigrant de epocă, a fost un caz.

– N-ai nici un fel de remușcări?

Și-a aprins încă o țigară.

– Nu mă mint pe mine însămi. Pot să-ți spun, cu toată convingerea, că în ultimii doi-trei ani de căsătorie nici măcar eu nu-l mai puteam ajuta. Era condamnat.

– Și totuși de ce l-ai părăsit? Concret!

A zâmbit alb, enigmatic:

– Simțeam că sufăr de aceeași boală. Tot nostalgie. Tot neadaptare. Dar în alt sens. Poate și mai complicat.

Privea în gol. O fărâmă de zâmbet îi rămăsese în colțul stâng al buzelor. Era ora prânzului și localul se umpluse.

– Spune-mi, Delia. Pe Doru Ioan îl iubești?

S-a uitat la mine parcă smulsă brusc din somn. A strivit țigara în farfurioara ceștii de cafea.

– Despre asta altă dată! Prea mult pentru o singură zi. Hai să facem nota. Dacă sunteți amabil...

* * *

Spre prânz, sosește la mine Dorin. S-a învoit special de la serviciu. E cumplit de alarmat, trebuie neapărat „să discutăm, serios".

Capul rotund (delicios în copilărie, de îngeraș, dar care nu s-a maturizat, ci a îmbătrânit; efectu-i neplăcut, impresia de *ange vieillot*, stranie) e roșu, ca un măr. Gerul, desigur, dar, bănuiesc, și oleacă de tensiune. Începe brusc, deși nu directul, brutalitatea îl caracterizează.

– Tu ai înnebunit, Laura? Te mai crezi de cinș'pe ani?

– Hm! Presupun că ai discutat cu Liviu.

– Și sunt consternat.

Încerc să par nepăsătoare:

– Ia-ți ceva de băut și pe urmă îmi povestești de ce naiba ești consternat.

Se fâțâie mai mult decât e necesar între bar și masă, și, în sfârșit, duce paharul la buze cu mâini nu tocmai sigure.

– Am rămas literalmente căpiat. Când v-am văzut ultima oară, erați în cei mai buni termeni.

– Ce e val, ca valul trece...

– Încearcă să fii puțin serioasă. Nu se concediază un bărbat ca Liviu.

– Și de ce nu, mă rog?

Dorin mai ia o înghițitură, pentru elan:

– Nu la vârsta ta. Iartă-mă...

– Mână! Sunt obișnuită cu mitocăniile.

De jenă începe să transpire. Nu-i o persoană grosolană, dar de data asta – de dragul meu – e hotărât să mă „prelucreze", fără menajamente.

– Nu și cu singurătatea. Ai fost totdeauna adulată, înconjurată de oameni gata să sară în foc pentru tine, ai fost privilegiată: nu ți-ai căutat prietenii, ci i-ai ales. Din câte femei cunosc, necăsătorite, ești singura care își permite să nu răspundă la telefon. Asta nu-ți spune nimic?

– Că bați câmpii.

– Laura, vine un timp când telefonul nu mai sună! Liviu era polița ta de asigurare pentru acea vreme de pustiu. Să-ți povestesc câte milioane de femei singure există în țară? În lume? Legiuni! Divizii! Oștiri! Numai la mine, la serviciu, din douăzeci și unu de muieri doar două sunt cazate, iar una dintre ele trăiește cu un bărbat însurat. Pentru plus de documentar, aruncă-ți ochii pe Matrimonialele din gazete. Din o sută de anunțuri, optzeci la sută aparțin femeilor.

– Ce-i asta? Un curs de sociologie?

Se uită la mine trist:

– Bravezi, Laura, dar știi că am dreptate. În locul tău, m-aș gândi bine înainte de a-l expedia pe Liviu, care, în fond, n-are decât o singură vină: că te iubește lucid.

– Aha! exclam victorioasă. *Lucid*. Până aici uvertura, acum intră elefanții!

Își umple din nou paharul și, instinctiv, se uită cât a rămas în sticlă. Așa procedează la el acasă. De fapt, nu-și dozează alcoolul ci ceea ce reprezintă el la rubrica cheltuieli. Declar ironic:

– Poți s-o termini. Am provizii în cămară.

Se uită surprins:

– Ești supărată și pe mine?

– Mă enervezi. Spune ce-ai de spus și lasă-mă în pace!

Trage adânc din țigară, o stinge, își trece mâna peste ceafă, scoate batista, o despăturește, se șterge pe față, o împăturește la loc, trage de timp.

– Nu-ți mai dărăci cuvintele.

– O.K.! oftează. Ce caută puștiul ăla în viața ta?

Fredonez, am o stare de spirit de parcă aș fi beată, dar știu de ce: în sfârșit să-mi fure liniștea...

Dorin mă privește perplex:

– Mă, tu ai înnebunit!

– Așa și așa!

– Cred că ești îndrăgostită. Vai de capul tău...! Deci, e adevărat. Nu-mi venea să cred.

– Ce?

– Că ai făcut pasiune pentru un cățelandru.

Dau din umeri:

– Ești cretin! Ca și Liviu. Aveți orizontul blocat de imagini lubrice. Mâine-poimâine începeți să colecționați funduri goale în poziții fistichii și casete video-porno! Și-mi mai vorbeai mie de vârstă...

– Atunci ce-i cu el?

– Călin e colaboratorul meu. Atât. Liviu a refuzat până să mă și asculte. Simțeam nevoia unui sprijin. Între noi nu e și nu va fi nimic... orizontal.

Mă privește cu îndoială. Subiectul mă irită și-i pun capăt:

– Cuvântul meu de onoare îți ajunge?

Mă cercetează îndelung și dă din cap:

– Da, Laura. Mie, da.

– Slavă Domnului!

– Rămâne chestiunea cealaltă... Și aici sunt întru totul de acord cu Liviu. V-ați antrenat într-o poveste urâtă și periculoasă.

– Poate... Probabil... Chiar sigur.

– Și-atunci? Unde-i rațiunea ta?

– I-am dat liber... Până mă lămuresc. Până am să aflu. Simt că trebuie să merg până la capăt. Altfel, înnebunesc! De-a binelea!

– Ce înseamnă până la capăt?

– Adică până voi afla tot ce e omenește posibil despre cealaltă Laură și care e legătura dintre noi. Deocamdată, am fost bombardată cu coincidențe bizare, dar poate că ele se numesc altfel...

Mă privește aiurit. Și ochii, și gura îi sunt căscate:

– Ce vrei să faci?

Oftez, dar nu epuizată. O inspirație profundă, ca la început de drum anevoios:

– Să continui investigațiile. Să nu las să se interpună nimic pe itinerar, care să mă depărteze de scop.

– Adică?

– Poliție, declarații, anchete, complicații. Trebuie, mai întâi de toate, să scap într-un fel de obsesie. Poate că, după aceea, voi putea reintra în normal. Voi încerca.

Dorin dă din cap, edificat ca la căpătâiul unuia care-și consumă în mod evident ultimii centimetri de viață.

– Bineînțeles, ai să procedezi cum te taie capul. Actul rămâne însă iresponsabil. Te expui – vă expuneți – nebunește.

– Pușcărie, ani grei de detenție și la-la-la-la!, așa și pe dincolo! Cunosc solfegiul.

Dă pe gât ce-a mai rămas pe fundul paharului. Își freacă bărbia și rostește rar, desfăcând cuvintele:

– Cred că asta-i tot. Ce să-i spun lui Liviu?

– Așteaptă vreun răspuns? Când a plecat nu mi-a dat deloc senzația asta.

– Nu fi ingrată. Îți dai seama că e îngrijorat.

– Să-i treacă! M-am săturat să fiu tratată mereu ca un copil pe care îl mângâi pe creștet și-i recomanzi să se ducă să se joace în altă parte. Am crescut mare! Gata!

Se uită la mine uimit:

– Laura, ți-ai pierdut orice urmă de luciditate. Nici o clipă Liviu nu te-a tratat ca pe o păpușă debilă mintal.

– Dacă tu nu vezi ceva, nu înseamnă că acel ceva nu există. Faptul că nu m-a dominat financiar estompa aerul lui protector. Superior, suficient și condescendent până la aroganță.

Dorin se uită trist în fundul cești de cafea, pe care a răsturnat-o ceva mai înainte. Gest mașinal, pentru că nici unul dintre

noi nu știe să deslușească în arabescurile pictate pe pereții de porțelan.

– Îmi pare foarte rău, Laura. Voi doi vă înțelegeați totuși bine...

Rămân pe gânduri. După câteva secunde îmi rezum impresia mea sinceră, acum, după lăsarea cortinei.

– Într-un fel, da. Cât timp ne-am comportat ca niște soți înțelepți...

– Ce vrei să spui?

– În fond, noi n-am avut o părere prea grozavă unul despre celălalt, dar opiniile le-am ținut pentru noi, fără să spargem vesela. Am împărțit patul din motive igienice, am mâncat în doi, ca să ne ținem companie... Doar că n-am locuit în același apartament, pentru că eu n-am avut nevoie să fac economie la întreținere.

Dorin se uită la mine din ce în ce mai consternat:

– Ăsta-i cinism. Știi ce cred eu, Laura? Pe tine te-au stricat banii. Prea mulți bani.

Zâmbesc:

– Dintre toate motivele care m-ar fi putut duce la putreziciune, ăsta mi se pare cel mai ușor de suportat.

Câteva minute se așterne tăcerea. Din nou, în încăpere, doar tic-tac-ul care foarfecă timpul, ron-ron-ul streșinilor, pașii umbrelor.

– Dorin, spun încet, și ochii mi se umplu de lacrimi. Nu pot altfel. Aș vrea, dar e peste puterile mele. Trebuie să știu.

Dorin dă din cap. Pe buze îi urcă singure cuvinte rămase din primară. Cuvintele blândei mademoiselle Rivière, când ne ștergea lacrimile: *Pauvre petit garçon sau...*

– *Pauvre petite fille...*

* * *

La început nu-mi dau seama, sunt prea preocupată și răvășită, dar, după mai puțin de jumătate de oră, observ că se întâmplă ceva. E și mai atent ca de obicei, îmi previne orice gest, nu mă

scapă din ochi – obositor, ca în fața unui martor permanent treaz –, parcă ar vrea să-mi citească în adâncul sufletului și îi e frică de ceva.

Când încerc să mă ridic din fotoliu, sare să mă ajute. Mă enervez:

– Ce te-a apucat? Îmi dai impresia că aș fi paralitică.

Călin surâde încurcat:

– Păreți atât de slabă... Nu vă simțiți prea bine.

– Mă simt excelent.

Nu pare convins, dar zice că se bucură. Umplu două pahare cu votcă și-i întind unul:

– Pentru... aventura noastră!

Se uită o clipă la mine, apoi înțelege. Cred că numai chipurile oamenilor foarte tineri pot înregistra metamorfoze atât de brusce. Ochii încep să-i ardă, bucuria i-a răsturnat pe obraji un coș cu cireșe.

– Înseamnă...

– Da. Înseamnă că m-am hotărât. Mergem până la capăt.

Ciocnim. El ia o înghițitură zdravănă, ca toți ageamiii. Nu știe să bea. Pe unul ca el, într-o jumătate de ceas, îl vâri sub masă.

Se lasă în genunchi și-mi sărută amândouă mâinile:

– Vă mulțumesc, doamnă Laura. Sunt atât de fericit!

Surâd amuzată:

– Sincer îți spun, nu înțeleg ce te face fericit. E o chestiune care mă privește doar pe mine.

Scutură violent capul:

– Nu... Nu puteți înțelege. M-am implicat extraordinar în povestea dumneavoastră...

Îmi desprind greu mâinile și mă așez în fotoliu:

– Sunt conștientă că fac o mare greșeală, dar mi-e imposibil să procedez altfel. În locul dumitale însă, eu aș abandona.

Parcă l-am ars cu fierul:

– Nici gând! Suntem complici. Ce-a fost mai grav, am comis împreună. Sare repede la altceva, de teamă să nu mă răzgândesc: Cum procedăm în continuare?

Îi arăt scrisorile de pe consolă:

– Am găsit o singură misivă semnată Laura, expediată de la Paris în 1932.

– Are plic?

– Nu.

Știu la ce se gândește. Afurisitul de nume de familie peste care nu reușim să dăm.

– Ați găsit vreun indiciu, ceva?

– Despre viața ei, nu și despre identitate.

Pocnește din degete și trage un gât țeapăn.

– Ghinion! De ce n-o fi păstrat baba și plicurile?

– Fii atent! În ritmul ăsta o să te îmbeți urgent. Iar „baba" n-avea de unde să știe că, peste o sută de ani, coresponența ei ar mai putea interesa pe cineva. Doar când ești zdrobit de propriați importanță păstrezi toate hârtioarele.

– V-ați gândit la ceva?

– Da. Vom parcurge scrisorile rând pe rând. E posibil ca, adresându-i-se, unii terți să scape amănunte despre Laura. Oamenii trăiesc în cercuri bine definite, unde toată lumea vorbește despre toată lumea, în cunoștință de cauză. S-ar putea ca de-aici să iasă ceva.

– Minunat! O idee strașnică.

Îl privesc sceptică. Nu-i nimic strașnic aici, dar e pur și simplu fericit că rămâne în echipă.

– Singura chestiune care mă apasă este faptul că am confiscat caseta. Abia când iei lucrurile la mână îi dai seama că poseda o avere... Am citit chiar ieri în ziar despre un tip care caută dolari S.U.A. ante 1940. Oferă o mie de contemporani contra o sută de dinainte de război. E fantastic!

Călin îmi atinge ușor mâna:

– Cu atât mai bine. Vom putea acorda un ajutor real...

– Cui?!

În ochi îi tremură o undă de duioșie.

– V-ați gândit vreodată la viața copiilor din orfelinate?

Îl privesc curioasă. Tinerețea extremă are îndeobște alte preocupări. Mă străfulgeră o idee. Șovăi:

– Dumneata... ai crescut la casa de copii?

Dă din cap:

– Îhî...

Mă simt dintr-o dată cuprinsă de milă și îmi explic acum experiența lui în materie de dispăruți.

– Îmi pare rău, Călin. Ai stat mult acolo?

– De la doi ani până când am terminat liceul.

– Îmi închipui că a fost o viață tristă.

Râde cu dezinvoltură jucată:

– Nu chiar ca în Dickens sau Emily Brontë. O să vă povestesc altă dată...

– Bineînțeles, răspund mașinal și simt nevoia să mai spun ceva. Înșirui banalități: Cred că ai fost un copil curajos. Dacă e să mă iau după cum ai evoluat...

– Lăsați, vă rog... Nu asta-i important acum.

E din nou la picioarele mele. Îmi ia mâna și îmi îndreaptă o privire de implorare.

– Doamnă Laura! Îmi... îmi pare rău că ați avut necazuri din cauza mea. Vă rog să mă iertați... Aș face orice... dacă pot îndrepta ceva...

Mă crispez. Îmi retrag mâna iritată:

– Ce știi? De unde?

– Iertați-mă... Am trecut aseară pe-aici. N-am apucat să telefonez, înțelegeți...

– Nu înțeleg nimic.

– Ba da, înțelegeți. Am avut treabă prin apropiere și n-am rezistat. Voiam să vă spun doar bună-seara... Am auzit, fără să vreau.

Detest să fiu surprinsă în situații care mă pun într-o lumină proastă mai ales de un copil. Spun tăios:

– Cine nu vrea să audă, nu aude.

Mă privește cu inocență:

– Dar strigați atât de tare! Amândoi!

Trebuie să ai candoarea vârstei lui, pentru a fi atât de lipsit de tact. Când mă gândesc la replicile schimbate între mine și Liviu, apropo de prezumtivele mele exerciții erotice cu Călin,

roșesc pălălaie, cum nu cred să mi se mai fi întâmplat de la cincisprezece ani.

– Toată noaptea m-am frământat... Spuneți-mi...

Sunt leoarcă de jenă, de penibil. Nu îndrăznesc să înfrunt privirea intensă a lui Călin. Rușinea pe care o încerc e mai puternică, mai profundă chiar decât indignarea față de o crasă indiscreție.

– Spuneți-mi, vă rog... ăăă... Persoana înseamnă mult pentru dumneavoastră?

Abia mișc buzele și rostesc cu ochii fixați în gol:

– Ce importanță mai are?

Călin dă de câteva ori din cap:

– Are. Pentru că..., pentru că, iertați-mă, doamnă Laura, dar eu vă iubesc.

* * *

– Trebuie să înțeleg că nu l-ai iubit?

– De ce să-l fi iubit?!

– Ei, asta-i! L-ai părăsit totuși pe M. pentru el. De ce pentru el, și nu pentru altul?!

Delia a început să râdă în felul ei liniștit, lipsit de veselie:

– Ce caraghioasă ești! Dacă era un Popescu în locul lui Ioan... (vechiul ei obicei de a folosi numele de familie al bărbaților, indiferent de gradul de intimitate al relațiilor, dar în alt sens decât Tica; o deformație de „clasă" presupun: *la naissance* contează în primul rând), m-ai fi întrebat de ce tocmai Popescu și nu Vasilescu sau Ionescu. Și așa mai departe...

– Atunci ce a însemnat Doru Ioan pentru tine?

– O experiență.

...În ultima vreme, mă surprind gândindu-mă tot mai des la Delia, imaginea mă urmărește. Poate pentru că ea a constituit primul meu contact cu „transcendentul", prima persoană care avea certitudinea acelui „dincolo", îl trăia și-l cultiva cu naturalețe, crezând nezdruncinat într-o eternitate vie, dincolo de mormânt.

Simțea prezența eterică a celor călătoriți atât de concret, încât uneori friza ilarul. A păstrat totdeauna la vedere fotografia lui M. O văd și acum, pe micul birou, într-una din ipostazele lui cele mai convenționale, „de manual". Când își primea amanții Delia nu uita niciodată să întoarcă fotografia cu fața spre perete...

Ne aflam în micul ei studio dintr-un imobil, așa-zis florentin, de pe fostul Bulevard al Republicii. Un interior original și de bun gust. Natural, când fiecare piesă, puține de altfel, reprezenta un vestigiu autentic al unei avuții princiare: un mic birouaș Boulle, o vitrină de colț Louis XV, un minisalon Regence, câteva scaune Chippendale... Obiectele aparținuseră rudelor Deliei, care o ajutaseră să-și mobileze casa după despărțirea de M. Recunoșteam, printre altele, vitrina bunică-sii – prințesa R., și micul tablou, școală olandeză, un „peisaj" cu figuri încinse și multă bere.

Stilul eteroclit nu deranja, „nu făcea" Consignație, nu era înghesuială, iar prezența unor draperii mov stins cu motive de aur dădea somptuos; două glastre cu flori – intimitate.

Ne întâlniserăm tot întâmplător – Deliei îi repugnau angajamentele, rendez-vous-urile aranjate, „programul de C.F.R.", lăsându-se mereu „să plutească", abandonându-se cumva hazardului –, dar eram prea aproape de locuința ei pentru a nu mă pofti la burgheza cafea cu fursecuri și „papotaje".

A făcut-o cu același aer al ei, „n-am nevoie de nimeni, dar n-o spun", cu aceeași indiferență, care i-au adus atâtea antipatii și inimiciții.

– O experiență! am exclamat cu amărăciune. Merită pentru un simplu experiment să-l sacrifici pe M.?

A început să se joace cu ciucurii de la fotoliu.

– Ți-am explicat că M. era un condamnat, fără drept de apel, pe care nu-l mai putea ajuta nimeni. Eu am încercat să mă salvez. Orice soluție e bună când te afli în fundul prăpastiei și încerci să ieși la liman. Iar eu mai încercam pe atunci.

– Acum nu mai încerci?

A ridicat din umeri. Gâtul prea scurt continua să-i dea aerul acela de neajutorare grațioasă și plăpândă, unul din rarele defecte, în funcție de individ și de ansamblu, care pot deveni încântătoare.

Împlinise 28 de ani – apogeul unei femei frumoase afirmă francezii, când la datele inițiale se adaugă stilul precizat, siguranța, stăpânirea tuturor mijloacelor de seducție, într-un cuvânt, tușa finală a desăvârșirii. Delia nu dezmințea afirmația. Arăta splendid și, privind-o, îmi spuneam că nu există un singur bărbat pe lume care i-ar fi putut rezista.

Privea visătoare în gol, cu un surâs uitat pe buze, ca o invitație neonorată abandonată într-un sertar.

– Trezește-te! Acum nu mai încerci?

A întors capul cu o tresărire:

– Ba da! Mai am un singur cartuș. Ultimul.

– Lasă naibii textele de foileton. Ce-ai de gând?

– Să ajung dincolo...

– Ce înseamnă la tine dincolo? Infernul lui Dante sau un plonjon în lagărul capitalist?

A început să râdă:

– S-ar putea ca amândouă să însemne același lucru. Deocamdată, încerc plonjonul. Aștia-mi refuză pașaportul, dar sunt hotărâtă să forțez și imposibilul.

Mi-am aprins iritată a patra țigară fumată în mai puțin de o oră.

– De ce dracu' n-ai rămas la Paris?

M-a privit mirată.

– Dar n-am fost singură! Eram cu M., știi bine.

– Ei, și? De vreme ce tot intenționai să-l părăsești...

– De unde ai scos-o? La vremea aceea n-aveam nici o intenție să-l părăsesc.

– Ați fi putut rămâne împreună.

– El n-ar fi acceptat niciodată. Se simțea bătrân, se știa necunoscut în Vest. Ce voiai să facă la șaizeci și doi sau șaizeci și trei de ani? Să vândă sifoane? Să trăiască de pe urma mea, întreținută de alții?

Și-a apropiat chipul de al meu. Îi vedeam fibrilațiile din privirea cenușie, intensă.

– Tu nu poți să înțelegi un lucru, Laura. M. nu regreta sistemul capitalist în general, ca să mă exprim ca Vasilescu de Istorie,

ci capitalismul din România. Viața de-aici, dar de altădată. În sensul ăsta, dădea mâna cu mamina, chit că s-au detestat politicos din ziua când s-au cunoscut.

– Vrei să spui că bunică-ta n-ar fi virat-o în Occident, dacă ar fi dispus de un pașaport și o rentă?

– Evident, da, și chiar fără rentă. Dar ar fi fost o depeizată și ar fi făcut-o numai ca să scape de persecuții, de mizerie, de existența într-o jumătate de hol, de spectrul închisorii. De câte ori o căuta cineva, trăia spaima că au venit să o „cofreze". Toate acestea însă M. nu le trăia. Avea în țară tot ce poftea. În principiu, cel puțin... Într-un cuvânt, mamina a visat până în ultima clipă la aliați, dar să vină ei aici, nu să se ducă ea acolo.

Mi-aminteam bine. În 1962 căzuse la pat. Nu fusese niciodată bolnavă, habar n-avea ce-i ăla medic – la șaptezeci și nouă de ani dantura îi rămăsese intactă – și îndura greu suferința. Refuzase categoric internarea pe care M. i-o obținuse la Elias, într-o rezervă de o singură persoană.

„N-am călcat niciodată într-un lazaret, decât în vizită cu Regina (Maria). Nu văd de ce aș face-o acum. *D'ailleurs, je déteste l'odeur...*"

M-am dus s-o văd acasă și nu trebuia să fii medic, ca să-ți dai seama că se stinge. Moartea îi însemnase deja chipul în jurul nărilor și pe buzele vinete. A încercat să zâmbească și a izbutit.

– Drăguț din partea dumitale că ai venit să-ți iei rămas bun...

La plecare, mi-a făcut semn să mă apropii. M-a întrebat în șoaptă:

– Ai mai ascultat...? Ai auzit ceva? Ce spune Kennedy?

Încă aștepta aliații. Peste două zile își dădea sufletul.

Mi-am aprins din nou o țigară:

– E ultima, am spus uitându-mă la ceas. La două am un rendez-vous de afaceri.

– Știu că ai ținut la M. a rostit Delia cu voce depărtată. Voi doi ați fost foarte buni prieteni.

– Așa e, Delia, și nu pot scăpa de sentimentul că ai fost nedreaptă cu el. Crudă.

Mi-a zâmbit fermecător, cu toți dinții, cum rar i se întâmpla.

– Ca să te consolezi, să știi că nu-i supărat pe mine.

– Ia te uită! Ai telefon direct cu...

Am arătat vag spre tavan. Sensul privirii îl străpungea, viza norii, ciocârlie în zbor, cerul. Delia a dat din cap evaziv:

– Dacă vrei, poți să-i spui telefon. Comunic cu el... Cu mamina. Și cu Dorina... O ții minte?

Eram perplexă... O țineam minte pe Dorina, o colegă de-a noastră de la *Maison des Français*. Murise când eram mici, strivită de un camion.

– Cred că tu ți-ai pierdut mințile. Cu ce escroci te-ai mai înhăitat?

M-a bătut cu degete fine și reci pe obraz. (Urăsc gestul ăsta. Îl cunosc din pruncie, nu sunt scutită de el nici azi, la păr cărunt, și totdeauna are aceeași semnificație: „Ești copil... Ești candidă... mai ai de învățat...“)

– De ce neapărat escroci?

– Nu pot numi altfel intermediarii unor telexuri – recepționate de alde Dinozaurus I, Take Ionescu sau Stan și Bran.

Delia m-a împins delicat sre ușă:

– Ai să întârzii la rendez-vous. Caută-mă într-o marți, *à ton choix*... Înainte de a închide ușa, a adăugat: Știu că l-ai iubit mult pe George.

* * *

Când mă trezesc, primul lucru pe care-l văd – dorm pe burtă, cu perna în brațe – este o gheată neagră, peste care atârnă, la circa patruzeci de centimetri distanță și cumva oblic, surata ei, deschid un ochi și-l ridic așa cum fac cokerii. Abia atunci mă trezesc de-a binelea. O gazetă deschisă îi ascunde chipul.

„Liviu! S-a întors, totuși!“

Ziarul se închide și, cu un chip de conopidă înflorită, îmi zâmbește până la ceafă – dacă n-ar avea urechi – Călin.

Nu știu dacă sunt dezamăgită; sigur, stupefiată:

– Ce cauți aici? Cum ai intrat?!

Retrăiesc clișeul din seara trecută, veritabilă situație de vodevil: Călin la picioarele mele, făcându-mi declarații de dragoste. Și prima reacție, care ține de anecdotă, penibilă: sentimentul de ușurare încercat la gândul că, deși fără apă caldă de câteva zile, îmi spălasem picioarele în aceeași dimineață.

– Ridică-te și nu fi ridicol!

S-a depărtat puțin, dar a rămas pe covor, țintuindu-mă cu o privire umilă.

– Nu trebuie să fiți supărată pe mine. E un sentiment... Înțelegeți... E peste puterile mele să mi-l înfrâng. Și am încercat... Zău.

N-am simțit, jur!, nici o clipă senzația aceea de satisfacție vanitoasă a femeii mature, pusă în fața unui sentiment juvenil, despre care am citit sau la care am asistat de atâtea ori. Doar un acut sentiment de penibil și de – imaginația e mai rapidă decât faptul concret, anticipează cu viteza luminii – de incest.

– Dacă mama ta ar fi trăit, ar fi fost mai tânără ca mine.

Un zâmbet nesigur i-a tremurat pe buze.

– Din partea dumneavoastră mă așteptam la ceva mai original. Doamnă Laura, a fost ceva instantaneu. Din clipa în care ați intrat în anticariat, am simțit că sunteți o persoană... importantă.

– Importantă?

Acceptasem o discuție pe temă. Un punct câștigat pentru el. Ar fi trebuit să-l dau imediat afară, dar oare în ultima vreme am făcut numai și tot ce trebuie? M-am lăsat în continuare în voia valurilor.

– Importantă pentru mine. Nu m-am înșelat. N-am întâlnit în viața mea un om care să vă semene.

Am râs fără chef:

– Viața ta nu-i încă îndeajuns de încăpătoare.

– Nu spuneți asta! La casa de copii te maturizezi devreme. Cunosc oamenii. Știu să fac distincții.

– Când ești foarte tânăr, le știi pe toate. Mă lansez în truisme: Trebuie să îmbătrânești, ca să realizezi că nu știi nimic. Și că nimeni nu știe mai mult. Ne înhipuim doar că știm.

Și-a luat capul în mâini, privindu-mă cu dezastru:

– Nu puteți vorbi și despre altceva? Nu vă cer nimic, doamnă Laura, decât să mă acceptați în prezența dumneavoastră. Un nimic, un microb inofensiv, dar care vă e devotat. Aș face orice ca să fiți mulțumită.

– Atunci, trebuie să pleci.

– Dacă îmi dați cuvântul de onoare că plecarea mea vă aduce fericirea, mă dizolv.

Nu sunt psiholog, n-am nici un fel de cultură filosofică, dar mă gândeam – diagnostice de almanah – la complexul lui Oedip. Ăsta n-a avut mamă și așa mai departe. E însetat, îi e foame de dragoste, de tandrețea unei femei mature. Îi trebuie nu femeie propriu-zis, ci afecțiune maternă.

Și-a reluat tirul:

– Nu vă voi deranja. Trebuie să fiți ajutată. Suportați-mă ca paj, ca slugă, ca preș de picioare. Vă rog, nu mă alungați.

Aproape că striga.

– Ești foarte elocvent.

Și-a scuturat capul, de parcă ar fi vrut să scape de el.

– Încerc doar să vă conving. Nu trebuie decât să mă suportați. Și din nou umil: Nu mă alungați.

Mi-am zis că, dacă e un *farceur*, așa cum pretind Liviu și Dorin, joacă impecabil. Că nu-i vorba de dragoste, ci de un capriciu, de un puseu juvenil – cel mai probabil. O motivație meschină însă se exclude. Financiar, o duc confortabil, dar nu sunt o nababă. În ceea ce mă privește, nu încerc temeri vizând viitoare și sigure suferințe. Sunt prea îmbâcsită de mentalitatea care compătimește, condamnă, spune un veto hotărât dragostei cu imposibilă, idecentă diferență de vârstă, ca să cad în capcana atâtor fanți și fantese, a căror tinerețe defila sub tribunele lui Gheorghiu-Dej et comp., consumând înghețată pe băț (excelentă, de altfel, și ieftină: 1,50 lei).

– Acum, am spus într-un târziu, trebuie să pleci. Cu adevărat trebuie să pleci.

Eram liniștită. Știa, știu că între mine și Călin nu va fi nimic altceva decât camaraderie de substanța cea mai pură. Nimic inavuabil chiar față de mine însămi.

A țâșnit în picioare, ca o păpușă de cauciuc. Eu ar fi trebuit să mă țin de masă, să mă sprijin pe brațul fotoliului.

– Pleacă, repet.

Mi-a sărutat mâna precipitat și a fugit spre antreu.

– Mă întorc, să știți!

– Cum ai intrat? repet pe un ton inchizitorial.

Bleumarinul – un pullover elaborat cu motive montane, stil Tirol, înregistrez profesional – îl avantajează și-mi îngustez privirea, încercând să-mi imaginez cum va arăta peste douăzeci de ani. Cred că ceva à la Engels. Evoluția va depinde și de femeia cu care se va căsători. Pare absurd ce spun, dar am constatat că evoluția individului – chiar cea fizică – depinde în cele mai multe cazuri de calitatea partenerului.

Arborează un aer poznaș – vinovat și flutură cheile abandonate de Liviu. Brelocul de aur a fost desprins, îl pune ostentativ pe masă. Un tupeu care mă sufocă, dar totodată mă dezarmează și nu mă pot împiedica să fiu amuzată. În ciuda vijeliei de trăiri din ultima vreme, continui să fiu neserioasă.

– Cum ai îndrăznit?

Același zâmbet de copil teribil.

– Le-am văzut pe consolă. Mi-am imaginat... Mi-era teamă... M-am gândit că poate aveți nevoie de cineva. Adică... de mine.

– Nu ești modest.

– M-am gândit doar la dumneavoastră. Sunt aici de la șase dimineața. N-am făcut nimic rău... Își pleacă pentru o secundă privirea. Nici nu v-am atins. Doar v-am învelit.

Auzi!! Nici măcar nu m-a atins! Asta-i nebun?! Își închipuie că pot fi violată în somn, și eu să continui să visez?!

Încep să râd. Râd cu lacrimi, din nou isteric. O descărcare la fel de bună ca un bocet strașnic. Se uită la mine deconcertat, eu mi-i închipui pe Liviu și pe Dorin, expresiile lor înregistrând scena.

Călin prinde curaj:

– Spuneți-mi că nu sunteți supărată pe mine.

Îmi șterg lacrimile, oftez adânc, am impresia că până în călcâie:

– N-am timp să mă gândesc la asta acum.

Mă ridic și aduc teancul de scrisori. Călin își freacă mâinile, de parcă ar fi încheiat o afacere bucuroasă.

Eu intru în dormitor, să mă dreg puțin. Îmi apropii fața de oglinda toaletei. Răsuflarea se oprește câteva clipe pe suprafața de cristal.

– Dumnezeule! Ce-o fi găsit la mine?

Sunt absolut sinceră.

Am adus masa pliantă din debara. Cred că în cincisprezece ani am folosit-o de două ori; mai mult de o băutură, o cafea, ceva sărat de ciugulit nu-mi place să ofer acasă. Obligațiile mari mi le rezolv la restaurant. Îmi închipui că sunt occidental-civilizată, dar de fapt nu sunt decât comodă și, în plus, soluția prezintă două avantaje. Dintâi că eu iubesc restaurantul în orice formulă – bombă, boată, ospătărie (vezi *pikantica* la greci) bodegă, terasă de vară, stabiliment de lux, bar etc. Al doilea – verificat –, deși se mănâncă incontestabil mai sardanapalic și în orice caz mai ieftin acasă, oamenii se simt mult mai obligați dacă i-ai invitat la restaurant. Cu excepția unei minorități, persoanele „cumsecade" ies puțin sau chiar deloc și, în consecință, le ocazionezi un divertisment rar. Importantisim: toată lumea rămâne cu impresia că ai cheltuit.

Am întins deci masa în dreptul căminului și ne-am așezat fiecare la câte un capăt. Scrisorile – sunt patruzeci și trei cu totul – le-am împărțit în două. Avem la îndemână hârtie și pix, Călin se îngrijește de cafea proaspătă. Mă surprinde îndemânarea lui; în mai puțin de jumătate de oră e familiarizat cu bucătăria intimă a casei, nu întreabă nimic, intuiește singur unde să caute și găsește. Curios, pentru că eu nu sunt o femeie ordonată, iar multora dintre obiecte le-am schimbat destinația. Într-unul din colțurile living-ului am un samovar de Tula, singurul care a rămas nevândut de părinții mei în anii grei de după stabilizare. Călin îi dă târcoale:

– Ați băut vreodată din ăsta?

Râd pentru că, dacă stau și mă gândesc, e prima persoană care-mi pune întrebarea. Iar samovarul există de când mă țin minte.

– Niciodată.

– De ce?

– Nu-mi place ceaiul, nici când sunt bolnavă. Și pe urmă e o chestie complicată. Îți trebuie jăratic, cărbuni și, în general, nu cunosc tehnologia.

Își freacă nasul și mormăie în barbă:

– O să învăț eu să fac.

– Sunt convinsă.

Timpul trece repede, teancul de scrisori scade și nu-mi dezvăluie decât informații „istorice". Fără să-mi fi propus, trag câteva concluzii de ordin socio-general: indiferent de autori (ai epistolelor), oamenii nu erau preocupați de politică, nu există nici cea mai vagă trimitere la guvern, partide, lideri etc., ceea ce denotă stabilitate și un sentiment de eternizare al unui *statu-quo* satisfăcător pentru toată lumea. Grafismul era mult mai lizibil și o oarecare eleganță a scriiturii, constantă în ciuda particularităților individuale, vorbesc îndeajuns despre seriozitatea școlarizării primare de altădată, atenția acordată caligrafiei. Aspectul cel mai fermecător – înduioșătoarea lipsă de preocupări majore care din nou trădează, în principiu, o bună stare generală.

Pagini întregi povestesc despre Balul Rozelor, „comis" la Pitești, în curtea familiei Papilian în 1921, de balul Crucii Roșii, unde Lizica a avut o rochie șarmantă *vert-grenouille* și o cunună din viță-de-vie; deasupra urechii stângi îi atârna un ciorchine din boabe de ambră. „Era irezistibilă!" Despre cavalcada de la Șosea (1921), unde, ca de obicei, a strălucit Mișu Filipescu.... Sau Balul Vânătorilor (1928) de la Focșani. Premiul I l-a obținut junele Iorgu Valerian și a constat dintr-o magnifică cupă de argint precum și o tipsie de majolică roz cu precizarea, întru amintire, cuvenită: „Souvenir de la Balul Societatea Vânătorilor «Vulturul» – 25 februarie 1928". Despre o dragoste fulgerătoare trăită la Mamaia în august 1932: „Închipuiește-ți, colega noastră de la maici, o știi, Nathalie Cezianu, are un băiat de douăzeci și șapte de ani. (E din prima căsătorie, cu armatorul Agopian.) De cum a văzut-o pe Yvonne, a făcut *un coup de foudre. Bref*, copiii se adoră, stau toată ziua mână în mână. Aseară, pe terasă, la Rex, erau cei mai frumoși dansatori. Yvonne arăta ca o zână într-o rochiță de voile orange. El, în frac alb, semăna cu contele de Paris. Am sondat-o

pe Natalie... N-ar spune nu unui eventual mariaj. Eu văd logodna, în toamnă, ca sigură..."

De scrisoare e prinsă cu un ac de pălărie invitația la nunta celor doi. S-a celebrat în februarie 1933, la Biserica Boteanu.

Mă trece un fior. Azi, mirii, dacă mai există, își țin dinții în batistă, și precis au uitat de seara aceea din august 1932 când, sub privirea de opal a lunii, pe terasa de la Rex, erau mangificii momentului: o *Fée* în brațele contelui de Paris...

Doar bunăstarea creează inconștiență. Dar prefer să fiu irresponsabilă și să trăiesc bine. M-am ciocnit de fenomen, l-am sesizat prima oară în 1975. Eram în Alabama, împreună cu G., invitați la cină de o familie de americani. Atât de oarecare, atât de clasici, atât de perfect încadrați în superba lor banalitate, încât ar fi putut constitui material didactic pentru un studiu privind clasa de mijloc yankee. La televizor se prezentau imagini în direct despre retragerea trupelor americane din Vietnam. Priveliști cutremurătoare. Bieții băștinași se agățau cu disperare de elicopterele și avioanele care urmau să decoleze spre Statele Unite. Implorau să nu fie abandonați dezastrului comunist. Bătrâni, copii, femei, tineri și maturi, chipuri disperate, lacrimi, vaiete. Privelișteа era apocaliptică. Ceva asemănător, îmi spuneam, trebuie să se fi întâmplat când Noe și-a triat pasagerii pentru arcă. Eu și G. ne simțeam zdrobiți. În același timp, gazda și musafirele „papotau" despre colicile unui cățel (stupid, îmi amintesc numele – Pongo) și despre croiala rufăriei ideale la sugaci.

G. și cu mine ne priveam siderați. Mai târziu am înțeles. Nu era vorba de nesimțire, nici de lipsă de suflet sau de absența simțămintelor de compasiune ale unui bun creștin. Nimic din toate acestea. Era doar inconștientă, sentimentul de invulnerabilitate și de fantastic. Nimeni nu punea la îndoială autenticitatea transmisiei, dar, în subconștient, toți aveau impresia că asemenea orori nu se pot întâmpla cu adevărat și, în nici un caz, la ei acasă.

– La ce vă gândiți?

Mă întorc la realitate și câteva clipe îl privesc fără să-l văd.

– Ce-ai spus?

– De un sfert de oră n-ați mai citit un rând.

Se uită la mine cu ochii încinși. Pupilele îi sunt dilatate, pare drogat. Așa cum arată acum, palid mat de alabastru, cu pomeți puternici și obraji scăzuți, totul numai ochi de antracit fierbinte, plete și barbă smolită, are frumusețea puternică a unei teme de Ceaikovski.

Ar trebui să mă gândesc că pustiul, cu grație, dar hotărât, se infiltrează în existența mea, îmi forțează intimitatea, mi se insinuează în suflet. Dar nu mai stau călare pe convenții, îmi trăiesc până la ultima fibră obsesia, nu mă mai interesează nimic. Întind mâna după pachetul de țigări:

– Fumați prea mult.

Se duce la bucătărie să deșerte scrumiera, aduce cafea. Toarnă în cești, face cumva ordine pe masă, dar nu mă slăbește din ochi. Am ajuns să-l cunosc. Când se zgâiește non-stop la mine, pregătește câte o bombă. I-o iau înainte:

– Ai să-mi spui ceva?

Dă din cap și își înghite buzele. În obrajii abrupți îi apar două gropițe. După patruzeci de ani vor deveni șanțuri, dar acum îi stau bine.

– N-aș vrea să vă tulbur...

În ceața în care mă aflu nimic nu mă mai tulbură și i-o spun limpede. Își coboară pleoapele și declară cu glas șovăitor:

– Persoana... e afară.

– Nu înțeleg.

– Persoana, accentuează. Domnul acela... nervos.

– Cine?! Liviu?

– Nu știu cum îl cheamă. Ne pândește de o jumătate de oră.

Mă uit instinctiv la fereastră. Am uitat să trag draperiile. De afară, prin perdeaua subțire și cu lumina aprinsă suntem vizionați ca la cinema.

– Dacă vreți..., dacă vreți, eu pot să plec. Cum spuneți dumneavoastră.

Pare un școlar pedepsit pe nedrept. Un cățel bătut care se întoarce umil, gudurându-se, la picioarele stăpânului. Îmi vine să-l mângâi ca o mamă „lasă, puișor, trece...“ Înțelept ar fi să-l expediez și pe urmă să mă reconciliez cu Liviu. Dar n-am chef.

Sunt prea epuizată, ca să-mi schimb starea de spirit. Să intru în alt climat. Să trăiesc emoțiile unei temporare împăcări.

– Mai avem treabă. Rămâi.

Ochii i se umezesc. Mă fac că nu observ și reiau lectura scrisorilor.

* * *

Mare lucru n-am mai făcut ieri seara. Nu mă puteam concentra, iar gândul că Liviu „stă în noaptea albastră, ca să pândească la o fereastră, până târziu..." mă scotea din minți. Călin a băgat de seamă și, delicat, s-a retras la zece și jumătate.

– Dacă... mă rog, credeți că v-aș fi de folos, pot rămâne și peste noapte. Dorm aici, pe canapea, și nu vă deranjez. Râde silit: Pe mine nu mă așteaptă nimeni...

– Nu, sar ca arsă, du-te acasă!

Își pleacă din nou privirea. Genele lungi i le-ar invidia orice femeie. Desigur, cu excepția celor la care nu confunzi clămpănitul pleoapelor cu rockul aripilor de fluture.

– Știți... Persoana nu mai e aici. Nu trebuie să vă fie frică.

Din nou cumplita inerție care mă împiedică să reacționez cum se cuvine. Mă răstesc totuși în virtutea unor convenții intrate în sânge, dar nu pentru că m-ar sufoca indignarea.

– Ești obraznic. Am stabilit să cooperăm, de acord! Există însă niște limite și, te rog, să ții seama de ele.

Îmi închipui că am fost rece și distinsă – autentică Lady, *made in England*. N-am fost decât nazală și didactică.

Călin roșește, își adună precipitat lucrurile.

– Vă rog să mă iertați.

– De când te cunosc, numai asta fac.

Își suge buzele. Așa procedează ori de câte ori e gata să sloboadă vreun porumbel, dar, vezi, Doamne, se cenzurează și se stăpânește în ultimul moment. Ultimele lui cuvinte:

– N-am meritat să mă certați.

Îl las să plece și mă culc. Fără să-mi pun cămașa de noapte. Am zis că mă trântesc doar pentru un sfert de oră și am adormit bușteаn.

Un vis straniu: Laura – Ea, în crinolină, umeri căzuți și decoltați, coafură – ceea ce numesc eu cu coarne (vezi epoca Napoleon al III-lea) à la Eugenia de Montijo sau Elena Doamna, contemporana ei valahă – presară în jurul meu trandafiri, pe care îi scoate dintr-un paneraș cu moț de panglică neagră. (Totdeauna visez color, am auzit că ar fi o caracteristică a bolnavilor mintali.)

Discuția noastră:

Laura – Eu: Ai venit? În sfârșit, ai venit! Te-am tot căutat!

Laura – Ea: Nu mă mai căuta. Când mă vei găsi...

Un gest evaziv, se înalță pe vârful picioarelor și efectiv se volatilizează.

Mă trezesc brusc, prost dispusă, cu bătăi de inimă și sentimentul că voi muri curând.

CAPITOLUL VIII

Dacă aș fi știut că-i ea, n-aș fi deschis ușa. Eram însă convinsă că a venit, în sfârșit, instalatorul și nu m-am mai uitat pe vizor.

Tica mă privește radioasă ca o sorcovă. Îmi întinde un buchet de garoafe și, mereu îmblănărită, de astă dată cu nutria (le urăsc! Simt și miros șobolanii!), mă îmbrățișează focos.

– Dacă era să mă iau după tine, mai treceau încă fo douăș-cinci de ani până să ne vedem!

Mă crispez, dar încerc să fac figură bună. Nu-mi plac vizitele intempestive. Mie una – convenție ajunsă infirmitate sau cochetărie maladivă – îmi place să fiu pregătită: vestimentar, culinar, stare de spirit. O anume ipostază arborez la o întâlnire de afaceri (eleganță cordială, dar rezervată, în costume tailleur și bijuterii de calitate, puține și sobre – stil Jackie Kennedy), o alta acasă, între prietene bune: „Ah, tu! Eram năzdrăvane rău! Ce de șotii mai făceam!“ (o rochiță veselă de casă sau pantaloni cu bluză de pictor, multă votcă și pizza cumpărată de la privatizați), și iarăși alta seara, la mari restaurante sau recepții. Aici sunt excentrică însă cu decență, îmi place în continuare să polarizez, cel puțin la intrare, atenția. Par, zic eu, o profesionistă serioasă, care nu uită că e femeie, în primul rând. Care n-a uitat că a fost tânără. Care știe să se distreze. Of! Micile-marile mele vanități! Liviu mi le reproșa mereu. (Ce ciudat! Ne-am despărțit doar de două zile, dar deja îl evoc, vorbesc despre el la trecut.)

– Joci în permanență teatru!

– Ești idiot! Mă adaptez doar stărilor de spirit pe care mi le impun circumstanțele.

– Când ești cea autentică?

– Când te bag în mă-ta.

Era de dragul replicii.

Tica își aruncă blana și desfășoară o toaletă fantastică, turquoise, care i-ar fi stat admirabil, dacă ar fi avut vreo douăzeci de ani și tot atâtea kilograme mai puțin, și dacă ar fi fost blondă suav. În rest, nimic de reproșat.

Se uită la mine apăsat, lung, cu ochi de medic. Știu că am un aer jalnic: sunt pleoștită și lipsa machiajului nu m-a avantajat nici la tinerețe fragedă.

– Arăți bine, dar pari bolnavă.

– N-am nimic, răspund iritată.

– Pe dracu! Îți ard ochii de mi-aș putea aprinde țigara de la ei. Ridică arătătorul, pocnită brusc de o idee: Ascultă, nu cumva...

– Nu cumva ce?

– Asta-i! de satisfacție, am impresia că e gata să explodeze.

Obrajii ei sunt două mere pietroase. Când plânge, lacrimile îi plonjează direct în poale, maxilarele, bărbia îi rămân uscate.

– Asta-i! Te-ai îndrăgostit. De-aia și pari atât de tânără. Cine-i gagiul?

Argoul n-o prinde. Dar constituie o metodă. Am remarcat-o la multe cuconițe coapte care vor să pară nostime și nedepășite, în ritm cu contemporaneitatea juvenilă. Efectul e penibil pentru că folosesc „mișto-ul" din vremea când ele erau adolescente și care s-a demodat, gen – sanchi pontul, avaramu! (adică ei, ce să-ți povestesc!) faci garagață, o piele, o tipesă etc. Când se inspiră din inventarul propriilor copii – puriu, știfturi, bac, profu' –, se simte lipitura, împrumutul fără acoperire și ciripitul sună și mai jalnic.

– Nu-ți cer mărturisiri complete, ha! ha! ha! (ea zice, ea râde! Hotărât, azi îi văd doar defectele), dar ai grijă să nu-ți arzi aripioarele.

Îmi privesc ostentativ un umăr, apoi celălalt (simt că ceafa îmi macină nisip) și declar fără să zâmbesc:

– Nu cred că e cazul.

– *Faites attention chèrie!* S-au mai văzut cazuri...

„Ia te uită ce dete din ea fata lu' nea Titi Robinet!" Ce-i drept, la „privatizare" se asortează niscai cocorico-uri galice. Accentul e dezastruos, îmi face impresia absurdă a unui meringue dat prin mașina de tocat carne. Încerc să schimb discuția:

– Ai mai primit vești de la Dănuț...?

Pun în silă niște pahare pe masă, aduc sticla de whisky începută de Liviu.

Bea țeapăn, ca ta-su, ca rușii: primul pahar, chiar și al doilea se dau peste gât. Degustarea începe de la al treilea.

– Mă sună regulat din California. Cam la zece zile. Din păcate n-am nici o veste să-i dau. Fata asta parcă a intrat în pământ. Misterioasă a fost ea întotdeauna, dar tot mai lăsa câte o urmă.

Îmi moi buzele în pahar. Licoarea are gust de leșie. De parcă, cineva ar fi gustat vreodată leșia. Dar asta e! Suntem robi a tot felul de superstiții, iar cele „orale" nu fac excepție. Prima înghițitură. După a doua, începe să meargă.

– Tu când ai văzut-o ultima oară pe Delia?

Trage din țigară și se gândește:

– Prin '72 sau '73. Nu! Exact '73, pentru că Ciprian – fiu-meu ăl mic – mai era în căruț. Îl scosesem la plimbare, în Cișmigiu. Stăteam încă pe Popa Tatu... Fusese eliberată de vreo lună... Știi povestea.

Dau din cap. Delia încercase împreună cu încă două persoane să treacă clandestin granița. Izbutiseră, dar sârbii, măgari, îi returnaseră. Încasase o condamnare de un an și jumătate.

– Nu arăta rău, continuă Tica, decoltată până la ovare, șicoasă și elegantă. Avea însă ceva de damă clasa întâi cam debusolată. La un moment dat, am avut impresia că nu știa cu cine vorbește.

Surâd. Recunosc detașarea aceea a Deliei, desprinderea de realitatea concretă când avea de întâmpinat situații sau persoane dezagrebaile. Un reflex de autoapărare care funcționa încă de pe vremea când, la școală, trebuia să dea zilnic ochi cu doamna H. Bănuiesc că întâlnirea cu Tica o plictisea enorm și nu știa cum să scape mai repede, mai ales că grăsuna, congenital lipsită de tact, s-a interesat dacă o poate ajuta cu ceva. *Can I help you?* Văd

scena și zâmbetul seniorial al Deliei, amuzată: „Am aerul că aș avea nevoie?“

Tica, maternă și bine intenționată – bieții milostivi care încearcă cu tot dinadinsul să-ți fie de folos, când tu nu ceri nimic altceva decât să fii lăsat în pace! – , s-a turtit.

– Nebună, conchide. M-a făcut să mă simt de parcă eu aș fi ieșit de la zdup, iar ea ar fi debarcat direct de pe Coasta de Azur.

– Îmi dau seama, și încep să râd.

Tica mă privește contrariată:

– De ce râzi? Și tu ești cam nebună, de aia v-ați avut voi două bine.

– Ai dreptate.

Tica ridică din umeri, își pipăie mașinal colierul de chihlimbar, de sorginte U.R.S.S.

– În fond, am compătimit-o, știi, sincer! Fata asta a avut multe calități...

Îmi amintesc de o constatare plină de amărăciune a prințesei R., bunica Deliei: „Noi (adică familia) am înzestrat-o cu toate calitățile importante, în afară de una singură: să știe să se folosească de ele...“

– Cred și azi, urmează Tica scuturându-și un fir de scrum căzut pe rochie, că despărțirea de M. a fost cea mai mare greșeală a ei. Libertatea a schimbat-o enorm. În rău.

– Ce te-a deranjat?

– Ți-am zis, aerul de damă.

– Hai să fim serioși! Ce?! Făcea trotuarul?

Tica respinge cu vehemență ipoteza.

– Doamne ferește! N-am zis asta. Atâta că semăna cu o damă de lux, dar tot damă!

– Bați câmpii! Era prea distinsă pentru așa ceva!

– Adică eu văd în *opțai*, nu? Vorbesc prin comparație. Am fost o dată la ei acasă.

Fără să vreau – gafă – surpriza îmi scapă. N-o văd deloc pe Tica în peisajul rafinat din Domenii. M. nu era propriu-zis un snob, dar își construia cu multă chibzuință cercul în care evolua. Încerca stângaci să se justifice:

„Chestie de timp, *mon cher*! Așa cum nu-mi permit să citesc orice carte îmi cade în mână... Apropo, știai că statistic un individ cu o viață susținută de lector, să zicem între zece și șaptezeci de ani, consumă doar opt mii de cărți? Ei, bine, așa nu-mi permit să-mi pierd timpul cu persoane neinteresante...“

– Serios? Ai fost la M.? Când mai erau împreună?

Se strâmbă ironic. Pe dinți i-a rămas o urmă din rujul prea gras.

– Închipuiește-ți că mi-au făcut onoarea să mă poftească. Aveau nevoie de Preda. O aprobare pentru un Mercedes care le sosise în vamă. Lucra atunci la Comerțul Exterior. Vreau să zic Preda.

– Erau gazde ospitaliere, observ fără nuanțe.

– Da, concede Tica. Multă lume, destul de amestecată...

„Aha! înțeleg. Una dintre recepțiile lor deschise, deci de categoria a doua; obligațiile plictisitoare și inevitabile.“

– ...iar meniul mi s-a părut complet aiurit. Amestecătură de cald-rece, dulce-sărat, de ziceai că bucătăreasa a fost beată. Eu m-am ales cu o amigdalită.

Încep să râd:

– Deliei îi era indiferent ce are în farfurie, iar M. se dădea în vânt după mesele în stil scandinav.

– Așa-i zice la sârba aia de bucate? Mă rog, așa o fi!

De câte ori nu cinasem la fel împreună!? La început, mă șocase și pe mine alternanța aceea de gusturi și temperaturi, adevărat duș suedez. Masa debuta invariabil cu o supă foarte picantă gen gaspacho à la Andaluz, în care pluteau mici cubulețe de gheață și castravete murat. Urmau un antreu fierbinte, apoi o multitudine de răcituri, sărături, mezeluri, pește din conservă, pregătind finalul: compot rece și brânzeturi topite în fața oaspeților, pe un soi de primus, cochet alimentat cu alcool solid. Îți opăreau gura.

– Dar vorbeam despre Delia, reia Tica. Restul sunt fleacuri. Niciodată nu mi s-a părut mai fantastică!

– A fost totdeauna extraordinară.

– Știu dar atunci... Atunci era ceva de neînchipuit. Până și alde Preda, și ăsta nu vede nimic, dacă îl întrebi azi, după doujd'ani de căsătorie ce ochi am, habar n-are, căzuse pe spate. Era o apariție

parcă nepământeană. Atât de frumoasă..., știi că nu stăteam grozav la română, n-am cuvinte, însă pot să-ți spun ce-am simțit.

Încep să râd:

– Dacă ești cât de cât femeie, invidie probabil.

– Ași! Eu am fost totdeauna mulțumită de mine. Dacă nu mă nimerește în cap vreo atomică, o să trăiesc o sută de ani.

O cred. Tica râde:

– Tu îți închipui că nu știu ce gândești despre mine? Sunt prea grasă, iar în rochia asta par o conopidă care a luat premiul extraordinar al juriului la nu știu ce rahat de expoziție agricolă.

– Bravo ție, Tica! N-ai treabă!

– Mie-mi spui?!

– Ziceai de Delia...

– Da!... Mă uitam la ea și încercam așa, ca o strângere de inimă. Avea o desăvârșire care chema parcă nenorocirea. Știi poveștile alea cu zeii invidioși. Mă gândeam că o să moară curând și mă simțeam înspăimântată.

– Nu asta ar fi fost cea mai mare nenorocire... Și nici n-a murit.

Se uită lung la mine, de parcă ar vrea să afle din ce parte să mă apuce:

– Cred că nici tu nu ești zdravănă. Și de unde știi că n-a murit?

– Sper, șoptesc. Bineînțeles, dacă ea a vrut..., vrea să trăiască.

Tica se enervează ostentativ:

– Gărgăuni! Toate aveți gărgăuni.

N-am idee cu cine mă asimilează, dar nu sunt curioasă.

– Vă închipuiți sofisticate, de parcă suceala v-ar înnobila! Totul vi se trage de la cura de slăbire! Trăiți înfometate și încorsetate. În loc să iei un pumn de tranchilizante și s-o tot ții între a fi sau a nu fi, mai bine ai trage o friptură zdravănă cu o tigaie de molan și să vezi că-i dulce primăvară în ianuarie....! Conchide cu un aforism genial: Ascultă la mine! Cel mai bun medic psihiatru e bucătarul.

Restul vizitei se consumă în banalități.

Să fi murit Delia? Este prima oară când îmi pun întrebarea. Pentru că, fără a mai fi tineri, totuși n-am ajuns încă la vârsta când

fenomenul să fie firesc. „Mesaje“ care țin de poșta eterică n-am primit și nu știu să fi primit de la cineva vreodată. Nu contest fenomenul telepatic, însă el mă convinge doar când nu se consumă între intimi. În cercul de familie sau între persoane foarte apropiate, nu mi-l închipui generat de cine știe ce unde misterioase, magnetice, amperi sau herți încă nebrevetați, și e perfect explicabil. Acel „Extraordinar! Mi-ai luat vorba din gură, mă gândeam la același lucru“ sau, din nou „Extraordinar! Chiar acum voiam să te sun și eu“ se datorează – presupun – unei îndelungate vieți comune, unor circumstanțe care generează aceleași gânduri, unei bune cunoașteri reciproce, unui summum de oameni, sentimente și interese, prin care viața celor ce comunică fără vorbe se tangentează sau chiar se confundă.

Să fi murit Delia? Mi se strânge inima la gândul unui mormânt necunoscut undeva, într-o margine de cimitir anonim din depărtat meleag... Ea, care depunea flori și însufleția candele la morminte abandonate, poate că zace uitată sub o movilă de pământ, cu cruce doborâtă de vânturi și ploi, fără o lumânare, fără un ghiocel...

„O morbidă! Caz patologic!“, spune despre ea Liviu. N-a cunoscut-o personal, dar cine n-o știa dintre obișnuiții pietoni ai Căii Victoriei din anii '50-'70 pe Delia? Când venea vorba despre ea, se crispa, și m-am întrebat care ar fi putut fi mobilul acestui resentiment? Gelozie față de admirația mea excesivă, „necenzurată“, pentru tot ceea ce însemna Delia sau, m-am gândit nu o dată, ciuda, nepansată de trecerea anilor, umilința unui mare orgolios de a fi fost respins?

G., soțul meu, care o cunoscuse bine și o agrea pentru tot ceea ce simboliza ea din punct de vedere estetic și social, o caracteriza râzând, în termeni marxiști:

„Fascinantul produs putred al unor generații întregi de exploatatori, exponent al unei aristocrații degenerate, în mod infailibil condamnat la pieire de infailibilul curs al istoriei...“

„Care istorie, deșteptule?!“

„Aia cu victoria iminentă a dictaturii proletariatului. N-ai învățat la marxism?!“

„Asta nu-i istorie. E o latrină criminală, un imperiu al șobolanilor, un gang al ticăloșeniei, fenomen accidental la întretăiere de evuri. Și n-o să dureze cât lumea!“

„Da, mica mea retoră, dar tot o felie de istorie se cheamă că e. Iar pentru noi, consumatorii de decenii ai acestui execrabil capitol și asistând la demonstrațiile de vigoare ale hidrei roșii, episodul se eternizează. Nu va mai conta peste cinci sute de ani, cum puțin îmi pasă azi de bizantinismul fanarioților, dar pentru noi, ăștia de construim o societate nouă, tot istorie rămâne...“

Și altă dată: „Vezi tu, draga mea... Trăim o premieră absolută, cel puțin în istoria noastră. Distrugerea diabolic-sistematică a tot ceea ce a însemnat elită: aristocrația de sânge și cea intelectuală. Crima e fără egal. Au încercat-o și iacobinii dar, din fericire pentru nobilimea franceză, sans-nădragii n-aveau la dispoziție telefoane, sisteme radar, microfoane și vedete rapide, walkie-talkie și un mare dascăl în ale crimei, la răsărit. Cu un cal bun și niscai ludovici erai emigrant. Necazul mare e altul. Cei secerați rămân iremediabil secerați. Nu mai dau alții la primăvara viitoare...“

Hotărât, azi e ziua contactelor neplăcute. M-a sunat Domnica. Sora lui Liviu. Nu telefonează niciodată din elementară politețe, ci doar dacă are un interes special. Ultima oară cred că am vorbit acum vreun an. Trebuia să-i reamintesc lui Liviu să-i scoată un tranzistor de la reparat. Asta-i situația, dar cel puțin cu ea știi cum stai.

– Am auzit că nu te simți bine.

E ultimul om cu care aș fi avut chef să stau de vorbă și sunt deliberat grosolană:

– Altceva ce-ai mai auzit?

– Ce aude și a auzit toată lumea, și chicotește convinsă că a făcut un banc de zile mari.

– Nu fac politică la telefon.

Scurtă pauză. E derutată.

– Nu-i vorba de politică.

– Atunci? Spune-mi, te rog, ce vrei. Îmi dă dulceața în foc.

N-o văd, dar ochii i se aprind de curiozitate:

– Dulceață! Acum?! Din ce?

– Din portocale.

De data asta simt că se îngălbenește. De invidie.

– Serios?! Îți dă mâna la o sută douăzeci de lei kilu'?! Bravo ție! Ești mare de tot!

– De câte ori trec prin fața oglinzii, spun la fel. Ba mai urlu și marșul triumfal din *Aida*. La cerere, fac bis!

Acum e consternată.

– Ai înnebunit? Înseamnă că frate-meu a avut dreptate.

Altădată m-ar fi oripilat gândul că Liviu „mă discută" cu soră-sa. Acum, puțin îmi pasă.

– A avut. Altceva!

Arborează ultima ipostază: de doamnă. Deci, principii ultragiate, demnitate țeapănă. Accesorii: nas săltat, vorbit din vârful buzelor.

– Dragă Laura, tu știi că mie nu mi-a plăcut niciodată să mă amestec în treburile altora...

„Ba tocmai că-ți place al naibii de mult", îi răspund în gând, dar o las să continue.

– Cu atât mai mult în ale lui frate-meu. Eu sunt o fire discretă și, din principiu, nu mă amestec...

„Eu... Mie... Îmi..." Femeia asta e incapabilă să nu se pună subiect absolut în toate frazele pe care le emite.

– ...și tot așa, precum bine știi, nu sunt ipocrită, îmi place să vorbesc dășchis... (Asta face parte din recuzita verbală populistă a Domnicăi. Ca și paisprăzăce, dumineacă, spusăi, dă ce? etc.)

Nu mai am răbdare:

– Atunci, pronunță-te odată!

– Mie una nu mi-ai plăcut niciodată prea mult și consider că alt gen... O! (se minunează teatral), cu totul alt gen de femeie i s-ar fi potrivit lui Liviu...

– Și ce mă privește pe mine? Spune-i-o lui!

– ... dar nu contest că el s-a simțit bine, cel puțin așa pretinde și, în definitiv, ce face cu viața lui îl interesează.

– Domnica, pentru ultima oară, spune-mi ce vrei!

– Nu e bine ceea ce faci. (Simt că s-a enervat și ea.) Nu-i moral! Te joci cu viața unui om.

– Te-a pus el să-mi dai telefon? întreb, deși sunt sigură că n-a făcut-o.

Liviu e un vanitos, iar despre soră-sa n-are păreri destul de măgulitoare, ca să i se fi confesat.

– Nu. O fac din obligație de soră și, dacă vrei, de bună creștină care nu poate rămâne indiferentă dinaintea unei suferințe nemeritate.

Asta-i prea de tot! Auzi, bună creștină!

– Fii fericită! Totul se consemnează în condica de aur de la cea judecată! Îți sporești inventarul de fapte bune.

– N-ai nici un motiv să fii obraznică! Țipă: Ești femeie bătrână, ar putea să-ți fie rușine! Să nu-ți închipui că banii înlocuiesc totul și în nici un caz tinerețea. Așa să știi!

– Ai dreptate, râd, n-o înlocuiesc, dar pot... Apăs: Să și-o cumpere. Chestiunea e să ai dare de mână.

Se sufocă. Relativul meu confort material a scos-o totdeauna din sărite. E singura palmă de loc pe care nu poate să mi se simtă superioară.

– Stricato!

„Hai sictir!“ conchid, dar *după* ce i-am trântit telefonul. Nu-s multe din preceptele inoculate în copilărie pe care să le mai respect, dar de câte unele tot mai țin seama. Nu cad în mahalagism.

Cineva sună la ușă. Timid, scurt, șovăielnic. Nu-i de-ai casei.

Afurisită zi! Parcă și-au pus toți în gând să mă deranjeze. Lăsați-mă în pace! N-am chef de nimeni! De ce nu înțelegeți?!

E unul din vecinii de la etajul I, Tomaziu. Un omuleț inofensiv, cafeniu, fără chip, însurat cu o „omuleață“ la fel de anodină și fără pastă. Din doi rozători au izbutit o pereche de șoricei. Nu-i simt și nu-i aud. Îți face impresia că la ei în casă umblă în vârful picioarelor, nu mănâncă niciodată șnițel, grătar sau nuci, nu trag apa la WC. Cred că nici televizor n-au.

Îmi întinde un buchet policrom de garoafe.

– Scuzați-mă. L-am găsit în fața ușii, pe preș. Mă gândeam să nu-l ia cineva. Ar fi fost păcat...

Fuge chiar ca un șoarece, înainte de a fi articulat jumătate de mulțumesc.

Dintre flori se desprinde un bilet:

Sărut dreapta care m-a alungat. Iertăciune, Călin.

Prețios! Copilăresc! Penibil! De ce nu mă lăsați în pace, oameni buni?! Ce v-am făcut?

Nu știu! Dar știu că sunt gata să fac o criză de nervi.

N-am timp, pentru că sună telefonul. Ziua încă nu s-a terminat, nu-i așa?

De astă dată este Liviu. Jenat, stângaci, își caută cuvintele. Îmi cere scuze pentru ieșirea Domnicăi, care, crezându-se vitează și așteptând felicitări, i-a relatat întocmai convorbirea noastră.

– Te rog să mă crezi. N-am nici un amestec... Habar n-aveam ce are de gând... N-aș fi fost de acord în ruptul capului.

– Eu te cred. Dar cine i-a vorbit despre despărțirea noastră? Te știam discret.

– Nu i-am spus o vorbă, îți jur. Am trecut de dimineață pe la ea... Nu arăt formidabil, am făcut o gripă ușoară... Asta-i tot. Cum a ghicit, mister!... Subtilitatea e ultima ei însușire. Te rog să mă scuzi.

– De ce? Nu-i vina ta că soră-ta e o proastă. Și mitocancă pe deasupra.

Cuvintele mele îl contrariază. O intuiesc. Fentează însă elegant:

– Îți sunt recunoscător că vezi lucrurile așa. Sărut mâinile.

Declic. Convorbirea se întrerupe. Garoafele lui Călin dorm pe masă, în celofanul lor. Până mâine dimineață vor muri.

Începe noaptea.

* * *

De câte ori am coșmaruri...

Cele mai frecvente: O pisică (le urăsc!) uriașă mă atacă pe neașteptate. Îmi sare în grumaz și mă sufocă în dreptul glandei tiroide. În timpul acesta îmi vorbește. Omenește. Altul: Trebuie să trec puntea îngustă dintre două obiecte. Dedesubt, abisul.

N-am curajul să mă avânt (în genere, stau prost cu echilibrul), dar este imperios necesar, VITAL s-o fac. Mă trezesc înainte de a decide primul pas. Și în sfârșit: Dorm (chiar și în vis). La fereastră se agită niște umbre. Până să mă dezmeticesc, în ciuda yalelor și zăvoarelor care mă asigură împotriva unor vizite nedorite, un cap lepros întinde mâinile spre mine cu intenția de a mă strangula...

Deci de câte ori am coșmaruri, prima mea reacție e să mă întorc imediat în realitate: lumină, acustică secolul XX, unelte tehnice pe potrivă. În consecință, aprind lumina în toată casa, deschid geamurile (tot mai trece câte o mașină chiar și la două noaptea), dau drumul la radio și, până alaltăieri, îi telefonam lui Liviu. Un minut sau două de conversație erau de-ajuns ca eu să mă liniștesc, iar lui să-i stric somnul.

Azi-noapte am adormit spre ora unu. Poate două. Nici măcar nu eram drogată – n-am luat pastile, pentru că nu simțeam nevoie, mi-era oricum somn, am băut puțin. Un singur păhărel de whisky. Am adormit buștean. Am visat-o pe Laura. Într-o rochie gen togă romană. Umerii goi, goală pe dedesubt. Ningea, îi era frig, scâncea. Picioarele, în espadrile, se chirceau, se învinețeau văzând cu ochii sub asaltul zăpezii. Nu spunea nimic – îndrepta doar spre mine rugăminți mute – iar eu, nu știu de ce, nu puteam s-o ajut. Simțeam doar același frig ca și ea.

M-am trezit. Înghețată. Geamul era deschis în dormitor, ninsoarea gonită de viscol intra în casă. Pe toaletă, așezată chiar lângă fereastră (ca să am lumină de zi când mă fardez), se așternuse o glazură argintie. Sub pernă am simțit ceva străin. Am căutat mașinal. Am dat de un obiect plat și tare. Nu erau ochelarii peste care mi se întâmplă să adorm. Era fotografia Laurei. I-a fost frig...

– Chiar credeți, doamnă Laura, în... Îmi lipsește terminologia, dar dumneavoastră mă înțelegeți... Știți ce vreau să spun.

Nici eu nu sunt mai cultă, doar că trăiesc ceea ce îmi închipui că n-au trăit alții.

– Credeți în materializarea spiritului..., în vizite postmortem?! În... în ștafeta asta? Adică cineva moare și predă inventar fizic și spiritual unui alt individ? Credeți?

Mă privește cu ochi larg deschiși, atât de o curiozitate pur „științifică". Până acum, îmi dau seama, îl stimula aspectul detectivist, de senzație al situației. Acum, a luat liftul spre transcendent. Urcă sau coboară.

Am trecut peste orice fel de convenienețe. L-am primit fără explicații, fără admonestări, fără făgăduieli de cumințenie și înțelepciune. Pe toate astea le-am lăsat într-un sertar, bine încuiat. Dar scrinul a rămas în odaia mea. Când voi reintra în normal, când toate astea își vor recăpăta însemnătatea și dimensiunea lor diurnă, voi redeschide sertarul.

I-am povestit totul, de la început, și acum știe exact despre ce e vorba. Îmi prinde mâna și mi-o zgâlțâie:

– Credeți?! Credeți că e posibil să existe două Laure în dumneavoastră?

Îmi trec degetele peste frunte cu un gest care la Hollywood decretează plictiseala obosită. Sau oboseala ajunsă la epuizare. Încerc să mă explic pe îndelete, pentru că mă vreau cât de cât înțeleasă. E o necesitate imperioasă, ca să nu înnebunesc de tot. În sensul ăsta nu m-au ajutat și n-au vrut să mă ajute deloc Liviu și Dorin. ~~Persiflând~~, își închipuiau că-mi fac un serviciu. Mi-au servit, în permanență, o zeflemea curativă.

– Sunt..., am fost o femeie normală... Desigur, cu unele ciudățenii, eu le-aș zice mai degrabă originalități; firești unui mod mai special de viață. Eu nu mi-am luat niciodată modele, n-am făcut aproape nimic pentru că „așa face toată lumea" sau „așa am văzut și eu la alții..." În limbajul uzual e folosit foarte frecvent „ăla-i nebun!", de cele mai multe ori rostit chiar cu tandrețe și în sensul de „e o figură"...

Călin aprinde o țigară și mi-o întinde. Gest de mare intimitate, de amanți. Mă fac că nu-l observ și, de fapt, nu mă deranjează. Altă reacție închisă în sertar.

– N-am trăit niciodată obsesia morții și, ca toți oamenii foarte sănătoși, mi-am închipuit-o ca pe ceva depărtat, *sine die*, și la care nici măcar nu merită să te gândești.

– Și eu simt la fel! se bucură (de ce?) Călin.

– Pe morți..., morții mei dragi, i-am respectat în conformitate cu toate datinile creștinești. Uneori, în momente dificile, le-am adresat chiar rugăminți. Substanța acestor invocări era însă tot laică... Pragmatică... Nu se știe niciodată și, la clipă de restriște, te agăți și de un fir de iarbă, cât de plăpând. Dar cam aici se termina tot contactul meu cu cele trei mari întrebări ale lumii, de când se ține ea minte: „De unde venim? Cine suntem? Încotro ne ducem?“. Sunt superstițioasă, dar nu cred în vrăji, credincioasă, dar nu bigotă, accept fenomenele parapsihologice ca pe un obiect de studiu sau de almanah dar, în ignoranța mea, sunt circumspectă... Chiar sceptică.

Întind mâna după paharul cu suc de roșii. E rece și-ți hidratează gura uscată.

– Știi de ce ți-am spus toate astea?

Călin dă bucuros din cap:

– Da. Simțeați nevoia să vă explicați. Și știți că eu vă iubesc. Puteți vorbi orice cu mine.

– Așa-i, zic și-l privesc ca prin sticlă. Adaug ca pentru mine: Nu eram deloc pregătită pentru ceea ce mi se întâmplă.

După-amiază mă întind. Niciodată n-am fost atâta și mereu obosită. Dorm bine, profund, fără vise. Faptul că îl știu alături pe Călin îmi dă un sentiment de securitate. Când coșmarul va trece, îmi voi lua un câine. Nu mi-e teamă de singurătate decât când visez urât. Am avut odinioară un cocker roșu Tizian, grozav de deștept. Mă căsătorisem cu G. de un an și eram săraci în cel mai strict sens al cuvântului. Eu încă studentă, G. arhitect stagiar. Părinții lui mai aveau trei copii de „înălțat“, ai mei nu mă puteau ajuta. Tata încă nu ieșise din închisoare, iar mama vindea ultimele vestigii ale unui trecut care, cel puțin pentru ea, nu avea să se mai întoarcă niciodată. Vindea catastrofal, dar se automistifica superb:

„Știi, Laura! Am făcut o afacere extraordinară! I-am dat Vetei (o lăptăreasă din Popești-Leordeni) oglinda din birou (o piesă Biedermayer cu trei voluri, frumoasă, dar nu indispensabilă). O să ne aducă doi litri de lapte zilnic și două kilograme de brânză

de vaci pe săptămână. Timp de o lună! M-am târguit cu ea, dar nu m-am lăsat!“

G., ca stagiar, avea o mie trei sute de lei pe lună. Mâncam în disperare cârnați de vacă – nouă lei kilogramul – și cumpăram de la Expressul din Piața Palatului iahnie de fasole; spre sfârșitul programului, când carnea, terminându-se, porția se vindea cu un leu. Cu trei lei ne umpleam o cratiță de sufertaș. Noaptea ne apuca o sete cumplită. N-aveam frigider și vara ne duceam, uneori chiar după miezul nopții, în Cișmigiu. La izvorul Eminescu apa era rece, pârâu de munte. Umpleam două termosuri. Ce puțin ne trebuia ca să fim fericiți...! Cățelul, Ilie, avea același meniu. Îi dădeam și câte un șpriț. Între o străchinioară cu lapte și una cu bere nu ezita o clipă. Când se pilea, adormea cu un ochi deschis.

Lui Ilie îi plăcea să doarmă cu noi. De fapt, între noi. Căpătasem de la o verișoară măritată „bine“ o plapumă de atlas verde fistic. Îi interzisesem lui Ilie să mai vină în pat. N-am fost strângători nici eu, nici G., cheltuiam inconștient, raportat la venituri, dar în faza strict inițială, menajam cât de cât un obiect nou. După câteva zile de interdicție, Ilie ocolea plapuma, făcea echilibristică pe marginea patului și, călcându-ne nasurile, reușea să se strecoare între noi doi. De-aia spuneam că era foarte deștept...

Când mă trezesc, Călin (între timp a „lucrat“ la scrisori), înainte de a-mi da raportul, îmi pune în față o tavă cu sandwichuri. Sunt dichisite, împopoțonate cu maioneză și bănuiesc, după îndemânare, că la casa de copii a făcut și bucătărie.

– Trebuie să mâncați ceva. N-ați înghițit nimic toată ziua.

Ca să nu-l dezamăgesc, mușc în silă dintr-o tartină. Nu mi-e foame. Doar sete, ca la diabetici, și somn. Călin mă privește mulțumit și, dacă n-am fi invers proporționali, aș zice, ca o mamă.

– Sunt bune?

– Excelente. Dă-i drumul.

Ia o notiță. Citește rar, de parcă ar descifra greu:

– Întâi: Telefonul a sunat de două ori, la interval de zece minute. Dar de fiecare dată persoana a închis.

Se uită la mine și mie îmi vine să-l cârpesc. Mă enervează privirile cu „miez“, care mă scotocesc; care îmi dau senzația de

indiscreție insolentă. Ne gândim amândoi la același lucru. A fost desigur Liviu. Ca să se asigure că nu-i vorba de vreo greșeală ori atingere, a repetat apelul. Acum ăla-și închipuie că am adus puștiul în casă. Că mă înfrupt din ducleața unui concubinaj incestuos.

– Mai departe.

– V-a mai căutat domnul Dorin... I-am spus că vă odihniți. Va reveni.

– Perfect. Altceva!

Mă uit semnificativ la scrisorile împrăștiate pe masă. Întreb într-o doară:

– Ai găsit ceva?

– Da. Locul unde este îngropată.

* * *

Călin a însemnat pasajul care mă interesează. Este o scrisoare expediată în timpul războiului, din București. Înțelegem că de teama bombardamentelor aliate, ca atâția alții, Eulampia Paulian se refugiase la Câmpina.

...Ieri, am fost la înmormântarea Laurei F. Nu știu dacă ai auzit în ce condiții stupide s-a sfârșit. Dejuna la Athénée Palace cu Calomfirești și Sanda Voinea când a început alarma. Laura a făcut un atac de cord; mi-a relatat Sanda că s-a prăpădit în câteva secunde.

Din cauza situației, n-a putut fi transportată la Craiova, unde au ei cavoul și unde e îngropat și Georges. Poate după război, deși, cum era ea singură pe lume, nu văd cine și-ar lua pe cap o obligație atât de dezagreabilă.

Au înmormântat-o la Bellu, în cavoul Voinești lor. Îl știi, e foarte aproape de aleea centrală, din marmură roz. Am fost împreună, dacă ții minte, când l-au înmormântat pe senatorul Voinea. Sanda, știi că erau prietene bune, i-a cedat un loc.

Trebuie să-ți spun că a fost o lume nebună, flori – grădini întregi. Un adevărat eveniment monden, cum nu te-ai fi așteptat

acum, în plin război. Laurie, cum era ea fastuoasă și posée, i-ar fi plăcut...

(Să nu uit, m-am văzut și cu ton humble admirateur, Antoine H. Arăta strașnic cu trese proaspete de maior și decorat cu Mihai Viteazu. Piciorul îi e aproape vindecat, deși mai șchioapătă vizibil. Asta-i dă însă un charme special. S-a interesat în treacăt de tine, dar pariez că era singurul lucru care-l interesa acolo...)

Nu-mi iese un gând din minte, Pia! Ce destin nenorocit a avut fata asta și ce nu ar fi meritat ea de la viață!... Tot felul de amănunte îmi revin în memorie. Ții minte că în 1920 a fost prima cucoană din Craiova care și-a tuns părul? Doamne! Ce scandal! Soacră-sa, Coana Sultana, era foc și pară, n-o mai primea la soarele ei. I-a zis-o lui Georges răspicat: „Am crezut că-mi aduci noră și mă pricopsiși în bătătură cu o dameză șantajistă! Allez-vous-en! Marș, amândoi!"

Biata Laura! Am aflat acum, știi că evita să-și spună vârsta, că abia împlinise patruzeci și opt de ani...

Obrajii îmi ard, tremur toată. În sfârșit, câteva date certe despre Laura – Ea.

– Liniștiți-vă, îmi repetă Călin mecanic.

E și el emoționat. Râde nervos și își șterge mereu de pantaloni palmele umede.

– Nu-mi arde de liniște. Acum sunt sigură că vom afla tot... Chiar dacă ea n-avea rude, cineva din familia ăsteia..., cucoana cu cavoul.

– Sanda Voinea.

– Așa... Trebuie să fi rămas cineva... Împlinise patruzeci și opt de ani... Știi, vârsta mea... Dacă avem destine simetrice, înseamnă...

Mâna lui Călin țâșnește peste masă. Îmi astupă gura. E prima oară când mă atinge propriu-zis. Se scuză imediat:

– Iertați-mă. Nu suport să vă aud vorbind așa. Dacă... Dacă aveți de gând să continuați, eu mă retrag. Chiar în clipa asta și jur că nu mă mai întorc!

– Ce-ar fi să te potolești? Crezi că nu sunt plictisită destul și fără fițele tale?

Se așază din nou și mormăie înfundat:

– Dumneavoastră sunteți plictisită, și eu victimă. Mă chinuiți ca pe Hristos! Își încleștează pumnii până-i aud oasele pârâind. Chiar dacă mă dați afară, eu tot vă spun ceea ce am de spus!

– Dacă ai de gând să-mi trântești o măgărie, poți să pleci de acum.

Albește ca o foaie de hârtie:

– Vă avertizez, că nu mă mai întorc și nici n-am să vă pândesc ferestrele ca... persoana.

– Ieși afară! Ieși!!

Sună telefonul și am impresia că-mi țăndărește timpanele. Ridic receptorul furioasă și urlu ca o dementă:

– Alo!! Care dracu mă deranjezi?!

Îmi răspunde glasul consternat al lui Dorin:

– Sunt eu... Te-am mai căutat.

– Ce naiba vrei?!

Dorin se ofensează:

– E inutil să discutăm în condițiile astea. Acum m-am convins, te-ai smintit total.

– Ce vrei?! urlu.

– E clar! pricepe dibaci și subtil Dorin. A început pustiul să-ți facă figuri.

– Du-te...

– Nu mă duc, azi sunt prea ocupat, dar o să te caut într-o zi mai bună. Omagii, milady.

Îmi trântește receptorul. Eu rămân cu al meu la ureche, zăpăcită. Parcă aș fi primit un duș cu apă rece. Călin mi-l ia din mână și-l pune în furcă. Mă apasă de umeri și mă așază în fotoliu.

– Tot n-ai plecat?

– Chiar vreți să plec?

A redevenit docil și tandru. Spun cu jumătate de gură:

– Da.

– Nu vă cred. Acum aveți nevoie de mine... Și, vă implor, nu mă mai priviți așa. Mi se rupe sufletul.

Probabil arăt apelpisită rău. N-am în cap decât cavoul roz al Sandei Voinea. Spun sleită, cu afectată blândețe:

– Măi, băiatule, de ce nu-ți vezi tu de treburile tale? Ești tânăr, vine primăvara, ulițele sunt pline de fete frumoase...

– ... și de mitinguri, pizza e șaptezeci și cinci de lei în Piața Unirii, ne zbatem pentru clauza națiunii celei mai favorizate, avem un prim-ministru artist de cinema și poliglot, la mormintele Ceaușeștilor sunt în fiecare zi flori. Face o pauză: Și așa mai departe...

– Ce vrei?

– Să vă mai spun o chestiune. Am primit o invitație la Poliție.

– Când trebuie să te prezinți?

Chiar eu abia mă aud. Nu m-aș simți mai strivită nici dacă ar fi căzut cerul pe mine.

– Peste trei zile. Vineri.

– Crezi că...

Se ridică și începe să măsoare încăperea. E îngrijorat, dar bravează.

– Nu știu, dar nu cred. Dacă ne-au reperat, cel puțin până se limpezesc lucrurile, suntem suspectați de fapte grave. În situații din astea, dai buzna peste individ, nu-i lași timp să acționeze, eventual să dispară.

– Logic, așa ar fi. Dar de ce n-am primit eu nimic?

– Să zicem că doar pe mine m-au recunoscut. Dumneavoastră erați în travesti.

Inima mea a luat-o razna iar. Dacă supraviețuiesc evenimentelor, îmi fac obligatoriu o electrocardiogramă. Cred că acum inima îmi concurează cu „căile ferate“ japoneze: 500 kilometri pe oră.

– Există vreun alt motiv pentru care să te fi invitat?

Călin ridică din umeri:

– N-am mașină, n-am făcut cerere de pașaport, n-am participat la nici un incident pentru care să fiu solicitat în calitate de martor.

– Ce să-ți spun?!

Sunt înnebunită! Toate mi se învălmășesc în cap, sunt incapabilă să mai gândesc.

Călin se apropie încet de mine, parcă își măsoară pașii. Îngenunchează și își proptește bărbia în brațul fotoliului:

– Doamnă Laura, hai să vorbim serios, fără să ne enervăm. I-ați povestit desigur *persoanei* despre...

– Firește. Omul acesta a fost... aproape soțul meu.

– Aproape...! Vă sunt recunoscător...

– Nu știu de ce naiba îmi ești recunoscător, dar pot să-ți garantez că nu s-a dus să ne toarne la Poliție.

– Sunteți sigură, sigură?

– Ca-te-go-ric!

Așa și e. Nu pun o clipă la îndoială onestitatea, fair-play-ul lui Liviu.

Călin răsuflă ostenativ ușurat.

– Atunci e O.K. Mi-era teamă să nu-l chinuie spiritul civic... Acum, sunt liniștit. N-aveau cum să ne depisteze. Cine știe pentru ce fleac m-au chemat!

Dă să se ridice. De astă dată îl reține eu. Îi strâng mâna cu putere.

– Călin! Habar n-am ce-o să se întâmple vineri. E departe... Prea departe ca să mă preocupe acum. Știu un singur lucru: până vineri trebuie să descoperim tot ce se poate descoperi la cimitir. Și n-avem timp de pierdut.

Călin îmi sărută mâna și se desprinde:

– Aveți dreptate. Mergem chiar mâine dimineață.

* * *

Suntem liniștiți ca în fața inevitabilului. Eu mă simt ușoară. Material ușoară și ușurată, parcă, și la cuget. Am impresia că, dacă mi-aș pune sutienul, dresurile, orice obiect vestimentar, n-ar avea de ce să se agațe. Doar kimonoul, fulg, în care am senzația că plutesc, face față imaterialității mele.

Călin e fericit, așa cum poate fi fericit un copil în fața unui pom de Crăciun, pe care l-a visat și-l vede cu ochii. Ca un om care trăiește o zi unică, de irepetabilă fericire. De parcă ar intui că orele acestea nu se vor mai întoarce. Nu le va mai putea atinge, nu le va mai simți aroma. I-am îngăduit să rămână peste noapte la mine. Nu cu mine, ci la mine.

Telefonul sună de câteva ori lung, dar nu răspund. Dorin ca Dorin, însă bănuiesc ce gândește Liviu. Cunoaște mecanismul casei. Când sunt cu o persoană care mă interesează, nu-mi place să fiu deranjată. Pot trâmbița arhanghelii, apocalipsul, nu-mă clintesc. Călin mă interesează altfel decât își închipuie Liviu, dar asta nu schimbă situația.

Trăiesc o stare de euforie, abia aștept să se facă dimineață. Călin aduce cafele, gheață și o farfurie cu alune. E în dispoziție de confesiune.

– Vreți să vă povestesc viața mea?

Zâmbesc înduioșată: „Viața lui! Viața unui copil de douăzeci și cinci de ani...“ Și mă simt bătrână, bătrână... Ca Iov, ca Avraam, ca Mathusalem... Toată Biblia e pe umerii mei.

S-a așezat în fața căminului, pe jos, cu mâinile atârnând peste genunchi. Nu se uită la mine. Privește înainte, spre vasul japonez pe care primăvara îl umplu de obicei cu gălbenele sau crengi de merișor. Îi văd profilul. Limbile de foc îi dau târcoale, asediază, mușcă, se îndepărtează neputincioase, revin. Jocul mă obosește și închid ochii.

CAPITOLUL IX

—Nu vreau să vă plictisesc, începe convențional. Simt nevoia să vă vorbesc. Am impresia, ca o presimțire, că niciodată n-o voi mai putea face...

„Niciodată!“ Ce naiv sună cuvântul în gura lui!

– ... atmosfera, starea de spirit, buletinul meteorologic, toate mă îmbie... Sunt clipe unice... Eu și cu dumneavoastră... Numai noi doi... Afară, puțin viscol, se aud obloanele. Aici e cald, cafeaua miroase a cafea... Telefonul nu sună... mai miroase vag a *Femme* – parfumul dumneavoastră, și a liniște. Liniștea dintr-o încăpere are o aromă specială. Ați băgat de seamă? Dar nu peste tot miroase la fel. Aș putea să vă țin o teorie întreagă... M-am mirat totdeauna că nu există nici un parfum *Silence*...

– Poate că există, șoptesc. Sunt atâtea lucruri pe lume care există și de care noi nu știm.

Călin pare că nu m-a auzit. Continuă cu glas scăzut, amândoi simțim nevoia instinctivă de a vorbi încet.

– Cât de departe aș privi înapoi, nu mă țin minte altfel decât la Casa de Copii. Am fost adus acolo, în strada Sergent T. Marin, când aveam doi ani. Asta se întâmpla în 1966. Vara. Multă vreme am crezut că n-am nici un fel de rude. Când eram foarte mic, până la vreo doisprezece ani, am suferit. Mă simțeam abandonat, cel mai sărac dintre toți, pentru că mi se părea că n-am nici măcar un început. Ceilalți, în cea mai mare parte, aveau pe câte cineva... O mamă singură, doborâtă de greutăți sau împovărată de prea

mulți alți copii, o bunică neputincioasă, părinți divorțați cu existențe refăcute, unde noii parteneri nu tolerau prezența „minorului" provenit dintr-o căsnicie anterioară... „Dacă tot e să cresc copii, înțeleg să-i cresc pe-ai mei, nu toți bastarzii tăi!" Mai exista și categoria celor cu părinți decăzuți din drepturile firești și pe care autoritatea tutelară îi încredința spre „educație, îngrijire și afecțiune" unei case de copii.

Râde scurt, din gât, întinde mâna după țigări și își aprinde una, privind mereu fix spre vasul japonez.

– Nu, nu intenționez să vă pictez un Dickens... De altfel, după Revoluție, ați avut ocazia să vedeți la televizor crochiuri, neretușate ce-i drept, dar nu mai mult decât simple schițe despre ce va să zică viața orfanilor. Spuneam că m-am simțit frustrat și grozav de nefericit până la vreo doisprezece ani. „Singur pe lume..." După aceea, când am început să înțeleg câte ceva și trebuie să vă spun că lipsa de afecțiune, de securitate, sentimentul acut de dependență față de niște oameni cărora știi că le ești complet indiferent, generează, pe lângă reprobabil, ipocrizie, viclenie, duplicitate, tendință de lingușire, stimulează și anume calități care în viață îți vor fi de folos. Înveți să te descurci singur, să te bizui numai pe tine, efortul e o constantă a vieții și nu un accident, plăcerea, bucuria – evenimente de excepție. Ce generos, ce risipitor ni se părea Moș Gerilă împărțindu-ne de Anul Nou câte un pachețel cu bomboane de cinci lei, un covrig și un creion!...

Își ia capul între palme, se uită la mine:

– Ce voiam să vă spun? Devin incoerent... Încercam să vă explic că viața de acolo te învață, te obligă să gândești mai mult și mai adânc de timpuriu. Discernământul, judecata sunt considerabil mai precoce decât la copiii cu existență normală... Așa s-a întâmplat și cu mine. La doisprezece ani eram fericit, dar fericit că sunt absolut singur.

– De ce?

Ridică din umeri și zâmbește:

– Simplu! Pentru că eu unul n-aveam motive să sufăr. Mizeria inerentă așezământului n-o simțeam, n-aveam termen de comparație, eram obișnuit și deci rămâneam în limitele normalului.

În rest, trăiam fără griji. N-așteptam pe nimeni și nimic, n-aveam amintiri, n-aveam decepții... Nu există spectacol mai sfâșietor decât un băiețel de opt sau nouă ani, gătit în hăinuțe ponosite, dar curate... Adeseori, educatoarele ne combinau „toaleta", împrumutând o căciuliță de ici, ghete mai puțin deteriorate de dincolo. Asta se numea în limbajul de circuit intern „a fi fătuiți"... Să vezi deci un asemenea băiețel într-o duminică dimineață, așteptând în holul orfelinatului, cuminte și neclintit, ca „să nu se strice", țeapăn, drept și cu mâinile pe genunchi, vizita lui mami sau tati, pentru care se pregătește de o săptămână. Ceasurile trec, trece și prânzul. Cel mult dorit, cel mult așteptat nu apare. Copilul nu se clintește, rămâne pe banca de lemn, nu îndrăznește să se ducă la pipi. Spre seară, adoarme. Îl trezește educatoarea. Băiețelul își târăște pașii spre dormitor, unde trebuie să se schimbe. Apoi spre sala de mese. Pe obraji, lacrimile furișe au lăsat urme lucioase, ușor argintii. Sau...

Întoarce capul spre mine:

– Nu vă plictisesc?

– Te alinți. Spune...

– Poate mai vreți cafea... Coniac...?

– Am tot ce-mi trebuie, și-i arăt paharul aproape plin.

Își ia și el paharul, dar rămâne cu el în mână, fără să bea.

– Printr-a V-a, aveam un coleg. Remus. Nu știu ce se întâmplase cu taică-său. Pe ea – mama – în schimb, o am foarte bine în minte. O coniță nostimă, elegantă, cam la vreo treizeci de ani, contabilă. Se debarasase de băiat, motivând că n-are condiții să-l crească. O singură garsonieră, multe deplasări, un servicu care o solicita peste poate. La Remus venea în vizită cam de trei, poate patru ori pe an. Era un spectacol s-o vezi aterizând! Pe cuvântul meu! Lui Remus îi aducea invariabil o ciocolată de zece lei, îi dăruia circa douăzeci de minute dintr-un timp prețios și le bombarda pe directoare și educatoare cu pretenții: copilul să fie bine îngrijit, răcește ușor, are o colită rebelă... Ieșea din scenă ca o vedetă, își flutura degetele peste umăr în semn de „la revedere", fără să întoarcă măcar capul, și dispărea pentru câteva luni. Remus rămânea cu ochii pe drum, cu nasul turtit de sticla ușii.

N-am mai văzut de-atunci atâta tristețe demnă pe chipul unui copil și, deși eram camarazi, n-am vorbit niciodată despre maică-sa. Și totuși, ciudat, la fiecare vizită o întâmpina cu o bucurie delirantă, de care nu cred să aibă parte părinți devotați și afectuoși...

– De necrezut, spun cu ochii umezi. Acum, parcă s-au mai schimbat lucrurile.

Călin oftează și își aprinde o țigară.

– Nu zic nu... Chiar considerabil. Ne-au luat străinii în faruri și ne ajută substanțial. Eu, râde, ca fost locatar, mai trec pe-acolo. Copiii sunt mai bine hrăniți și îmbrăcați, au apărut jucării, norocoșii au petrecut vacanțe în străinătate. Din păcate, oamenii nu s-au schimbat.

– Ce vrei să spui?

– Parcă dumneavoastră nu știți! Când vin ajutoarele, bomboanele de pe colivă și tortul le iau pedagogii, profesorii, directorii. Un grup de douăzeci de băieți s-au întors din Belgia. Îi bucuraseră bieții flamanzi – poate valonii – cu tot ce-și poate visa un copil. Cufere întregi de dulciuri, conserve, haine, video-casetofoane, televizor în culori, aparat foto... Ce să vă spun, super-market! Un vagon plin de daruri.

– Serios?! Mi se pare extraordinar.

– Sunt generoși, nu-i vorbă, dar, fără a fi meschin, bănuiesc că se pun și un pic bine cu Dumnezeu. Altceva voiam să vă spun, apropo de umanismul nostru „original". Copiii au fost vămuiți de două ori! O dată la Otopeni – măgarii puteau să-i scutească de vamă pe nefericiții ăștia despre care știau că sunt de la Casa de copii – și a doua oară când au ajuns acasă. Pe scurt, directorul a confiscat toate valizele și le-a încuiat în cancelarie.

Cât sunt de inertă și incapabilă să mă gândesc la altceva decât la propriile mele probleme, sar în sus.

– Nu se poate! E inuman! Și copiii?! Copiii tac?!

Călin dă din cap, zâmbește, dar am impresia că-i vine să plângă:

– Cât sunteți dumneavoastră de copil, doamnă Laura! Ce cuvânt pot avea niște băieți între zece și paisprezece ani în fața directorului? Pentru ei asta înseamnă în fața lui Dumnezeu! Trăiesc tot timpul sub aceeași amenințare: Nu te conformezi regu-

lilor, ești obraznic sau recalcitrant, te dăm afară din Casa de copii! Ce îi așteaptă? Trotuarul? Gara de Nord? O ușă închisă de părinți sau rude care au fost fericite să scape de tine și care nu te doresc?!

Mă agăț de brațul lui și-l zgâlțâi:

– Spune-mi, Călin! Oamenii ăștia sunt monștri? Sunt anormali?! Există o milă, un sentiment de compasiune! Pur și simplu, nu înțeleg!

– Nu înțelegeți pentru că nu v-ați confruntat niciodată cu problemele astea. În primul rând, sărăcia este, după mine, cea mai gravă boală nu a unui individ, ci a unui popor. Pentru că, dacă mai există soluții pentru un grup restrâns, la scară generală răul nu e tratabil decât cu antonimul său – bunăstarea. Iar noi suntem toți săraci. În consecință – lacomi, avari, venali, coruptibili, fără milă. Reflexul de supraviețuire.

– Degeaba! Nu mă poți convinge. Nu mai există oameni, OAMENI adevărați pe lume?

– Ba da, dar bogați, și nici ăia toți. Printre calici, rareori dai de ceea ce se numește suflete mari. N-au cum, chiar dacă ar vrea. Marii filantropi, părinții marilor fundații și instituții milostive au fost aristocrați ai banului. Iar despre excepții nu e cazul să discutăm.

– Bine, înțeleg fenomenul mizeriei. Dar a lua de la niște orfani, a jefui niște nefericiți, oricum persecutați din start de soartă... Ce să-ți spun, este peste capacitatea mea de înțelegere.

Apelează din nou la țigările lui. Fumează Top. I-am pus la dispoziție pachetul de Camel, dar refuză în mod constant.

„Să știi că nu mă ruinezi!“

„Iar eu nu tapez!“

– Există încă un aspect de care faceți abstracție, doamnă Laura. Amploaiații de la Casa de copii nu sunt mai dezumanizați decât personalul sanitar al unui spital. Dacă medicii și caporalii lor din breaslă ar plânge și ar compătimi cu fiecare incurabil sau decedat, n-ar mai încăpea țara de ospicii. Că la noi s-au depășit toate limitele decenței profesionale – se practică cuvântul deontologie – și că în calitate de bolnav ești tratat ca o mobilă ieftină și nefolositoare, dacă nu împingi „cecul“, vinovată e iarăși sărăcia.

Dar, mai presus de toate, intervine obișnuința. Obișnuința care atenuează, estompează, uneori șterge total relieful de sentiment. Te obișnuiești cu suferința, capacitatea de șoc (dar ce zic eu șoc!), de minimă emoție s-a tocit, s-a epuizat.

Tace. Pendula bate de două ori. Nu mi-e somn și nici lui. Mă simt pe o insulă pustie. Toate sunt departe.

– Ești un filosof, Călине... Poate nu m-ai convins, dar ceea ce susții e credibil. În primul rând, impresionant. Nu mi-ai vorbit însă nimic despre tine. Mi-ai descris peisajul, nu și individul.

– Asta înseamnă cam șaptezeci și cinci la sută din ce aveam de spus.

Râde și întinde mâna după un sandwich. Mie tot nu mi-e foame, ci doar sete, sete, sete... Cred că am și puțină febră. Îmi simt dureros partea superioară a globului ocular. În principiu deci, peste 37.5. Emoțiile mari îmi joacă uneori astfel de feste. Sunt febrilă, perfect trează și însetată. Încerc să-mi umezesc buzele cu o limbă uscată, de vată. Călin mă intuiește. În plus, e familiarizat cu frigiderul:

– Ce să vă aduc? Suc de portocale? Apă minerală? Suc de roșii? Lapte bătut?

– Roșii cu sare și piper.

– O să vă fie și mai sete.

– Când secăm toate rezervele, rămâne robinetul.

Din nou telefonul mă face să tresar. „Ați înnebunit, băi fârtaților?! E totuși ora două!“ Nu schițez nici o intenție de a răspunde. Călin își coboară pleoapele. Doar două sau trei secunde, după care mă cercetează cu ochi strălucitori și zâmbet ambiguu:

– Chiar nu vă pasă? Nu încercați nici un sentiment de... înțelegere pentru o inimă în suferință? Nici un zvâcnet de compasiune? V-ați dezumanizat?

Trilul continuă. Simt că țâțânile îmi cedează:

– Vrei să răspund?

Călin zâmbește. Un zâmbet de patruzeci de ani.

– Eu nu. Dar nu vă pot impune dumneavoastră ce să faceți.

Mă îndrept furioasă și nesigură pe picioare spre aparat. Când ridic receptorul, celălalt – bănuiesc, Liviu – a abandonat. Nu răspunde decât tonul.

– *Quod erat demonstrandum!* conchide filosofic Călin. Dumnezeu ține cu hainii!

Hotărât, băiatul ăsta e prea bătrân pentru vârsta lui. Absurd, dar prea bătrân, chiar și pentru mine.

Călin e tipul de bărbat imposibil în dragoste. Se chinuie și chinuie. Cunosc genul, l-am întâlnit în viața uneia dintre prietenele mele, am avut un specimen și în familie. Cei din jur etichetează simplist sadism sau masochism. Procesul cred că-i mai complex. Nefericiții oferă imens, pretind pe potrivă, iartă greu sau niciodată, vor absolutul. Vai de capul lor!

– N-o invidiez pe femeia care te va iubi.

Declarația mi-a scăpat. În mod normal aș fi păstrat observația pentru mine, n-aș fi dat start unei discuții pe o temă amoroasă. E preludiul clasic al unei legături sentimentale care rămâne încă între granițele flirtului, dar itinerarul evoluției e precis previzibil. Cel puțin așa pretinde faimosul *Le mariage parfait.* Acum însă nimic nu mai contează, am ridicat piciorul de pe frână, nu mă mai cenzurez. Râde:

– Ce vreți să spuneți?

– Ești un om foarte încrezut, Călin. Ca toți self-made-menii. Te crezi desăvârșit și, în sensul ăsta, devii mai dificil decât virtuoșii de profesie. Când ceri foarte mult de la tine, e firesc să nu fii tolerant cu ceilalți. Vouă, ăstora însă, perfecților, nu vă trece prin cap că nu toată lumea poate fi și nu poate da la fel.

– Vă pot asigura de contrariul. Nu vreți să încercați?

– Nu am curiozități de ordin științific. În rest...

– Am înțeles. Nu vă interesez.

Dau hotărâtă din cap:

– Așa e, Călin. Nu mă interesezi. Nici în general, nici în special. Pentru că tot suntem în noaptea confidențelor, am să-ți fac și eu o mărturisire. După ce a murit soțul meu – eram încă foarte tânără pe-atunci –, mi-am făgăduit, mi-am jurat că, în ruptu

capului, nu voi comite două greșeli: să mă încurc cu un bărbat însurat sau cu unul mai tânăr decât mine.

– ...Și n-ați comis nici una?

Se uită la mine de parcă ar ști. Dacă nu-i interpretez greșit și amplificat zâmbetul și expresia, aș zice că are o intuiție diabolică.

– Doar una. Mi-a fost de-ajuns.

– Înseamnă că sunteți lașă. Că vă e frică de viață.

Zâmbesc:

– Probleme de genul ăsta îți faci în adolescență. Când mai citești *Medelenii*. Mai târziu, te obișnuiești cu tine însuți. Ești mulțumit, prin comparație cu semenii, că n-ai fost mai ticălos, mai laș, mai râmă...

– Eu n-am să mă mulțumesc niciodată doar cu atâta... Și nu vă cer nimic. Decât să-mi acceptați prezența.

Îi întind mâna.

– Înseamnă că ne-am înțeles. Continuă-ți romanul.

Mă privește de parcă l-aș fi trezit din somn. Ține gura întredeschisă ca posesorii cronici de polipi, copii foarte mici sau oamenii foarte în vârstă.

– Da... Ridică din umeri în felul lui caracteristic. Pe stângul îl repede mai sus. În principiu, v-am spus cam totul. Ce-ar mai fi? Am avut șansa să fiu bun la învățătură: memorie fără rateuri, putere de concentrare, ambiția. M-au ajutat mult. Când ne vizitau străini, în rare inspecții – autoritățile evită negativul ridicat la cub pe care mai trebuie să-l și iscălească – eram prezentat ca o mândrie a stabilimentului, element strălucit datorită condițiilor create. Mă simțeam ca o vacă – mă rog, bou – premiantă de expoziție. Asta însă nu mă scutea de „corvoadă". Directorul, profesorii nu aveau nevoie de femeie de serviciu. Eram chemați noi, elevii, la curățeniile mari, ba chiar și la cele săptămânale, ajutam la campania de toamnă a conservelor – fără exagerare, am la activ vagoane de vinete, gogoșari, ardei copți sau murați –, eram scutiți de prezență și plecam în mijlocul orelor pentru că la alimentara din Amzei, sau Hristo Botev, sau Big se dădea telemea, pui, hârtie higienică. Noi eram fericiți și cu timp necontrolat – o coadă durează –, puteam bate orașul sau căsca gura prin librării. Vara,

ca să scoatem un ban, munceam pe la diferite ferme și C.A.P.-uri. Eu, de pildă, am „făcut“ cinci vacanțe la „30 Decembrie“ și Ștefănești. La șaisprezece-șaptesprezece ani începi să fii mai atent la ținuta vestimentară, iar eu cheltuiam mult pe cărți. Când am terminat liceul, aveam în dulapul meu trei sute de volume. Mă simțeam foarte mândru...

Îl întreb fără nici o legătură:

– Când te-ai îndrăgostit prima oară?

E surprins prima oară? Există de mai multe ori? Decretează cu acea inegalabilă siguranță a tinereții: „iubești o singură dată“.

Îmi trec palmele peste creștet, adică „mă doare capul“. Clar! Flăcăul e cretin, obtuz, puritan, candidat sigur la nefericire.

– Cam de prin clasa a X-a a început să mă obsedeze în mod concret chestiunea obârșiei, a izvoarelor mele, în grai de letopiseț. Tot atunci mi-am făcut planuri minuțioase de perspectivă. Deci, două probleme de rezolvat: trecutul și viitorul. Am intrat la Institutul de Teatru, secția Regie.

Îi îndrept o privire interogativă. Știam că-i student la Filologie...

Călin începe să râdă așa cum fac maturii, când își amintesc de năzdrăvăniile juvenile.

– Am abandonat după patru semestre, pentru a nu deveni un ratat înainte de a fi împlinit douăzeci și cinci de ani. N-aveam vână, n-aveam sclipire. Față de alți colegi, realmente dotați, mă simțeam ca un tractor harnic și atât. Am înțeles ceea ce alții știau de mult, că munca nu poate înlocui totul și, în nici un caz, harul. M-am transferat la Filologie, limbi orientale, am dat câteva diferențe și de aceea iată-mă încă student.

E ora trei. Sunt stoarsă, dar nu mi-e somn. Călin se ridică, face câteva mișcări reflexe de dezmorțire, puțină toaletă pe masă și se așează din nou. Tot pe jos, dar de data asta cu fața spre mine.

– Trecutul cum l-ai rezolvat?

– Luând-o îndărăt, pe urma unor pași pe care, la un moment dat, îi credeam definitiv „fără urmă“. Când mă gândesc câte milioane de pași, miliarde, s-au rătăcit, au fost uitați și unde, nici măcar nu știm! În ceață? În neant? Undeva înapoi, sigur, dar unde?

Prin ce bizară corelație îmi vine în minte o frază de-a lui M.! Mi se păruse atunci de o tristețe cam afectată, exprimarea prea prețioasă. Avea să mă impresioneze abia o lună sau două după ce fusese enunțată. Atunci când M. nu mai exista: „Trăiesc într-o ceață pastelată, parfumată cu amintiri policrome...“

– După ce-am terminat liceul, l-am căutat pe fostul meu director de la Casa de copii. Un bătrân la pensie, care locuia împreună cu fiu-său și inevitabila noră, într-o căsuță pe Calea Rahovei. Nu ne fusese un părinte rău, dar nici bun. Indiferent aș zice, desensibilizat și, motivat ori congenital, un dezabuzat. Ultimul individ căruia ar fi trebuit să i se încredințeze educația, în fond, soarta unor copii. Dar, la salariile pe care le primeau bieții dascăli, autoritățile erau încântate să poată găsi amatori dispuși să păstorească în stabilimentele tristeții și ale mizeriei. Dacă ar fi făcut-o cu devotament și participare afectivă, ar fi înnebunit sau ar fi fost primit în ordinul mucenicilor. Când i-am explicat obiectul vizitei, m-a privit fără expresie. Nu era fericit în sânul familiei și își preconiza sfârșitul între zidurile unui azil... Cred că *zadarnic, inutil, cui prodest* erau cuvintele care reveneau cel mai frecvent în conversația lui.

„Te știu de când erai mic... Ești inteligent și tenace. Am fost convins că, în accepțiunea vulgară a noțiunii, vei răzbi... Eu în locul tău, m-aș lăsa păgubaș. Adică, nici măcar n-aș încerca...“

„Inutil, domnule director. Vreau să știu cine sunt. Tot ce am făcut până azi a fost făcut în nădejdea că odată o voi descoperi. Că voi avea motiv să fiu mândru... Că și alții vor fi mândri sau, dimpotrivă, se vor simți rușinați!“

„Merită atât de mult pentru atât de puțin?“

„Merită, de vreme ce trăiesc obsesia originii.“

„Nu sunt un sentimental...“

A rânjit, lăsând să i se vadă proteza ieftină, nesigură.

„Știu, domnule director...“

„Îmi pare rău totuși pentru tine. Fii pregătit pentru o mare deziluzie. Și încă una din aia, care lasă urme...“

„Cine crește la Casa de copii e pregătit pentru altele și mai rele.“

A dat din cap „ai dreptate“. S-a uitat apoi în jur, furiș, trăind spaima, anxietatea permanentă a celui ce se simte permanent spionat:

„Ai cumva o țigară?“

I-am oferit pachetul de Snagov.

„Ăștia – și mi-a arătat spre odaia alăturată – nu mă lasă să fumez. Cică nu-mi face bine... Ași! Li se pare că cheltuiesc prea mult. Îmi confiscă pensia...“

„Îmi pare rău...“, am declarat convențional.

„Să nu-ți pară! Știam că sunteți flămânzi, munciți, exploatați, dar mă obișnuisem să nu văd... Să nu-mi pară rău...“

De „dincolo“ s-a auzit un glas de cap, isteric, pus aprioric pe scandal:

„Tatăăă! Noi plecăm! Ionuț doarme. Grișul cu lapte e pe aragaz, în *benmari*. Îi dai doar jumătate și vezi să nu spargă iar prin casă...“

A tras cu voluptate de ocnaș din țigară.

„O să le miroasă, dar am să zic că tu ai fumat... Când te-au adus la noi, aveai doi ani și un certificat de naștere: Călin Nichifor. Declarația la Sfatul Popular, făcută de mamă. Nichifor Carmen, optsprezece ani. De ce țin minte datele astea? Pe unul din bunicii mei îl chema Nichifor. Carmen e ușor... optsprezece ani – o vârstă care impresionează...“

Nerăbdarea îmi vibra în vârful degetelor:

„Și tata?! Tatăl...?“

„Linie, dragul meu. Bară. Deci, necunoscut. Mai precis, un șmecher care refuzase să te recunoască.“

Călin se răsucește spre mine:

– Tot n-ați obosit?

– Chiar dacă aș fi obosit, nu suport suspensul nici la cinema. Spune!

Mă privește câteva clipe. Mi se pare tot mai mult că seamănă cu un Hrist. Dar toți bărboșii bruni, palizi, cu înfățișare famelică seamănă cu Christos...

– Mi-ar plăcea să cred... Se întrerupe. N-are importanță... De la bătrân am aflat că, până spre patru ani, rar, foarte rar, mă vizita

o femeie care pretindea că ar fi fost sora mamei. Ea mă adusese la orfelinat. A încetat brusc s-o facă și nimeni nu s-a mai interesat vreodată de mine. Bănuia că venea din provincie. O singură dată, legată de vizita la o oră nepotrivită, persoana, scuzându-se, scăpase ceva în legătură cu trenul de Craiova. Un lucru era limpede: femeia părea timorată, dădea impresia că acționează pe ascuns, nu dorea să fie căutată, găsită. Practic, când am părăsit căsuța din Calea Rahovei, dețineam foarte puține amănunte concrete, dar prinsesem totuși un fir. Două surori care se numeau Nichifor ca domnișoare și un prezumtiv oraș de baștină – Craiova.

Îl întrerup:

– Nu înțeleg... Când un copil este primit la orfelinat nu se solicită nici un fel de date?

– Da și nu. În general, date se oferă când intenția „deponentului" este de a recupera copilul sau, în orice caz, de a nu pierde legătura. Dacă vrei să scapi însă definitiv de el, îl abandonezi în Gara de Nord, îl uiți în vreun vagon de tren, îl lași lângă zidul unui post de poliție...

– Și pe tine?

– Pe mine mă adusese sora mamei. Mi-a declarat doar numele și data nașterii. Atât. Nici cel mai mic amănunt care te-ar fi ajutat să-i descoperi gaura. Când ne-am despărțit, bătrânul, adică fostul director, nu-și ascundea scepticismul.

„N-ai să izbutești nimic. Pierdere de vreme, pierdere de energie... Când cineva nu vrea să fie găsit, știe cum să procedeze. Doar să dispui de antenele Interpolului... Și măcar de-ar merita..."

– Practic, ce-ai făcut?

– Am plecat la Craiova. Asta era în septembrie 1985, după ce fusesem admis la Institut. Nu intru în detalii. Amintesc doar că n-a fost nevoie să fac pe marele detectiv. M-am împrietenit cu un băiat, cam cu vreo doi ani mai mare. Era student seralist și lucra la primărie. Un soi de om bun la toate. Vorba lui, „dacă mă întrebi ce fac toată ziua, am să-ți spun: deșert scrumiere, plimb hârtii dintr-un birou într-altul și cărucțul cu copilul contabilei șefe, fac comisioanele lu' tovarășu' Sterică, primarul, care are o gagică clandestină la capătul târgului..." Pe scurt, el mi-a pus o vorbă

bună la arhivă și așa am descoperit-o pe mama, respectiv certificatul ei de naștere. Se numea Carmen, fiica lui Tudose și Maria Nichifor, născută la Craiova, în 21 aprilie 1948. În registru figura, imediat după ea, numele soră-sii, Nichifor Doina. Erau surori gemene.

– Extraordinar!

– Aceasta a fost și reacția mea pe moment, deși nu-i nimic extraordinar în faptul că unii copii se nasc gemeni.

– În fond, ai dreptate, doar că nu-i un fenomen de toată ziua.

– După aia, a fost simplu. Doina, respectiv mătușă-mea, rămăsese în Craiova, chiar în casa părintească. Am cunoscut-o într-o după-amiază...

– Cum? Cum ai contactat-o?

Călin ridică din umeri și râde:

– I-am bătut la ușă. Adică, am sunat.

– Și?

– Și! O femeie slabă, ștearsă, galbenă, speriată, într-un interior de o sărăcie dezolantă. După frica, starea cronică din privire și gestul reflex al mâinii drepte, de apărare, cred că bărbatu-său o bate sistematic, de ajuns doar să se împiedice cu ochii de ea. Când i-am spus cine sunt, a fost pe punctul de a leșina... A început să tremure, fălcile parcă i se dislocaseră, mâinile se mișcau necontrolate, două păsări care încercau să scape din laț... Cel puțin asta a fost impresia mea. Mai era limpede, chiar și pentru un imbecil, că emoția excesivă nu se datora unor zguduitoare sentimente de familie, ci exclusiv spaimei. O spaimă de moarte. Nu știa cum să-mi facă mai repede vânt, bolborosea mereu, fără explicații, de parcă eu aș fi fost în temă. „Du-te... Să nu știe el... Nu trebuie să știe nimic...“ Ne-am dat întâlnire în oraș, la o oră când își făcea de obicei cumpărăturile. A refuzat să intre în cofetărie sau în orice alt loc unde am fi putut discuta având o masă între noi. Ne-am refugiat în parc...

Gura mi-e uscată. Sucul de roșii s-a încălzit și nu-mi plac paharele năclăite. Dar mi-e lene până să și cer ceva: un suc rece, pahare proaspete.

– Tu ce simțeai, Călin?

– Un cumplit sentiment de „străin“, dacă mă înțelegeți. Străini amândoi unul față de celălalt, un „ce dracu' caut eu aici, cu coțofana asta sleită de viață?!“ Și un regret: că mama nu fusese o femeie frumoasă. Aveam în față copia ei și, oricâte retușuri, n-ar fi izbutit să facă din ea o drăgălașă. Parcă intuindu-mă, a emis o aberație care-mi tangenta gândul:

„Nu semeni deloc cu biata mamă-ta“.

– A scos câteva fotografii dintr-o pungă de plastic. Una dintre ele fusese făcută la absolvirea liceului. O poză șase pe patru, eminamente provincială: și subiectul, și artistul fotograf. Fața stearsă, trăsături nesigure, aer neajutorat. O bluziță ieftină și complicată, bluza „bună“, desigur, la care trudise pe puțin un ceas până s-o calce. Nu trebuia s-o privești de două ori ca să-ți dai seama că nu făcea parte din familia învingătorilor.

– Ești aspru, Călin.

– Nu. Pentru că amănuntele astea nu le constatăm cu indiferență, ci cu duioasă compasiune.

„Eu cu cine semăn?“ am întrebat-o.

„Cu el..., cu grecul. Ești cap tăiat.“

– M-a pus la curent cu scurta biografie a mamei. Scurtă, banală, nemiloasă. După ce isprăvise liceul, intrase la o școală de stenodactilografie. Pe Kostakis l-a cunoscut la o reuniune studențească. El era în ultimul an la Politehnică. Au fost amanți. După ce și-a luat diploma de stat, Kir Kostakis s-a întors la Atena. Mama era însărcinată în două luni...

– S-ar fi putut interveni...

Călin se uită la mine ca la o idioată. Declară ironic:

– Probabil nu i-a venit ideea asta... Cum, doamnă Laura, cum să fi intervenit?! De doi ani Ceaușescu emisese decretul criminal privind interzicerea întreruperilor de sarcină. Se comiteau avorturi fără îndoială, dar cu bani, relații și riscuri mari. Așa cum s-a întâmplat până la Revoluție. Mama era săracă, singură, speriată. Cine s-o fi ajutat? Cine să-i fi dat trei mii de lei? Toate astea mi le-a explicat soră-sa, Doina...

– Bine, dar părinții?

– Părinții! Întâi că nu-i o glumă să anunți la șaptesprezece ani că ești însărcinată și mai ales unor oameni care și-așa erau sătui până la gât de propria lor mizerie. Peste toate, două fete urâte așteptând în bătătură un providențial fraier.

– Cum s-a descurcat?

– Când n-a mai putut ascunde sarcina, s-a mutat cu chirie, într-o casă care urma să fie demolată. Era muritoare de foame! Îmi povestea Doina că mânca doi covrigi pe zi și un kilogram de lapte.

– Doamne!! Cumplit!

– Așa mi se pare și mie... De ce-o mai fi venit femeia asta pe lume...? Când m-am născut eu, lucra la o fabrică de medicamente, la bandă rulantă. Muncitoare necalificată.

Își duce mâna la gât. Pe urmă, cu o mișcare bruscă, își toarnă coniac în pahar.

– Nu vreau s-o mai lungesc. Acolo, la fabrică, s-a încurcat cu șeful de atelier, un bărbat însurat... N-o judec, n-o condamn. Era un copil debusolat, fără cel mai elementar instinct de apărare. Așa mi-o închipui eu cel puțin.

– Probabil că așa și era...

– O ființă firavă, urmărită de un destin ticălos. A rămas din nou gravidă. Tot fără bani, a apelat la serviciile unei moașe. A murit de septicemie, înainte de a fi împlinit douăzeci de ani. La Casa de copii m-a adus soră-sa, Doina... Ridică ochii spre mine: Nu trebuie să plângeți. Toate s-au petrecut demult.

– Nu știu ce să-ți spun, Călin...

– Nimic... Când m-am despărțit de mătușă-mea, n-a uitat să insiste că trebuie să mă ascund de bărbatu-său. Încerca să-l apere cu un rest de mizerabilă demnitate:

„N-ar fi dumnealui atât de rău... L-au asprit viața, suferințele... Și e om de familie, nu-i place să se vorbească... Știi și tu cum e lumea... Nu bea, e cumpătat, a muncit să-i facă fetei un rost...“

Așa am aflat că am o verișoară, Steluța. Când mi-a vorbit despre ea, obrajii galbeni plesneau de mândrie.

„Și fata a fost harnică, a meritat. E asistentă medicală, s-a luat cu un inginer agronom, acum sunt bine de tot. Au casă la bloc, mașină, de Paști și-au luat video...“

„Fii liniștită, n-am să vă tulbur... Am vrut doar să știu...“

„Mi-ar fi plăcut s-o cunoști pe Steluța, să vezi cum s-au aranjat... Dar cum să le zic de soru-mea...? Nimeni nu știe... Cuscrii sunt oameni mari, cu relații – dumnealui e la Gospodăria de partid, cuscra activistă, dar nu-i cunoști pe ei, sunt populari..“

Când am ieșit din parc, am trecut prin fața unui aprozar. Aveau struguri, Doina – nu-mi vine deloc să-i spun mătușă-mea – i-a privit cu ochi lucioși.

„Frumoși, dar scumpi..., douăzeci și cinci de lei kilogramul. Își fac de cap!“

I-am cumpărat patru kile! S-a opus de circumstanță.

„Nu se face..., încă n-ai ieșit pe pâine...“

Am insistat:

„Ba se face... Îmi pare bine că te-am găsit... Îți mulțumesc pentru tot ce mi-ai povestit.“

Mă asculta cu o singură ureche, atentă la manevrele vânzătorului.

„Dă-mi din lada aialantă. Pentru cine-i ții? Ăia frumoși, pe sub mână, știm noi... D-aia nu e marfă în comerț... Așa, tovărășele... Vezi că se poate dacă vrei?...“

N-am mai căutat-o niciodată.

– Doamnă Laura... E patru.

Pendula confirmă. Sunt zdrobită. Într-un răstimp prea scurt am trăit, am simțit, am auzit prea multe.

– Odihniți-vă câteva ore.

– Și tu?

Zâmbește. Pare fericit și habar n-am de ce.

– Și eu.

Trec în dormitor și mă trântesc direct peste cuvertură. Îl aud trebăluind dincolo. Strânge paharele, scrumiera, își găsește de lucru și în bucătărie. Când mai eram „normală“, procedam la fel. Oricât de târziu ar fi plecat oaspeții, spălam vasele. Mă deprimă

chiuvetele pline, ceasurile dimineților de după petreceri, când intri în bucătărie și nu-ți poți face o cafea, pentru că nu există un singur centimetru liber pe masă sau aragaz. Acum, chiar sub amenințarea unui pistol, n-aș mișca un deget.

Sunt aproape adormită. Simt că s-a oprit în pragul dormitorului. Nu fac nici o mișcare, nici măcar nu deschid ochii. Mi-e somn și atât. Călin șoptește, încredințat că nu-l aud:

– Te iubesc.

„Nu pe mine, îi răspund în gând. Pe fetița aceea de optsprezece ani cu un copil în brațe o iubești. Pe mama lui Călin..."

Mă scufund în beznă.

Călin recapitulează:

– ...lângă aleea centrală, marmură roz. Îl găsim repede...

E ora nouă, cimitirul e aproape pustiu. O cândelăreasă în vârstă, cu un bidon de gaz, își face rondul cotidian. Are mănuși fără degete și îmbrăcămintea tipică de iarnă a bătrânelor cerșetoare. Trențe peste boarfe ținute cu o sfoară la mijloc, bocanci bărbătești scofâlciți – mă gândesc la faimoasa pereche de ghete a lui Van Gogh –, broboadă cafenie ulcerată de molii și ani, ciorapi groși, căzuți pe glezne. O siluetă informă, jalnică, de peisaj gorkian.

Ne interesăm de cavoul familiei Voinea. Răspunde fără dinți că „nu-i pe partea ei..."

Călin mă ține de braț; zăpada e înghețată pe alee, alunecoasă, iar eu n-am cizme potrivite. Nu-mi place vestimentația practică și nici n-am nevoie de ea. Prin natura profesiei, nu sunt obligată să ies din casă în fiecare zi sau dacă n-am chef, drumurile mi le rezolvă, în sfârșit, mi le rezolva Liviu, sau taxiul.

Tremur, bănuiesc că am febră. O febră nervoasă.

– N-ar fi trebuit să ieșiți din casă. Sunteți bolnavă.

– Aș fi fost și mai bolnavă dacă n-aș fi ieșit. Nu mai am răbdare, Călin. Trebuie să isprăvesc cu povestea asta.

Cavoul se află pe o alee laterală, la circa douăzeci de metri de cea centrală și destul de aproape de Capelă. E un edificiu de oameni avuți, dar nu dintre cele mai fastuoase. Solid, construit în

stilul templelor grecești. Două geamlâcuri cu vitralii străjuiesc stânga și dreapta ușii de fier forjat. Pe frontiscipiciu sunt trecuți „ctitorii", Spiridon și Elencu Voinea.

Autosugestie, creieri înfierbântați sau ce naiba o fi, dar mă simt cuprinsă de un sentiment de liniște, de familiar, de acasă.

– Vasăzică, aici stă Ea.

Călin îmi strecoară o privire iute, dar nu comentează.

Încercăm să scrutăm interiorul prin arabescurile de fier forjat. Nu se poate vedea nimic. Sticla ușii e murdară, presupun că n-a fost spălată de ani și ani, poate decenii. Nu se zărește nici licăr de candelă.

– Cred că-i părăsit, spune Călin.

– Nu. Zidăria e intactă, n-are nici o dărăpănătură. Da' nu-l vizitează nimeni.

– Cum vine asta?

– Simplu. Cineva plătește administrației o sumă oarecare pentru întreținere. Ca să nu se degradeze. De flori și candele aprinse au grijă rudele, nu funcționarii.

Călin încearcă clanța complicată cu motive florale. Bineînțeles, nu cedează. Se întoarce spre mine, cu mâinile în buzunare:

– Și-acum ce facem?

– Mergem la administrație.

Avem ghinion. Directorul cimitirului, un tip cu care se mai poate sta de vorbă, înțelegem din unele relatări, e plecat în Italia pentru o lună. Dăm peste cel mai infect, detestabil tip de funcționară: la menopauză, hepatică, importantă și cu necazuri acasă. Nervii îi zbârnâie de la ultimul fir de păr încărcat cu electricitate până în vârful celei mai dureroase bătături de la picioare: aia din degete. Ne-o retează scurt:

– N-avem voie să dăm nici un fel de relații.

Călin șoptește:

– I-or fi ascuns acolo pe Ceaușești, mai știi!

Funcționara n-aude. Ne-a întors spatele ostentativ și, tot ostentativ, trântește pe masă dosare care n-au nici o vină. Se răsucește brusc și pare surprinsă că încă n-am plecat.

– Nu-i de vânzare. Scurt!

Ieșim din birou buimăciți. Suntem dezorientați, instinctiv ne îndreptăm din nou spre cavou. Cineva ne ajunge din urmă. E dactilografa pe care am observat-o în treacăt într-un birou de trecere, o fătucă de vreo douăzeci de ani, cârnă și cu obraji rotunzi, de minge. Pare însă o minge isteață. Are un pulover gros, de munte, cu guler răsucit și o căciuliță love-story roșie.

– Mă scuzați... V-am auzit... Eram dincolo...

Se uită spre birourile administrației și ne trage spre prima alee:

– Să nu ne vadă...

Călin se interesează:

– Totdeauna e așa capsată?

– Nu totdeauna, râde fata, dar în fiecare zi.

Îl mănâncă din ochi pe Călin însă o face frumos, fără fițe, cu sinceritate. „Îmi placi", spus pe față.

– Ce se întâmplă cu cavoul Voinea? o întreb. De ce n-are voie să dea relații?

Fata își scutură cerceii, două candelabre tinicheluite de provenință sigură bazar – Istanbul și pe care a dat o grămadă de bani.

– În general, n-avem voie să dăm relații particularilor.

– De ce?

– Cum să vă spun?! Asta-i o chestie veche, de dinainte de Revoluție... Eu lucrez doar de un an aici, dar mi-au povestit. Au avut necazuri mari cu mormintele astea scumpe. Au fost sparte și jefuite... Moștenitorii i-au dat în judecată la Haga. Adică... pe statul român.

Îi explic lui Călin care nu înțelege nimic.

– Monumentele somptuoase aparțin în general vechilor familii. Aristocrația, ăia care au scăpat cu viață, s-au exilat. Dar ei și moștenitorii lor au rămas proprietarii de drept ai mormintelor... Au fost jefuite ca în codru. Mi-amintesc scandalul.

– Ce naiba să jefuiești dintr-un cavou?!

– Cândva, oamenii se înmormântau fastuos, într-un cadru baroc. S-au furat bijuterii, candele, cădelnițe, sfeșnice, icoane vechi, tot felul de vase și obiecte de cult din metale prețioase. Lasă că-ți povestesc eu, domnișoara tremură de frig.

– Și dumneavoastră tremurați, râde fata.

Călin îi zâmbește cum știe el mai frumos:

– De ce-ai venit după noi?

Fata își coboară pleoapele frânjurite:

– Sunteți simaptic..., adică... Și doamna. Și pe madam Venera nu pot s-o sufăr! Îi zicem Vipera... Eu, cum să vă spun, știu câte ceva, adică am auzit... Cineva trimite bani din Olanda, ca să întreținem cavoul. Când am venit eu anul trecut, tocmai îl zugrăveanu, că face igrasie... Cam la o lună-două, tanti Nuți, care stropește florile, dă cu mătura prin'năuntru.

– Înseamnă că are chei.

– Nu ea. Vipera. Vine cu ea și n-o scapă din ochi, până își termină treaba.

O întreb cu glas sugrumat:

– Ai intrat vreodată în cavou?

Fata dă din cap energic:

– Nu. Vă spun sincer, mi-e frică. Nici picată cu ceară... Abia aștept să se privatizeze nașu' și plec de-aici. Mi-a promis că mă ia la el... Nu-mi place la cimitir.

Călin o întrerupe:

– Pe noi ne-ai putea ajuta să intrăm?

Sub căciulița love-story ochii cresc de spaimă:

– Cum să vă ajut eu?!

În general, se afirmă despre mine că, dacă vreau, am tact. Acum însă dau cu bățul în baltă:

– O să fim și noi drăguți... Înțelegem să fim recunoscători...

Fata roșește, își mușcă buzele.

– Nu trebuie... Nici nu m-am gândit... Eu...

Rămâne cu un nod în gât.

– Dar de ce? E normal să compensezi o amabilitate...

Degetele lui Călin îmi strâng dureros brațul. Sensul e limpede: „Nu taci odată?“ Intervine cu glas vesel:

– Doamna a glumit. Vă mulțumim pentru tot și... Îi ia mâna și i-o sărută: Rămânem prieteni, da?

– Da, îngână fata și rămâne cu ochii după noi, în mijlocul aleii.

Călin mă conduce cu pas hotărât spre ieșirea din cimitir:

– Faceți gafe, doamnă Laura. Iertați-mă că v-o spun. Nu chiar totul e de vânzare.

– Sunt prea bătrână ca să mai primesc lecții. Țip (noroc că nu e nimeni pe aproape): Ce-am făcut? I-am întinat blazonul? Explică-mi ce-am făcut!

– Nimic, aveți dreptate, scrâșnește Călin.

Se oprește câteva secunde în fața programului de lucru afișat la birouri. Chiar și după ce intrăm în taxi, încă îi mai aud pârâitul măselelor. Sunt iritată la maximum, nu mă așteptam la un eșec total și, peste toate, mai face și ăsta pe nebunul.

– N-am chef să-ți suport nervii, îmi ajung ai mei. Pot să mă duc singură acasă.

În oglindă întâlnesc privirea șoferului. Cine știe ce și-o fi închipuind și ăsta, dar *je m'en fiche*.

– Vă conduc, declară sec Călin.

Restul drumului se consumă în tăcere. Când ajungem acasă, nu dă drumul taxiului și coboară, gentleman!, să-mi deschidă ușa.

– Nu era cazul să te deranjezi.

Mă privește cu compasiune. Îmi vine să-l pocnesc, dar, până să mă hotărăsc într-un fel, îmi ia mâna înmănușată și o duce la buze:

– Știți, doamnă Laura, când rămâi singur, e bine să nu-ți alungi prietenii.

– Mai ai și alte povețe?

– Da. Să beți un ceai fiebrinte. Vi l-am pregătit în termos.

Din senin – clar, am devenit isterică – îmi dau lacrimile, dar mă stăpânesc.

– Diseară, continuă, am să vin ceva mai târziu. O aștept pe fată după program.

* * *

Ceaiul pregătit de Călin e fierbinte, aromat, dar deloc indicat: Lipton și încă preparat dur. E aproape tot atât de negru ca și ibricul. Renunț la el. N-am nevoie să zbârnâi; și așa îmi simt inima fredonând un galop sincopat. Iau un propranolol și o gură de whisky. Asta mă încălzește. În ambianța familiară și în papuci

încep să mă simt bine, mâinile nu-mi mai zvâcnesc. Săreau necontrolate ca ale unei pațachine manevrate pe fond de rock-and-roll isteric. (Ca și cum ar exista și rockuri melancolice!)

Mă las în fotoliu și încep să mă gândesc la cele întâmplate. Dintr-o dată, mă sufoc, n-am aer, o gheară de gheață mi s-a încleștat deasupra pieptului, mă sfâșie. Fotografia Laurei a dispărut de pe cămin.

O regăsesc în dormitor, în ceea ce numea G. „ungherul meu de nedesarte reculegeri". Acolo, deasupra unui piedestal, am o icoană de argint rusească – o copie după Fecioara din Vladimir –, un crucifix de fildeș și argint, cumpărat neașteptat de ieftin dintr-un magazin de antichități din Florența, o candelă din sticlă de Bohemia, totdeauna aprinsă, și încă o iconiță mică, de lemn, mai mică decât o pudrieră, cu pictura aproape ștearsă. Odinioară o luam cu mine la teze și examene, azi, când plec în voiajuri lungi.

Fotografia Laurei e pe piedestal, cu spatele la odaie și fața spre „iconostas". La picioarele piedestalului, parcă luată de un curent (o țineam pe noptieră) – scrisoarea expediată bătrânei Paulian, la Câmpina.

Nu mă ating de nimic – mă oprește un sentiment de pietate. Am impresia, și nu-i prima oară, că aș pângări urme nepământene, atingeri de dincolo. Mă înspăimântă ideea că aș putea întâlni chiar degetele reci, pogorâte din cine știe ce tărâmuri galactice – totdeauna mi-am închipuit eternitatea ca un hău înghețat – să facă ordine... Ce fel de ordine? Ce semnificație are? Ce trebuie să înțeleg din această „mișcare" de decor" Ce vrea Laura? Ce vrea să-mi transmită?

Închid ușa dormitorului – știu, da!, știu că o stingheresc –, și mă refugiez în living. Nu știu dacă mi-e frică, nu știu ce simt sau, mai bine-zis, nu pot califica. Certă e o singură senzație: că am devenit obiect.

Nu cred că am dormit, pentru că tot timpul am fost conștientă de ceea ce se petrece în jurul meu, însă nici complet trează n-am fost. Poate că așa hibernează ursii...

Sună. E Andrei, nepotul lui Liviu. N-aș fi deschis, însă Călin a uitat cheile pe masa din bucătărie. Credeam că-i el.

– Dacă tot ai venit, intră.

Mă privește curios. Nu-i obișnuit să mă găsească în neglijé de țățică smulsă din somn (îmi lipsesc doar bigudiurile) și, mai ales, îl surprinde lipsa de entuziasm a primirii. L-am întâmpinat totdeauna cu căldură sinceră. În realitate, țin la băiatul ăsta. E o mică persoană agreabilă, dar presupun că i-am dăruit afecțiunea mea, uneori ostentativă, în primul rând ca s-o irit pe maică-sa, Domnica.

– De ce n-ai telefonat? Știi că nu primesc pe nimeni neanunțat.

– Nu mă lua la zor și tu. Sun de două ceasuri și e tot timpul ocupat.

Mă îndrept spre aparat. Are dreptate. Receptorul nu-i bine pus în furcă. Se uită la mine cu mustrare, încearcă să pară jignit.

– Vezi?

În mână ține un mic sac de voiaj care-i aparține lui Liviu. Îl folosește în deplasările scurte.

– Unde să pun chestia asta?

Nu așteaptă răspuns și-l așază singur pe canapea.

– Voiam să te văd... Am auzit că nu ești tocmai O.K. și, dacă mă uit la tine, îmi dau seama că e prima oară când *madame, ma mère*, nu exagerează.

– Ce ți-a zis?

– Că ești bolnavă. La cap! Dar nu tot ce spune ea e valabil. Bolnavă însă pari.

– Cu geamantanul ăla ce-i?

– Un serviciu pe care m-a rugat Boss-ul să i-l fac.

Boss-ul e Liviu. Se așază și începe să se uite la mine ca la cinema: țintă, indiscret. Scoate o țigară Bucegi.

Îi fac semn spre pachetul de Camel și nu mă refuză.

– Bineînțeles că nu e treaba mea, dar presupun că v-ați despărțit.

– Da. Și?

– Nimic. Mie îmi pare rău, dar voi știți mai bine ce aveți de făcut.

Zâmbesc:

– De ce-ți pare rău?

– Îmi plăcea să-mi închipui că faci parte din familie. Acum... că ai plecat, mă simt grozav de singur.

– Nu ești singur, Andrei!

– Știi foarte bine că sunt. Cu mama n-am să mă înțeleg niciodată, iar Boss-ul nu te lasă să te apropii de el. E prea măreț... Îl depășesc cu un cap și tot păduche mă simt în fața lui. Are talentul să te facă să te simți prost. Asta e!

– Exagerezi.

– Nu cred. Știi, Laura, n-aș vrea să-ți închipui că-l bârfesc, dar m-am tot gândit cum naiba suporți lângă tine chintalul ăsta, tona asta, bilionul ăsta de infantuare?! E atât de plin de el! Se crede neasemuit!

– Curios! Nu l-am văzut niciodată sub acest aspect.

– Oricum, nu mai are importanță acum... Trebuie să recunosc însă că în felul lui e un gentleman. Mi-a lăsat hogeacul și cinci miare de cheltuială. Puria nu știe nimic, ai grijă să nu te scapi.

– Că mult stau eu de vorbă cu Domnica! Dar nu înțeleg ce-i cu apartamentul. Unde s-a dus?

Andrei mă privește cu gura căscată:

– Cum, nu ți-a spus?! O cară la Roma. Un bussiness în colaborare cu un fost coleg de facultate, care s-a pricopsit însurându-se cu nu știu ce Traviată milionară. Firma – Giordano Bruno... Ăsta parcă-i pictor, nu?

Încep să râd:

– Nu toți italienii au pictat, Andrei... Da, mi-amintesc de proiect, dar Liviu era hotărât să nu accepte.

– Ei, bine, acum s-a răzgândit.

– Sper să-i meargă bine, șoptesc și trag mașinal fermoarul sacului.

Sunt lucrurile mele, pe care le foloseam în nopțile când rămâneam la el. Două cămăși de noapte, un peignoir ușor, o pereche de papuci, peria de dinți, o trusă redusă de machiaj. Există și o scrisoare pe care am s-o deschid mai târziu.

Andrei mă privește ca un copil curios:

– Nu m-am despărțit niciodată de nimeni. Cred că e trist, nu?

– Orice despărțrie e tristă. Cel mai mult ne impresionează sentimentul de ireversibil. Apasă mai mult decât lipsa în sine a persoanei.

Fără să-mi ceară voie, Andrei toarnă whisky (a rămas pe masă) în două pahare:

– Să bem de rămas bun...

Încerc să râd:

– Te-a delegat Liviu?

Ochii îi strălucesc, scontează la sigur pe efect, și-a pregătit probabil și replica:

– Nu, scumpo, vreau să bem pentru alt bun-rămas. Al nostru.

Rămân cu paharul în mână, încremenită:

– Asta ce mai e?

– Plec și eu săptămâna viitoare. Miercuri.

– Unde dracu' pleci?!

– M-am angajat în Africa de Sud.

– E o glumă, nu?

– Plec, Laura, plec cu adevărat.

– Ce spune Domnica?

Începe să râdă. Cu hohote și capul dat pe spate.

– Îți închipui că știe ceva? Pe barba Profetului, nu te credeam atât de naivă!

Îl prind de mână:

– Andrei, nu poți să-i joci festa asta! E oribil și cu mult mai mult decât merită.

Ridică ironic o sprânceană:

– Crezi? Lasă paharul pe masă și se apleacă peste masă, spre mine. Rostește cu patimă: Vrei să-ți spun ceva? Acolo, departe, nu mă voi gândi cu plăcere decât la tine. Ai fost singura mea prietenă aici.

– E mama ta, Andrei...

– Și cetățeancă onorabilă a României noastre urnite pe drumul democrației originale care gândește să prindă personalul pentru Europa. M-am săturat de sloganuri și precepte!

Cât de lipsită sunt de reacții, mă simt totuși consternată.

– Ce faci cu liceul? Așteaptă barem să termini.

– Nu ține! Sunt prea mulți șmecheri care gândesc ca mine. Doar că așteaptă bacul. La vară o să fie și mai multă mână de lucru disponibilă. Trebuie să prind trenul din mers.

Îmi frâng mâinile neputincioasă:

– Vai de capul maică-tii! De patru ani plătește meditații ca să te vadă inginer.

Andrei mi-o retează scurt:

– Pentru că-i fraieră și niciodată n-a stat să asculte ce vreau cu adevărat. Eu aș fi dat la Sociologie, dar acum nu mai am chef de nici o facultate. Salut!

Trage fermoarul în sus și în jos. E prea nervos ca să nu-ți dai seama cât se simte de înspăimântat. Nu de necunoscut, ci că ar putea fi zdrunciant din hotărârea lui.

– În sfârșit, Andrei, vei face așa cum crezi de cuviință, totuși avertizeaz-o pe Domnica.

– Hm! exclamă ironic. Tu ai avut vreodată ocazia s-o auzi făcând scandal? Ce viitură! Ce ciclon! Ce uragan! Nimic! Vax! Fâs de oaie bleagă!!!

– Înfrunt-o! Închide ușa și pleacă de acasă, dar spune-i ce intenționezi. O să-ți taie capul? O să te ia la bătaie?

– Insiști inutil.

– Văd, dar țin să-ți mai spun un lucru. Uneori, avem ghinionul să comitem greșeli pe care nu le putem uita toată viața. Povara nu-i ușoară, iar remușcările nu servesc la nimic, decât să ne otrăvească existența. Maică-ta nu mai e tânără, un șoc poate să-i fie fatal. Dă din mână neglijent.

– Fii serioasă. E tare ca un cal!

– Am mai văzut eu cinici din ăștia și pe urmă se izbeau cu fruntea de dușumeaua bisericii.

Andrei se ridică. Ia sacul gol și-i trage fermoarul. Mă prinde de umeri și mă privește în ochi:

– Am să-ți spun și eu ceva, Laura. Simt că acolo mă voi realiza. Chiar dacă eșuez, o să am cel puțin satisfacția că-i din vina mea. Dar știu că voi izbuti. Și oricine încearcă să mă împiedice mi-e dușman. La revedere, Laura. Mi-ai fost un bun camarad. Îți mulțumesc.

E patetic, dar sincer. Când ne îmbrățișăm, plângem amândoi.

Scrisoarea lui Liviu:

Scumpa mea,

E foarte probabil ca noi să nu ne mai întâlnim niciodată. Avem itinerare distincte de viață, interese legate de grupuri sociale diferite, până și harta orașului nu este aceeași pentru fiecare din noi. Peste toate, plec pentru o bună bucată de vreme din țară. Am cincizeci și trei de ani. Patruzeci și cinci au fost așa cum îi știi. Sutem generația peste care, cu unele excepții, istoria ar fi fost mai bine să sară. Acum, sunt prea bătrân, mi-a rămas prea puțin ca să mai aștept. Când ajungi la baston, nu te mai bucură chiar nimic. Mi-amintesc mereu de afirmația lui Ludovic al XIV-lea, asediat de senectute: „Suntem prea bătrâni, pentru a mai fi fericiți...“

Am acceptat propunerea lui Giordano. Aici nu mai sunt de folos nimănui. „Hei rup!“, „Borzești-Livezeni!“ sunt pentru oameni tineri, entuziaști, cu energii proaspete. Și care mai speră.

Am simțit nevoia să-ți scriu toate acestea pentru că nu consider normal ca între doi oameni care s-au ținut în brațe, care la un moment dat au însemnat totul unul pentru celălalt să intervină despărțiri abisale. Fii liniștită, n-am să te caut, dar voi dori totdeauna să știu ce se întâmplă cu tine. De la distanță. Fără să fiu inoportun. Fără s-o simți.

Îți trimit lucrurile prin Andrei. Fiecare obiect reprezintă un clișeu, un episod, o ipostază de a ta. Periuța de dinți! Ții minte? Am râs atunci cum nu mi s-a întâmplat decât în adolescență, la filmele cu Stan și Bran... Și râsul îmbătrânește...

Nu mă credeam sentimental. Aseară am trecut prin fața ferestrelor tale, cândva ale noastre. Era lumină în dormitor, draperiile bine trase. Speram să-ți mai zăresc o dată silueta, N-am văzut nimic. Dar trebuia să-mi iau rămas bun...

Good luck, Laura. *Rămâi cu bine...*

CAPITOLUL X

Delia și-a luat rămas-bun tot într-o după-amiază de iarnă. Atunci ne-am văzut ultima oară. Mă căutase de câteva ori și eram curioasă. Delia nu căuta niciodată pe nimeni, nu avea nevoie de nimeni și, în orice caz, nu insista.

După primele cuvinte, am început să plâng. G. murise de câteva luni, eram supersensibilizată și sinuciderea începuse să mi se pară o soluție.

Delia mi-a zâmbit cu duioșie:

– Nu fi copil, Laura...

– Numai de despărțiri am parte. G., acum tu... De ce nu crăp și eu odată!

M-a mângâiat absent pe mână:

– Mi-a părut rău de G. Am ținut mult la el.

– Știu. Și el te-a iubit.

Adevărat. Nu veniseră prea des în conatct, dar se plăcuseră reciproc, din prima clipă. Aparțineau aceleiași specii, aceleiași rase. În ciuda degajării, Delia era în fond o rigidă, iar G. ascundea în spatele unui fel de a fi fermecător o verticală interioară de tip Eton-Oxford. Oameni de felul lor se apropie anevoie de semeni. Ei doi însă se recunoscuseră instinctiv. Prietenie de la prima vedere.

– Eu n-am de gând să mor. A râs: Schimb doar cetățenia.

– Pe dracu'! Cu porcii ăștia, o plecare definitivă echivalează cu o despărțire definitivă. Mai definitivă ca moartea... În fine, am

suspinat, n-ai venit ca să te bocesc. Mă bucur pentru tine, Delia. ți-ai văzut visul cu ochii.

– Cumplit de târziu.

– Prostii! Arăți minunat.

Mințeam. Desigur era tot frumoasă, tot distinsă, tot rasată, dar nu mai era orbitoare. Strălucirea aceea de o clipă a primei tinereți, lumina tinereții triumfătoare se stinsese. Multe femei superbe mi-au făcut aceeași mărturisire: la triezeci și șase de ani, matematic, începi să apui. Rămâi frumoasă, dar ai pierdut splendoarea... Vârsta Deliei.

A început să râdă:

– Nu la asta m-am gândit. Un lucru intens dorit și avut la timp e un privilegiu fără egal. Cred că asta se cheamă fericire. Când ostenești însă tânjind după el și totuși îl obții, într-un târziu, nu mai are nici un haz. E ca și cum te-ai așeza la o masă copioasă, fără un dinte în gură.

– Exagerezi. Vorbește-mi despre tine... Ce perspective ai? Unde te stabilești? Nu știu nimic.

– Plec la Paris. Ieri am ridicat viza franceză... A simțit nevoia să precizeze: Paris, deocamdată. Mai încolo...

A ridicat din umeri cu scepticism.

– Te văd foarte bine la Paris, Delia. Te văd perfect la Ritz, luând masa la Maxim's, flanând pe Champs-Elysées, în toalete Chanel.

– ...și plimbând un crocodil cu briliante în urechi. Cu ce bani, Laura?

– Voi n-ați avut nimic dincolo?

– Nimic pe care să nu-l fi devalorizat sau anulat războiul. Un cufăr de maculatură cu valoare zero.

Mi-am amintit de acțiunile noastre, pe care tata nu se îndurase să le arunce. „Nu fac nici doi bani, știu, dar cândva au însemnat o avere. Mi-ajunge să mă uit la ele, ca să mă simt bine. Ai să mă înțelegi mai târziu..." A păstrat, ca mostre, și câteva bancnote de dinaintea primei stabilizări, hârtiile acelea albastre, foșnitoare, cu margine ondulată și țărănci à la Grigorescu, necooperativizate.

Restul ni l-a dat nouă, copiilor. Jucam cu ele Capitally și, tot cu ele, am învățat la doisprezece ani să joc pocher...

– Ce ai de gând să faci?

În ochii cenușii s-a aprins un licăr de amuzament:

– Ca totdeauna, habar n-am. Știi teoria mea. Circumstanțele urgente oferă, *ipso facto*, soluții.

– Totuși!

– Mă voi orienta la fața locului. Am ceva bani... Cât să pot aștepta un timp...

Vânduse probabil totul. Mai avusese câteva piese, dar în special două pânze mici de Monet. Desigur, nu obținuse prețurile de la Christie, dar niște zeci de mii de dolari, oricât era Delia de aeriană, tot obținuse.

– De ce drăcu' trebuie să-ți smulg vorba cu cleștele? Cum ai să procedezi? Ai ceva aranjat? Debarci pur și simplu din Orient-Express în Gare du Nord?

– La Orly, a zâmbit. Iau avionul.

– Orly, în regulă. Spui *bon jour, Paris* și pe urmă ce faci? Încotro o iei? Te așteaptă cineva?

– A, la asta te refereai! Mă aștepta vară-mea, Zoe Calomfirescu. E măritată foarte bine... Un industriaș, Covo. Dar probabil, nu voi zăbovi la ei mai mult de o săptămână...

– Înțeleg, nici mie nu-mi place să incomodez, dar, în situații din astea, mai îngroși obrazul.

A început să râdă, ca pentru ea.

– Ți-o închipuiai pe Zoe la comun, într-o odaie cu acces? E instalată foarte bine... Are un apartament splendid în Place Alma, foarte aproape de Hotel Georges V. Vreo opt piese, două băi, două servante...

– Atunci?

– Ea mă incomodează pe mine... Cu tine pot vorbi, Zoe e o persoană infrecventabilă. Spune cu voce tare ceea ce alții șoptesc în secret, e de o avariție oribilă... Când am fost cu M. la Paris, a dat un dineu în onoarea noastră. Cină cu fasoane, erau mai multe floroane în jurul mesei decât pahare pe masă, personal stilat...

A început din nou să râdă, și-a lăsat bărbia în piept, retrăind scena.

– Ce a comis atât de extraordinar?

– Un fleac, dacă vrei, dar care o pictează din cap până în picioare. Împodobise masa cu garoafe roșii, artificiale... Din economie... După dineu le-a recuperat. Și-a făcut o garnitură la o pălărie de curse. A subliniat ironic: O pălărie din pai florentin.

– Da..., original.

– M. era consternat! Nutrea convingerea naivă că, într-o anumită lume, gafele flagrante sunt excluse. „Este avantajul claselor privilegiate: instrucțiunea și buna educație înlocuiesc deficitul de inteligență. Între un proletar și un senior, la fel de nătângi, proletarul va fi totdeauna cel mai neghiob...“

Înainte de plecare s-a oprit în mijlocul livingului. Și-a rotit ochii. Aveam impresia că inventariază în dorința înmagazinării, fixării în memorie, spre amintire. A surâs crispat.

– Știi, Laura, n-aș vrea să mor acolo. M-aș simți grozav de singură.

– Curios. Nu te-ai dat niciodată în vânt după societate.

– Depinde ce înțelegi tu prin societate...

– Ce înțelege orice om normal. Deci accepțiunea uzuală, diurnă sau cotidiană, cum vrei să-i spui.

– Singură. Singură de tot. Fără... A râs idiot: Fără înaintași și fără aprioric.

– Isprăvește cu tâmpeniile morbide.

Privirea îi devenise opacă. Aveam impresia că nu mă vede.

– Știu că așa se va întâmpla.

Eram atât de iritată, că nici măcar nu mai simțeam tristețea despărțirii.

– Auzi, Delia, dacă le știi așa de bine pe toate, de ce dracu' mai tragi la calica aia de vară-ta? Deschide-ți o dugheană, pune-ți o cioară pe umeri și cercei până la coate și fă pe *diseusa de bonne aventure*. Pentru variație, învață să dai și-n bobi!

Mi-a pus o mână înghețată pe obraz. Privirea fără adresă și răceala degetelor m-a înfiorat:

– Tu ai fost cea mai bună prietenă a mea. Poate nu-i bine, dar simt nevoia să ți-o spun: destinele noastre sunt decalate cu un an. Un singur an.

– Ce dracu' vrei să zici?! Că ești cu un an mai mare ca mine, o știu din primară.

– *Un singur an*, a repetat pe același ton îndepărtat, *dar la fel.*

Aveam impresia că-i drogată. Iar după șarade nu m-am dat în vânt niciodată. Am renunțat să înțeleg și ne-am sărutat:

– Scrie-mi, am rugat-o. Măcar din când în când o carte poștală.

– Dacă o să merite, am să-ți scriu... A comentat ca pentru ea: Vaiete de la depărtare, închise într-un plic francat cu nasul lui De Gaulle... Ce lipsă de gust!

Nu mi-a scris niciodată.

* * *

Călin s-a întors la șapte și jumătate. E înghețat, s-a pornit iar un viscol subțire, șfichiuitor și ardeiat ca o limbă de șarpe, dar ochii îi strălucesc de satisfacție. A adus două pizze de la privatizați care, îmi explică expert, trebuie înfierbântate într-o tigaie cu unt topit. Doar la gândul că aș înghiți ceva, îmi simt stomacul cum sare coarda.

– Ce-ați făcut toată ziua?

Dacă aș fi mai energică, aș ridica din umeri. Mă mulțumesc să îngân:

– Nimic. Am visat.

– Să vă spun ce-am făcut eu.

Relatează cu vervă, inflație de amănunte și sos bogat. Pe fata de la cimitir o cheamă Nicoleta. Din cauza timpului, nu s-au putut plimba. Au luat metroul și au coborât la Podul Izvor. Nicoleta locuiește la o gazdă, o văduvă foarte cumsecade, pe strada Gutenberg, lângă Biserica Gorgani.

– Doamne! suflu epuizată. Ai de gând să-mi treci în revistă toată zona? O cunosc... Fostul Institut de Teatru, Bulandra, Liceul Lazăr, Cișmigiu, cofetăria Lămâița...

Călin mă privește cu gura căscată:

– Ce v-a apucat?

Îmi înfig mâinile în părul gras. Normal, n-am fost la coafor de zece zile.

– Rezumă-te la esențial. Ce-mi pasă unde stă puștoaica și cine mai figurează în cartea de imobil! Toarnă-mi un coniac.

Călin se execută bosumflat:

– Dacă aș fi știut că vă supără că mă întâlnesc cu ea...

O singură clipă rămân stupefiată, apoi izbucnesc într-un râs sălbatic. Trebuie să fie ceva oribil, Călin e înspăimântat, dar nu mă pot opri. Mi-ar trebui două palme zdravene, nu sunt eu însă aia care să dea indicații masochiste. Alerg în baie și, cu riscul unei răceli cumplite, îmi vâr capul sub robinet. Apa rece mă trezește imediat. Îmi storc părul, îmi torn în cap jumătate de sticlă de spirt și îmi construiesc un turban.

Călin mă așteaptă neliniștit la ușa băii. Are impresia că visează: m-am calmat brusc, trăsăturile mi s-au destins.

– Scuză-mă, băiete... mi-au luat-o nervii razna. Acum e O.K. Hai, spune-mi ce-ai făcut.

– Pe scurt, Nicoleta e dispusă să ne ajute...

– Cum?!

– Știe unde sunt cheile cavoului. Mai clar, cheile cavourilor cu probleme, ca ăsta al nostru, sunt înșirate pe un anou. Fiecare rând are atașat un cartonaș care indică..., hai să zicem, adresa.

– Am înțeles. Cum le poate sustrage?

– În cursul dimineții de mâine va desprinde cheia. Sunt foarte multe, cam la treizeci-patruzeci, apreciază Nicoleta, și lipsa uneia singure va trece neobservată.

Mâinile au început să-mi tremure:

– E dispusă ea să facă treaba asta?

– V-am spus că da.

L-aș întreba cum a convins-o, sunt sigură că i-a făcut curte – fata stătea cu gurița deschisă așteptând să-i piece cireașa – dar

prostul e în stare să-și închipuie că, într-adevăr, sunt geloasă. Călin însă mi-o spune singur:

– I-am explicat că acolo e înhumată o rudă apropiată – tatăl dumneavoastră. Vreți să-i aprindeți o lumânare, să puneți câteva flori și-atât. Din cauza unor neînțelegeri de familie, n-aveți acces la cavou.

Oftez. O fac din ce în ce mai des; am început să am dificultăți cu respirația. Firesc: patru pachete de țigări pe zi, alcool în doze masive, tranchilizante și coșmaruri. Distribuție de vedere pe un afiș de ultim spectacol. În beneficiul cui?

– Cum procedăm?

– După ce pune mâna pe cheie, îmi dă un telefon. I-am lăsat numărul dumneavoastră... Vă supără? În regulă! Fixăm o întâlnire, după care ea nu mai vrea să știe nimic până poimâine la prima oră, când îi voi restitui cheia.

– Și noi?!

Începe să râdă ca un tâmpit:

– „Te-am zărit printre morminte...“

– Ce vrei să spui?

– Nu putem lucra decât după ce se golește cimitirul. Adică după ora închiderii.

Îngheț. În viața mea nu m-a prins noaptea într-un cimitir, și încă pustiu. Nu i-am înțeles niciodată pe locatarii din blocurile care străjuiesc Sfânta Vineri, Izvorul Nou, Bellu..., tot parcuri vesele. Cred că n-au nervi, ci corzi de pian.

Călin bagă de seamă, probabil sunt lividă, și încearcă să se scuze:

– N-avem altă soluție. În timpul zilei sunt vizitatori, cănde-lărese, funcționari, cerșetori, popi, mă rog, toată fauna din căprărie. Dacă ne vede cineva, și asta e aproape sigur, noi nu realizăm nimic și o mai vârâm și pe fată în belea. Asta-i situația!

– Dumnezeule! Cum o să ieșim? Ăia închid porțile de la șase seara.

Călin dă din mână, adică „nu asta-i problema“.

– M-am orientat la fața locului. În partea dreaptă a cimitirului se află Bellu Militar. Zidul care dă în stradă are circa doi

metri înălțime. E ușor de escaladat, mai ales că există puncte de sprijin. Găurile alea de model...

– Te referi la chenarul traforat.

– Exact! Vă spun că e simplu!

Deși am încetat să gândesc, să simt, să reacționez normal, mai am totuși resturi, străfulgerări de bun simț, de luciditate impusă de convenție: întreprinderea mi se pare de un grotesc absurd. Prin fața ochilor mi se perindă clișee de film de categoria a treia, pozele din Misterele Parisului pe care le-am citit în copilărie, într-o ediție ilustrată. Mă văd pe mine, Laura Florescu, femeie în toată firea, pregătită de bătrânețe, fără un singur act de aventură într-o viață, protagonista unui scenariu smintit, consumat într-un peisaj macabru: noapte, cimitir, fantome deranjate din somn, întuneric găurit de candele, un cavou spart...

– Ei! Călin nu mă slăbește din priviri. Ce părere aveți? O facem?

– Vorba ta! Avem altă soluție?

Îmi sărută mâna fericit. Arată exact ca un copil care a luat o barcă în Cișmigiu și se crede Robinson Crusoe.

Iarna, în ciuda paradoxului, se face târziu foarte devreme. La patru și jumătate se întunecă, la cinci e beznă, la șapte treizeci ai intrat în noapte. Cel puțin în târgul nostru, lipsit de atâția amar de ani de veselie. Ceaușescu a asasinat Bucureștiul *by night*, astăzi, prețurile excesive duc la același rezultat. Dacă nu te interesează televizorul, la opt te bagi în pat cu o carte și adormi.

Așa intenționez să fac și acum, deși îl simt pe Călin dezamăgit. Ar sta la taclale până mâine dimineață. Eu n-am chef de nimic. Febrilitatea și emoțiile din ultima vreme s-au transformat acum într-o stare de sfârșeală și constantă somnolență. Într-un fel sunt liniștită. Am o certitudine: Mâine, peste un număr de ore, voi afla în sfârșit. Ce? Nu știu exact, dar simt că voi afla. Ceva esențial, ceva după care am tânjit toată viața fără să-mi dau seama. Refuz să mă gândesc la ce se va întâmpla după aceea, nu mă mai impresionează nici citația primită de Călin. Abia poimâine e vineri. Pentru mine nu mai contează decât mâine.

– Vreți să plec acasă?

– Nu, Călin. Chiar te rog să rămâi.

Se uită la mine plăcut surprins. Are o mișcare reflexă, de apropiere, dar îl opresc:

– Vreau să rămâi pentru că mi-e frică. Mi-e frică să nu se întâmple ceva, să nu intervină vreun obstacol, un accident stupid, orice, care să ne împiedice, să ne oprească din drum. Până terminăm, trebuie să rămânem împreună. Altfel, n-aș avea liniște.

– Am rămas fără țigări... Voiam să mă reped până la bomba din stație. E deschis până la unșpe.

Ridic glasul:

– Nu te miști de aici, ai înțeles? Trag nervoasă de sertarul comodei și arunc pe masă la întâmplare două pachete de Camel și un Chesterfield: Poftim țigări! Cu filtru, fără filtru sau cu zulufi! Și nu-mi face pe nebunul...

Se mai foiește prin casă fără rost și, în sfârșit, îndrăznește:

– Pot să încălzesc pizza?

– De ce nu mi-ai spus că ți-e foame?

– Dacă dumneavaostră nu mâncați...

– Mănânc și eu...

Știu că n-am să pot, dar numai așa îl determin pe el să înghită ceva. Nu suport să văd bătrâni plângând și oameni flămânzi...

Călin se evaporează rapid în bucătărie.

– Prepar și un sos, surpriză!

Se pricepe. Și-a făcut ucenicia în bucătăria casei de copii, s-a specializat lucrând verile pe litoral ca ospătar, ajutor de bucătar și de barman, ca atâția alți studenți.

Aprind o țigară și deschid fără chef România liberă. N-am citit-o de câteva zile. Nu mă pot concentra și nici nu încerc. Răsfoiesc paginile, ajung la Mica Publicitate. Mă uit la „matrimoniale“ care mă amuzau copios, mai ales la debut, ochii îmi alunecă mai jos, la Decese, mă împiedic de un nume. Citesc cu răsuflarea tăiată.

Familiile Dumșa, Calomfirescu, Ghica și Covo anunță că s-a împlinit un an de la dispariția regretatei Delia Dumșa.

Comemorarea va avea loc duminică, ora 11 dimineața, la Biserica Boteanu...

De unde vine glasul?

„...Destinele noastre sunt decalate cu un an... Un singur an. Dar la fel..."

* * *

Pizza s-a răcit de mult, sosul s-a sleit. Călin plânge. Ca la Hollywood. Fără convulsii, fără să i se urâțească fața, fără trăsături crispate; chipul îi e imobil, doar lacrimile îi alunecă pe obrajii abrupți. I-am spus tot, fără să mă cenzurez. Convenții, menajamente, discreție și decență, astea țin de alt peisaj, de alt climat: bune diminețile sau bune serile mele de până mai deunăzi, cu preocupări senine: am chef de un *tailleur* bleu-marin cu nasturi marinar... Îmi trebuie alt *rouge* pentru rochia grenat... Au renovat Barul spaniol. Mi-a spus Dorin că se mănâncă admirabil. Ce-ar fi să trecem diseară, într-o vâjâială...

– Eu nu cred, spune Călin. Nu cred deloc. Dar nu suport să vă văd atât de tristă. Pe cuvânt că nu vă mint... O să vedeți... Ce-o să mai râdem!

Nu e prea îndemânatic în materie de „condoleanțe", dar nici un text, cât de meșteșugit, nu mi-ar putea îmbujora starea de spirit. Abia acum înțeleg rămasul bun al Deliei. „Destinele noastre sunt decalate cu un an... Dar la fel". Cât e de limpede! Adică vom muri la distanță de un an, dar la aceeași vârstă.

– Coincidență! susține cât poate de înflăcărat Călin. Simplă coincidență și interpretările dumneavoastră. Nu vă lăsați copleșită. Lucruri din astea... pur și simplu nu se întâmplă.

Telefonul Ticăi mai pune o floare pe mormânt:

– Ai citit?

Știm amândouă despre ce e vorba. Mă mulțumesc cu un „da" sleit.

– Mi se pare extraordinar! O simt agitată și sufocată de senzațional... Pur și simplu nu mi-a venit să cred.

– De ce?

– Uite așa! Știi că-mi placi?! Ți se părea normal să moară? Am sunat-o pe Coleta Vălimărescu. Știi că ele veneau cam rude. O cunosc bine pe Coleta, am lucrat împreună la M.I.C.B... Da, dragă, a murit acum un an, la Lausanne... Stop cardiac în timp ce conducea mașina.

– Accident?

– Nu, dragă! A avut timp să frâneze. Probabil când a simțit că i se face rău. Ce-i ex-tra-or-di-nar e că și-a făcut testamentul cu trei zile înainte! Originală cum o știi, și-a regizat înmormântarea. Unde, cine să participe, ce flori etc. Știa că moare! Nu-mi revin.

Și eu sunt convinsă că „știa", dar protestez instinctiv:

– E o ipoteză... În fond, și-a exprimat poate niște doleanțe de principiu... Mulți o fac înainte.

Tica râde sau sughite, nu-mi dau seama.,

– Zău?! De ce a indicat exact florile de sezon? Își comandase până și rochia, nu știu ce aiureală în negru și violet. Au rămas ăia căpiați când le-a sosit comanda de la nu știu ce casă simandicoasă. Exact cu o zi înainte de înmormântare. Era rochia din testament.

– Cine, „ăia"?

– Neamuri, prieteni, naiba-i știe...

– Ce făcea acolo? N-a scris niciodată.

– Asta era Delia, Dumnezeu s-o ierte! Parcă puteai să știi vreodată ce-i în capul ei? Mi-am dat întâlnire cu Coleta săptămâna viitoare... Tu ce faci? Vii duminică la parastas?

– Da, spun mașinal, sigur...

„Dacă mai trăiesc", completez în gând.

– Atunci ne vedem la biserică. Mai stăm de vorbă... Da' tu ce ești așa sumbră?! Parcă vorbești din groapă, Doamne, iartă-mă!...

Nu se înșală prea mult. Mă simt de parcă aș fi chiar acolo.

Îmi ia cel puțin trei secunde ca să pun receptorul în furcă. Îi caut privirea lui Călin, care mă oprește înainte de a pronunța prima silabă.

– Am înțeles tot, nu vreau să-mi spuneți nimic.

– Trebuie să recunoști că e cel puțin bizar.

– Bizar e una și fatal, prehotărât, e alta.

Mă apucă de umeri, mă strânge, mă zgâlțâie, mă doare.

– Vă implor, doamnă Laura. Scoateți-vă din cap prostiile astea. Vă alimentați ideile fixe, faceți asociații aberante, acrobatice... tâmpite! Da, tâmpite! Mâine o să vă convingeți că am dreptate...

– Cum?

– Nu știu cum. Nu pot să vă fac un desen, dar o să vedeți.

Mă așez în fotoliu. Din nou cu încetinitorul... Poți număra timpii în care trec de la verticală, la poziția echer. Ce prudente mi-au devenit mișcările!

– Respingi evidența, Călin... Desigur, nu sunt întâmplări de fiecare zi, dar ăsta nu-i un motiv să le contestăm.

– Degeaba! Degeaba!! Degeaba!!! N-aveți decât să credeți ce vreți! Că-s cretin, că n-am experiență, că-s prea tânăr și lipsit de imaginație, dar pe mine nu mă convinge!

– Ce, dragul meu?

– Toată bulibășeala asta! Toată aglomerarea asta de coincidențe macabre! E ceva fals aici! Teatral! Idiot și sifilitic. Iar dumneavoastră nu mai judecați lucid. Trăiți ca în vis. Ce vis?! Coșmar! V-ați pierdut mințile! Da! Și puteți să mă dați afară, că eu tot nu plec. Hai să facem ceva!

„Să jucăm popa prostu!“, îmi vine o replică absolut idioată în minte.

Mă ridic și mă îndrept spre scrin. Scot caseta de argint. Țin aici, într-un plic, actele cele mai importante și – slăbiciune filială – acțiunile fantomă ale tatei; bijuteriile – „marile mele piese“: câteva brățări, inele, trei broșe cumpărate în Italia când gramul de aur de optsprezece karate îl mai cumpărai sub un dolar. Iar dolarul pe atunci era douăzeci și cinci de lei... Scot ceasul lui tata, un Longines de buzunar din aur cu trei capace și lanț cu brelocuri. La oră rotundă, are un clinchet argintiu, de micropendulă.

– E al tău și să n-avem discuții! Te rog, taci!

Călin se răsucește ostentativ. Vorbește cu fundul și capul întors:

– Al dracului să fiu dacă iau ceva!

– Vreau să ai o amintire de la mine. Orice s-ar întâmpla... Ești singurul... Îmi face plăcere să știu că e la tine... Că-l vei purta.

Îl mai oferisem cândva lui G. N-a vrut să-l primească.

„Laura, detest obiectele defuncte. Simt că nu-mi aparțin. Nu vreau nimic din ceea ce au avut alții înaintea mea."

„Și dacă moșteneai Versailles-ul? Ce făceai?"

„Mulțumesc lui Dumnezeu, n-am fost pus în situații atât de categorice..."

– Călin! M-auzi? Îmi face plăcere să știu că e la tine. Mor sau nu mor, n-are importanță. Doresc să fie al tău.

– Eu, nu! Scurt!

Ceasul rămâne pe masă, undeva, pe la mijloc, incert. Lângă o ceașcă de cafea murdară.

Când ne culcăm, e miezul nopții. Adorm aproape imediat. Mai înregistrez o ultimă imagine. Călin întins pe jos, lângă patul meu, ca un câine de pază. Stă pe spate, cu mâinile sub ceafă. Candela ațâță două flăcărui aurii în ochii larg deschiși care reazemă tavanul.

* * *

Avem, în sfârșit, cheia. Nicoleta o va recupera mâine dimineață. O țin în palmă și o privesc vag dezamăgită. E o yală argintie, cu zimți mulți, accidenți, de sorginte U.S.A. Pe ea, doar trei cifre: 333.

Mă așteptam la ceva vechi și baroc, o cheie de cel puțin cincisprezece centimetri, grea, neagră, cu ureche sofisticat uvrajată; o cheie Victor Hugo, i-aș zice, gândindu-mă la *Ruy Blas* sau *Mizerabilii*, deși nu-mi amintesc nimic expres pe temă. Rămânem până în ultima clipă a vieții noastre niște imaginativi romantici...

– Îmbrăcați-vă mai gros, mă instructează Călin. Nu știm cât zăbovim pe acolo.

Prudent, își dotează buzunarele canadianei cu un minitermos cu ceai fiebrinte, o sticluță de whisky ajustată pe fesă și, bine-

înțeles, o lanternă. Pentru orice eventualitate, are și o cutie de chibrituri. Brichetele nu se aprind la frig.

Mă duc în dormitor și îi spun „la revedere“ Laurei. Laura – Ea. Când plecăm, Călin râde:

– Suntem cam nebuni, nu?

– La mine e scuzabil.

Sunt lividă și stoarsă. Am un ochi rotund (fețele care nu prea fac riduri), dar acum mă întreb, unde dracu' s-au dus obrajii?! Am frisoane și jumătate de corp amorțită. Cea dreaptă...

– Sunteți sigură că vă simțiți bine?

Îl dau la o parte din ușă:

– Nimic nu mă mai poate opri acum...

Frigul, cerul căzut și ninsoarea mă iau în brațe.

E ora șapte seara. Oficial, porțile se închid la șase. De la cinci și jumătate nu mai e nimeni în cimitir. Ghinionul nostru, chiar în apropiere de cavoul Voinea, într-o altă „garsonieră“, cum spune Călin, o cândelărească sărbătorește un eveniment de familie cu colegii de serviciu: gropari, „stropitoare“ (femei care udă mormintele), câțiva calici – pomanagii de profesie, cu vechi state de serviciu în Bellu.

Călin, care dă târcoale, comentează amuzat:

– E chef năprasnic! Păcat că nu vedeți masa, adică menu-ul. Nu-s două felii de cozonac de același fel.

– Normal... Au pus pachetele de pomană la un loc.

Problema este că noi nu ne putem apropia de cavou. Patrulăm înghețați pe aleile adiacente, tragem mereu cu urechea dacă „ăia“ nu s-au hotărât, în sfârșit, să plece. Inima îmi bate absurd, isteric, nehotărâtă. Mă agăț de brațul lui Călin. Mi-e frig, mi-e frică. Știu că e abia șapte și jumătate, poate opt fără ceva, dar eu mă simt ca la miezul nopții. În jur, totul foșnește, scârțâie, se vaită. Normal, vântul răscolește meleagul, tot ce se clatină nu poate fi mut, dar cum aceleași zgomote comit – în reprezentarea convențională – și „umbrele“ celor de dincolo. Mă trăsnește din senin ideea că n-avem ce căuta aici, că nu suntem doriți, că totul se revoltă împotriva prezenței noastre. Chiar și flăcăruile neliniștite ale candelelor par să protesteze.

Călin îmi cuprinde pe neașteptate umerii:
– Au plecat!

Mai așteptăm zece minute. S-au îndepărtat de mult, dar Călin e prevăzător: „Să nu riscăm. Poate au uitat ceva... Nu cumva să se întoarcă... Nu se știe niciodată...“

Cheia se potrivește, broasca-i unsă, doar mâna lui Călin e înghețată și neîndemânatică.

Inima mi s-a urcat în gât, mă sufocă. Ușa s-a deschis. Se crede probabil într-un apartament din Drumul Taberei sau Titan. E cretin în virtutea inerției. S-a dezmeticit, ochiul lanternei începe să scotocească interiorul.

Miroase a pustiu, a ud, a putred, a moarte. Așa mi se pare; existența mea de până acum nu-mi oferă nici un termen de comparație. Aromele, însă, îmi sunt familiare. Un suflu rece (atingere?, răsuflare?) îmi lasă pe obrazul stâng o mâzgă. Ceva lipicios. Am aceeași senzație pe care o încerc când mă plimb în serile târzii de toamnă. Toată ceața se agață de chipul meu...

Lanterna lui Călin perforează interiorul. Înregistrez criptele din stânga și dreapta, o consolă cu fotografii tip carte poștală, înrămate, o măsuță de aramă bătută, două sfeșnice, o icoană, o candelă; într-un vas de ceramică neagră, un buchet cu imortele de vârstă incertă. Pot avea o lună sau zece ani.

Sub consolă, o placă de marmură, cu o singură fotografie în medalion oval: Eu, adică Ea – Laura 1928. Aceeași fotografie pe care o am acasă, pe cămin. Ochiul laternei a rămas pe inscripția în bronz: Laura Florescu: Născută 15 iunie 1896 – Decedată 9 aprilie 1944.

Chipul meu. Și numele – Florescu. M-am născut în 9 aprilie 1944... La ora prânzului, când bombardau americanii. Mi-a spus mama... Când Laura lua masa la Athénée Palace... Când... Când a murit.

„...Cât e de simplu... Laura, tu... Eu... Dacă... Dacă aș fi... Delia... Tu... Acum...“

– Doamnă Laura! Laura!!

Îl aud, dar nu-i mai pot răspunde. „Ce...“

* * *

Fragmente din raportul maiorului M.P. de la Poliția Judiciară, privind decesul în ziua de 15.02.1992 al numitei Laura Florescu.

„..moartea s-a produs în maşina salvării, în timp ce era transportată de la Cimitirul Bellu, spre Spitalul de Urgență. Diagnostic: Stop cardiac. La autopsie, s-a constatat că sus-numita mai suferise un infarct...

...Am fost alertați de cetățeanul Călin N. cu care decedata L.F. se afla la cimitir în momentul accidentului cardiac.

...Ceea ce relatează Călin N. în legătură cu moartea Laurei Florescu pare de domeniul fantasticului, dar ancheta întreprinsă îi dă credibilitate, confirmă amănuntele. Decesul victimei (în realitate, este vorba despre o crimă premeditată) se dovedeşte a fi rezultatul unei acțiuni de „intoxicare" extrem de abile.

Autorul crimei – ing. Liviu T., concubinul victimei.

Mobilul: însuşirea unor acțiuni ale Societății Y.A.R., bine cunoscută înainte de război.

Victima păstra aceste acțiuni, moştenite de la părinți, pentru valoarea lor afectivă, ignorând revizuirea de ultimă oră a regimului lor legal. În luna octombrie 1990, Chemical Bank din New York, din rațiuni financiare care nu interesează cazul în speță, le readuce în actualitate invitând respectivii posesori să le depună la sediile sale din Europa – Zürich şi Londra. La un calcul aproximativ, valoarea acțiunilor deținute de Laura F. s-ar ridica la suma de 1 milion dolari S.U.A.

...Despre această nouă situație inginerul Liviu T. află cu ocazia unei călătorii efectuate în Occident în luna noiembrie 1990. Evident, Laura F. nu ştie nimic...

...Cunoscând starea sănătății şi totodată construcția psihică a victimei, cu înclinații spre fantastic şi morbid, Liviu T. îşi construieşte un plan ingenios: învăluirea sistematică a Laurei F. într-un păienjeniş diabolic de întâmplări stranii, coincidențe tulburătoare, un *summum* de episoade de stridentă culoare «parapsihologică», menite să conducă victima la neurastenizare. Deținând cheile de la locuința victimei, cunoscând «mecanismul» de viață al acesteia, i-a fost lesne să-şi strecoare elementele de intoxicare.

...Aspectele tehnice ale acțiunii (fotografii și scrisori trucate, realizările de decor ale cavoului Voinea, performanțe de recuzită demne de un film de groază) au convins prin abilitate, dar mai ales datorită structurii speciale a persoanei căreia îi erau destinate.

...Din relatările lui Călin N., reiese că Laura F. a trăit momente de teroare – abil dozate, care, în cele din urmă, au dus-o la o totală epuizare fizică și nervoasă.

Adusă în fața propriei cripte, aflată în cavoul Voinea din Cimitirul Bellu, a suferit ultimul șoc, cărula inima slăbită nu i-a mai rezistat.

...Ing. Liviu T. a fost surprins de către Călin N. în momentul în care sustrăgea acțiunile Societății Y.A.R. din locuința victimei, decedată în drum spre Spitalul de Urgență.

Din declarația lui Călin N. rezultă că s-a întors la domiciliul Laurei Florescu pentru a recupera caseta cu valori a bătrânei Eulampia Paulian. Intenționa să o predea a doua zi autorităților de Poliție, unde fusese convocat pentru rezolvarea unei contravenții.

Dar toate acestea fac obiectul unui alt dosar."

Notă: Singura coincidență cu adevărat bizară, fără explicație „materialistă", rămâne moartea Laurei Florescu la exact un an după decesul prietenei sale Delia M., soția bine cunoscutului scriitor. Delia M. prevăzuse și anunțase evenimentul cu zece ani înainte.

Dosarul complet urmează a vă fi înaintat.